

ὌΡΘΟΔΟΞΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ

ἜΚΔΟΣΗ ΠΑΓΚΥΠΡΙΑΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ὌΡΘΟΔΟΞΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ
«Οἱ φίλοι τῆς ἁγίας ὀρθῆς»

ἈΡΙΘΜΟΣ 99 ΧΕΙΜΩΝΑΣ 2013

ΟΡΘΟΔΟΣΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ

ΈΚΔΟΣΗ ΠΑΓΚΥΠΡΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ
«ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΩΝ ἉΓΙΩΝ ὉΡΩΣ»

ISSN 1011 – 1719

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

* * *

Διεύθυνση:

T.K. 25524 - 1310 Λευκωσία

* * *

www.orthodoximartyria.com

* * *

Οί συνεργάτες ἔχουν τὴν εὐθύνη τῶν ἀποψεῶν τους.

* * *

Ἐτήσια συνδρομὴ Κύπρου: 7 εὐρώ.

Τιμὴ τεύχους: 3 εὐρώ.

Ἐτήσια συνδρομὴ Ἑλλάδας: 10 εὐρώ.

Ἐτήσια συνδρομὴ ἐξωτερικοῦ: \$ 10.

Ὁ τραπεζικὸς λογαριασμὸς τοῦ Περιοδικοῦ εἶναι:

Τράπεζα Κύπρου. «Φίλοι τοῦ Ἁγίου Ὁρους»,
173-05-016152, κώδικας πράξης 4222.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΕΛΙΔΑ

Α΄ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

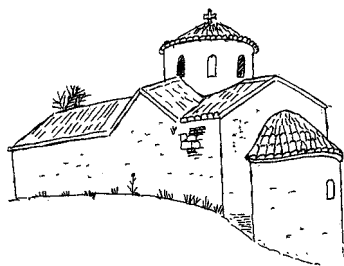
1. Ἁγίου Ἰουστίνου Πόποβιτς, «Καταδικασμένοι» νά εἶναι ἀθάνατοι 1
2. Ἁγιον Ὅρος καί ἀλλοίωση τοῦ μαθήματος τῶν Ἐρησκειτικῶν 4
3. Ἀπό τόν «Εὐεργετινό», Ἡ ἀξία τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν 6
4. Γιώργου Κάκκουρα, Ὁ Ἁπόστολος Ἀριστόβουλος 8
5. Μοναχοῦ Μωυσέως Ἀγιορείτη, Ὁρθοδοξία καί αἵρέσεις 11
6. Πρωτοπρεσβύτερου Γεώργιου Χάας, Πῶς πρέπει νά φροντίζουν οἱ πιστοί τοὺς
κεκοιμημένους; 14
7. Π. Μ. Σωτήρχου, Τί εἶναι ὁ «φόβος τοῦ Θεοῦ» 17
8. Πρωτοπρεσβύτερου Νικόλαου Χριστοδοῦλου, Μικρὴ ἀναφορά στόν Βλαδίμηρο
Λόσσκυ (1903-1958) 21
9. Ἀπό τὴ Σαμαλοῦτ στή Χαλκηδόνα 24
10. Θαδδαίου Μπακλίνσκυ, Ρῶσος ἱερέας σώζει δυὸ χιλιάδες παιδιά ἀπὸ τὴν ἔκτρωση 30
11. Ἁγγελοι ζοῦν ἀνάμεσά μας 32

Β΄ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΥΜΝΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ (ΑΦΙΕΡΩΜΑ)

12. Χαραλάμπους Μ. Μπούσια, Οἱ ἀνά τοὺς αἰῶνας ὑμνογράφοι τῆς Ἐκκλησίας μας 36
13. Χριστόδουλου Βασιλειάδη, Ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ καί ποιμαντικὸ ἔργο τῆς
Ἐκκλησίας 39

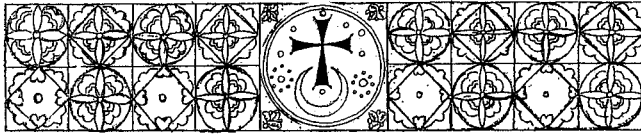
(Ἡ συνέχεια τῶν περιεχομένων στὴν 3η σελίδα τοῦ ἐξωφύλλου)

14. Σάββα Ἀλεξάνδρου, Πῶς βλέπουν οἱ Πατέρες τὴν Ὑμνογραφία	42
15. Κυριάκου Σαμάρα, Ἡ Ὑμνογραφία ὡς ἔκφραση τῆς πίστεως καὶ τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας	45
16. Ἀντώνιου Ν. Στυλιανᾶκη, Ὁ Ἅγιος Ρωμανὸς ὁ Μελωδὸς	48
17. Φώτιου Σχοινᾶ, Ὁ ἀναστάσιμος κανὼν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ	50
18. Κωνσταντίνου Κυριακίδη, Ἅγιος Κοσμάς ὁ ἐπονομαζόμενος καὶ Μελωδὸς	54
19. Δημήτρι Καπαῖ, Ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας Κρήτης, ποιητὴς καὶ ὑμνογράφος τῆς Ἐκκλησίας	56
20. Πρωτοπρεσβύτερου Νικόλαου Χρ. Παναγῆ, Θεόδωρος Στουδίτης. Τὸ ὑμνογραφικὸ ἔργο καὶ ἡ προσφορά του	59
21. Συμεὼν Πηγαδουλιώτη, Θεοφάνης ὁ Γραπτὸς, ὁ ὁμολογητὴς ὑμνογράφος	63
22. Μάλαμας Βέργου - Στυλιανοῦ, Ὁ Ἅγιος Γερμανὸς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὸ ὑμνογραφικὸ του ἔργο	66
23. Πρωτοπρεσβύτερου Ἁγγελου Ἀγγελακόπουλου, Ἡ ὁσία Κασσιανὴ ἡ ὑμνογράφος	70
24. Ἀνδρέα Ν. Παπαβασιλείου, Ὁ Ἅγιος Γεώργιος Νικομηδείας ὑμνογράφος τῆς Ἐκκλησίας μας	75
25. Σταυρούλας Χριστοδούλου, Ἅγιος Ἰωσήφ ὁ Ὑμνογράφος	78
26. Μοναχοῦ Μωσέως Ἀγιορείτη, Σύγχρονοι Ἀγιορεῖτες ἐκκλησιαστικοὶ ποιητὴς	83
27. Ἀντώνη Πιλλᾶ, Γιά τὸν ὑμνογράφο Γεράσιμο Μικραγιαννανίτη	88
28. Ἀνδρέα Κυριακοῦ, Ἀπὸ τὸ ἡμερολόγιο τοῦ Συλλόγου μας	91
29. Παναγιώτη Τελεβάντου, Ἐκκλησιαστικὲς εἰδήσεις	94
30. Ἐπισκόπηση περιοδικοῦ τύπου	104
31. Βιβλιοπαρουσιάσεις - Βιβλία πού λάβαμε	108

Εἰκόνα ἐξωφύλλου: Ἡ Ἄκρα Ταπεινώσις. Φορητὴ εἰκόνα ἀπὸ τὴν ἐκκλησία τῆς Παναγίας τῆς Χρυσοπαντάνασσας. Παλαιχώρι Ὁρεινῆς (ἐπαρχία Λευκωσίας). Ἔργο τοῦ τέλους τοῦ 15ου αἰῶνος. Σήμερα βρίσκεται στὸ Μουσεῖο Ἐκκλησιαστικῆς Κληρονομίᾶς Παλαιχωρίου.

Εἰκόνα ὀπισθοφύλλου: Φωτογραφία τῆς ἐκκλησίας τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης ἀπὸ τὸ ἐγκαταλελειμμένο χωριὸ Ἅγιος Σωζόμενος τῆς ἐπαρχίας Λευκωσίας. Κτίσμα τοῦ 16ου αἰῶνος μὲ μεταγενέστερες προσθήκες.

Ἁγίου Ἰουστίνου Πόποβιτς

«ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΜΕΝΟΙ» ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΑΘΑΝΑΤΟΙ

Ἰ ἄνθρωποι κατεδίκασαν τόν Θεόν εἰς θάνατον· ὁ Θεός ὅμως διά τῆς ἀναστάσεώς Του «καταδικάζει» τούς ἀνθρώπους εἰς ἀθανασία. Διά τὰ κτυπήματα τούς ἀνταποδίδει τούς ἐναγκαλισμούς· διά τās ὕβρεις τās εὐλογίας· διά τόν θάνατον τήν ἀθανασία. Ποτέ δέν ἔδειξαν οἱ ἄνθρωποι τόσον μῖσος πρός τόν Θεόν, ὅσον ὅταν Τόν ἐσταύρωσαν· καί ποτέ δέν ἔδειξεν ὁ Θεός τόσνη ἀγάπην πρός τούς ἀνθρώπους, ὅσνη ὅταν ἀνέστη. Οἱ ἄνθρωποι ἤθελαν νά καταστήσουν τόν Θεόν θνητόν, ἀλλ' ὁ Θεός διά τῆς ἀναστάσεώς Του κατέστησε τούς ἀνθρώπους ἀθάνατους. Ἐνέστη ὁ σταυρωθεῖς Θεός καί ἀπέκτεινε τόν θάνατον. Ὁ θάνατος οὐκ ἔστι πλέον. Ἡ ἀθανασία κατέκλυσε τόν ἄνθρωπον καί ὅλους τούς κόσμους του.

Διά τῆς ἀναστάσεως τοῦ Θεανθρώπου ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ὠδνηθήτε τελεσιδικῶς εἰς τήν ὁδόν τῆς ἀθανασίας, καί ἔγινε φοβερά καί δι' αὐτόν τόν θάνατον. Διότι πρό τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ὁ θάνατος ἦτο φοβερός διά τόν ἄνθρωπον, ἀπό δέ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου γίνεται ὁ ἄνθρωπος φοβερός διά τόν θάνατον. Ἐάν ζῆ διά τῆς πίστεως εἰς τόν Ἐναστάντα Θεάνθρωπον ὁ ἄνθρωπος, ζῆ ὑπεράνω τοῦ θανάτου. Καθίσταται ἀπρόσβλητος καί ἀπό τόν θάνατον. Ὁ θάνατος μετατρέπεται εἰς «ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ»: «Ποῦ σου, θάνατε, τό κέντρον; ποῦ σου, ἄδη, τό νίκος;» (πρβλ. Α΄ Κορ. ιε' 55-56). Οὕτως, ὅταν ὁ ἐν Χριστῷ ἄνθρωπος ἀποθνήσκη, ἀφίνει ἀπλῶς τό ἔνδυμα τοῦ σώματος του διά νά τό ἐνδυθῆ ἐκ νέου κατά τήν ἡμέραν τῆς Δευτέρας Παρουσίας.

Μέχρι τῆς ἀναστάσεως τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ ὁ θάνατος ἦτο ἡ δευτέρα φύσις τοῦ ἀνθρώπου· ἡ πρώτη ἦτο ἡ ζωή, καί ὁ θάνατος ἡ δευτέρα. Ὁ ἄνθρωπος εἶχε συνηθίσει τόν θάνατον ὡς κάτι τό φυσικόν. Ἀλλά μέ τήν ἀνάστασίν Του ὁ Κύριος ἥλλαξε τά πάντα: ἡ ἀθανασία ἔγινεν ἡ δευτέρα φύσις τοῦ ἀνθρώπου, ἔγινε κάτι τό φυσικόν εἰς τόν ἄνθρωπον, καί τό ἀφύσικον κατέστη ὁ θάνατος. Ὅπως μέχρι τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ἦτο φυσικόν εἰς τούς ἀνθρώπους τό νά εἶναι θνητοί, οὕτω μετά τήν ἀνάστασιν ἔγινε φυσική δι' αὐτούς ἡ ἀθανασία.

Διά τῆς ἁμαρτίας ὁ ἄνθρωπος κατέστη θνητός καί πεπερασμένος· διά τῆς ἀναστάσεως τοῦ Θεανθρώπου γίνεται ἀθάνατος καί αἰώνιος. Εἰς αὐ-

τό δέ ἀκριβῶς ἔγκειται ἡ δύναμις καί τό κράτος καί ἡ παντοδυναμία τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀναστάσεως. Καί διά τοῦτο ἀνευ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ δέν θά ὑπῆρχε κᾶν ὁ Χριστιανισμός. Μεταξύ τῶν θαυμάτων ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου εἶναι τό μεγαλύτερον θαῦμα. Ὅλα τά ἄλλα θαύματα πηγάζουν ἀπό αὐτό καί συνοψίζονται εἰς αὐτό. Ἐξ αὐτοῦ ἐκπηγάζουν καί ἡ πίστις καί ἡ ἀγάπη καί ἡ ἐλπίς καί ἡ προσευχή καί ἡ θεοσέβεια. Οἱ δραπεταί μαθηταί, αὐτοί οἱ ὁποῖοι ἔφυγαν μακράν ἀπό τόν Ἰησοῦν ὅταν ἀπέθνησκεν, ἐπιστρέφουν πρὸς Αὐτόν ὅταν ἀνέστη. Καί ὁ Ρωμαῖος ἐκατόνταρχος ὅταν εἶδε τόν Χριστόν νά ἀνίσταται ἐκ τοῦ τάφου, Τόν ὠμολόγησεν ὡς Υἱόν τοῦ Θεοῦ. Κατά τόν ἴδιον τρόπον καί ὅλοι οἱ πρῶτοι χριστιανοί ἔγιναν χριστιανοί, διότι ἀνέστη ὁ Χριστός, διότι ἐνίκησε τόν θάνατον. Αὐτό εἶναι ἐκεῖνο το ὁποῖον οὐδεμία ἄλλη θρησκεία ἔχει αὐτό εἶναι ἐκεῖνο τό ὁποῖον ἀνυψώνει τόν Κύριον ὑπεράνω ὅλων τῶν ἀνθρώπων καί τῶν θεῶν. Αὐτό εἶναι ἐκεῖνο τό ὁποῖο κατά τρόπον μοναδικόν καί ἀναμφισβήτητον δεικνύει καί ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι ὁ μόνος ἀληθινός Θεός καί Κύριος εἰς ὅλους τούς ὁρατούς καί ἀοράτους κόσμους.

Χάρις εἰς τήν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, χάρις εἰς τήν νίκην ἐπί τοῦ θανάτου οἱ ἄνθρωποι ἐγίνοντο καί γίνονται καί θά γίνονται πάντοτε χριστιανοί. Ὅλη ἡ ἱστορία τοῦ Χριστιανισμοῦ δέν εἶναι ἄλλο τι παρά ἱστορία ἑνός καί μοναδικοῦ θαύματος, τοῦ θαύματος τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀναστάσεως, τό ὁποῖον συνεχίζεται διαρκῶς εἰς ὅλας τάς καρδίας τῶν χριστιανῶν ἀπό ἡμέρας εἰς ἡμέραν, ἀπό ἔτους εἰς ἔτος, ἀπό αἰῶνος εἰς αἰῶνα μέχρι τῆς Δευτέρας Παρουσίας...

Δέν πρέπει νά διερωτᾶται κανεῖς διατί καί οἱ χριστιανοί ἀποθνήσκουν τόν σωματικόν θάνατον. Τοῦτο γίνεται, διότι ὁ θάνατος τοῦ σώματος εἶναι μία σπορά. Σπείρεται σῶμα θνητόν, λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (πρβλ. Α΄ Κορ. ιε΄ 42 ἐξ.), καί βλασταίνει, αὐξάνει καί γίνεται ἀθάνατον. Ὅπως ὁ σπειρόμενος σπόρος, οὕτω καί τό σῶμα διαλύεται, διά νά τό ζωοποιήσῃ καί τελειοποιήσῃ τό Ἅγιον Πνεῦμα. Ἐάν ὁ Κύριος Ἰησοῦς δέν εἶχεν ἀναστήσει τό σῶμα, τί ὄφελος θά εἶχε τοῦτο ἀπό Αὐτόν; Οὗτος δέν θά εἶχε σώσει ὀλόκληρον τόν ἄνθρωπον. Ἐάν δέν ἀνέστησε τό σῶμα, τότε διά τί ἔσαρκώθη, διά τί ἀνέλαβε τό σῶμα, ἀφοῦ δέν τοῦ ἔδωσε τίποτε ἀπό τήν Θεότητά Του;⁽¹⁾

Ἐάν ὁ Χριστός δέν ἀνέστη, διά τί τότε νά πιστεῦῃ κανεῖς εἰς Αὐτόν; Ὅμολογῶ εὐλικρινῶς, ὅτι ἐγώ οὐδέποτε θά ἐπίστευον εἰς τόν Χριστόν, ἐάν δέν εἶχεν ἀναστή καί δέν εἶχε νικήσει τόν θάνατον, τόν μεγαλύτερον ἐχθρόν μας. Ἄλλ' ὁ Χριστός ἀνέστη καί ἐδώρησεν εἰς ἡμᾶς τήν ἀθανασίαν. Ἄνευ αὐτῆς τῆς ἀληθείας, ὁ κόσμος μας εἶναι μόνον μία καώδης ἔκθεσις ἀπεχθῶν ἀνοσιῶν. Μόνον μέ τήν ἔνδοξον ἀνάστασιν Του ὁ θαυμαστός Κύριος καί Θεός μας, μᾶς ἠλευθέρωσεν ἀπό τό παράλογον καί τήν ἀπελπισίαν. Διότι χωρίς τήν ἀνάστασιν δέν ὑπάρχει οὔτε εἰς τόν οὐρανόν οὔτε ὑπό τόν οὐρανόν τίποτε πῖο παράλογον ἀπό τόν κόσμον αὐτόν οὔτε μεγαλύτερα ἀπελπισία ἀπό τήν ζωὴν αὐτήν, δίχως

ἀθανασίαν. Δι' αὐτό εἰς ὅλους τούς κόσμους δέν ὑπάρχει περισσότερον δυστυχισμένη ὑπαρξις ἀπό τόν ἄνθρωπον, πού δέν πιστεύει εἰς τήν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ καί τήν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν (πρβλ. Α' Κορ. ιε' 19). «Καλόν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος» (Ματθ. κστ' 24).

Εἰς τόν ἀνθρώπινον κόσμον μας ὁ θάνατος εἶναι τό μεγαλύτερον βάσανον καί ἡ πιό φρικιαστική ἀπανθρωπία. Ἡ ἀπελευθέρωσις ἀπό αὐτό τό βάσανον καί ἀπό αὐτήν τήν ἀπανθρωπία εἶναι ἀκριβῶς ἡ σωτηρία. Τοιαύτην σωτηρίαν ἐδώρησεν εἰς τό ἀνθρώπινον γένος μόνον ὁ Νικητής τοῦ θανάτου, ὁ Ἄναστας Θεάνθρωπος. Διά τῆς ἀναστάσεώς Του. Αὐτός μᾶς ἀπεκάλυψεν ὅλον τό μυστήριον τῆς σωτηρίας μας. Σωτηρία σημαίνει τό νά ἐξασφαλισθῇ διά τό σῶμα καί τήν ψυχὴν ἀθανασία καί αἰωνία ζωή. Πῶς δέ κατορθώνεται τοῦτο; Μόνον διά τῆς θεανθρωπίνης ζωῆς, τῆς νέας ζωῆς τῆς ἐν τῷ Ἄναστάντι καί διά τόν ἀναστάντα Χριστόν!

Δι' ἡμᾶς τούς χριστιανούς ἡ ζωή αὐτή ἐπὶ τῆς γῆς εἶναι σχολεῖον, εἰς τό ὁποῖον μανθάνομεν πῶς νά ἐξασφαλίσωμεν τήν ἀθανασίαν καί τήν αἰωνίαν ζωήν. Διότι τί ὄφελος ἔχομεν ἀπό αὐτήν τήν ζωήν, ἐάν μέ αὐτήν δέν ἡμποροῦμεν νά ἀποκτήσωμεν τήν αἰωνίαν; Ἀλλά, διά νά ἀναστηθῇ μετὰ τοῦ Χριστοῦ ὁ ἄνθρωπος, πρέπει πρῶτον νά συναποθάνῃ μετ' Αὐτοῦ καί νά ζήσῃ τήν ζωήν τοῦ Χριστοῦ ὡς ἰδικήν του. Ἐάν κάμῃ τοῦτο, τότε τήν ἡμέραν τῆς Ἄναστάσεως θά ἡμπορέσῃ μετὰ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολογοῦ νά εἰπῇ: «Χθές συνεσταυροῦμην Χριστῷ, σήμερα συνδοξάζομαι· χθές συννεκρούμην, συζωοποιοῦμαι σήμερον χθές συνεθαπτόμην, σήμερον συνεγείρομαι»⁽²⁾.

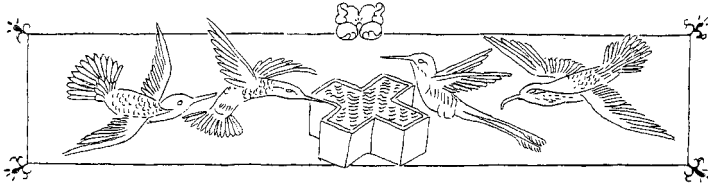
Εἰς τέσσαρας μόνον λέξεις συγκεφαλαιοῦνται καί τά τέσσαρα Εὐαγγέλια τοῦ Χριστοῦ: Χριστός ἀνέστη! Ἀληθῶς ἀνέστη!... Εἰς ἐκάστην ἐξ αὐτῶν εὐρίσκεται ἀπό ἓνα Εὐαγγέλιον, καί εἰς τά τέσσαρα Εὐαγγέλια εὐρίσκεται ὅλον τό νόημα ὅλων τῶν κόσμων τοῦ Θεοῦ, τῶν ὁρατῶν καί ἀορατῶν. Καί ὅταν ὅλα τά αἰσθήματα τοῦ ἀνθρώπου καί ὅλαι αἱ σκέψεις του συγκεντρωθοῦν εἰς τήν βροντήν τοῦ πασχαλινοῦ αὐτοῦ χαιρετισμοῦ: «Χριστός ἀνέστη!», τότε ἡ χαρά τῆς ἀθανασίας σείει ὅλα τά ὄντα, καί αὐτά ἐν ἀγαλλιάσει ἀπαντοῦν ἐπιβεβαιοῦντα τό πασχάλιον θαῦμα: «Ἀληθῶς ἀνέστη!.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Πρβλ. Ἱ. Χρυσοστόμου, εἰς Α' Κορ. ὅμ. 39, 2. PG 61, 334: «Εἰ δέ οὐκ ἐγείρονται (τά σώματα), διά τί ἠγέρθη ὁ Χριστός; διά τί ἦλθε; διά τί σάρκα ἀνέλαβεν, εἰ μή ἔμελλεν ἀναστήσειν σάρκα; οὐ γάρ ἐδεῖτο αὐτός, ἀλλά δι' ἡμᾶς».

2. Λόγος εἰς τό Πάσχα, PG 35, 397. Πρβλ. καί Κανόν τοῦ Πάσχα, ὠδή γ'.

Μετάφρασις: Ἐπίσκοπος ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΙΕΒΤΙΤΣ

ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΚΙ ΑΛΛΟΙΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ

Μακαριώτατε πάτερ καί Δέσποτα,

ἴν Ὑμετέραν Θεοτίμητον Μακαριότητα καί τούς περί Ὑμᾶς Σεβασμίους Ἄρχιερεῖς υἱκῶς καί εὐλαβῶς ἐν Κυρίῳ προσαγορεύομεν.

Ἀξιωθέντες παρά τήν ἀναξιότητα ἡμῶν νά ἐγκαταβιοῦμεν εἰς τό ἱερόν τῆς Ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου Περιβόλιον, τό Ἄγιόνυμον Ὅρος ἔνθα εὐλαβῶς ἠσκήθησαν ἀναρίθμητον πλῆθος Ἄγιων, καθ' ἑκάστην δέ προσφέρεται ἡ ἀναίμακτος θυσία τοῦ Κυρίου καί ἀναπέμπονται δεήσεις καί ἱκεσῖαι ὑπέρ τοῦ σύμπαντος κόσμου, μακράν ὄντες τοῦ κόσμου ἀλλ' ἐν τούτῳ ἐγγύς, ὡς μέλη τοῦ αὐτοῦ Σώματος, πῶς νά ἀποκρύψωμεν τό μέγεθος τῆς ὀδύνης, διά τās ἀμαρτίας καί τήν ἀποστασίαν πάντων ἡμῶν. Αὐτή τούτη ἡ ἀπομάκρυνσις ἀπό τό ταπεινόν φρόνημα τῶν ὁσίων καί τῶν μαρτύρων τῆς πίστεως, ὑποθηκεύουσα τό μέλλον τῆς Πατρίδος μας καί τῶν τέκνων τῆς, κρίνει πρῶτον ἡμᾶς Μακαριώτατε, τούς ἐμπιστευθέντας νά φυλάξωμεν τήν παρακαταθήκην τῆς πίστεως, διό καί συμμετέχομεν εἰς τήν βαθύτατην ἀγωνίαν Σας, ἀναγνωρίζοντες τούς πολυσιχιδεῖς ἀγῶνας Σας διά νά προσφέριτε τήν μαρτυρίαν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως εἰς καιρούς δυσχειμέρους καί λίαν χαλεπούς, εἰδικότερον δε ὅσον ἀφορᾷ εἰς τόν εὐαίσθητον καί λίαν κρίσιμον χῶρον τῆς Παιδείας καί τῆς ἀγωγῆς πρός τούς νέους ἀνθρώπους.

Ὅθεν, ἐξ ἀφορμῆς τοῦ νέου πιλοτικῦ προγράμματος διά τό Μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν, ἤχθημεν εἰς τήν ἀπόφασιν νά ἐνώσωμεν τήν ἰδικήν μᾶς φωνήν μετά τῆς Ὑμετέρας, διά νά διακηρύξωμεν καί ὑπερασπισθῶμεν τό δικαίωμα τῶν νέων ἀνθρώπων διά μίαν παιδείαν οὐκ ὕλιστικὴν καί χρησιμοθηρικὴν, ἀλλά θεῖαν καί ἀνθρωπίνην. Διότι σήμερον, ὑπέρ ποτέ ἄλλοτε, ἡ μαθητιῶσα νεολαία, εἴτε εἶναι ὀρθόδοξος εἴτε ὄχι, εἴτε ἐλληνικῆς εἴτε ἀλλοδαπῆς καταγωγῆς, ἔχει ἀνάγκην ἀπό τήν πίστιν εἰς τόν Σωτήρα Χριστόν, ἥτις εἶναι ἡ σώζουσα ἀλήθεια καί ἡ ἐλπίς πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς.

Ταπεινῶς φρονοῦμεν ὅτι ἡ εὐθύνη ἡμῶν καί ἐν προκειμένῳ τῶν διδασκάλων, ὡς καί τοῦ προσανατολισμοῦ τῶν μαθημάτων καί τῶν προ-

Ἐπιστολή τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος Ἄγιου Ὁρους μέ ἡμερομ. 22.11/3.12.2012 πρός τόν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Ἱερώνυμον.

γραμμάτων σπουδῶν - οὐκί μόνον τῶν Θρησκευτικῶν ἀλλά καί τῆς γλώσσης καί τῆς ἱστορίας καί τῶν λοιπῶν - δέον νά εἶναι οὐκί ἡ μετάδοσις ξηρῶν καί ἀποσπασματικῶν γνώσεων καί ἡ προσφορά εἰς τήν ἄωρον ἡλικίαν τῶν μικρῶν ἑλληνοπαίδων σωρείας ἑτεροκλήτων θρησκευτικῶν παραστάσεων, συμβόλων, πεποιθήσεων καί πρακτικῶν, ἀλλά ἡ μεταλαμπάδευσις εἰς τάς ψυχάς τῶν νέων τοῦ πληρώματος τῆς ζωῆς καί τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ εἶναι δέ πρόδηλον ὅτι ἡ ζωή καί ἡ ἀλήθεια δέν ἐμπνέονται εἰς τάς ψυχάς τῶν νέων ἀνθρώπων μέ θρησκευτολογικῆς πληροφορίας, ἀλλά μέ τά ζῶντα παραδείγματα τῶν Ἁγίων τῆς Πίστεως καί τῶν ἡρώων τῆς ἀγάπης τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἥτις ἀποτελεῖ τό σῶμα τοῦ ζῶντος Χριστοῦ.

Διερωτώμεθα, Μακαριώτατε, εἰς τό σχολεῖον τῆς πολυπολιτισμικῆς νέας ἑλληνικῆς κοινωνίας, τί θά παραδώσωμεν ὡς παρακαταθήκην πρὸς τοὺς ἐπιγενομένους; Δέν ὑπερασπιζόμεθα οὐδένα ἰδιοτελεῖ σκοπόν. Πῶς ἡ ὀρθόδοξος παιδεία ἥτις καί ἐξοκλήν σέβεται τό ἀνθρώπινον πρόσωπον, θά ἦτο ποτέ δυνατό νά χαρακτηρίζεται ὡς «μονοφωνία» ἢ ποῖος ἀρύεται τό δικαίωμα ἀκυρώσεως τῆς Παιδείας τοῦ Γένους; Δυστυχῶς διαπιστοῦται ὅτι μέ πρόσχημα τήν ἀποφυγὴν τοῦ «δογματισμοῦ» ἢ τοῦ «κατηχητισμοῦ» ἢ τῶν «ἀγκυλώσεων τοῦ παρελθόντος» εἰς τό σχολεῖον τῆς δῆθεν πολυπολιτισμικῆς νέας ἑλληνικῆς κοινωνίας, ἐπιχειρεῖται ἡ μετατροπή τοῦ Μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν εἰς γνωσιακόν - Θρησκευτολογικόν. Φρονοῦμεν ὅτι τό Μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν θά ἔδει νά εἶναι ὁμολογιακόν διὰ νά εἶναι ἀνοικτόν, εἰδάλως θά εἶναι «φυλακή».

Ἐπιτρέψατε ἡμῖν νά ἐνώσωμεν τήν φωνήν καί τόν προβληματισμόν ἡμῶν μετά τοῦ Ὑμετέρου, καθὼς ταῦτα πάντα προωθοῦνται εἰς τό πλαίσιον εὐρυτέρας καί συστηματικωτέρας προσπάθειας ἀπομακρύνσεως τοῦ λαοῦ μας ἀπό τās ρίζας του καί ἐπιβολῆς ἐνός «πολυπολιτισμικοῦ ἀποχρωματισμοῦ».

Μακαριώτατε, ταῦτα πάντα ἐν ταπεινώσει καί μετά πόνου ψυχῆς τολμῶμεν νά καταθέσωμεν εἰς τήν ἐγνωσμένην σύνεσιν καί διάκρισίν Σας, οὐκί ὡς διδάσκοντες ἀλλ' ὡς ἔσχατοι, καί περαιοῦντες ἐκζητοῦμεν τās πατρικῆς εὐχῆς καί εὐλογίας τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος καί τῶν περι Ὑμῶν ἁγίων Ἀρχιερέων, ἵνα τελειώσωμεν τόν μοναχικόν ἡμῶν δόλιχον βαδίζοντες ἀκλινῶς πρὸς τόν δί' ἄφατον φιλανθρωπῖαν σαρκί τεχθέντα Κύριον, διατελοῦμεν δέ μεθ' ἑορτίων προσρήσεων κατασπαζόμενοι τήν ἁγίαν Ὑμῶν δεξιάν.

*Ἄπαντες οἱ ἐν τῇ κοινῇ Σύναξει Ἀντιπρόσωποι καί Προϊστάμενοι
Τῶν εἴκοσιν Ἱερῶν Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους Ἄθω*

Ἀπό τόν «Εὐεργετινό»

Η ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΟΥΡΑΝΙΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

Α. ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΟ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΥΓΚΛΗΤΙΚΗΣ

Η μακαρία Συγκλητική ἔλεγε ὅτι σέ αὐτή τή γῆ βρισκόμαστε σάν νά εἴμαστε σέ μιά δεύτερη μητρική κοιλιά. Ὅταν λοιπόν βρισκόμασταν στήν κοιλιά τῆς μητέρας μας, δέν εἶχαμε τήν ἴδια ζωή πού ἔχουμε τώρα, μετά τή γέννησή μας, οὔτε ἀπολαμβάναμε τίς ὑλικές τροφές πού τώρα ἀπολαμβάνουμε, ἀλλά οὔτε μπορούσαμε νά ἐνεργοῦμε ὅπως τώρα. Διότι τότε βρισκόμασταν μακριά ἀπό τό φῶς τοῦ ἡλίου καί ἀπό ὅποιοδήποτε ἄλλο φῶς καί στερούμασταν τῶν ἀπολαύσεων πού ἔχουμε τώρα. Μέ τόν ἴδιο ἀκριβῶς τρόπο, εὐρισκόμενοι στόν παρόντα κόσμον, στερούμαστε ἀρκετὰ μεγάλα καί θαυμαστά, τά ὅποια ὑπάρχουν στή Βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ἐπειδή λοιπόν ἔχουμε λάβει ἀρκετήν ἐμπειρία τῆς παρούσας ζωῆς, εἶναι πλέον καιρός νά ἐπιθυμήσουμε καί αὐτά τά ὅποια βρίσκονται στόν οὐρανό. Τίς ἐπίγειες τροφές τίς δοκιμάσαμε, ἄς ὀρεχθούμε τώρα καί τίς θεῖες· τό γήινο φῶς τό ἀπολάυσουμε, ἄς ποθήσαμε τώρα τόν ἡλίον τῆς δικαιοσύνης· ἄς ἐπιθυμήσουμε νά δοῦμε τήν ἄνω Ἱερουσαλήμ ὡς πατρίδα μας καί μητέρα. Τόν ὑπόλοιπον χρόνο τῆς ζωῆς μας ἄς τόν ζήσουμε μέ τήν ἐλπίδα τῆς οὐράνιας βασιλείας, ἔτσι ὥστε νά ἀπολαύσουμε τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν.

Ὅπως ἀκριβῶς τά βρέφη τά ὅποια βρίσκονται μέσα στή μήτρα τῆς μητέρας τους ὀλοκληρώνονται μέ ἀπλούστερη τροφή καί ζωή καί ἀφοῦ τελειοποιηθοῦν προάγονται στήν τελειότερη ζωή, ἔτσι ἀκριβῶς καί οἱ δίκαιοι ἀφοῦ πρόκοψαν ἀπό τή διαγωγή τους στόν κόσμον, μεταπηδοῦσι στήν ἄνω πολιτεία, σύμφωνα μέ τό γεγραμμένον, ἀπό δυνάμεις εἰς δύναμιν. Ἀντίθετα οἱ ἁμαρτωλοί παραδίδονται ἀπό τό σκοτάδι στό σκοτάδι, ὅπως ἀκριβῶς τά ἔμβρυα τά ὅποια ἀπέθαναν στήν κοιλιά τῆς μητέρας τους. Διότι καί ὅταν βρίσκονταν στή γῆ, ζοῦσαν τή ζωή τους σάν νά βρίσκονταν στό σκοτάδι, ἀπορροφημένα στίς γήινες μέριμνες. Καί ἀφοῦ ἀποβιώσουν ὀδηγοῦνται σέ πιό σκοτεινοῦς καί ταρταρώδεις τόπους.

Τρεῖς φορές λοιπόν γεννιόμαστε κατά τή διάρκεια τῆς ζωῆς μας. Μιά φορά ἀπό τή μητέρα μας· καί ἀπό τή γῆ ἐρχόμαστε στή γῆ. Ἀπό τίς ἄλλες δύο φορές μετατιθέμεθα ἀπό τή γῆ στόν οὐρανό. Ἀπό αὐτές τίς δύο ἢ μία εἶναι ἀπό τή Χάρη ἢ ὅποια προέρχεται ἀπό τό θεῖο Βάπτισμα, τήν ὅποια ἀληθῶς ὀνομάζουμε παλιγγενεσίαν, καί ἡ ἄλλη ἐπιτυγχάνεται

από την μετάνοια και από τις αγαθές μας πράξεις, στην όποια τώρα και εμείς σταθήκαμε.

Β. ΑΠΟ ΤΟ ΓΕΡΟΝΤΙΚΟ

1) Κάποιος γέροντας είπε: Μή θαυμάσεις και απορήσεις αν κάποιος άνθρωπος μπορέσει να γίνει άγγελος, διότι ενώπιόν μας υπάρχει δόξα ίση με αυτή των αγγέλων. Και αυτή τη δόξα υπόσχεται ο αγωνοθέτης στους αγωνιζόμενους.

2) Είπε κάποτε ο Ἀββᾶς Ὑπερέχιος: Ἡ σκέψη σου νά βρίσκεται πάντα στή Βασιλεία τῶν οὐρανῶν καί σύντομα θά τήν κληρονομήσεις.

3) Κάποτε μερικοί ἀδελφοί παρακαλοῦσαν κάποιο γέροντα νά σταματήσει τούς μεγάλους κόπους πού ἔκανε καί ὁ γέροντας τούς ἀπάντησε: Παιδιά μου, σᾶς λέγω ὅτι ὁ Ἀβραάμ θά μετανοήσει, ὅταν δεῖ τίς τεράστιες δωρεές, ἐπειδή δέν ἀγωνίστηκε περισσότερο.

Ἀπόδοση στή Δημοτική: ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΟΛΕΑΣ
Θεολόγος

Γιώργου Κάκκουρα

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΡΙΣΤΟΒΟΥΛΟΣ

ἡ ΙΕ΄ τοῦ μηνός Μαρτίου μνήμη τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀριστοβούλου ἑνός τῶν Ο΄, ἀδελφοῦ τοῦ ἁγίου Βαρνάβα τοῦ ἀποστόλου». Ἡ ἀναφορά αὐτή τοῦ Συναξαριστῆ τῆς Κωνσταντινουπόλεως (10ος - 12ος αἰώνας) ἀποτελεῖ ἴσως τήν ἀρχαιότερη γραπτή μαρτυρία γιά τήν τιμή τοῦ ἁγίου Ἀριστοβούλου σέ συσχετισμό μέ τό ὄνομα τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα. Λίγο πρίν (10ος αἰώνας), τό Βασιλειανόν Μηνολόγιον κατα-

γράφει τή μνήμη τοῦ ἁγίου Ἀριστοβούλου στίς 16 Μαρτίου ἀπλά ὡς «ἑνός τῶν Ο΄». Καθόλου ἀπίθανο ἡ μαρτυρία τοῦ Συναξαριστῆ τῆς Κωνσταντινουπόλεως νά προέρχεται ἀπό ἀρχαιότερους ἀγιολογικούς Κυπριακούς κώδικες. Πάντως ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου γνώριζε καί τιμοῦσε τόν ἀπόστολο Ἀριστόβουλο ὡς ἀδελφό τοῦ ἱδρυτῆ τῆς, ἀποστόλου Βαρνάβα.

Τό ὄνομα Ἀριστόβουλος - πού εἶναι ἐλληνικό καί σημαίνει τό βουλόμενο τά ἄριστα ἢ αὐτό πού συμβουλεύει τά ἄριστα, τά χρήσιμα - φανεράνει πώς ὁ Ἀπόστολος ἦταν ἐλληνιστής Ἰουδαῖος, ὅπως καί ὁ ἀδελφός του Βαρνάβας. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος, γράφει: «Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου» (Ρωμ. ις΄ 10), δηλ. καιετήσατε μέ ἀσπασμό τοὺς χριστιανούς ἀπό τό σπιτικό τοῦ Ἀριστόβουλου. Αὐτό τόν Ἀριστόβουλο, τό σύγχρονο τοῦ ἀπ. Παύλου, ταυτίζει ἡ παράδοση μέ τόν Κύπριο Ἀπόστολο. Ὁ Συναξαριστής σημειώνει χαρακτηριστικά: «Ἠκολούθησε τόν ἅγιον ἀπόστολον Παῦλον, διακονῶν αὐτῷ καί κηρύττων τό Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ εἰς διαφόρους τόπους». Εἶναι λοιπόν ἀποδεκτό πώς μετά τήν Ἀνάληψη τοῦ Χριστοῦ, ὁ ἀπ. Ἀριστόβουλος ἀκολούθησε τόν ἀπ. Παῦλο ὡς βοηθός του στόν ἐκχριστιανισμό τῶν Ἐθνῶν. Ἐδῶ θά πρέπει νά ἀναφέρουμε πώς ὁ ἀπ. Ἀριστόβουλος συνεορτάζεται καί τήν 31η Ὀκτωβρίου μέ ἄλλους ἐκ τῶν Ο΄ Ἀποστόλους, τοὺς Στάχυ, Ἀμπλία, Ἀπελλή, Οὐρβανό καί Νάρκισσο.

Τό ἄλλο σημαντικό στοιχεῖο τῆς ζωῆς τοῦ ἀπ. Ἀριστόβουλου εἶναι ὅτι χειροτονήθηκε ἀπό τόν ἀπ. Παῦλο «Ἐπίσκοπος εἰς τήν νῆσον τῶν Βρετανῶν, τήν ὁποίαν ἐκατοίκουν τότε θηριώδεις καί ὠμότατοι ἄνθρωποι» (Συναξαριστής). Καί τό ὅτι βέβαια οἱ κάτοικοι τῶν σημερινῶν Βρετανικῶν νησιῶν τήν ἐποχή ἐκείνη τοῦ 1ου μ.Χ. αἰώνα βρῖσκονταν σέ ἡμίμαγρια κατάσταση κανεῖς δέν ἀμφιβάλλει. Γιά τό ἄν ὑπῆρξε ὅμως διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐκεῖ, δέν ὑπάρχει ἱστορική ἀπόδειξη. Ὅμως κανένας δέν μπορεῖ νά ἀποκλείσει προσπάθεια εἰσαγωγῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ κατά τόν 1ο μ.Χ. αἰώνα, ὅπως ἀναφέρει καί ἡ ἐκκλησιαστική

παράδοση. Πάντως και ο Συναξαριστής της Κωνσταντινουπόλεως στις 30 Ἰουνίου (Σύναξις τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων) γράφει: «Ἀριστόβουλος, ὃς ἐπίσκοπος Βρετανίας ἐγένετο», και σέ ἄλλα Συναξάρια (Βολλανδιστές - Ἁγ. Νικόδημος Ἀγιορείτης) καταγράφεται πῶς: «Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ (15 Μαρτίου) μνήμη τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀριστοβούλου, ἐπισκόπου Βρετανίας, ἀδελφοῦ Βαρνάβα τοῦ ἀποστόλου». Καί ἀκριβῶς ἔτσι τόν δέχεται και τόν τιμᾷ ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου. Ὡς ἀπόστολο και κήρυκα τῆς Βρετανίας και ἀδελφό τοῦ ἰδρυτῆ και προστάτη τῆς Βαρνάβα.

Τὴν ἀρχαία αὐτὴ παράδοση τὴ διέσωσαν και οἱ Κύπριοι χρονογράφοι, ὅπως ὁ Νεόφυτος Ροδινός («Περὶ ἠρώων, στρατηγῶν, φιλοσόφων, ἁγίων και ἄλλων ὀνομαστῶν ἀνθρώπων ὅπου ἐβγήκασιν ἀπὸ τῆς νησὶ τῆς Κύπρου», Ρώμη 1659) και ὁ Ἀρχιμανδρίτης Κυπριανός («Ἱστορία Χρονολογικὴ τῆς Νήσου Κύπρου», Ἑνετία 1788). Ὁ Ροδινός σημειώνει τὰ ἐξῆς: «Ἀριστόβουλος μαθητὴς τῶν ἀποστόλων ἀπὸ τούς ὁ μαθητὰς, ἀπὸ τὴν Κύπρον, ἀδελφός Βαρνάβα τοῦ ἀποστόλου. Αὐτός ἀκολουθώντας τόν Ἅγιο Παῦλο και δουλεύοντάς τον ἐχειροτονήθη ἀπ' ἐκεῖνον ἐπίσκοπος εἰς τὴν Βρετανίαν ὅπου σήμερον λέγεται Ἐγκλητέρα, Σκότια και Ἰβερνία, εἰς τὰ ὁποῖα νησιά ἦσαν ἄνθρωποι ἄγριοι και ὠμότατοι. Ἐκεῖ ἔστώντας νά ἐπιστρέψει πολλούς εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, νά κτίσῃ ἐκκλησίας, νά χειροτονήσῃ ἱερεῖς και διακόνους, εἰς αὐτούς τούς τόπους ἐτελείωσε τὴν ζωὴν του. Δι' αὐτόν τόν Ἅγιον γράφει ὁ ἅγιος Δωρόθεος εἰς τὴν σύνοψιν, και τὸ ρωμαϊκὸ μαρτυρολόγιον, μαρτίου 12'. Πῶς ἐπέμφθη ἀπὸ τόν ἅγιον Παῦλον εἰς τὰ νησιῶν, ὅπου εἴπωμεν, τόσον ὅπου ἡ αἰτία τῆς ἐπιστροφῆς και αὐτῶν τῶν νησιῶν ἐστάθηκε Κυπριότης». Ἀξιοσημείωτες οἱ παραπομπές τοῦ Ροδινοῦ γιὰ τόν ἅγιο ἀπόστολο στὴ Σύνοψη τοῦ ἁγίου Δωροθέου και τὸ Ρωμαϊκὸν Μαρτυρολόγιον.

Ἀλλά και ἡ Ἀγγλοὶ ἱστορικοὶ ἀναφέρουν τοῦτο τὸ γεγονός τῆς δράσης τοῦ ἀποστόλου Ἀριστόβουλου στὴν Ἀγγλία, ὅπως ὁ ἱστορικός George Hill στὸ ἔργο του «A History of Cyprus» (1948). Ἐπίσης ὁ Dr Bright στὸ ἔργο του «Early English Church History» γράφει πῶς γιὰ τὴν εἰσαγωγή τοῦ Χριστιανισμοῦ στὴν Ἀγγλία ὑπάρχουν 3 παραδόσεις. Ἡ μιά εἶναι ἡ ἑλληνική, κατὰ τὴν ὁποία τὸ Χριστιανισμό ἔφερε στὴν Ἀγγλία ὁ Ἀριστόβουλος.

Βέβαια ὁ Ἀπόστολος δέν τὰ βρῆκε ἐκεῖ ὅλα εὐκολα. Ἀλλά πολλές φορές ἀπὸ τούς ἡμίμαγριους κατοίκους «πότε μὲν ἐδέρετο, πότε δέ ἐσύρετο εἰς τὴν ἀγοράν». Παρ' ὅλα αὐτὰ ὅμως τὰ βάσανα και τίς κακουχίες, τίς θλίψεις και τούς κινδύνους πού διέτρεξε, μέ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ κατόρθωσε πολλοὶ «νά πιστεύσωσιν εἰς τόν Χριστόν». Ἔτσι σιγά - σιγά ὁ σπόρος πού ἔσπειρε φύτρωσε. Στέρωσε τὴν Ἐκκλησία και τὴν ὀργάνωσε μέ διακόνους και πρεσβυτέρους τούς ὁποίους ὁ ἴδιος χειροτόνησε. Ὅταν εἶδε τὸ ἔργο του, ἔργο Θεοῦ, νά παράγει καρπούς «ἐν εἰρήνῃ ἀνεπαύσατο ὁ μακάριος». Μιά ἄλλη βρετανικὴ παράδοση τόν κατατάσσει στοὺς ἱερομάρτυρες τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ἐποτελεῖ μεγάλη τιμή γιά τό μικρό μας νησί τό ὅτι ἕνα ἀπό τά τέκνα του μετέδωσε τό φῶς τοῦ Εὐαγγελίου σέ μία χώρα σ' ἐποχή κατά τήν ὁποία τό πνευματικό σκοτάδι τῆς εἰδωλολατρίας σκέπαζε τά ἔθνη τῆς Δύσης. Καί ἡ τιμή αὐτή «τόσον ὁπού ἡ αἰτία τῆς ἐπιστροφῆς καί αὐτῶν τῶν Βρετανικῶν νησιῶν ἐστάθηκε Κυπριώτης» (Ν. Ροδινός), θά πρέπει ἀπό τή μία νά μᾶς κάνει περήφανους ἀλλά καί ἀπό τήν ἄλλη νά μᾶς ὑπενθυμίζει τό μεγάλο μας καθῆκον πού ἔχουμε ὡς Χριστιανοί καί ὡς Ἕλληνες γιά τοῦτο τόν τόπο καί τόν κόσμο ὁλόκληρο.

Ἐπιπρόσθετα γιά τόν ἅγιο ἀπόστολο Ἄριστόβουλο θά μπορούσαμε νά παραθέσουμε καί τά πιά κάτω. Σύμφωνα μέ μία ἀγιολογική μαρτυρία ἀπό τό Κοπτικό Συναξάριο ὁ πατέρας τοῦ εὐαγγελιστοῦ Μάρκου ὀνομάζεται Ἄριστόβουλος. Στίς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων (ιβ' 12) ρητά ἀναφέρεται πῶς ἡ μητέρα τοῦ Ἰωάννη τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου ὀνομάζεται Μαρία. Ἐπειδή ὁ ἀπ. Παῦλος ἀποκαλεῖ τόν Μάρκο ἀνεψιό τοῦ Βαρνάβα (Κολ. δ' 10) τότε πιθανολογεῖται μέ βάση τά πιά πάνω ὅτι: α) Ἡ Μαρία ἦταν ἀδελφή τοῦ Βαρνάβα ἢ β) νύμφη τοῦ Βαρνάβα καί σύζυγος τοῦ Ἄριστόβουλου, ἀδελφοῦ τοῦ Βαρνάβα, ὡς εἶδαμε, ἢ γ) ὅτι ἡ Μαρία λεγόταν τόσο ἡ ἀδελφή τοῦ Βαρνάβα ὅσο καί ἡ σύζυγος τοῦ Ἄριστόβουλου. Ἐπικρατέστερη πάντως θεωρεῖται ἡ πρώτη ἄποψη. Ὁ μοναχός τῆς Μονῆς τοῦ Ἁπ. Βαρνάβα στή Σαλαμίνα, Ἄλέξανδρος, στό γνωστό του Ἐγκώμιον πρὸς τόν Ἅγιο (525 μ.Χ. περίπου) ἀναφέρει πῶς ὁ Μάρκος ἦταν ἀνεψιός τοῦ Βαρνάβα, δηλ. ξάδελφός του γιατί ἡ μητέρα τοῦ Μάρκου Μαρία ἦταν θεία του.

Στό Συναξαριστή τῆς Κωνσταντινούπολης, στίς 29 Ἰουνίου, ὅταν ἀναφέρεται στή μνήμη τοῦ ἀπ. Πέτρου, γράφει καί τά ἑξῆς: «Ὁ Σίμων Πέτρος μισθωσάμενος ἑαυτὸν ἔγημε τήν θυγατέρα Ἄριστοβούλου, ἀδελφοῦ Βαρνάβα τοῦ ἀποστόλου, καί ἀπέτεκε παιδας». (Ὁ Ἅγ. Νικόδημος θά τό παραθέσει ὡς ἑξῆς: «ὁ μὲν Πέτρος ἔλαβεν εἰς γυναῖκα τήν θυγατέρα Ἄριστοβούλου, ἀδελφοῦ Βαρνάβα τοῦ ἀποστόλου, καί ἐγέννησε παιδία»). Ἡ ἅγια Πετρονίλλα, πού γιορτάζεται στίς 31 Μαΐου, καταχωρεῖται στό Ρωμαϊκό Μαρτυρολόγιο καί σέ Κώδικα (Δημητριεύσκη, Τυπικά Α. σ. 217) ὡς κόρη τοῦ ἀπ. Πέτρου καί τῆς Ἰωάννας. Ἡ δέ Ἰωάννα ὡς κόρη τοῦ ἀπ. Ἄριστοβούλου, ἀδελφοῦ τοῦ Βαρνάβα. Ἔτσι καί ὁ Ροδινός, γνώστης ὡς φαίνεται τῆς πληροφορίας αὐτῆς, στό ἔργο του πού προαναφέραμε θά γράψει: «Ἐγὼ καί τήν ἁγίαν Πετρονίλλαν κρατῶ ἀκόμη διά Κυπριώτισαν, ἀπό μέρος τῆς μητρός αὐτῆς».

Ἀντίθετα μέ ὅσα παραθέσαμε καί τά ὅσα ἡ παράδοση ἀποδέχεται, σύγχρονοι δυτικοί ἐρμηνευτές τῆς Κ.Δ. πιθανολογοῦν ὅτι ὁ Ἄριστόβουλος πού ἀναφέρεται ἀπό τόν Παῦλο (Ρωμ. ις' 10) ἴσως εἶναι ἕνας ἀπό τά μέλη τῆς δυναστείας τοῦ Ἡρώδου τοῦ Μεγάλου. Ἀπόγονος αὐτοῦ μέ τό ὄνομα Ἄριστόβουλος διέμενε τά χρόνια ἐκεῖνα τοῦ ἀπ. Παύλου στή Ρώμη.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΚΚΟΥΡΑΣ

Θεολόγος, Διδάκτωρ Θεολογίας

Μοναχοῦ Μωϋσέως Ἀγιορείτη
ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΑΙΡΕΣΕΙΣ

έ μία εποχή πού στήν πατρίδα μας οί διάφορες αίρέσεις ἐργάζονται συστηματικά γιά τήν παραπλάνηση τῶν Ὁρθόδοξων πιστῶν χρειάζεται ἀπαραιτήτως καλή ἐνημέρωση καί καλύτερη σύνδεση μέ τήν ἀγία μητέρα μας, τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία.

Ὅπως ἀναφέρθηκε καί στή σημαντική Σύνοδο τῶν Ὁρθόδοξων Πατριαρχῶν στό Φανάρι, δέν ἀποτελεῖ ὑπό καμία μορφή ἱεραποστολή ὁ προσπλητισμός, πού ἀρκετά ὀργανωμένα καί σχεδόν ἀνενόχλητα ἐπιτελοῦν οί Ρωμαιοκαθολικοί καί οί Προτεστάντες μέ τίς πολλές παραφυάδες τους. Ὁ προσπλητισμός πάντα θ' ἀποτελεῖ ἀνίερη πράξη, πού πολεμᾷ τήν ἀλήθεια καί τήν ἀγάπη.

Θά πρέπει εὐθύς ἀμέσως εὐθαρσῶς ν' ἀναφέρουμε πώς εἶναι ἀναγκαῖο νά ἐμβαθύνουμε στήν Ὁρθόδοξη πίστη πρῶτα καί κατόπιν μ' ἐπίγνωση, διάκριση καί ὁμολογιακή ἀποφασιστικότητα νά φράξουμε τόν δρόμο τῆς Οὐνίας καί τοῦ Προτεσταντισμοῦ μέ τίς πολυάριθμες αὐθαίρετες εὐαγγελικές ὁμάδες καί κυρίως τῶν καθαρὰ δαιμονοκινήτων Πεντηκοστιανῶν, οἱ ὁποῖοι δέν κουράζονται νά παρασύρουν νέους ἀνθρώπους, ξεδιψώντας τους μέ θολά νερά.

Ἐπίσης εἶναι ἀναγκαῖο νά τονίσουμε ἓνα ιδιαίτερα μεγάλο κίνδυνο πού διατρέχουν οἱ ἀνημέρωτοι καί ἀφελεῖς πιστοί ἀπό διάφορους, πού ἀποκαλοῦνται Ὁρθόδοξοι, ἀλλά εἶναι κρυμμένοι προτεστάντες καί ἀποτελοῦν μᾶλλον μεγαλύτερο καί σοβαρότερο κίνδυνο γιά τήν Ὁρθόδοξία.

Ἡ Ἑλληνορθόδοξη Παράδοσή μας σέ καιρούς διωγμῶν καί δουλείας μᾶς δίδαξε ν' ἀγωνιζόμαστε ταπεινά καί ἀποφασιστικά καί νά θυσιαζόμαστε μαρτυρώντας καί ἀγιάζοντας μέ φιλότιμο, ἡρωισμό καί τόλμη. Ὅσοι ἀρνήθηκαν τήν πίστη καί ὑποτάχθηκαν στους θύτες λησμονήθηκαν, ὅσοι ἔχυσαν τό τίμιο αἷμα τους ἔγιναν εἰκόνες τιμημένες πρὸς εὐλαβή προσκύνηση, ὡς οἱ ἔνδοξοι Νεομάρτυρες.

Ἡ Ὁρθοδοξία μᾶς θέλει πάντα ταπεινούς, ὑπομονετικούς, νηφάλιους καί ἀγωνιστές. Ὁ Χριστός καί τά χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κερδίζονται ἀληθινά καί φυλάγονται πραγματικά ἀπό τούς ἄξιους, τούς καθαρούς, τούς ἀγίους. Οἱ αἰρετικοί πού παρουσιάζουν ἓνα εὐκόλο κι ἐξωραϊσμένο Χριστό καί μιᾷ ἀνώδυνη ἀγιοπνευματική κατάσταση πλανῶνται καί πλανοῦν, ταλαιπωροῦνται καί ταλαιπωροῦν ἀνεπίγνωστα

ἢ μή. Δέν δυσκολεύονται νά ὑπερβάλλουν σκάνδαλα ὑπαρκτά, ἢ μή, κληρικῶν μας, ν' ἀπατοῦν μέ θαύματα καί σημεῖα. Προτιμοῦν ἀνθρώπους πού ἔχουν προβλήματα καί μάλιστα νέους προβληματιζόμενους ἢ ἀπομονωμένους, ἐπαναστατικούς κι εὐκόλα ἐνθουσιαζόμενους, παρασυρόμενους ἀπό τήν εὐκολία, τήν ἐπιπολαιότητα καί τήν ἐπιταχυνόμενη ἀπόκτηση. Ἡ εἴσοδος τῶν ἐπαναστατημένων αὐτῶν μικρῶν, μέ τά συνήθως ἔντονα ψυχολογικά ἀδιέξοδα, στίς κοινότητες αὐτές τῆς ἐπίπλαστης ἀλληλοπαραδοχῆς καί τοῦ ἐπιμελῶς καλλιεργούμενου ὑποκειμενικοῦ χριστιανισμοῦ, ἀποτελεῖ παγίδα. Ἡ τονιζόμενη τεχνηέντως ὑπόσχεση ὅτι ὅλοι, σίγουρα καί σύντομα, θά χαριτωθοῦν ἀγιοπνευματικά εἶναι μιά ἀκόμη καλοστημένη παγίδα καί μιά ἔξυπνη πρόκληση. Ὁ φόβος πάλι πῶς, ἄν ἀπομακρυνθοῦν ἀπό τήν ομάδα, τοὺς ἀναμένουν οἱ δίκαιες ἐκδικήσεις ἐνός θυμωμένου Θεοῦ, φτιάχνουν ὀπαδούς μαριονέτες, πόνια στά χέρια ἐπιτηδεῶν διδασκάλων – σωπῆρων, ἀνθρώπους φοβισμένους, ψυχραμένους, ἐγωῖστές, πού ξεχωρίζουν μέ μιά ψεύτικη εὐγένεια καί προσποιστή ἡρεμία.

Οἱ διαίρεσεις, τά σχίσματα οἱ πρωτότυπες αἰρετικές ἰδέες, οἱ μοντέρνες ἀναθεωρήσεις, οἱ εὐφυεῖς νεώτερες ἐρμηνεῖς, οἱ ὑπερήφανες ἀπομονώσεις χωρίων, τό ἀντιπαραδοσιακό μένος, ἡ ἀγνωσία τῆς ἐκκλησιολογίας καί τῆς διδάσκουσας ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας συνθέτουν τόν καμβά τῆς κάθε αἵρέσεως. Ὅσοι σχίζουν τόν ἄρραφο χιτῶνα τοῦ Χριστοῦ καί καταστρέφουν τήν ἐνότητα τοῦ ἐνός καί ἀδιαίρετου σώματος τῆς Ἐκκλησίας, δέν θά γευθοῦν τ' ἀγαθὰ τῆς οὐρανοῦ Βασιλείας, κατά τήν Ἁγία Γραφή. Αὐτή τῆ μεγάλη ἀλήθεια τήν εἰρωνεύονται ὅλοι οἱ αἰρετικοί, θολωμένοι ἀπό τή μέθη τῆς οἰήσεως. Οἱ ἀσθενεῖς περιγελοῦν τοὺς ὑγιεῖς.

Τά λάθη τῶν πολλῶν αἰρετικῶν τά πολλά δέν δικαιολογοῦν φυσικά τά πολλά δικά μας λάθη. Δέν ὠφελεῖ νά χαιρόμαστε μόνο στό ἅγιο παρελθόν τῆς Ἐκκλησίας ἀλλά στόν φιλότιμο, προσεκτικό, ὑπεύθυνο, τίμιο, σοβαρό καί συνεχῆ προσωπικό μας ἀγώνα. Ἀκόμη δέν ἀρκεῖ νά γνωρίζουμε τήν Ὁρθοδοξία ἀλλά καί νά τή βιώνουμε μέσα ἀπό τή χάρη τῶν μυστηρίων καί τήν κατάνυξη τῆς θείας λατρείας. Ἡ μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἡ ἐπιμελής, ἡ ἐντρύφηση στά λειμωνάρια τῶν συναξαρίων, στοὺς ἀνθῶνες τῶν πατερικῶν λόγων, στό μεστό Γεροντικό, θά στηρίξουν, θά φωτίσουν καί θά παρηγορήσουν καίρια τόν γνήσιο ἀναζητητὴ τῆς Ἀλήθειας. Ἡ Ἐλληνορθόδοξη Παράδοση εἶναι μιά ἀκόμη ἀφορμὴ καλῆς αὐτογνωσίας καί κλεισίματος τῶν αὐτιῶν μας στίς σειρῆνες τῶν αἰρετικῶν.

Τήν σώζουσα Ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου ὑπεραμύνθηκαν μυριάδες Ἀποστόλων, Μαρτύρων, Ὁμολογητῶν καί Ὁσίων. Μόλις ἡ Ἐκκλησίας εἶχε ἐξέλθει θριαμβεύουσα ἀπό τοὺς ἐναντίον τῶν χριστιανῶν σκληροὺς διωγμούς παρουσιάσθηκε μιά ἀπό τίς πρῶτες μεγάλες αἵρέσεις, ὁ ἀρειανισμός, πού κυρίως πρέσβευε ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι κτίσμα. Παρά τήν ἥττα τῶν ἀρειανῶν στήν Α΄ Οἰκουμενική Σύνοδο, δέν μετα-

νόησαν, ἀλλά παρέμειναν πεισματικά στήν πλάνη τους. Στή νίκη αὐτή τῆς Ὁρθοδοξίας συνέδραμε πολύ καί ὁ μοναχισμός, ὅπως καί στά βέβηλα φρονήματα Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτη καί τοῦ Ἀπολλιναρίου, πού πίστευε πώς ὁ Χριστός ἦταν τέλειος Θεός ἀλλά ὄχι καί τέλειος ἄνθρωπος.

Ὁ αἵρεσιάρχης Νεστόριος ἐφεῦρε στό σκοτεινό νοῦ του νά ὀνομάζει τήν Πλατυτέρα τῶν Οὐρανῶν Χριστοτόκο καί ὄχι Θεοτόκο. Οἱ Οὐαλεντῖνος, Διόσκορος καί Εὐτυχής εἶναι οἱ δυστυχεῖς πατέρες τοῦ μονοφυσισμοῦ, πού ἐπί πολύ καταταλαιπώρησαν τό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Ἡ σοφία τοῦ Ὁριγένη δέν τόν ὀδήγησε σ' εὐσεβῆ συμπεράσματα καί ἡ διδασκαλία του ἀπέβη αἰρετική καθώς καί τῶν μονοθελητῶν, πού ἀποτελοῦν συνέχεια τῶν μονοφυσιτῶν. Οἱ ἅγιοι Σάββας ὁ Ἁγιασμένος, Θεοδόσιος ὁ Κοινοβιάρχης, Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής, Μέγας Ἀθανάσιος, Μέγας Ἀντώνιος καί πολλοί ἄλλοι ὑπῆρξαν οἱ διαπρύσιοι κήρυκες τῶν ἀκραιφνῶν ὀρθοδόξων δογμάτων καί οἱ ἀντίπαλοι τῶν παραπάνω αἰρετικῶν.

Μοναχός ΜΩΥΣΗΣ ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ

Πρεσβύτερου Γεώργιου Χάας

ΠΩΣ ΦΡΟΝΤΙΖΟΥΝ ΟΙ ΠΙΣΤΟΙ ΤΟΥΣ ΚΕΚΟΙΜΗΜΕΝΟΥΣ;

ό Σάββατο πρό τῆς Ἀπόκρεω ἔχουμε τό λεγόμενο πρῶτο Ψυχοσάββατο, κατά τό ὁποῖο τελεῖται μνημόσυνο ὑπέρ πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένων Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν. Γράφει σχετικῶς ὁ Ἅγιος Νεκτᾶριος στό μικρό του πόνημα μέ τίτλο «Μελέτη περί τῶν Ἱερῶν Μνημοσύνων» γιά τό πρῶτο Ψυχοσάββατο: «Ἐπειδή μερικοί πέθαναν πρόωρα στά ξέ-να ἢ στή θάλασσα ἢ σέ βουνά ἀδιάβατα, γκρεμούς καί χαράδρες, ἢ ἀπό ἐπιδημικές ἀρρώστιες ἢ πείνα ἢ πολέμους, ἐμπρησμούς κι' ἄλλους δια-φόρους θανάτους καί ἐπειδή ἦσαν ἴσως φτωχοί καί ἄποροι καί ἔτσι ὅσοι στερήθηκαν μνημοσύνων τίς συνηθισμένες ψαλμωδίες καί μνημόσυνα, οἱ θεῖοι Πατέρες μέ πνεῦμα φιλανθρωπίας διέταξαν ἕνα κοινό μνημόσυ-νον νά τελεῖται γιά ὅλους αὐτούς ἀπό τήν Ἐκκλησία. Ἔτσι κι' ὅσοι στε-ρήθηκαν μνημοσύνου νά περιλαμβάνονται κι' αὐτοί στό κοινό μνημό-συνο». Καί πάμπολλοι πρόγονοι καί συγγενεῖς μας, τῶν ὁποίων τά ὀνό-ματα δέν θυμόμασθε ἢ τούς ὁποίους δέν γνωρίσαμε ποτέ.

Πέρα ἀπό τά Ψυχοσάββατα, κατά τά ὁποῖα, ὅπως προείπαμε, ἡ Ἐκ-κλησία δέεται ὑπέρ πάντων τῶν κεκοιμημένων, ἔχει καί ὁ κάθε πιστός χρέος καί παράλληλα μεγάλα ὀφέλη νά φροντίζει γιά τούς κεκοιμημέ-νους συγγενεῖς καί φίλους του, καθώς κι ἐκεῖνοι εὐχονται στόν οὐρανό ὑπέρ τῶν δικῶν τους ἐπί τῆς γῆς. Ἐκτός ἀπό τήν ἰδιωτική προσευχή στήν Ἐκκλησία ἔχουμε τέσσερις τρόπους νά τιμήσουμε καί νά βοηθή-σουμε τούς ἀπελθόντες: α) Μέ πρόσφορο καί γεγραμμένα τά ὀνόματα, ξεχωριστά τῶν κεκοιμημένων καί τῶν ζώντων, γιά μνημόνευση στή Θεία Λειτουργία. β) Μέ μνημόσυνα τήν 40η ἡμέρα μετά τήν κοίμηση ἢ καί λίγο νωρίτερα, ἐτήσιο μνημόσυνο καί στή συνέχεια κάθε ἔτος κοντά στήν ἡμερομηνία τῆς κοιμήσεως. Σημειωτέον ὅτι στόν ὑπολογισμό τῆς 40ης ἡμέρας συνηπολογίζεται καί ἡ ἴδια ἡ ἡμέρα τοῦ θανάτου. γ) Μέ τρισάγια ἀμέσως μετά τόν θάνατο ἐπί τῆς κλίνης τοῦ κεκοιμημένου, τήν 3η ἡμέρα, τήν 9η ἡμέρα, στά τριμῆνια, ἐξάμηνια, ἐννεάμηνια, στήν ὀνο-μαστική ἑορτή τοῦ θανόντος ἢ κατά τήν ἐπέτειο ἰδιαιτέρων γεγονότων στή ζωή τοῦ θανόντος. Ἐπίσης γίνονται τρισάγια στό κοιμητήριο ἐπί τοῦ τάφου. Καί δ) μέ ἐλεημοσύνες ὑπέρ τῶν κεκοιμημένων.

Αὐτοί οἱ τρόποι ἀποτελοῦν πανάρχαια παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, ὅ-πως διαβάζουμε καί στό *Ἡ βιβλίον τῶν Διαταγῶν τῶν Ἀποστόλων*, κε-φάλαιο μβ': «Ἐπιτελείσθω δέ τρίτα τῶν κεκοιμημένων ἐν ψαλμοῖς καί

ἀναγνώσασιν καί προσευχαῖς διά τόν διά τριῶν ἡμερῶν ἐγερθέντα. Καί ἔνατα εἰς ὑπομνησιν τῶν περιόντων καί τῶν κεκοιμημένων. Καί τεσσαρακοστά κατά τόν παλαιόν τύπον Μωσῆν γάρ οὕτως ὁ λαός ἐπένησεν. Καί ἐνιαύσια ὑπέρ μείας αὐτοῦ. Καί διδόσθω ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ πένησιν εἰς ἀνάμνησιν αὐτοῦ». Σέ μετάφραση: «Νά τελεῖται δέηση τήν τρίτην ἡμέρα μετά τήν κοίμησιν ὑπέρ τῶν νεκρῶν μέ ψαλμούς καί ἀναγνώσματα καί προσευχές, πρὸς τιμὴν Ἐκείνου πού ἀναστήθηκε σέ τρεῖς ἡμέρας. Καί τήν ἐνάτην ἡμέρα, γιά νά μνημονευθοῦν οἱ ζῶντες ὑπολειπόμενοι καί οἱ νεκροί. Καί τήν τεσσαρακοστή ἡμέρα σύμφωνα μέ τόν παλαιό τύπο· διότι ἔτσι πενθοῦσε ὁ λαός τόν Μωσῆ. Καί ἐτήσια μνημόσυνα εἰς μνήμην αὐτοῦ. Καί νά δοθοῦν ἀπό τά ὑπάρχοντά του στούς φτωχοῦς εἰς ἀνάμνησίν του».

Ἡ ἐκπλήρωση αὐτῶν τῶν ὑποχρεώσεων μας ἔναντι τῶν κεκοιμημένων συγγενῶν καί φίλων δέν ὠφελεῖ μόνο τούς κεκοιμημένους, ἀλλά καί τόν ἑαυτό μας. Σέ κάθε τρισάγιο ἢ μνημόσυνο συνειδητοποιοῦμε ὅτι εἴμαστε φθαρτοί, ὅτι εἴμαστε προσωρινοί πολῖτες αὐτῆς τῆς γῆς καί ὅτι ὁ προορισμός ὅλων μας εἶναι ἡ χώρα τῶν ζώντων, ἡ ἐπουράνια πατρίδα. Γι' αὐτό καί οἱ πρῶτοι Χριστιανοί ὀνόμασαν τήν ἡμέρα τοῦ ἐπιγεῖου θανάτου «γενέθλιον ἡμέραν».

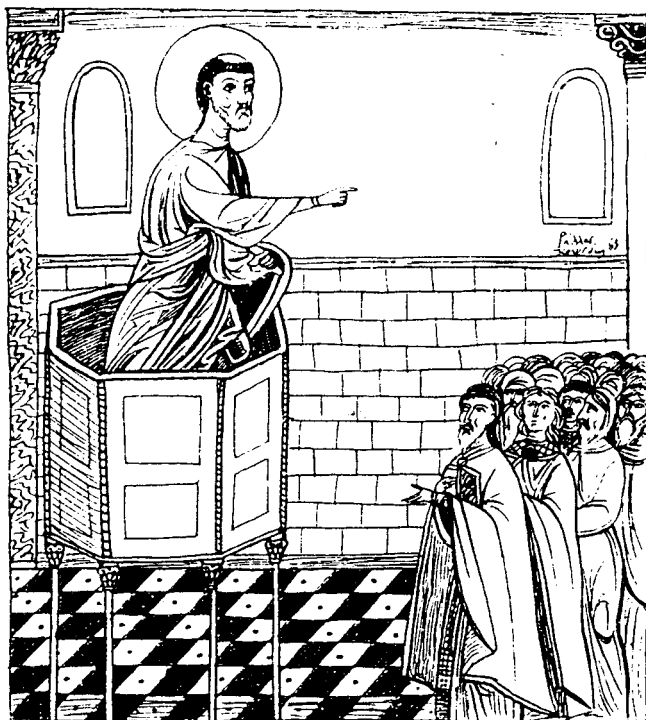
Ἐπειδή ὅμως ὁ ἄνθρωπος ἔχει πλασθῆ ἀπό τόν Θεό σέ ἀπόλυτη ἐνότητα ψυχῆς καί σώματος, τό ἐπιτίμιο τοῦ χωρισμοῦ τῆς ἀθανάτου ψυχῆς ἀπό τό φθαρτό προσωρινό σῶμα, λόγω τῆς παρακοῆς, εἶναι ἕνα γεγονός, μέ τό ὅποιο ὁ ἄνθρωπος δέν μπορεῖ εὐκόλα νά συμφιλιωθεῖ ὡς κάτι παρά φύσιν, καί ἐπειδή τά κόλυβα, ὁ κόκκος τοῦ σταριοῦ εἶναι μιά ἀπτή εἰκόνα αὐτοῦ τοῦ γεγονότος, μᾶς προκαλεῖ πένθος. Γι' αὐτό τό λόγο ὑπάρχουν κάποιοι περιορισμοί στήν τέλεση Τρισαγίων καί Μνημοσύνων κατά τίς μέρες ἢ περιόδους πού ἔχουν καθαρά ἀναστάσιμο ἢ καρμόσυνο χαρακτήρα, δηλ. τίς Κυριακές, Δεσποτικές καί Θεομητορικές ἑορτές, τήν ἐκάστοτε πανήγυριν τοῦ Ναοῦ, καί συγκεκριμένα ἀπό τόν ἔσπερινό τῆς παραμονῆς μέχρι καί τήν ἐνάτην ὥρα ἀνήμερα, καθώς ἐπίσης ἀπό τό Σάββατο τοῦ Λαζάρου μέχρι τήν Κυριακή τοῦ Θωμᾶ. Καί αὐτές τίς μέρες γίνεται «*ψιλή μνήμη τῶν κεκοιμημένων χωρίς πένθος καί θρῆνον*», ὅπως μᾶς λέγει ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης, δηλαδή μνημονεύονται τά ὀνόματα τῶν κεκοιμημένων κατά τήν προσκομιδή καί μετά τόν καθαγιασμό ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπέζης ἀπό τόν λειτουργό ἱερέα, καί ἀποτελεῖ «*τιμὴ μεγίστη τό μνήμης ἀξιούσθαι*» κατά τόν ἱερόν Χρυσόστομον, διότι ἡ μνημόνευσις αὐτή σημαίνει συμμετοχή στήν Ἀνάστασις καί προσφέρει μεγίστη ἀνάπαυσις στόν κεκοιμημένο.

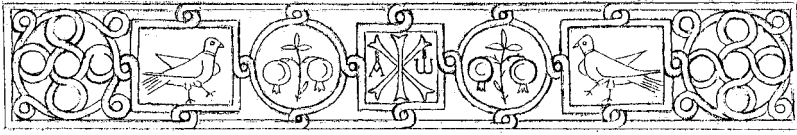
Αὐτή εἶναι ἡ ἀκρίβεια τῆς Ἐκκλησίας μας. Καί οἰκονομίαν ἐν τούτοις μποροῦν νά γίνουν καί τήν Κυριακή μνημόσυνα, ὅχι ὅμως Τρισάγια, ἐπειδή οἱ πιστοί διευκολύνονται λόγω τῆς ἀργίας νά προσέλθουν στή θεία Λειτουργία, ἰδιαίτερα καλεσμένοι τοῦ μνημοσύνου ἀπό διάφορα μέρη, καί ἐπίσης ἐπειδή δέν τελεῖται σ' ὅλους τούς ἱερούς ναούς θεία Λειτουργία τά Σάββατα, καί δέν γίνονται μνημόσυνα χωριστά ἀπό

τή θεία Λειτουργία.

“Ὅπως εἶδαμε, τό Σάββατο εἶναι ἡ κατάλληλη μέρα γιά τήν τέλεση μνημοσύνων καί Τρισαγίων, διότι καί ἡ ὕμνολογία τῶν λειτουργικῶν βιβλίων τῆς Παρακλητικῆς καί τοῦ Τριώδιου περιέχει κάθε Σάββατο εἰδικά τροπάρια γιά τούς κεκοιμημένους, τά νεκρώσιμα εὐλογητάρια. Μιά ματιά στό συναξάρι τοῦ Σαββάτου πρό τῆς ᾽Απόκρεω στό Τριώδιο μᾶς τά ἐξηγεῖ ξεκάθαρα: «Ἐν Σαββάτῳ δέ αἰεί τήν τῶν ψυχῶν μνειάν ποιούμεθα, ὅτι τό Σάββατον κατάπαυσιν σημαίνει Ἑβραϊστί καί τῶν τεθνεώτων τοίνυν ὡς τῶν βιοτικῶν καί τῶν λοιπῶν ἀπάντων καταπαυσαμένων, κᾶν τῇ καταπαυσίμῳ τῶν ἡμερῶν τās ὑπέρ αὐτῶν δεήσεις ποιούμεθα, ὅ δῆ καί ἐπί πᾶν κεκράτηκε γίνεσθαι Σάββατον. Τό δέ καί νῦν καθολικῶς μνημονεύομεν, ὑπέρ παντός δεόμενοι εὐσεβοῦς· εἰδότες καί γάρ οἱ θεῖοι Πατέρες, ὡς τά ὑπέρ τῶν κεκοιμημένων γινόμενα μνημόσυνα λέγω, ἐλεημοσύνη καί λειτουργία, μεγάλην αὐτοῖς παρέχει ἄνεσιν καί ὠφέλειαν, καί ἰδίως καί κοινῇ τήν Ἐκκλησίαν τοῦτο ποιεῖν ἐπιτρέπουσι, παρά τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων τοῦτο παραλαβόντες, ὡς εἴρηται, καθά καί ὁ Ἀρεοπαγίτης φησὶ Διονύσιος».

Πρεσβύτερος ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΑΑΣ

Π. Μ. Σωτήρχου

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο «ΦΟΒΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ»

(*Ὅλα ἀρχίζουν καί τελειώνουν μέ τήν ἀγάπην*)

Αριστος κατά πάντα ὁ φίλος μου ὁ Χαράλαμπος καί πολλές φορές εἶχαμε ἐπισκεφθεῖ Γέροντες τῆς ἀσκήσεως καί συζητούσαμε μαζί τους θέματα τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Εἶχε ὅμως μερικές ἔμμονες ἰδέες καί πείσματα καί δέν ὑποχωροῦσε εὐκολα καί ὄλο ἐπέμενε νά ρωτᾶ καί νά ξαναρωτᾶ. Ἔτσι ἔγινε καί σήμερα, ὅταν συζητούσαμε τό θέμα τί εἶναι ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ. Στήν συντροφιά μας βρισκόταν ὁ ἱερομόναχος π. Μακάριος, πολύ ταπεινός, μολονότι σοφός κατά Θεόν καί κατά κόσμον.

— Εὐτυχῶς θά μᾶς βοηθήσει ὁ π. Μακάριος γιά τό θέμα αὐτό, εἶπε ὁ φίλος μου.

— Γιά ποιό θέμα συζητᾶτε; ρώτησε ὁ Γέροντας.

— Γιά τήν ἔννοια καί τήν σημασία τῆς φράσεως «φόβος τοῦ Θεοῦ», ἀπάντησε ὁ Χαράλαμπος. Ἔσεῖς ὅταν βγαίνετε στήν Ὁραία Πύλη καί λέτε στό ποίμνιον καί τό καλεῖτε νά κοινωνήσει τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων «μετά φόβου Θεοῦ, πίστεως καί ἀγάπης», τί ἐννοεῖτε;

— Αὐτή εἶναι ἡ τάξις τῆς Θείας Λειτουργίας.

— Ἐννοεῖτε δηλαδή τρία ξεχωριστά πράγματα, συνέχισε ὁ φίλος μου. Πρῶτον τόν φόβον τοῦ Θεοῦ, δεύτερον τήν πίστιν καί τρίτον τήν ἀγάπην. Ἔρα ξεχωρίζουν. Αὐτή εἶναι ἡ διαφωνία μου, γιατί ὁ φίλος μου δέν τά ξεχωρίζει καί λέγει ὅτι καί τά τρία αὐτά ἔχουν τό ἴδιο νόημα.

— Ὅχι. Δέν εἶπα ὅτι ἔχουν τό ἴδιο νόημα, ἀλλά τήν ἴδια ρίζα, εἶπα κι ἐγώ, πού ἀναγκάστηκε νά ἐπέμβω, γιά νά μή προκύψει παρεξήγησι. Εἶπα στόν Χαράλαμπον ὅτι εἶναι τρία σκαλιά στήν ἀγία σκάλα, πού μᾶς ἀνεβάζει στόν Θεόν, εἶναι ἡ κατάλληλη προετοιμασία γιά νά μεταλάβουμε τό Αἷμα καί τό Σῶμα τοῦ Θεανθρώπου, γιά καθαρότητα πνευματική, γιά νά ἀγαποῦμε.

— Θά συμφωνήσω μέ τόν φίλο σου, ἀγαπητέ Χαράλαμπε, εἶπε ὁ Γέροντας, διότι μόνον μέ αὐτά τά τρία σκαλιά μποροῦμε νά πλησιάσουμε στό Ἅγιον Δισκοπότηρον καί νά μεταλάβουμε τό Ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Καί ἡ συνάντησις αὐτή μέ τόν Κύριον εἶναι συνάντησις ἀγάπης. Δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει φόβος μέ τήν καθημερινή σημασία τοῦ φόβου, ἀφοῦ *«ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τόν φόβον»* (Α΄ Ἰω. δ΄ 18), ὅπως λέγει τό Εὐαγγέλιον. Καί ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ εἶναι τελεία καί ὑπερτελεία.

— Τότε πώς ἐξηγεῖτε, πάτερ μου, τόν φόβον τοῦ Θεοῦ; ξαναρώτησε ὁ φίλος μου.

— Πάλι μέ τά λόγια τοῦ Εὐαγγελίου, εἶπε ὁ π. Μακάριος. Ὁ Θεός ποτέ δέν ἐμπνέει φόβον στήν ψυχή, ἀλλά μόνον χαράν καί ἐλπίδα. Τόν φόβον τόν προκαλοῦν οἱ δαιμονικές δυνάμεις, πού μᾶς μισοῦν συνεχῶς. Ὁ ἴδιος ὁ Θεάνθρωπος μᾶς διαβεβαίωσε καθαρότητα: *«Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρῶός εἰμι καί ταπεινός τῇ καρδίᾳ καί εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν»* (Ματθ. 1α' 29). Ὁ Θεός μᾶς χαρίζει μόνον ἀγάπην καί ἔλεος καί θάρρος καί χαράν καί ποτέ φόβον. Μᾶς ἐμψυχώνει γιά νά ἐλπίζουμε πάντοτε στό ἔλεός του καί μᾶς συγχωρεῖ ἀμέσως μόλις μετανοήσουμε.

— Τί σημαίνει καί τί εἶναι ὁ «φόβος τοῦ Θεοῦ;» ἐπέμενε ὁ φίλος μου.

— Εἶναι ὁ ἀπέραντος σεβασμός καί ὁ θαυμασμός πρὸς τόν Θεόν, μόλις ἀντιληφθοῦμε καί πιστέψουμε ὅτι ὁ παντοδύναμος δημιουργός μας, ὁ παντοκράτορας Τριαδικός Θεός μας ὁ ὑπερτέλειος μᾶς ἀγαπᾷ τόσον πολύ ὅσον δέν μπορούμε νά φαντασθοῦμε καί φοβόμαστε μήπως παραβοῦμε τό υπεράγιον θέλημά του, πού εἶναι ἡ ἀγάπη. Αὐτό λέγει ἀκριβῶς καί ἡ φράση, πού προαναφέραμε ὅτι *«ἡ τελεία ἀγάπη ἔξωβάλλει τόν φόβον»*. Φοβόμαστε μόνον ὅταν δέν ἔχουμε τήν *«τελείαν ἀγάπην»*, πού σημαίνει νά ἀγαποῦμε τόν Θεόν καί τούς ἀνθρώπους περισσότερο ἀπό τήν ζωή μας. Λίγοι ἀγαποῦν μέ αὐτόν τόν τρόπον. Καί ἐδῶ θά ἤθελα νά θυμίσω τήν ἐκκλησιαστικήν φράσιν *«Ἀρχή σοφίας φόβος Κυρίου»*. Γιατί χωρίς αὐτόν τόν σεβασμόν καί τόν θαυμασμόν σοφία δέν ὑπάρχει.

— Αὐτή εἶναι ἡ ἀρχή τῆς σοφίας, εἶπε πάλι ὁ Χαράλαμπος, ἀλλά θά ἔλεγα καί τό τέλος τῆς σοφίας. Εἶναι σωστή αὐτή ἡ σκέψη;

— Ὅταν μέ τήν μετάνοια μποῦμε στόν κόσμον τοῦ Θεοῦ, τότε γίνεται ἡ κατά Θεόν μεταμόρφωσις καί κανεῖς δέν γνωρίζει ποιές εἶναι οἱ ἀποκαλύψεις καί οἱ εὐλογίες τοῦ Κυρίου, πού λέγονται *«μέλλοντα ἀγαθά»*. Καί τά ἀγαθά τοῦ Θεοῦ ξέρουμε ἀπό τό Εὐαγγέλιον ὅτι εἶναι πολλά, εἶναι αἰώνια καί εἶναι ἀπερίγραπτα καί προετοιμασμένα *«τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν»*. Ἀγαποῦμε τόν Θεό καί ἄς μή φοβόμαστε τίποτε. Καί ἂν θέλετε καί τήν γνώμη μου, ὁ λεγόμενος «φόβος τοῦ Θεοῦ» εἶναι ἓνα πολύ ζεστό βίωμα τῆς ψυχῆς, ἓνα πύρωμα τῆς καρδιάς, πού μᾶς ἀγκαλιάζει καί θά ἔλεγα ὅτι αὐτό πρέπει νά εἶναι τό πρῶτον ζητούμενον κάθε πιστοῦ ἀνθρώπου.

— Γιατί πρέπει νά εἶναι τό πρῶτον ζητούμενον; ρώτησα κι ἐγώ.

— Διότι μέ αὐτό τό βίωμα ἔχουμε πιό σωτήρια ἀποτελέσματα, εἶπε ὁ Γέροντας. Ἐτσι ἀνοίγει τό μυαλό καί ἡ ψυχή στό θεῖον ἔλεος καί ἐνισχύεται ἡ πίστη καί ἡ ἐλπίδα μας στόν Χριστό. Ἐπίσης ἀνοίγει ἡ μεγάλη πόρτα τῆς ἀγάπης, αὐτήν, πού τό Εὐαγγέλιον τήν ὀνομάζει *«τελείαν»*, γιατί νοιώθουμε τήν ἀγάπην σάν θυσία καί ὀλοκληρωτικήν προσφορά πρὸς τούς ἄλλους ἀνθρώπους. Καί ὅταν προχωρήσουμε στό

παντοδύναμον φῶς τοῦ Θεοῦ βλέπουμε καί κατανοοῦμε ὅτι «*πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησε*». Μᾶς χρειάζεται λοιπόν, ὡς πρῶτον καί σωτήριοιον ζητούμενον αὐτός ὁ σεβασμός καί ὁ θαυμασμός, πού γίνεται κρουνός τῆς σοφίας καί μᾶς διδάσκει τά πάντα καί κυρίως τό νά καταλαβαίνομε ὅτι ἁμαρτάνουμε καί πρέπει νά μετανοοῦμε συνεχῶς καί νά κάνουμε πλήρη ὑπακοή στό σωτήριοιον θέλημά του. Καί γιά τόν σκοπόν αὐτόν μᾶς παρηγορεῖ καί μᾶς λέγει: «*Ὁ γάρ ζυγός μου χρηστός καί τό φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστίν*» (Ματθ. 1α΄ 30). Δηλαδή, εἶναι ὠφέλιμος ὁ ζυγός, πού σᾶς ἐπιβάλλω, μᾶς λέγει, καί τό φορτίον τῶν ὑποχρεώσεων σας σέ μένα εἶναι ἐλαφρόν.

— Τώρα θά ἤθελα νά ρωτήσω, π. Μακάριε, γιά τό πῶς μπορεῖ νά φθάσει κανεῖς στόν φόβον τοῦ Θεοῦ. Τί κάνουμε; Ὑπάρχει τρόπος;

— Γιά νά ὑπάρχει σκοπός καί προορισμός, ἀσφαλῶς ὑπάρχει καί τρόπος καί δρόμος, εἶπε ἤρεμα ὁ Γέροντας. Ὁ Θεός δέν ζητᾷ ποτέ κάτι πού δέν μπορούμε νά κάνουμε. Οἱ Ἅγιοι Πατέρες μᾶς μιλοῦν γιά τήν προσευχή, γιά τή νηστεία, γιά τήν ἐγκράτεια καί γιά τήν καθημερινή μελέτη τοῦ Εὐαγγελίου, ὅπως καί γιά τίς ἄλλες ἀρετές. Πίσω ἀπό ὅλα αὐτά ὅμως βρίσκεται ἡ ἀγάπη μας γιά τόν Θεόν. Γιατί χωρίς ἀγάπη καμμιά ἀρετή καί τίποτε καλόν δέν γίνεται. «*Χωρίς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν*» (Ἰω. 1ε΄ 5) μᾶς λέγει ὁ Χριστός. Καί ὁ Χριστός εἶναι ἡ σαρκωμένη, ἡ θυσιαστική, ἡ ὑπερέλεια καί παντοδύναμη ἀγάπη. Ἄς μή ζητοῦμε λοιπόν τεχνικές καί τρόπους γιά νά ἀποκτήσουμε τόν σωτήριοιον «φόβον τοῦ Θεοῦ». Ἡ ἀγάπη χρειάζομαστε, ἀγάπη καί τότε τά ἀποκτοῦμε ὅλα τά καλά καί τά αἰώνια.

— Καί ἡ ἀγάπη αὐτή πού λέτε, πάτερ μου, πῶς ὑλοποιεῖται; πῶς πραγματοποιεῖται; πῶς γίνεται πράξη; ρώτησε ὁ φίλος μου.

— Δύο εἶναι οἱ βασικοί δρόμοι γιά νά φτάσουμε στήν κορυφαία αὐτήν ἀνάβαση στό ὄρος Θαβώρ τῆς Μεταμορφώσεως, ἀποκρίθηκε ὁ Γέροντας. Πρῶτος δρόμος εἶναι ἡ ὀλοκληρωτική ὑπακοή στό θέλημα τοῦ Θεοῦ καί δεύτερος νά λές στόν Θεόν ὅτι τόν ἀγαπᾶς. Νά τοῦ τό λέμε, ὅσο πιό συχνά μπορούμε ὅλοι μας καί αὐτό μᾶς βοηθᾷ νά μποῦμε στόν δρόμο τῆς ἀληθινῆς ἀγάπης.

— Συγγνώμην, πάτερ μου, ἀλλά μοῦ ἀκούγεται λίγο παράξενο αὐτό πού εἶπατε.

— Γιατί σοῦ φαίνεται παράξενο; Ἐσύ ὅταν ἀγαπᾶς κάποιο πρόσωπο δέν τοῦ λές ὅτι τό ἀγαπᾶς, ὅπως λ.χ. τό παιδί σου, τήν μητέρα σου ἢ ὅποιον ἄλλον ἀγαπᾶς; Τό ἴδιο πρέπει νά κάνεις καί μέ τόν Θεόν. Βεβαίως ὁ Θεός δέν ἔχει ἀνάγκη νά τοῦ λέμε ὅτι τόν ἀγαποῦμε, γιατί ὡς παντογνώστης γνωρίζει ποιός τόν ἀγαπᾷ καί ποιός ὄχι. Ἡ πράξη αὐτή ἀφορᾷ ἐμᾶς. Γιά νά μάθουμε νά ἀγαποῦμε. Γιά νά μάθουμε τόν δρόμο καί τόν βηματισμό τῆς ἀγάπης, τόν ὁποῖον πολλοί τόν ἔχουν ξεχάσει καί τόν ἔχουν ὑποκαταστήσει μέ λανθασμένα καί ἐγωϊστικά συναισθηματικά ὑποκατάστατα. Ὁ δικός μου Γέροντας, τήν εὐχή του νᾶχουμε, χρησι-

μποιοῦσε ὡς πρωτόνοια τὴν φράση: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ μου, σ' ἀγαπῶ». Πρωτόνοια, ὅπως θὰ ξέρετε, εἶναι ἡ πρώτη ἔννοια, πού μπαίνει στὸν νοῦ μας, μόλις ξυπνήσουμε ἀπὸ τὸν ὕπνον καὶ αὐτὴ ἡ ἔννοια ἐπηρεάζει ὅλην τὴν ἡμέρα πού ἀκολουθεῖ. Ἄν κάνουμε κι ἐμεῖς τὸ ἴδιο, μπορούμε νὰ φθάσουμε πιό γρήγορα στὸν «φόβον τοῦ Θεοῦ». Γιατί θὰ σᾶς τὸ ξαναπῶ, φίλοι μου, ὅλα στὴν ζωὴ ἀρχίζουν καὶ τελειώνουν μὲ τὴν ἀγάπη. Καὶ τελειώνουν σημαίνει ὅτι γίνονται τέλεια, ἀφοῦ ἡ ζωὴ δέν τελειώνει ποτέ.

Π. Μ. ΣΩΤΗΡΧΟΣ

Δημοσιογράφος, Συγγραφέας

Πρωτοπρεσβύτερου Νικόλαου Χριστοδούλου

ΜΙΚΡΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟΝ ΒΛΑΔΙΜΗΡΟ ΛΟΣΣΚΥ (1903-1958)

μεγάλος Ρώσος θεολόγος Βλαδίμηρος Λόσσκυ γεννήθηκε στη Γερμανία τό 1903, όπου βρισκόταν προσωρινά για ακαδημαϊκούς λόγους ο πατέρας του Νικόλαος Όνουφρίγιεβιτς Λόσσκυ, διάσημος καθηγητής της Φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο της Άγίας Πετρούπολης. Μεγάλωσε στην Πετρούπολη και ξεκίνησε τις σπουδές του στην ίδια πόλη. Τό 1922 ή οικογένειά του εξορίστηκε από τον Λένιν και βρήκε καταφύγιο στο Παρίσι, όπως χιλιάδες άλλοι Ρώσοι αντικαθεστωτικοί. Σπούδασε Φιλοσοφία στη Σορβόννη, όμως ή μεγάλη του αγάπη στάθηκε πάντα ή Όρθόδοξη Θεολογία. Στο Παρίσι γνωρίστηκε μέ μεγάλα όνόματα του Ρωμαιοκαθολικισμού, όπως οι κληρικοί Ζάν Ντανιελου, Άνρϋ ντέ Λυμπάκ και Όβ Μαρί Κογκάρ. Τούς αναφέρουμε διότι ήταν αυτοί πρώτοι, πού ζήτησαν τό 1944 από τον Λόσσκυ, νά δώσει μιά σειρά διαλέξεων μέ θέμα τήν ουσία της Όρθοδοξίας. Όπως όμολόγησαν, όσα γνώριζαν μέχρι τότε περί Όρθοδοξίας ήταν μέσα από τά αρνητικά σχόλια των συμπατριωτών τους. Οί διαλέξεις αυτές αποτέλεσαν τή βάση του πιο γνωστού του έργου, «Μυστική Θεολογία της Όρθοδόξου Άνατολικής Εκκλησίας», τό όποιο εκδόθηκε τό 1947. Μέ τό έργο αυτό καθιερώθηκε σέ όλο τον όρθόδοξο κόσμο ασκώντας ταυτόχρονα βαθιά επίδραση στην πατερική αναγέννηση της σύγχρονης Όρθόδοξης Θεολογίας.

Γιά τό έργο αυτό του Λόσσκυ, άξίζει νά τονίσουμε δύο σημεία. Τό πρώτο άφορα στην έκφραση «Μυστική Θεολογία». Τήν εποχή πού χρησιμοποιήθηκε αυτός ό όρος οι περισσότεροι συνέδεαν τον μυστικισμό μέ μερικούς «μυστικούς» θεολόγους, οι όποιοι ονομάζονταν έτσι γιατί είχαν μιά ιδιαίτερη εμπειρία του Θεού. Ό Λόσσκυ έρμηνεύει τον μυστικισμό έντελώς διαφορετικά, τονίζοντας ότι όλόκληρη ή θεολογία, για νά είναι και νά ονομάζεται θεολογία, πρέπει νά είναι μυστική, άφου άσχολεϊται μέ τό μυστήριο πού ονομάζεται Θεός. Ό Θεός δέν μπορεί νά γίνει αντιληπτός μέ τή νόηση ή τις αισθήσεις. Αυτά τά δύο, όπως συνήθιζε νά λέει, πρέπει νά «αποδομηθούν» για νά μπορέσει ό άνθρωπος νά φτάσει στην θεωρία του Θεού, στο άφατο μυστήριο του Θεού, πού είναι άπρόσιτο στην ανθρώπινη διάνοια. Τό δεύτερο σημείο σχετί-

1. Στα ελληνικά μεταφράστηκε από τον άρχιμανδρίτη Σωφρόνιο Μιχαηλίδη, ό όποιος έκανε μέ τον τρόπο αυτό γνωστό στον ελληνικό χώρο τον Βλαδίμηρο Λόσσκυ.

ζεται μέ τόν ὄρο «Ἐκκλησία». Γιά τόν Λόσσκυ ἡ Ὁρθοδοξία δέν εἶναι οὔτε Ἀνατολική οὔτε Δυτική. Εἶναι Οἰκουμενική καί Παγκόσμια. Εἶναι Ἀνατολική μόνο ὑπό τήν ἔννοια ὅτι τόσο στήν Ἀνατολή ὅσο καί στή Δύση, στό Βορρᾶ ὅπως καί στό Νότο, ἀποτελεῖ μελέτη καί θεωρία, μέσα σέ πνεῦμα πίστεως καί ταπεινώσεως, τῆς «ἐξ ὕψους ἀνατολῆς» πού εἶναι ὁ Χριστός. Ἀναφερόμενος κάθε φορά στό ἔργο τοῦ Χριστοῦ ποτέ δέν τό ξεχωρίζει ἀπό τό ἔργο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Στή «Μυστική Θεολογία» περιλαμβάνονται δύο διαφορετικά κεφάλαια πού τιτλοφοροῦνται ἀντίστοιχα «Ἡ Οἰκονομία τοῦ Υἱοῦ» καί «Ἡ Οἰκονομία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος». Χωρίς νά σημαίνει ὅτι δέν ἀναγνωρίζει ὅτι ὑπάρχει μία ἐνιαία Θεία Οἰκονομία, ἐκεῖνο πού τελικά διαφαίνεται εἶναι ὅτι ἡ χριστολογία τοῦ Λόσσκυ εἶναι ἀπόλυτα πνευματολογική καί ἡ πνευματολογία του ἐντελῶς χριστολογική.

Ὅταν τόν Ἰούνιο τοῦ 1940 ἡ Γαλλία ὑποτάχθηκε στή ναζιστική Γερμανία, ὁ Βλαδίμηρος Λόσσκυ ἔγραψε ἕνα ὑπέροχο κείμενο, ἐντελῶς διαφορετικό ἀπό τά ὑψηλά θεολογικά πετάγματα τῶν ἄλλων του ἔργων. Τό ἐπιγράφει «*Ἐπτά μέρες στους δρόμους τῆς Γαλλίας*» (Seven Days on the Roads of France - June 1940, Ἔκδοση St. Vladimir's Seminary Press, Νέα Ὑόρκη 2012). Σέ αὐτό τό κείμενο, πού στήν πραγματικότητα εἶναι ἕνα ἡμερολόγιο, ὁ συγγραφέας ἐκφράζει τή μεγάλη του θλίψη γιά τά δεινά τοῦ πολέμου, ἀποτυπώνει τή βαθύτατή του ἀγάπη γιά τή δεύτερή του πατρίδα, τή Γαλλία καί ἀφήνει ὡς γνήσιος ὀρθόδοξος θεολόγος νά διαφανεῖ ἡ πίστη καί ἡ ἐλπίδα του στό Θεό τῆς εἰρήνης καί τῆς δικαιοσύνης. Ἀπό αὐτό τό ἔργο μεταφράζουμε ἕνα μικρό ἀπόσπασμα, μέ ἕνα ἰδιαίτερα ἐπίκαιρο μήνυμα σέ σχέση μέ τίς ποικίλες κρίσεις, πνευματικές καί οἰκονομικές, πού διέρχονται σήμερα οἱ ἄνθρωποι.

«Ποιός μπορεῖ νά μᾶς σώσει ἀπό αὐτή τήν καταστροφή; Ἡ Ἀγγλία;... Ἡ Ἀμερική;... Ἡ Ρωσία;... Κανένας παρά μόνο ὁ Θεός. Μόνο ὁ Θεός. Διότι οἱ ἄλυσιδωτές συνέπειες τῶν λαθῶν μας πᾶνε πολύ πίσω, τόσο πολύ πίσω μέχρι τήν πτώση τοῦ Ἀδάμ. Ὅμως αὐτή ἡ ἄλυσίδα, αὐτή ἡ ὀριζόντια γραμμή τήν ὁποία ὀνομάζουμε Ἱστορία, ἔσπασε κάποια στιγμή, πρὶν ἀπό 2000 τόσα χρόνια, ἀπό μιά ἄλλη γραμμή, κάθετη αὐτή τή φορά. Ὁ Θεός ἔγινε ἄνθρωπος καί κατέβηκε μέχρι τήν καταθόνια ἄβυσσο γιά νά μᾶς δώσει τή δύναμη νά ξεφύγουμε ἀπό αὐτή τήν ἀτέρμονη ἄλυσίδα τῶν λαθῶν καί νά ἀνυψωθοῦμε πάνω ἀπό τήν ἱστορία. Ἡ διασταύρωση αὐτῶν τῶν δύο γραμμῶν διαγράφει τό σχῆμα τοῦ Σταυροῦ. Ἀποδεχόμενοι τήν ἱστορική καταστροφή μέ ὅλη τῆς τήν τρομακτική δύναμη ὡς τόν δικό μας σταυρό, τόν ὁποῖο ἀφήνει ὁ Θεός νά σηκώσουμε, θά βροῦμε τόν δρόμο πού ὀδηγεῖ στήν ἔξοδο, πού εἶναι καί ὁ μόνος δρόμος: τήν κάθετη γραμμή πού μᾶς ἀνεβάζει στό Θεό».

«*Κύριε, θά βροῦμε τήν δύναμη νά ἀκολουθήσουμε τήν ὁδό σου; Εἶναι πολύ στενή καί ἀπόκρημνη. Δέν εἴμαστε παρά ἀδύναμοι θνητοί, συνηθισμένοι νά βαδίζουμε τούς δικούς μας ἀνθρώπινους δρόμους;*»

«ἼΑνθρωποι, μέ τόσο λίγη πίστη! Πότε θά κατανοήσετε τό μυστήριο τοῦ σταυροῦ, σέ ὄλο του τό πλάτος καί μήκος καί βάθος καί ὕψος, μέ τόν ἴδιο τρόπο πού τό ἔχουν κατανοήσει οἱ ἅγιοι;»

«Κύριε, πῶς μπορούμε νά σηκώσουμε τόν σταυρό σου; Λυγίζουμε ἤδη κάτω ἀπό τό βάρος τῶν δικῶν μας θλίψεων. Θέλεις νά πεθάνουμε;»

«Δέν σᾶς ἔχω πει, ὅσοι θέλετε νά ἔρθετε μαζί μου, νά ἀπαρνηθεῖτε τόν ἑαυτό σας, νά σηκώσετε τόν σταυρό σας καί νά μέ ἀκολουθήσετε; Μήπως προτιμᾶτε, μέ τό νά ἀποφεύγετε τόν σταυρό πού σᾶς προσφέρει, νά χάσετε τήν ζωή σας;»

«Κύριε, χρόνια τώρα σηκώνουμε τόν σταυρό μας, ἀλλά αὐτός πού μᾶς προσφέρει σήμερα εἶναι πολύ βαρὺς καί εἶναι πάνω ἀπό τίς δυνάμεις μας. Γιατί εἴμαστε ἕνα γένος πού γέρασε μέσα στό μόχθο, πού ἐξαντλήθηκε βαδίζοντας ἕνα δρόμο πολύ μακρὺ».

«Μήπως ἡ ἄκτιστη χάρη μου δέν εἶναι ἀρκετή γιά σᾶς; Δέν ἔχετε ἀκόμη μάθει ὅτι ἡ δύναμή μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται; Ἦ ὅτι ἔχω ἐπιλέξει τὰ ἀσθενῆ αὐτοῦ τοῦ κόσμου γιά νά καταισχύνω τούς ἰσχυρούς; Ὅτι ἡ δική μου ἀδυναμία εἶναι μεγαλύτερη ἀπό τούς ἀνθρώπους;»

«Κύριε, μᾶς ταπεινώσες ἐνώπιον ὄλων τῶν ἐθνῶν μέ τήν ἦττα καί τήν ἀδυναμία μας».

«Ἐπέτρεψα στόν ἄγγελο τοῦ Σατανᾶ νά σᾶς παιδαγωγήσει γιά νά ἀναγνωρίσετε τήν ἀδυναμία σας καί νά ἀφήσετε τή δύναμή μου νά ὀλοκληρωθεῖ μέσα σας».

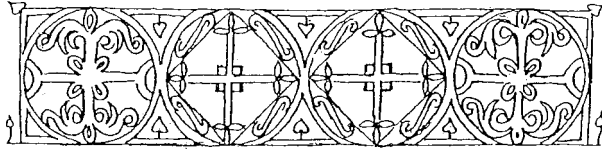
«Κύριε, γιατί ἐπιθυμεῖς νά τιμωρηθεῖ ἡ Γαλλία περισσότερο ἀπό τίς ἄλλες χῶρες;»

«Γιατί παιδεύω ὄλους ὅσους ἀγαπῶ. Προσέξτε, λοιπόν καί μετανοήστε. Ἴδού, ἔστηκα ἐπὶ τήν θύραν καί κρούω».

Πρωτοπρεσβύτερος ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Θεολόγος

ΑΠΟ ΤΗ ΣΑΜΑΛΟΥΤ ΣΤΗ ΧΑΛΚΗΔΟΝΑ

ολλοί μιλάνε για τήν αίρεση, αρκετοί γράφουν για τήν αίρεση, αλλά λίγοι είναι εκείνοι που έχουν γευτεί τήν πίκρα τῆς αίρεσης, καί ἀκόμα ἐλάχιστοι είναι αὐτοί που τήν ἔζησαν καί ἔχυσαν αἷμα γιά νά ἀπελευθερωθοῦν ἀπό τήν αἱμαλωσία τῆς. Ἡ αίρεση εἶναι τρόπος ζωῆς, εἶναι μεγάλη φυλακή, εἶναι ἀσθένεια ψυχική ἀλλά καί σωματική. Ἐγώ ὁ Ἄθανάσιος Χενεῖν τά ἔζησα ὅλα αὐτά τά τραγικά γεγονότα ὡς προϊστάμενος τῆς κοπικῆς παροικίας τῶν Ἄθηνων γιά δεκαπέντε χρόνια. Οἱ Κόπτες δικάζουν τό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ μας καί καταργοῦν τήν διανθρώπινη, πραγματική καί ρεαλιστική παρουσία του στόν κόσμο καί στήν Ἐκκλησία.

Ἄλλά τό θαῦμα τῆς θεραπείας μου καί τῆς μεταστροφῆς μου στή μπέρα μας τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ἔγινε μέ τήν χάρη τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ ἀλλά καί τήν ἔμπρακτη ἀγάπη τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Πειραιῶς κ. Σεραφεῖμ, τοῦ γέροντα Μεθόδιου Κρητικοῦ καί τῶν πατέρων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἄναστάσιος Χριστοῦ.

Αὐτά τά λόγια που θά διαβάσεις ἀγαπητέ ἀναγνώστη εἶναι ὁμολογία πίστεως, ἀλλά καί δεῖγμα εὐγνωμοσύνης ἀλλά ταυτόχρονα εἶναι μιά ἔκκληση νά συνεργασθοῦμε ὅλοι μαζί νά βοηθήσουμε τούς ἀπλούς Κόπτες (16 χιλιάδες ζοῦν στήν Ἀθήνα) νά γνωρίσουν τό κάλλος τῆς Ὁρθοδοξίας».

Μέ τά πιά πάνω λόγια, τά γεμάτα θλίψη, πίκρα καί πόνο, ἀρχίζει νά περιγράφει ὁ πατήρ Ἄθανάσιος τήν πορεία του πρὸς τήν Ὁρθοδοξία, μιά πορεία που κράτησε δεκαετίες ὀλόκληρες καί εἶχε, σὺν Θεῷ, εὐτυχῆ κατάληξη. Εἶμαι τῆς γνώμης πὼς γιά νά καταλάβουμε τήν κατάληξη τῆς μεγάλης αὐτῆς πορείας πρέπει νά παρακολουθήσουμε τό νῆμα τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ, καθὼς ξετυλίγεται μέσα στό χρόνο.

Βρισκόμαστε στήν Αἴγυπτο, στήν πόλη Σαμαλούτ, στή δυτική ὄχθη τοῦ Νείλου. Ἐκεῖ γεννήθηκε στίς 9 Σεπτεμβρίου 1952, σέ μιά οἰκογένεια Κοπτῶν (δηλαδή Αἰγυπτίων Μονοφυσιτῶν) ὁ Νάνγκι Ἰσιάκ Χενεῖν. Τελειώνοντας τό Γυμνάσιο στά 1970 τόν βρίσκουμε νά φοιτᾷ στό πανεπιστήμιο τῆς Ἄλ Μινύα, ὅπου σπουδάζει ἀγγλική λογοτεχνία. Τήν ἴδια ἐποχὴ τόν βρίσκουμε νά μελετᾷ τό λόγο τοῦ Θεοῦ καί πατερικά κείμενα στά ἀγγλικά καί τά ἀραβικά. Τελειώνοντας τό πανεπιστήμιο

δίδαξε ἀγγλικά στό Κάιρο καί μελέτησε ἔργα σύγχρονων Ρώσων θεολόγων τῆς Διασποράς ὅπως τοῦ Ἀλεξάντερ Σμέμαν, τοῦ Πάβελ Εὐδοκίμωφ, τόν ὁποῖο συνάντησε προσωπικά κατά τήν ἐπίσκεψη τοῦ τελευταίου στήν Αἴγυπτο κατά τή δεκαετία τοῦ '80, τοῦ Τζών Μάγιεντορφ, τοῦ Θωμᾶ Χόπκο κ.ἄ.

Κατά τό Σεπτέμβριο τοῦ 1980 ὁ Νάνγκι μεταβαίνει στήν Ἀθήνα ὅπου σπουδάζει Θεολογία στή Θεολογική Σχολή τοῦ πανεπιστημίου. Εἰδικεύεται στήν πατρολογία. Κατά τήν ἐκεῖ παραμονή του ἀνακαλύπτει τή θεία λειτουργία καί τό κάλλος τῆς ὀρθόδοξης ζωῆς. Οἱ καθηγητές του στήν Ἀθήνα τοῦ συνέστησαν νά μεταβεῖ στό Παρίσι γιά μεταπτυχιακές σπουδές στό Καθολικό πανεπιστήμιο καί στή Σορβόνη. Παραμένει ἐκεῖ γιά ὀκτώ χρόνια καί, ἀφοῦ ἔμαθε καλά τά γαλλικά, σπουδάζει πατρολογία, μελετᾷ τούς Ἑλληνας κλασσικούς καί σύγχρονη Θεολογία.

Στό Παρίσι συναντᾷ τή μέλλουσα σύζυγό του, πού ἦταν μέλος τῆς Ὁρθόδοξης Κίνησης Νέων τοῦ Λιβάνου. Παντρεύτηκαν στή Δαμασκό (στόν τόπο τῆς μεταστροφῆς τοῦ Ἀπ. Παύλου) στόν Ὁρθόδοξο καθεδρικό ναό τοῦ Τιμίου Σταυροῦ κι ἀκολούθως γύρισαν στό Παρίσι ὅπου συνέχισαν τίς σπουδές τους. Ὁ Νάνγκι πῆρε δίπλωμα στήν κοπτική λογοτεχνία καί στήν πατρολογία στό Καθολικό πανεπιστήμιο τοῦ Παρισιῦ. Ἀπό τήν ἄλλη ἡ ὀρθόδοξη σύζυγός του Ρουιάντα πῆρε πτυχίό στό Στρασβούργο καί δίπλωμα ὀρθόδοξης Θεολογίας στό Ὁρθόδοξο Ἰνστιτοῦτο τοῦ Ἁγίου Σεργίου στό Παρίσι. Ἀπό τό γάμο τους ἀπόκτησαν τρία παιδιά, τόν Ζώρζ, τόν Γιόσεφ καί τή Σάρρα.

Φτάνουμε στά 1992. Ὁ σπουδαγμένος πλέον Κόπτης ἐπιστρέφει στήν πατρίδα του καί διδάσκει στό Κάιρο, στό κοπτικό πατερικό κέντρο. Ὁ Κόπτης πατριάρχης Σενούντα Γ΄ τόν χειροτονεῖ ἱερέα στά 1995 καί τόν στέλνει στήν Ἑλλάδα, γιά νά ἰδρύσει καί ὀργανώσει τήν πρώτη κοπτική κοινότητα στή Χώρα. Ὁλοκληρώνει στά 2008 τίς μεταπτυχιακές του σπουδές κι ἀνακηρύσσεται διδάκτωρ τῆς Φιλοσοφίας τοῦ πανεπιστημίου τῆς γαλλικῆς πόλεως Λιμόζ. Ἡ διατριβή του φέρει τόν τίτλο: «Ὁ αἰγυπτιακός μοναχισμός καί ἡ αἰγυπτιακή ἐθνική ταυτότητα».

Στήν Ἑλλάδα, ὅπου ζεῖ μόνιμα, παίρνει τήν ἐλληνική ὑπηκοότητα τιμῆς ἕνεκεν. Ἐχει ἐν τῷ μεταξύ ὀρμιάσει μέσα του ἡ ἀπόφαση γιά νά μεταστραφεῖ στήν Ὁρθοδοξία μέ ἀποτέλεσμα νά ἀποπύσει τό Μονοφυσισμὸ καί νά ἐνταχθεῖ τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Καί, γιά νά περιοριστοῦμε στά γεγονότα, χωρίς νά καταφύγουμε σέ σχολιασμό τους, στίς 6 Αὐγούστου 2011, ἀνήμερα τῆς Μεταμορφώσεως, ὁ Ἀθανάσιος χειροτονεῖται διάκονος τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας στόν Πειραιᾶ, στήν ἐκκλησία τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος τῆς Παλαιᾶς Κοκκινιάς ἀπό τό μητροπολίτη Πειραιῶς κ. Σεραφεῖμ. Στίς 15 τοῦ ἰδίου μηνός ἀνέρχεται στό βαθμό τοῦ πρεσβυτέρου μέ τή χειροτονία του στό β΄ βαθμό τῆς ἱερωσύνης ἀπό τόν ἐπίκωριον ἐπίσκοπον τοῦ Πειραιᾶ στόν ἱερό ναό Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τοῦ Ρέντη.

Τώρα, τό πῶς κατέληξε ὁ μορφωμένος καί φορτωμένος μέ ἀκαδημαϊκές περγαμινές πολύγλωσσος Αἰγύπτιος στό νά ἀπαρνηθεῖ τήν μονοφυσική κακοδοξία καί νά ἐγκολπωθεῖ ἀγαλλωμένῳ ποδί τήν Ὁρθοδοξία, ἐγώ δέν μπορῶ νά μιλήσω, οὔτε μοῦ πέφτει λόγος. Καλύτερα νά τόν ἀφήσουμε νά μᾶς πει ὁ ἴδιος πῶς ἀνακάλυψε τό δρόμο πρός τή Δαμασκό. Κατά τήν εἰς διάκονον χειροτονία του ἀνέφερε, σύν τοῖς ἄλλοις, καί τά ἑξῆς:

«Διαβάζουμε στήν ἱερά ἱστορία τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ στήν Παλαιά Διαθήκη καί εἰδικά στό βιβλίον τῶν Κριτῶν: «Καί ἐποίησαν οἱ υἱοί Ἰσραὴλ τό πονηρόν ἐνώπιον Κυρίου, καί ἔδωκεν αὐτούς Κύριος ἐν χειρί Μαδιάμ ἐπτά ἔτη». Ὁ Θεός, ὅμως, δέν σιωπᾷ ἀλλά οἰκονομεῖ τήν ἐλευθερία καί τήν σωτηρία τοῦ λαοῦ του.

Ὁ Θεός ψάχνει ἐργάτες καί συνεργάτες γιά νά σώσει τόν λαό του καί νά εὐλογεῖ τήν κληρονομία του, ὅπως ψάλουμε στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Τό ἱερό κείμενο περιγράφει τήν οἰκονομία τοῦ Θεοῦ γιά νά σώσει τόν λαό του. Ἦρθε ὁ ἄγγελος Κυρίου στόν Γεδεών, ἕναν ἀπλό πολίτη ἀναγκασμένο ἐνῶ ἀσχολεῖτο «ραβδίζων σῖτον ἐν ληνῶ εἰς ἐκφυγεῖν ἀπό προσώπου τοῦ Μαδιάμ. Καί ὤφθη αὐτῷ ὁ ἄγγελος Κυρίου, καί εἶπε πρός αὐτόν· Κύριος μετά σου, ἰσχυρός τῶν δυνάμεων. Καί εἶπε πρός αὐτόν Γεδεών· ἐν ἐμοί, Κύριέ μου, καί εἰ ἔστι Κύριος μεθ' ἡμῶν, εἰς τί εὗρεν ἡμᾶς τά κακά ταῦτα; καί ποῦ ἔστι πάντα τά θαυμάσια αὐτοῦ, ἃ διηγήσαντο ἡμῖν οἱ πατέρες ἡμῶν...; Καί ἐπέστρεψε πρός αὐτόν ὁ ἄγγελος Κυρίου καί εἶπε· πορεύου ἐν τῇ ἰσχύϊ σου ταύτῃ καί σώσεις τόν Ἰσραὴλ ἐκ χειρός Μαδιάμ· ἰδοὺ ἐξαπέστειλά σε· καί εἶπε πρός αὐτόν Γεδεών· ἐν ἐμοί, Κύριέ μου, ἐν τίνι σώσω τόν Ἰσραὴλ; ἰδοὺ ἡ χιλιάς μου ἠσθένησεν ἐν Μανασσή, καί ἐγώ εἶμι μικρότερος ἐν οἴκῳ τοῦ πατρός μου. Καί εἶπε πρός αὐτόν ὁ ἄγγελος Κυρίου· Κύριος ἔσται μετά σου, καί πατάξεις τόν Μαδιάμ ὡσεὶ ἄνδρα ἕνα» (Κριτ. στί 11-16).

Τά ἴδια αἰσθήματα τοῦ ἀπλοῦ πολίτη Γεδεών, αἰσθάνομαι σ' αὐτήν τήν φοβερή στιγμή πού ὁ λαός μου εἶναι στά χέρια τῶν αἰρετικῶν καί τῆς πλάνης τοῦ κάθε Μαδιάμ. Ἀλλά ὁ Θεός ετοίμασε στά χέρια σας τήν μεταστροφή μου καί ἀποκάλυψε τή μεταμόρφωσή μου στούς κόλπους τῆς Ὁρθοδοξίας.

Εἶμαι ἰδιαίτερα εὐτυχής νά ζῶ τήν μεταστροφή στήν Ὁρθόδοξη Ἐλλαδική Ἐκκλησία δίπλα σας Σεβασμιώτατε, ἐσᾶς πού, ὅπως γράφει μιά ἀθηνναϊκή ἐφημερίδα καί μέ τήν ὁποία συμφωνῶ ἀπολύτως, εἶστε ὁ Ἐπίσκοπόν. Πάντα σέ ἐγρήγορη, διαρκῶς σέ ετοιμότητα. Δέν κάνει πίσω, ὑπερασπίζεται μέ ἀποψη καί πείσμα τά νάματα τοῦ Γένους, τίς ἀξίες τῆς φυλῆς τῶν Ἑλλήνων... ἀπό ἐπιδρομές σκοτεινῶν κύκλων.

Ἰδιαίτερα προασπίζεται τούς νέους ἀπό στρεβλά ἰδανικά καί σαθρά πρότυπα. Θά μπορούσα νά προσθέσω, μέ τή χειροτονία μου σήμερα, ὅτι εἶστε καί ὑπερασπιστής τῶν μεταναστῶν, ἀδικημένων στίς κῶρες τους. Τό μήνυμά σας Σεβασμιότατα σήμερα εἶναι ξεκάθαρο. Ἀγαπᾶτε ὅλους

τούς μετανάστες στην χώρα μας, την Ἑλλάδα, καί ἡ ἀγάπη σας εἶναι ἔμπρακτι, διότι χειροτονεῖτε ἕναν ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν. Ἀγαπᾶτε τοὺς μετανάστες, διότι ἀγαπᾶτε τό πρότυπο τοῦ κάθε μετανάστη, τόν Κύριο καί Θεό καί Σωτήρα μας Ἰησοῦ Χριστό, ὁ ὁποῖος «οὐκ ἔχει πού τήν κεφαλὴν κλίνη». Φροντίζει ἡ Μητρόπολις Πειραιῶς νά δώσει στους πεινῶντες καί διψῶντες τήν δικαιοσύνην μετανάστες, τόν ἐπουράνιο ἄρτο, τόν Λόγο τοῦ Θεοῦ ὄχι μόνο στά ἑλληνικά ἀλλά καί στίς γλωσσές πού καταλαβαίνουν. Αὐτό γίνεται μέ ἀνιδιοτελή ἀγάπη, χωρίς καμία διάθεση καταναγκασμοῦ ἢ κακῆς φύσεως προσπλυτισμοῦ διότι, ὅπου πνέει τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ἐκεῖ κατοικεῖ ἡ ἐλευθερία.

Ἡ Ἰώβ, εἶναι μία ἄλλη φυσιογνωμία ἀπό τή Παλαιά Διαθήκη, πού μέ τά προσωπικά καί οἰκογενειακά δεινά πού ὑπέστη, ἀλλά καί τήν πικρή κριτική πού δέχθηκε ἀπό τοὺς τρεῖς αἰρετικούς φίλους του, εἶπε μιλώντας στόν Θεό: «οἶδα ὅτι πάντα δύνασαι, ἀδυνατεῖ δέ σοι οὐδέν... Τίς γάρ ἐστίν ὁ κρύπτων σε βουλήν; μεγάλα καί θαυμαστά ἃ οὐκ ἐπιστάμην. Ἀκουσόν δέ μου Κύριε, ἵνα καί ἐγώ λαλήσω, ἐρωτήσω δέ σε, σύ δέ με δίδαξον. Ἀκοήν μέν ὡτός ἤκουόν σου τό πρότερον, νυνί δέ ὁ ὀφθαλμός μου ἐώρακέ σε» (Ἰώβ μβ' 2-5). Ὁ μικρός καί ἀγανακτισμένος Ἰσραηλίτης πολίτης, ὁ Γεδεών, δέχθηκε τήν κλήση τῆς χάριτος μέσα στην αἰχμαλωσία τοῦ λαοῦ καί ἔψαχνε τή σωτηρία στην ἀνάμνηση καί μελέτη τῶν θαυμάτων πού ἔκανε ὁ Θεός μέ τοὺς πατέρες, ἐνῶ ὁ θεόπτης Ἰώβ κατάλαβε ὅτι μέχρι τώρα γνώρισε τόν Θεό μόνο μέ τήν ἀκοή, δηλαδή θεωρητικά, αἰρετικά, ἐπιλεκτικά, (αὐτό πού ὀνομάζουμε στά γαλλικά *L'orthodoxie verbale*) καί ὅτι ἔχασε πολύτιμο χρόνο συζητώντας μέ τρεῖς αἰρετικούς φίλους καί μία ἄφρονα γυναίκα, ἀλλά τώρα εἶδε τόν Θεό προσωπικά μέσα στά πάθη καί στόν πόνο.

Ἡ μόνη διαφορὰ μέ τήν μεταστροφή τοῦ Ἰώβ εἶναι ὅτι ἡ σύνητος τῆς ζωῆς μου, ἡ ὀρθόδοξη γυναίκα μου δέν ἔκανε αὐτά πού ἔκανε ἡ γυναίκα τοῦ Ἰώβ. Πού εἶπε στόν δοκιμαζόμενο σύζυγό της: «εἶπόν τι ρῆμα πρός Κύριον καί τελευτᾷ» ἀλλά ἐπέμενε στην ὀρθόδοξη πίστη καί λατρεία καί μεγάλωσε τά τρία τέκνα μας στην Ὀρθοδοξία μετά φόβου Θεοῦ, πίστεως καί ἀγάπης, ἀλλά καί ἔκανε ἱεραποστολικό ὀρθόδοξο ἔργο μέ τοὺς ἀραβόφωνους μετανάστες.

Αὐτά τά ἱερά κείμενα περιγράφουν τήν ἐμπειρία τῆς μεταστροφῆς μου στην Ὀρθοδοξία, στους κόλπους τῶν θαυμάτων, τῶν θεωμένων πατέρων, μετά ἀπό τήν αἰχμαλωσία στά χέρια τοῦ Μαδιάμ τῆς αἰρέσεως, τῆς ἀδικίας καί τῆς πλάνης. Μία μεταστροφή θεοπτίας, διότι ἡ Ὀρθοδοξία εἶναι θεοπτία (εἶδομεν τό φῶς τό ἀληθινόν) ἐνῶ ἡ αἵρεση εἶναι σκοτάδι καί σκοταδισμός! Ἡ αἵρεση εἶναι μία τραγική κατάσταση στην ἱστορία τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Ὁ Γεδεών καί ὁ Ἰώβ ἐμφανίσθηκαν σέ στιγμές πού ὁ λαός τοῦ Θεοῦ καί εἰδικά οἱ ἀρχηγοί του ἦταν στην πλάνη τῆς αἰχμαλωσίας στά χέρια ξένων καί σκοτεινῶν δυνάμεων. Ἡ διακοπή τῆς ζώσης πατερικῆς παραδόσεως ὑπῆρξε ὄντως ἡ αἰτία τῆς μεγάλης θεολογικῆς καί ἀνθρωπολογικῆς τραγωδίας τῶν αἰρετικῶν μονοφυσι-

τῶν. Γιά τούς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ἡ αἴρεση συνιστᾶ σαφῶς μία ἐσφαλμένη διδασκαλία (ἀπόκλιση ἀπό τόν κανόνα τῆς ἀλήθειας) σέ σχέση μέ τήν ἀλήθεια καί τήν πράξη τῆς Μίας, Ἁγίας, Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Πρῶτος ὁ ἀποστολικός Πατέρας Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας χρησιμοποίησε τόν ὄρο αἴρεση πρὸς δήλωση τῶν ψευδοδιδασκάλων πού κυκλοφοροῦσαν στά χρόνια του.

Ἦρθα στήν Ἑλλάδα τό 1980 νά σπουδάσω θεολογία μέ ὑποτροφία τῆς Διεύθυνσης Ἐκκλησιῶν τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν μετά ἀπό παρέμβαση τοῦ Σεβασμιοτάτου Ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ κ. Δαμιανοῦ. Αὐτή τήν Ἑλλάδα γνώρισα, τήν Ὁρθόδοξη Ἑλλάδα, ἔμεινα στό Θεολογικό Οἰκοτροφεῖο τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἔζησα μέ τρεῖς ἀγίους διευθυντές, ὁ ἕνας εἶναι ὁ πατέρας Θεόκλητος Τσίρκος τῆς Ἱ. Μ. Μεταμορφώσεως Χαλκιδικῆς, ὁ δεύτερος ὁ ἅγιος πρῶν Καστοριᾶς Σεραφεῖμ καί ὁ τρίτος ὁ νῦν μητροπολίτης Φθιώτιδος Νικόλαος. Τότε ἄρχισα νά συγκινοῦμαι βαθύτατα ἀπό τό ἀπράμιλλο κάλλος τοῦ ἑλληνικοῦ ὀρθόδοξου λόγου πού δέν χωρίζεται καθόλου ἀπό τήν ἱστορία καί πορεία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους καί γένους. Στό Θεολογικό Οἰκοτροφεῖο ψάλλαμε τότε μέ τούς οἰκτρόφους κάθε βράδυ: «Κύριε ἐκέκραξα πρὸς Σέ, εἰσάκουσόν μου, Κύριε...».

Δέν ξέρω, δέσποτα, ὁ Κύριος ἄργησε νά ἀκούσει; Ἐγώ ἄργησα νά καταλάβω; Ἐκέκραξα στόν Κύριο μέ τόν Ψαλμῶδ: *«Ἔως πότε ἁμαρτωλοί, Κύριε, ἕως πότε ἁμαρτωλοί καυχῆσονται, φθέξονται καί λαλήσουσιν πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τήν ἀνομίαν; Τόν λαόν σου, Κύριε, ἐταπείνωσαν καί τήν κληρονομίαν σου ἐκάκωσαν, χήραν καί ὀρφανόν ἀπέκτειναν καί προσήλυτον ἐφόνευσαν καί εἶπαν· οὐκ ὄψεται Κύριος, οὐδέ συνήσει ὁ Θεός τοῦ Ἰακώβ.... Κύριε, κατά τό πλῆθος τῶν ὀδυνῶν μου ἐν τῇ καρδίᾳ μου οἱ παρακλήσεις σου εὐφραναν τήν ψυχὴν μου»* (Ψαλμ. 79' 3-7, 19).

Πάντως στά χέρια σας καί στήν εὐλογημένη καί ἱστορική Μητρόπολή σας, τό θαῦμα τῆς μεταστροφῆς μου ἔγινε! Καί ἡ ἑορτή τῆς μεταμορφώσεώς μου ἦρθε μετά ἀπό τριάντα ὀλόκληρα χρόνια αἰχμαλωσίας. Ἀλλά γιά τήν χάριν τοῦ Κυρίου μας ποτέ δέν εἶναι ἀργά καί τίποτα δέν εἶναι ἀδύνατο. Γύρισα στήν Αἴγυπτο καί προσπάθησα μέ ἄλλους θεολόγους νά ἐπιβάλλουμε *«ἐπίβλημα ράκους ἀγνάφου ἐπί ἱματίου παλαιοῦ»*. Προσπαθήσαμε νά βάλουμε γιά μπάλωμα στό παλιό ροῦχο τῶν αἰρετικῶν, ἕνα καινούριο κομμάτι, ὕφασμα Ὁρθοδοξίας! Τό τραγικό ἀποτέλεσμα τό προέβλεψε ὁ Ἰδιος ὁ Κύριος *«χειρὸν σχίσμα γίνεται»* (Ματθ. θ' 16).

Ὅλη σχεδόν ἡ τριαδολογία καί ἡ χριστολογία τοῦ Χρυσοστόμου, ἀλλά καί σχεδόν ὅλων τῶν Πατέρων, ἀναπτύσσονται γιά νά καταστῆ ὡς ἀπόλυτη συνέπεια ὁ ρεαλισμός τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Θεολογεῖ γιά τήν ὁμοουσιότητα τοῦ Υἱοῦ πρὸς τόν Πατέρα, διότι ὁ Υἱὸς καί Λόγος τοῦ Θεοῦ ὡς Θεός ἀληθινός μπορεῖ νά προσλάβει τήν ἀνθρώπινη φύ-

ση, γιά νά τήν ἀγιάσει καί νά τήν θεώσει. Θεολογεῖ γιά τήν ἔνωση τῶν δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ, διότι μόνο ἔνεκεν τῆς ἐνόητης αὐτῆς, μποροῦσε νά θεωθεῖ καί νά ἀγιασθεῖ ἡ ἀνθρώπινη φύση, ἡ ὁποία ἔνεκεν τῆς πώσεως εἶχε νεκρωθεῖ, εἶχε χάσει τήν ἀληθινή ζωή. Ἡ ἐνανθρώπιση ἔγινε γιά νά ἀναδημιουργηθεῖ ἡ ἀνθρώπινη φύση, γιά νά προσφερθεῖ νέα ζύμη ἀπαλλαγμένη ἀπό τήν ἀμαρτία καί τόν θάνατον. Τῆ νέα αὐτή ἀνακαινισμένη φύση, αὐτήν πού τώρα ἔχει ζωήν τήν ἀθάνατον, τήν ἀπολαμβάνουμε ὡς τροφήν στήν τράπεζα τῆς θείας Εὐχαριστίας», γράφει ὁ καθηγητής Στυλιανός Παπαδόπουλος (Στυλιανός Παπαδόπουλος, Θεολογία, τόμος 82, τεῦχος 1.2011 σελ. 47).

Ἡ ἱστορία τῆς μεταστροφῆς μου δέν θά ἦταν δυνατό νά γραφεῖ χωρίς τή συμβολή καί τήν ἔμπρακτε ἀγάπη πολλῶν, μά πάρα πολλῶν ἁγίων. Δέν μπορῶ νά πῶ ὅλα τά ὀνόματα, ἀλλά ὀφείλω ἕνα μεγάλο εὐχαριστῶ σέ σᾶς προσωπικά Δέσποτα, στό καθηγητή μου Στυλιανό Παπαδόπουλο, στό Γέροντά μου πατέρα Μεθόδιο Κρητικό καί τούς πατέρες τοῦ ἱεροῦ Ἱησοῦσστηρίου Ἀναστάσιου Χριστοῦ. Ἐπίσης εὐχαριστῶ ὅλους τούς προσκυνητές τῆς Μονῆς, τούς πατέρες τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πειραιῶς, τούς πατέρες τοῦ Ἁγίου Ὁρους, εἰδικά τόν ἅγιο πρῶν Ἰβήρων Βασίλειον, πού ἐπισκέφθηκε τό σπίτι μου στήν Ἀθήνα καί εὐλόγησε τήν οἰκογένειά μου.

Εὐχαριστῶ θερμά τό ραδιοφωνικό σταθμό τῆς Πειραιϊκῆς Ἐκκλησίας πού πραγματικά μιλοῦσε καί μιλά στή ψυχή μου. Τέλος μπορεῖ νά ἀναρωτηθεῖ κανεῖς μέ τόν μεγάλο ἀδελφό τῆς παραβολῆς τοῦ ἀσώτου καί νά σᾶς πεῖ Σεβασμιότατε: «Ὁ δέ υἱός σου αὐτός ὁ καταφαγών σου τόν βίον μετά αἰρετικῶν, ἦλθεν, καί ἔθυσας αὐτῷ τόν μόσχον»; Ἀλλά ἐσεῖς Δέσποτα, πού ἔχετε τήν καρδίαν τοῦ καλοῦ καί ἀγαθοῦ Πατρός, θά τοῦ πεῖτε: «Τέκνον, σύ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καί πάντα τὰ ἐμά σά ἐστιν, εὐφρανθῆναι δέ καί χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου (Ἁθανάσιος) οὕτως νεκρός ἦν καί ἀνέζησε, καί ἀπολωλώς ἦν καί εὐρέθη» (Λουκ. 1ε').

Θαδδαίου Μπακλίνσκυ

ΡΩΣΣΟΣ ΙΕΡΕΑΣ ΣΩΖΕΙ ΔΥΟ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΠΑΙΔΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΤΡΩΣΗ

νας ὀρθόδοξος ἱερέας στήν περιοχή τοῦ Βόλγκογκραντ τῆς Ρωσσίας ἔχει ἐπαινεθεῖ ἀπό τό ρωσσικό Ὑπουργεῖο Ὑγείας γιά τό ἔργο του νά μειώσει τόν ἀριθμό τῶν ἐκτρώσεων στήν περιοχή. Οἱ προσωπικές του προσπάθειες γιά συμβουλές καί βοήθεια πρὸς τίς γυναῖκες γιά νά κρατήσουν τά μωρά τους ἔχει μειώσει τόν ἀριθμό τῶν ἐκτρώσεων στήν περιοχή τοῦ Βόλγκογκραντ κατά 25% τά τελευταῖα πέντε χρόνια.

Ὁ π. Ἀλέξιος Ταράσωφ ξεκίνησε τή σταδιοδρομία του στήν ἐνορία του στήν πόλη τοῦ Βόλζσκυ ὅπου εἶπε ὅτι πέρασε ὥρες μιλώντας μέ γυναῖκες πού σκέφτονταν τήν ἐκτροφή. Ἐξάπλωσε τό ἔργο του ὑπέρ τῆς ζωῆς μέ ἐπισκέψεις στό τοπικό νοσοκομεῖο. Στή συνέχεια αὐτός κι ἄλλοι ἱερεῖς πού συμμαρίζονται τίς ἀνησυχίες του ἴδρυσαν ἓνα κέντρο κρίσιμων καταστάσεων ἐγκυμοσύνης.

Μέ τήν ὑποστήριξη τῆς ἐπισκοπῆς του πλησίασε τίς τοπικές ἀρχές γιά βοήθεια γιά τήν ἐξάπλωση τοῦ προγράμματος. «Τό πρόγραμμα ἐγκρίθηκε στά 2002 ἀπό τή διοίκηση τοῦ Βόλζσκυ» εἶπε ὁ π. Ἀλέξιος. «Στή συνέχεια ἡ ἰδέα ἀναπτύχθηκε μέ τή δημιουργία περιφεριακοῦ κέντρου μέ τήν ὑποστήριξη τῆς διοίκησης τοῦ Βόλγκογκραντ».

Τό ἀποτέλεσμα ἦταν ἡ δημιουργία τοῦ κέντρου γιά τήν προστασία τῆς μητρότητος καί τοῦ παιδιοῦ ὑπό τήν ἐποπτία τῆς Ὁρθόδοξης Ἱατρικῆς Ἑταιρείας τοῦ «Ἁγίου Μιχαήλ». Σύμφωνα μέ τό Ὑπουργεῖο Ὑγείας περισσότερες ἀπό δύο χιλιάδες μτέρες ἐπέλεξαν ἀπό τότε νά ἐγκαταλείψουν τήν ἀρχική τους πρόθεση νά προβοῦν σέ ἐκτροφή. Ὁ π. Ἀλέξιος ἐξήγησε ὅτι ἡ ἐστίαση τοῦ προγράμματός του εἶναι ἀπλή. Νά προμηθεύσει τίς γυναῖκες μέ ἐκπαιδευμένους καί συμπαθητικούς ἀκροατές πού θά ἀκούσουν τά ἐνδιαφέροντά τους, θά τοὺς δώσουν πλήρη πληροφόρηση γιά τή διαδικασία τῆς ἐκτροφῆς καί τίς πιθανές ἐπιπτώσεις στήν ὑγεία τους καί τήν εὐημερία τους καί νά τοὺς προσφέρουν τήν ὕλική βοήθεια πού χρειάζονται. «Συχνά τό μόνο πράγμα πού χρειάζεται γιά νά ἀποθαρρύνει μιὰ μτέρα ἀπό αὐτή τήν τρομερή ἀπόφαση εἶναι ἀπλά νά μιλήσει μέ κάποιον μέ ἀνοικτή καρδιά» εἶπε ὁ π. Ἀλέξιος.

Ἡ Ναταλία Ἑρμίνσκυ 31 ἐτῶν εἶναι μιά ἀπό τίς γυναῖκες πού ὁ π. Ἀλέξιος ἀποθάρρυνε ἀπό τήν ἔκτρωση. Ἡ νεαρή μητέρα εἶπε ὅτι εἶχε χάσει τό δωμάτιό της σέ ἐπιχορηγημένη κατοικία ὅταν ἐγκαταλείφθηκε ἀπό τόν ἄνδρα πού τῆς εἶχε ὑποσχεθεῖ νά τήν παντρευτεῖ καί νά μεγαλώσει τό παιδί τους. Σέ κατάσταση ἀπελπισίας ἡ Ναταλία ἀποφάσισε νά ἀπαλλαγεῖ ἀπό τό παιδί.

«Ὁ ψυχολόγος στόν προγεννητικό μέ ἄκουσε καί μέ συμβούλεψε νά μιλήσω στόν π. Ἀλέξιο» εἶπε ἡ Ναταλία. «Πῆγα σ' αὐτόν καί δέν τό μετάνοιωσα. Γέννησα τήν Ἀλεξάνδρα καί τό κέντρο μέ βοήθησε μέ σπίτι καί ρούχα γιά τό παιδί. Ἔχω μιά κόρη καί τώρα ἄρχισα νά πιστεῶ κι ἔχω τήν προοπτική μιᾶς καλύτερης ζωῆς».

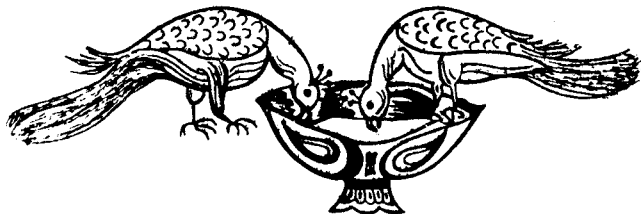
«Σήμερα ὅλες οἱ γυναῖκες πού ζητοῦν ἔκτρωση στέλλονται ἀπό τοὺς γυναικολόγους γιά συζήτηση μέ τόν ψυχολόγο πού δουλεύει σέ κάθε προγεννητικό νοσοκομεῖο», εἶπε ὁ Νικολάι Ζάρκιν, ἀρχίατρος στό κεντρικό νοσοκομεῖο μητρότητας ἀρ. 2 τοῦ Βόλγκογκρανι. Ὁ Ζάρκιν εἶπε ὅτι μετά ἀπό αὐτές τίς συζητήσεις 20% ἀπό τίς γυναῖκες ἀρνοῦνται τήν ἔκτρωση καί γεννοῦν τά παιδιά τους.

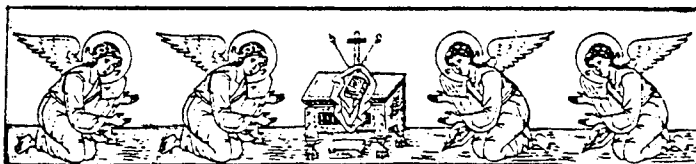
Ὁ π. Ἀλέξιος ἔχει ὀργανώσει βοήθεια γιά τίς μητέρες μετά τή γέννηση τοῦ παιδιοῦ τους, παρέχοντάς τους νομική βοήθεια, ὅπως καί ἱματισμό στό κέντρο γιά τήν προστασία τῆς μητρότητας καί τοῦ παιδιοῦ καί προσβλέπει στήν προμήθεια περισσοτέρων σπιτιῶν.

«Μέ ὅποιονδήποτε τρόπο ἀγωνιζόμαστε νά βοηθήσουμε τίς ἐμπερίστατες γυναῖκες. Ὑπάρχει τώρα ὀξεῖα ἀνάγκη γιά τήν ἴδρυση περισσοτέρων σπιτιῶν γιά μητέρες πού χρειάζονται στέγη. Εἶναι ζωτικό νά κτίσουμε σπίτια καί νά τά ἐξοπλίσουμε, ὥστε αὐτές οἱ γυναῖκες νά μπορέσουν νά ζήσουν μέ τα παιδιά τους μέχρι νά λυθεῖ τό στεγαστικό τους πρόβλημα», εἶπε ὁ π. Ἀλέξιος, «ἀλλά εἶναι δύσκολο. Χωρίς βοήθεια ἀπό τίς ἀρχές καί χωρίς χορηγούς δέν μπορούμε νά τό κάνουμε ἐμεῖς».

Τό πρακτορεῖο «Ὁρθόδοξα Νέα» μεταδίδει ὅτι ὁ π. Ἀλέξιος ἔχει βραβευθεῖ ἀπό τό Παγκόσμιο Κογκρέσο τῶν Οἰκογενειῶν γιά τά πολλά χρόνια τοῦ ἔργου του ὑπέρ τῆς ζωῆς.

Μετάφραση: ΣΥΜΕΩΝ ΠΗΓΑΔΟΥΛΙΩΤΗΣ

ΑΓΓΕΛΟΙ ΖΟΥΝ ΑΝΑΜΕΣΑ ΜΑΣ

ὕτοι οἱ ἀπλοί ἄνθρωποι τῆς θυσίας καί οἱ ἁμαρτίες μας θά μᾶς δικάσουν ἐν ἡμέρᾳ Κρίσεως. Τήν ὥρα πού ἑκατομμύρια ὀρθόδοξοι χριστιανοί σκοτώνουν τά ἴδια τους τά σπλάχνα μέ τίς πιό φρικαλέες μεθόδους μέ τίς ἐκτρώσεις, μιά Κινέζα μέ πνευματική ἀρχοντιά ἔσωσε ἀπό βέβαιο θάνατο καί ἀνέθρεψε σάν δικά της δεκάδες παιδιά πού πέταξαν στά σκουπίδια οἱ ἴδιοι οἱ γονεῖς τους.

Νά εὐχαριστήσουμε τό Χριστό πού μᾶς δίνει τόσο ὑπέροχα παραδείγματα γιά νά ἀντιληφθοῦμε τό χρέος μας καί νά μετανοήσουμε.

Ἰδού τό συγκλονιστικό ρεπορτάζ πού μᾶς ἔδωσε τήν ἀφορμή γιά τή σύνταξη τοῦ πιό πάνω σχολίου.

ΛΟΥΥ ΣΙΑΟΓΙΝΓΚ

Ἡ ἀπίστευτη ἱστορία τῆς Κινέζας ρακοσυλλέκτριας Λόου Σιαογίνγκ ἡ ὁποία κατάφερε μέσα σέ 40 χρόνια νά σώσει καί νά ἀναθρέψει 30 ἐγκαταλελειμμένα μωρά!

Στήν Κίνα, ἡ βρεφοκτονία καί ἡ βρεφική ἐγκατάλειψη εἶναι σέ τρομερή ἔξαρση λόγω τῶν σκληρῶν πολιτικῶν μέτρων πού ἐπιτρέπουν μόνο ἓνα παιδί σέ κάθε οἰκογένεια πού ζεῖ σέ πόλη.

Ἔτσι οἱ Κινέζοι ὠθούμενοι ἀπό τή φτώχεια καί τή τεράστια πολιτική πίεση ἀναγκάζονται νά προβοῦν σέ ἐγκατάλειψη μωρῶν, ἐφόσον εἶναι τά δεύτερα τῆς οἰκογένειας ἢ ἀκόμα καί σέ βρεφοκτονίες, ἂν τό πρῶτο τους παιδί εἶναι κορίτσι. Νομίζουν ὅτι ἓνα ἀγόρι θά ἀνταποκριθεῖ καλύτερα στίς οικονομικές ἀνάγκες τῆς οἰκογένειας.

Τρομακτικά περιστατικά νεογέννητων μωρῶν πεταμένων σέ κάδους σκουπιδιῶν, εἶναι καθημερινό φαινόμενο. Πρόσφατα στά φῶτα τῆς δημοσιότητας ἦρθε περιστατικό μικροῦ κοριτσιοῦ τό ὁποῖο ἔφερε μαχαιριά στό λαιμό. (Εὐτυχῶς, στό μωρό, μετά τή γενική κατακραυγή, παρασχέθηκαν οἱ πρῶτες βοήθειες καί τώρα βρίσκεται σέ ἄριστη ὑγεία καί στό δρόμο γιά τήν υἰοθεσία).

Ποίος ὅμως γονιός, ἔχων σῶας τās φρένας, μπορεῖ νά προβεῖ σέ τέτοιο ἐγκλημα;

Δύσκολο νά ἀπαντηθεῖ. Γεγονός ὅμως εἶναι ὅτι τό ἀνάληπτο κράτος προβαίνει ἀκόμα καί σέ ὑποχρεωτικές ἐκτρώσεις, ὅπως στήν περίπτωση νεαρῆς Κινέζας πού τήν ὑπέβαλαν σέ ἔκτρωση μιά καί δέν εἶχε νά πληρώσει τό πρόστιμο (ναί, πρόστιμο γιά τήν ἀνθρώπινη ζωή) καί ὕστερα τῆς ἔβαλαν γιά τιμωρία στό κρεβάτι της σακούλα μέ τό ἐκτρωμένο ἔμβρυο.

Καί πῶς μπορεῖ κανεῖς νά ἀντισταθεῖ σέ τόσες μεγάλες δυνάμεις;

Στόν ἀντίποδα ὄλων αὐτῶν, ἡ ὑπέροχη 88χρονη πιά, ρακοσυλλέκτρια Λόου Σιαογίνγκ ἡ ὁποία, παρέα μέ τόν ἄντρα της, κατάφεραν νά σώσουν καί νά ἀναθρέψουν 30 μωρά χωρίς νά τούς πεθάνει κανένα! Πάμπωχοι ἀπό χρήματα, πάμπλουτοι ἀπό ἀγάπη καί εὐδαιμονία!

Ἡ Σιαογίνγκ, ὁ ἄντρας της καί τά παιδιά τους!

Θέλοντας νά τούς προσφέρουν πραγματικά ὅ,τι καλύτερο μπορούσαν, φρόντισαν γιά τήν τροφή τους, τό ρουχισμό τους, τήν ἀνατροφή τους ἀλλά καί τό πνεῦμα τους, μεγαλώνοντας οἱ ἴδιοι 4 ἀπό αὐτά καί δίνοντας τά ὑπόλοιπα σέ ἄκληρους φίλους καί συγγενεῖς, ὥστε νά πᾶνε σχολεῖο καί νά ζήσουν ὅσο γίνεται καλύτερα.

«Πήγαινα πάντα αἰφνιδιαστικά στά σπίτια τῶν παιδιῶν νά ἐλέγξω πῶς περνᾶνε καί πάντα φρόντιζα τίς Κυριακές νά εἶναι μαζί μου γιά νά βγαίνουμε βόλτα στά δάση καί τή φύση, ὥστε νά νοιώθουν τήν φροντίδα, τήν ἀγάπη καί τήν προστασία πού χρειάζονταν».

Ἡ ἱστορία τῆς Σιαογίνγκ ξεκίνησε τό 1972 στούς δρόμους τῆς πόλης Τζινχούα ὅταν εἶχε βγεῖ, κατά τήν καθημερινή συνήθειά της, νά φάξει γιά χρήσιμα ἀντικείμενα ἀπό τά σκουπίδια ἀπό τούς κάδους. Ἐκεῖ μέσα, βρῆκε πεταμένο ἕνα μικρό κοριτσάκι. Ὁ κίνδυνος ἄν τήν ἀνακάλυπταν θά ἦταν μέγας, λέει ἡ ἴδια σέ συνέντευξή της, στήν κινέζικη ἐφημερίδα *Γιάντζιαο Μέτρο Νιέπλυ*: «Δέν τό σκέφθηκα οὔτε στιγμή. Θά εἶχε πεθάνει ἄν δέν τήν εἶχαμε πάρει νά τή φροντίσουμε. Τότε ἀκριβῶς κατάλαβα ὅτι ἀγαπάω τά παιδιά καί θά ἤθελα νά τούς προσφέρω ὅ,τι καλύτερο μπορούσα! Τό νά τή βλέπουμε νά μεγαλώνει ἦταν γιά μᾶς μοναδικό! Ὅλα αὐτά τά παιδιά χρειάζονται ἀγάπη καί φροντίδα.

Εἶναι μοναδικά κι ἀξιαγάπητα ἀνθρώπινα ὄντα. Δέν τό χωράει ὁ νοῦς μου πῶς εἶναι δυνατόν κάποιοι νά τά παρατᾶνε στά σκουπίδια. Ἡ κόρη μου αὐτή, εἶναι σήμερα 40 χρόνων κι ἔχει δικό της παιδί πιά!»

Ἡ καταπληκτική αὐτή γαγιά νοσηλεύεται σήμερα σέ νοσοκομεῖο λόγφ νεφρικής ἀνεπάρκειας, ὅπου τήν φροντίζουν καί τήν περιβάλλουν ὅλα της τά παιδιά καί ἀναπολεῖ: «τόν πιό μικρό μου γιό, τόν Ζάνγκ Γκιλίν πού εἶναι σήμερα μόλις 7 χρονῶν, τόν βρῆκα πεταμένο σέ ἕνα κάδο σκουπιδιῶν. Ἦμουν τότε 82 χρονῶν. Πάρα πολύ μεγάλη γιά νά ἀναθρέψω ἕνα ἀκόμη παιδί. Ὅμως δέν μπορούσα μέ τίποτε νά τόν ἀφήσω στό ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Τόν κοίταζα καί μοῦ χαμογελοῦσε. Ἦταν τόσο γλυκός! Ἦταν ἀδύνατο νά μὴν τόν φροντίσω!

Τόν πῆρα λοιπόν στό σπίτι μας στήν ἐξοχή (σ.σ. μία παράγκα πού μπάζει ἀπό παντοῦ, μέσα σέ ἕνα δάσος) καί τόν φρόντισα καί τόν περιέθαλψα. Τοῦ ἔδωσα τό ὄνομα Ζάνγκ Γκιλίν πού σημαίνει Σπάνιος καί Πολύτιμος! Μέ βοήθησαν καί τά μεγαλύτερα παιδιά μου στήν ἀνατροφή του, τώρα πιά εἶναι ἕνας ἀπόλυτα ὑγιής καί χαρούμενος νεαρός!

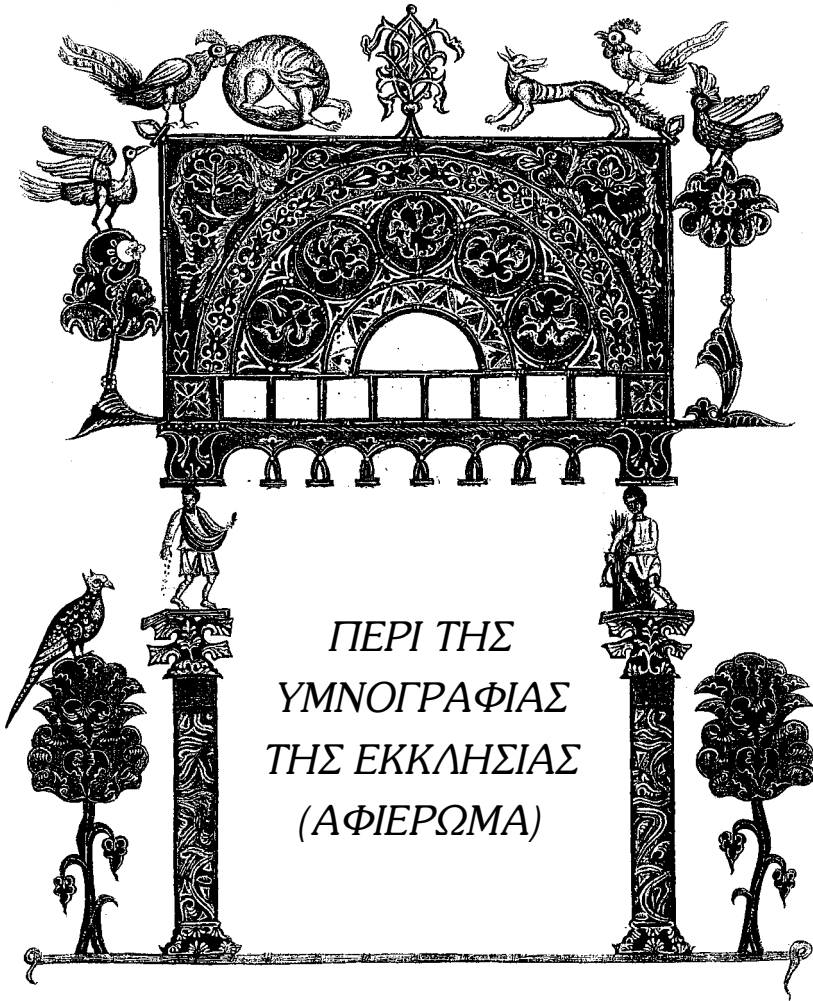
Ξέρω πώς οἱ μέρες μου ἴσως δέν εἶναι πολλές. Θά ἤθελα ὁμως πρὶν φύγω νά τόν δῶ κι αὐτόν νά πηγαίνει στό σχολεῖο».

Ἡ Σιαογίνγκ ἐκτός τῶν ὑπολοίπων 30 παιδιῶν της ἔχει καί μία βιολογική κόρη, ἡ ὁποία ἔχει ἐμπνευσθεῖ ἀπό τή μητέρα της καί ἔχει ἀφιέρωση τή ζωή της στήν ἀναζήτηση καί στήν ὑποστήριξη ἐγκαταλελειμμένων παιδιῶν. Ἡ ἱστορία τους ἔχει εὐαισθητοποιήσει ὀλόκληρη τήν Κίνα τῶν χιλιάδων ἐγκαταλελειμμένων παιδιῶν, καί τό ἔργο της ἔχει βρεῖ παντοῦ ἐπώνυμους καί ἀνώνυμους μιμητές.

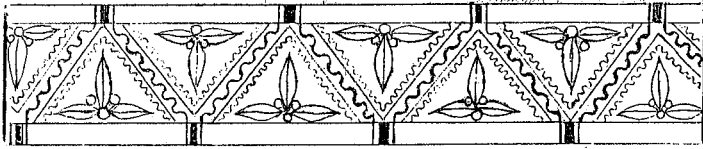
Ἡ Σιαογίνγκ ἔχει ἀποκτήσει δίκαια τό προσωνύμιο «Ἐπίγειος Ἄγγελος» καί ἀποτελεῖ τή ζωντανή ἀπόδειξη ὅτι δέν χρειάζεται νά ἔχεις τίποτα ἀπολύτως γιά νά δώσεις ἀγάπη καί φροντίδα. Κι ἀκόμα μεγαλύτερη ἀπόδειξη ὅτι ὁ καθένας μας, ἀπό ὅποια θέση κι ἂν βρίσκεται, μπορεῖ νά γίνει διάβολος ἢ ἄγγελος.

Δική μας ἐπιλογή.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ
ΥΜΝΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
(ΑΦΙΕΡΩΜΑ)

Χαράλαμπος Μ. Μπούσια

ΟΙ ΑΝΑ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΕΣ ΥΜΝΟΓΡΑΦΟΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΜΑΣ

Οι Χριστιανοί στις κοινές λατρευτικές τους συνάξεις επιζητούν να εκφράσουν τα συναισθήματα της ψυχής τους, αλλά και τα αιτήματα της καρδιάς τους προς τόν πανάγαθο Θεό, μέτρο και μέλος. Στην Καινή Διαθήκη έχουμε ενδείξεις ότι οι πρώτοι Χριστιανοί χρησιμοποιούσαν ύμνους. Στην κοινή τους προσευχή από τους αποστολικούς χρόνους μέχρι τόν τρίτο αιώνα έψαλλαν τά πρώτα χριστιανικά άσματα, πού ήσαν άπλῃ και εὐπρεπῆ. Κατά τήν ψαλμωδία επαναλάμβαναν «ἐν χορῶ» ὡς ἐπωδῶ, ὀρισμένους στίχους ἢ τό «ἀλληλούϊα» καί τό «Κύριε ἐλέησον». Τήν πρώτη μίμηση ἀκολούθησε ἡ δημιουργική παραγωγή. Ἔτσι ἀναπτύχθηκε ἡ ἐκκλησιαστική ὑμνογραφία, ἡ ὁποία στούς αἰῶνες γνώρισε πολλές ἐξάρσεις στήν ἐξέλιξή της μέ πλῆθος ἱερῶν Ὑμνογράφων.

Ἡ πορεία τῆς ὑμνογραφίας ἀπό τά ἀπλῃ ὑποψάλματα ἢ ἐφύμνια μέχρι τά Κοντάκια καί τούς Κανόνες ὀφείλεται στήν ἐσωτερική τάση τῶν πιστῶν νά ὑμνοῦν ἐκτενέστερα καί πιό μελωδικά τόν Κύριο. Οἱ Ὑμνογράφοι μέσα στό πέρασμα τοῦ χρόνου δέν σταμάτησαν νά συνθέτουν άσματα, ἀφοῦ ἡ Ἐκκλησία μας εἶναι ζῶσα, εἶναι «ὁ ἴδιος ὁ Κύριός μας παρατεινόμενος εἰς τόν αἰῶνα» καί εἶναι διερμηνεῖς τῆς δημόσιας προσευχῆς, ἀφοῦ ἡ ὑμνογραφία δέν εἶναι μόνο θρησκευτική ποίηση, ἀλλά καί λατρευτική.

Οἱ Ὑμνογράφοι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας στάθμευσαν πρώτα στόν Ὑμνο ἢ Κοντάκιο καί κατόπιν στόν Κανόνα. Ἡ ὅλη ὑμνογραφική γραμματεία διαιρεῖται σέ τρεῖς περιόδους. Ἡ πρώτη περιλαμβάνει τούς τέσσερις πρώτους αἰῶνες, ἡ δεύτερη τόν πέμπτο, ἕκτο καί ἔβδομο αἰῶνα καί ἡ τρίτη, πού ἐγκαινιάζεται ἀπό τούς Ἁγίους Ἄνδρέα Κρήτης, Ἰωάννη τό Δαμασκινό καί Κοσμᾶ τοῦ Μαίουμᾶ, συνεχίζεται μέχρι σήμερα μέ περιόδους ἀκμῆς καί παρακμῆς. Κατά τήν πρώτη περίοδο επικρατεῖ ἡ ψαλμωδία μέ τή χρήση ἐπωδῶν, ὅπως «Ἀνάστα ὁ Θεός, κρίνων τήν γῆν» ἢ «Τόν Κύριον ὑμνεῖτε καί ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τούς αἰῶνας». Σέ αὐτή τήν περίοδο συνέθεσε ὕμνους ὁ Ἰουστίνος, ὁ Φιλόσοφος καί Μάρτυς στό ἀπολεσθέν βιβλίο του «Ψάλτης» καί ὁ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς, στά ἔργα τοῦ ὁποίου ἀφθονεῖ ὁ πεζός λόγος καί ὁ ποιητής ἐκφράζεται μέ ἐνθουσιασμό καί μέ γλῶσσα χρωματισμένη μέ ρυθμό καί ἀρμονία. Ἐπίσης ὁ Μεθόδιος Πατάρων, στόν ὁποῖο ἀποδίδεται τό

«Συμπόσιον τῶν δέκα παρθένων», οἱ Ἄπολινάριοι, πατέρας καί γιός, Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, τοῦ ὁποῖου οἱ ὕμνοι, ἂν καί δέν ἔχουν εἰσαχθεῖ στή λατρείας μας μποροῦν ὅμως νά καταταγοῦν μεταξύ τῶν ὠραιότερων προΐόντων τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας ποιήσεως. Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ἔθεσε τήν ποίησή του στήν ὑπηρεσία τῆς ὑψηλῆς θεολογίας του. Ὅμως, τό κλασσικό της ἔνδυμα ἦταν ἡ αἰτία, γιά νά ἀποξενωθεῖ ἀπό τήν ἐκκλησιαστική λατρεία. Ἀργότερα ὁ Συνέσιος Πτολεμαΐδος, ὅπως καί ὁ Γρηγόριος, χρησιμοποίησε στά ποιήματά του καί ἀνακρεόντειους στίχους. Τό ὕφος του εἶναι μεγαλοπρεπές καί οἱ ἐπιστολές του γεμάτες γλυκύτητα. Ὁ Νόννος ὑπῆρξε ποιητικός μεταρρυθμιστής καί οἱ ἐξάμετροι στίχοι του θεωροῦνται ἐκλεκτότεροι αὐτῶν τοῦ Ἀπολλωνίου.

Τό Κοντάκιο εἶναι κορυφαῖο ποιητικό εἶδος, τό ὁποῖο ἀναπτύχθηκε κατά τόν πέμπτο αἰῶνα. Ἐμπνέεται ἀπό τή μετάφραση τῶν Ἑβδομήκοντα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀπό τή λόγια ποίηση, ἀπό τή συριακή ὕμνογραφία, ἀπό τή χριστιανική ρητορική καί ἀπό τά συναξάρια. Κυριώτερος ἐκπρόσωπος τῶν Κοντακίων καί διαπρεπέστερος ὄλων εἶναι ὁ Ἅγιος Ρωμανός, ὁ Μελωδός. Τά Κοντακιά του χαρακτηρίζονται ἀπό τή διήγηση καί τό διάλογο. Τά ἱερά πρόσωπα τῶν Γραφῶν καί οἱ ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ στήν τέχνη τοῦ Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ ἀντικειμενοποιοῦνται σέ κοινά ἐπίπεδα.

Στίς ἀρχές τοῦ ἑβδόμου αἰῶνος (610-640) διακρίνουμε τό Γεώργιο Πισίδη ὡς ἄριστο ποιητή ἱαμβικῶν στίχων. Ὁ σύγχρονός του Σέργιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως φέρεται ὡς ὁ συντάκτης τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου, τόν ὁποῖον ἄλλοι ἀποδίδουν στόν Πισίδη. Ὁ Σωφρόνιος Ἱεροσολύμων καταγόταν ἀπό τή Δαμασκό, τήν κοιτίδα τῶν πιά διάσημων μελωδῶν, Ρωμανοῦ, Ἀνδρέου Κρήτης, Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ καί Κοσμά Μαΐουμα, καί υἱοθέτησε στούς ὕμνους του τήν Ἐφραίμεια διαίρεση σέ Οἴκους καί Ἀνακλῶμενα.

Ὁ Κανόνας εἶναι τό ποιητικό εἶδος, τό ὁποῖος ἀντικατέστησε τό Κοντάκιο καί ἀποτελεῖ τήν ὕμνογραφική ἀρχή τῆς τρίτης περιόδου, κατά τήν ὁποία διαλάμπουν οἱ Σαββαῖτες καί οἱ Στουδίτες ποιητές καί μελωδοί. Ὁ Κανόνας ἀποτελεῖται ἀπό ἑννέα ὠδές καί καταλύει τή διήγηση καί τό διάλογο τοῦ Κοντακίου εἰσάγοντας τό ἐνθουσιαστικό στοιχεῖο καί ὑψώνοντας πρὸς τά ἄνω τήν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ παράδοση ἀναφέρει ὅτι ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός καθώρισε τοὺς ὀκτώ ἦχους. Τά τροπάρια διατάχθησαν κατά τοὺς εἰρμούς σέ ὠδές καί οἱ ὠδές σέ σύστημα. Τό σύστημα αὐτό ὀνομάστηκε Κανόνας. Οἱ ἑννέα ὠδές ἀπό τίς ὁποῖες ἀποτελεῖται ὁ Κανόνας ἀντιστοιχοῦν στίς ἑννέα ὠδές τοῦ Ψαλτηρίου. Ὁ Κανόνας ἔκτοτε ἔγινε κυρίαρχος στήν ἐκκλησιαστική ποίηση μέχρι σήμερα. Στούς Σαββαῖτες Ὑμνογράφους συγκαταριθμοῦνται καί οἱ δύο Στέφανοι οἱ Ἁγιοπολίτες, Στέφανος ὁ Σαββαΐτης, Σέργιος καί Γεώργιος, οἱ Ἁγιοπολίτες, Ἡλίας, ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων καί Ἀρσένιος ὁ μοναχός, μετέπειτα Ἀρχιεπίσκοπος Κερκύρας. Στούς Στουδίτες Ὑμνογράφους συγκαταλέγονται ὁ μέγας Θεόδωρος ὁ

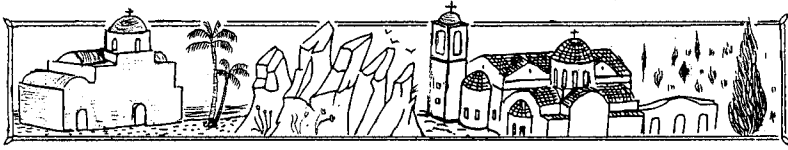
Στουδίτης (759-826) καί ὁ ἀδελφός του Ἰωσήφ, μετέπειτα Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης. Ἐπίσης ὁ Κλήμης, μαθητής καί διάδοχος τοῦ Θεοδώρου στήν ἡγουμενία τοῦ Στουδίου, Κυπριανός ὁ Στουδίτης καί οἱ μοναχοί Νικόλαος, Πέτρος καί Συμεών. Τήν περίοδο αὐτή ἀκμάζουν στήν Κωνσταντινούπολη καί οἱ Πατριάρχες, Γερμανός, Ταράσιος, Φώτιος καί Ἰγνάτιος, ἀργότερα δέ ὁ Ἐφραίμ Καρίας καί ἡ μοναχή Κασία, ἡ γνωστή μας Κασιανή, ἀπό τό περίφημο δοξαστικό τῆς Μεγάλης Τετάρτης. Ἐπίσης οἱ αὐτοκράτορες, Λέων ὁ Σοφός καί Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος. Λαμπροί ἐξ ἄλλου ἐκκλησιαστικοί ποιητές ἀναδείχθηκαν, ὁ Γεώργιος Νικομηδεῖας, ὁ Μητροφάνης Σμύρνης, Συμεών ὁ Μεταφραστής καί Δαμιανός ὁ μοναχός.

Τήν ἐποχή τῆς εἰκονομαχίας οἱ λόγοι μοναχοί τοῦ Βυζαντίου κατέφυγαν στήν Κάτω Ἰταλία καί δημιούργησαν τή Σχολή τῶν Συρακουσῶν, ὅπου διέπρεψαν οἱ Ὑμνογράφοι, Γρηγόριος καί Θεοδόσιος, Μεθόδιος, Ἰωσήφ, Γεώργιος, Νικόλαος ὁ Μυστικός, Ἀρσένιος καί Ὁρέστης, ὁ ἐπνομαζόμενος Ἱερεμίας.

Κατά τόν ἐνδέκατο αἰῶνα, σέ περίοδο ὑμνογραφικῆς παρακμῆς διακρίθησαν, ὁ Ἰωάννης ὁ Μαυρόπους, Ἰωάννης ὁ Ζωναράς, ὁ αὐτοκράτορας Θεόδωρος ὁ Λάσκαρις (1255-1269), Δημήτριος ὁ Χωματιανός, Κωνσταντῖνος ὁ Καβάσιλας, Μητροπολίτης Τιβεριουπόλεως, Νικηφόρος Κάλλιτος, ὁ Ξανθόπουλος, Φιλόθεος ὁ Κωνσταντινουπόλεως, Μάρκος ὁ Εὐγενικός καί ὁ Ἱερέας τοῦ Ναυπλίου Νικόλαος Μαλαξός. Ἐπίσης Εὐστάθιος ὁ Θεσσαλονίκης, Θεόδωρος ὁ Πρόδρομος, Γρηγόριος ὁ Κορίνθου, Θεοδόσιος ὁ μοναχός, Νικηφόρος ὁ Βλεμμύδης καί Νικόλαος ὁ Δοξαπατρῆς.

Στίς ἡμέρες μας, ἄν καί ἡ ὑλιστική ἐποχή μας δέν ἀφήνει περιθώρια γιά ἀνάπτυξη σύγχρονων ὑμνογράφων, ὅμως ἀντίθετα στό ρεῦμα καί ἐφ' ὅσον «τό πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ὅπου θέλει πνεῖ» (Ἰωάν. γ' 8) ἡ Ἐκκλησία μας δέν στερήθηκε ἀπό ἐκκλησιαστικούς ποιητές πού αὐξάνουν τήν ὑμνογραφική γραμματεία. Τόν εἰκοστό αἰῶνα διέπρεψε ὁ πολυτάλαντος καί πολυγραφότατος ὑμνογράφος, Γεράσιμος ὁ Μικραγιαννανίτης. Σήμερα διαπρέπουν, ὁ Μητροπολίτης Ἐδέσσης Ἰωήλ, ὁ Μητροπολίτης Ρόδου Κύριλλος, ὁ μελίρρυτος Ἀρχιμανδρίτης π. Ἀθανάσιος Σιμωνοπετρίτης, ὁ Ἀρχιμανδρίτης π. Νικόδημος Ἀεράκης, ἡ Γερόντισσα Ἰσιδώρα, Ἡγουμένη Μονῆς Ἁγίου Ἱεροθέου, ἡ λογία Μοναχή Θεοτέκνη Ἀγιοστεφανίτισσα καί ἄλλοι, πού ἄς μέ συγχωρέσουν πού δέν τοὺς μνημονεύω. Ὅλοι τους ἀγωνίζονται νά προσφέρουν στήν Ἐκκλησία μας τό ἀπόσταγμα τῆς προσευχητικῆς τους διαθέσεως καί τήν πνευματοκίνητη γραφίδα τους, γιά νά μεγαλύνεται καί νά δοξάζεται ὁ Κύριος μας στοὺς αἰῶνες τῶν αἰῶνων.

Καθηγητής Δρ ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ Μ. ΜΠΟΥΣΙΑΣ,
Μέγας Ὑμνογράφος τῆς τῶν Ἀλεξανδρῶν Ἐκκλησίας

Χριστόδουλου Βασιλείαδη

ΥΜΝΟΛΟΓΙΑ, ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ὕμνολογία τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι πολύ πλούσια καί γεμάτη ἀπό ὑψηλά νοήματα, ὅπως καί ὅλες οἱ ἐκκλησιαστικές τέχνες. Πιό κάτω θά δοῦμε μέ ποιό τρόπο οἱ ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας, ἐπίσκοποι καί ἱερεῖς, μπορούν νά χρησιμοποιήσουν τήν ὕμνολογία καί τήν ἐκκλησιαστική μουσική στό ποιμαντικό τους ἔργο

Ἀρχικά θά μπορούσαμε νά διαπιστώσουμε πώς μέ τήν ἐκκλησιαστική ποίηση οἱ ὕμνογράφοι ἐκφράζουν τά ὀρθόδοξα δόγματα καί γενικά τή διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας. Στόν μικρό ἔσπερινό¹ κάθε ἤχου ὑπάρχουν τά λεγόμενα Δογματικά Θεοτοκία, τά ὁποῖα, ὅπως τό λέγει καί ἡ λέξη, περιέχουν δογματικές ἀλήθειες τῆς Ἐκκλησίας μας. Τό ἴδιο συμβαίνει καί μέ τά πρῶτα Θεοτοκία στόν ἔσπερινό κάθε ἤχου². Ἔτσι μέ αὐτό τόν τρόπο οἱ πιστοί μπορούν εὐκόλα καί ἀβίαστα νά μάθουν τά δόγματα τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἐκκλησιαστική μουσική σκοπό ἔχει νά ὑποβοηθήσει ἔτσι, ὥστε οἱ πιστοί νά μπορούν νά κατανοήσουν καί νά βιώσουν καλύτερα τά νοήματα, πού ὑπάρχουν στήν ἐκκλησιαστική ὕμνολογία. Ἡ μουσική αὐτή καθ' ἑαυτή δέν εἶναι αὐτοσκοπός, ἀλλά ἓνα μέσο καί ἓνας τρόπος, μέ τόν ὁποῖο εἰσέρχονται στήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου τά νοήματα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποιήσεως. Ὅταν ἡ ἐκκλησιαστική μουσική αὐτονομηθεῖ καί γίνει αὐτοσκοπός, τότε ἀπλά ἐξυπηρετεῖ τήν ἀνθρώπινη ματαιοδοξία καί τήν ἐπίδειξη τῶν φωνητικῶν ἰκανοτήτων τοῦ ἱεροψάλτη. Δυστυχῶς τίς περισσότερες φορές στή σημερινή πραγματικότητα οἱ μελωδοί συνθέτουν ὕμνους οἱ ὁποῖοι δέν βοηθοῦν τό σκοπό γιά τόν ὁποῖο ὑπάρχει ἡ μουσική, ἀλλά μέ τίς μελωδικές τους γραμμές σκοπό ἔχουν νά καταπλήξουν τό ἐκκλησίασμα μέ τίς ἐντυπωσιακές τους «θέσεις» (μελωδικές γραμμές). Γι' αὐτό βλέπουμε σήμερα ὅτι ἔχει ἐπεκταθεῖ ἡ ἔκταση τῆς κλίμακας καί τῶν μελωδικῶν γραμμῶν κάθε ἤχου, ἔτσι ὥστε νά ἀνταποκρίνονται οἱ ἤχοι στίς σημερινές ἀπαιτήσεις τοῦ ἱεροψάλτη. Ἡ ἔκταση τῆς κλίμακας κάθε ἤχου στά κλασσικά κείμενα εἶναι πολύ μικρότερη ἀπό τή σημερινή ἔκταση τῆς κλίμακας τῶν ἤχων. Εἶναι καί αὐτό δείγμα τῆς προσπάθειας τῶν μελωδῶν νά ἐπιδείξουν τίς φωνητικές ἰκανότητες τοῦ ἱεροψάλτη καί ὄχι νά τονίσουν τό νόημα τῶν ὕμνων.

Ἀκόμη, πολλές φορές, ποιμένες καί λαϊκοί, ἀλλά πιό πολύ οἱ ἱεροψάλτες, βρισκόμαστε στή θέση νά μὴν εἶμαστε προσεκτικοί στά νοήματα τῶν ψαλλομένων ἀλλά νά περιφέρεται ἡ σκέψη μας ἀλλοῦ. Εἶναι κα-

ρακτηριστικός ένας ύμνος της Ἐκκλησίας μας, πού λέγει τά ἐξῆς: «Πολ- λάκις τήν ὑμνωδίαν ἐκτελῶν, εὐρέθην τήν ἁμαρτίαν ἐκπληρῶν, τῇ μέν γλώττῃ ἄσματα φθεγγόμενος, τῇ δέ ψυχῇ ἄτοπα λογιζόμενος»³. Διπλα- δῆ: Πολλές φορές ἐνῶ ἔφαλλα ἄσματα μέ τήν ψυχή μου σκεφτόμουν ἄτοπα. Ἡ σκέψη μας καί ὀλόκληρος ὁ ἑαυτός μας πρέπει νά βρίσκεται προσπλωμένος στά λόγια τῶν ὑμνων καί νά βιώνουμε συνεχῶς τίς ἀλή- θειες πού κρύβει ἡ ἐκκλησιαστική ποίηση καί τίς ὁποῖες προσπαθεῖ ἡ ἐκκλησιαστική μουσική νά τονίσει μέ τόν δικό της τρόπο.

Ἡ ψαλμωδία εἶναι ὑπόθεση ὄχι μόνο τῶν ἱεροψαλτῶν ἀλλά καί τῶν ποιμένων. Οἱ ποιμένες, ἀσκώντας τό ποιμαντικό τους ἔργο στήν ἐπι- σκοπή καί στήν ἐνορία, πρέπει νά χρησιμοποιοῦν τήν ἐκκλησιαστική μουσική στήν καθημερινή πράξη τῆς Ἐκκλησίας. Μποροῦν νά συγκρο- τήσουν βυζαντινές χορωδίες, νά διοργανώσουν ἡμερίδες καί συνέδρια, μέ σκοπό τήν προβολή τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς καθῶς καί τῆς ὑμνογραφίας τῆς Ἐκκλησίας μας, νά ἐκδώσουν ποικίλα βιβλία, πού νά περιέχουν μετάφραση ἢ ἐρμηνεῖα τῶν ὑμνων τῆς Ἐκκλησίας μας. Εἶναι σημαντικό οἱ νέοι νά ἔχουν μιά σωστή προσέγγιση στήν ὑμνολογία τῆς Ἐκκλησίας καί νά μποροῦν νά κατανοοῦν τή γλώσσα πού χρησιμοποιο- εῖ ἡ Ἐκκλησία μας.

Στή συνάφεια αὐτή θά θέλαμε νά κάνουμε ἀναφορά καί στή μετάφρα- ση τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑμνων. Εἶναι γνωστό ὅτι κάθε λέξη ἑνός ὑμνου ἔχει καί τό ἀνάλογο περιεχόμενο. Ἡ ἐκκλησιαστική γλώσσα λοιπόν εἶχε καί τό ἀνάλογο περιεχόμενο, ἀφοῦ οἱ ὑμνοὶ εἶναι ἀπόρροια τοῦ ἐκκλη- σιαστικοῦ βιώματος. Ἡ γλώσσα πού χρησιμοποίησαν οἱ ὑμνογράφοι τῆς Ἐκκλησίας μας ἦταν πλούσια, διότι ἦταν πλούσιο καί τό βίωμα πού ζοῦ- σαν οἱ χριστιανοί μέσα στήν Ἐκκλησία. Ἡ σημερινή καθημερινή μας γλώσσα ἔχει φτωχύνει καί οἱ λέξεις ἔχουν χάσει τό περιεχόμενό τους διότι ἀκριβῶς δέν υπάρχουν τά ἀνάλογα βιώματα στήν καθημερινή ζωή τῶν χριστιανῶν. Μιά μετάφραση λοιπόν τῶν ὑμνων τῆς Ἐκκλησίας μας θά σήμαινε μιά μεταφορά ἀπό μιά πλούσια καί γεμάτη νοήματα διάλεκτο πρὸς μιά φτωχότερη καί πενιχρότερη διάλεκτο. Τί πρέπει νά γίνει λοιπόν; Ὡς χριστιανοί πρέπει νά ζοῦμε καθημερινά μέσα στήν Ἐκκλησία τό βίω- μα τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς. Μέ αὐτό τόν τρόπο ἡ ζωή μας θά ἀποκτήσει νόη- μα καί περιεχόμενο. Ἀπόρροια αὐτοῦ τοῦ βιώματος θά εἶναι νά ἐμπλου- τιστεῖ καί ἡ γλώσσα μας μέ τίς ἀνάλογες ἐκφράσεις καί λέξεις, οἱ ὁποῖες θά ἐκφράζουν τό καθημερινό βίωμα τῶν χριστιανῶν. Ἔτσι θά μπορούμε εὐκόλα νά βιώνουμε τά νοήματα πού κρύβουν οἱ ὑμνοὶ καί μιά μετάφρα- ση τῶν ὑμνων θά εἶναι ἀχρείαστη. Ἀκόμη θά τολμούσαμε νά ποῦμε ὅτι ἂν παραστεῖ ἀνάγκη νά γίνει μιά μετάφραση τῶν ὑμνων, θά γίνει μέσα στά σωστά πλαίσια, χωρίς οἱ ὑμνοὶ νά χάσουν τό ἀκριβές τους περιεχό- μενο.

Προσπάθεια λοιπόν τῶν ποιμένων εἶναι νά προσεγγίσουν τοὺς νέ- ους ἔτσι, ὥστε νά τοὺς προσελκύει τό ψαλτήρι. Εἶναι εὐχάριστο σήμε- ρα πού υπάρχουν ἀρκετές σχολές σέ κάθε πόλη, ὅπου διδάσκεται ἡ ἐκ- κλησιαστική μουσική. Παράλληλα ὅμως μέ τήν ψαλτική τέχνη ἐπιβάλλ-

λεται νά διδάσκονται καί τά συναφῆ μέ αὐτή μαθήματα, ὅπως τυπικό, ὕμνολογία, ἱστορία βυζαντινῆς μουσικῆς, λειτουργική, ὀρθογραφία τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς καί ἰσοκρατήματα, ὥστε οἱ νέοι νά ἔχουν μιά σφαιρική προσέγγιση τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Ὅταν ὁ πτυχιούχος νέος θά ἀνεβεῖ στό ψαλτήρι πρέπει νά γνωρίζει ὄχι μόνο νά ψάλλει ἀλλά νά ἔχει γνώσεις τοῦ τυπικοῦ τῆς Ἐκκλησίας μας καί ὄλων τῶν συναφῶν μέ αὐτή μαθημάτων.

Τέλος, τόσο ἡ ὕμνολογία ὅσο καί ἡ ἐκκλησιαστική μουσική εἶναι ἓνα ἐργαλεῖο στά χέρια τῶν ποιμένων. Ὁ ἐπίσκοπος εἶναι ὁ καί' ἐξοχὴν ἀρμόδιος γιά τὴν ποιμαντική δραστηριότητα στὴν ἐπισκοπή. Παράλληλα μέ τὴν ἀνάπτυξη τῶν διαφόρων τεχνῶν μέσα στὴν ἐπισκοπή πρέπει νά εἶναι καί ἡ ἀνάπτυξη τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Θά μπορούσαμε νά ποῦμε ὅτι ἀποτελεῖ μιά ἀκραία θέση, ἀλλά ὁ ἅγιος Νεκτᾶριος ἀναφέρει στὴν Ποιμαντική του ὅτι αὐτός πού δέν γνωρίζει ἐκκλησιαστική μουσική καί τὴν ἐν γένει ἐκκλησιαστική μόρφωση εἶναι ἀνάξιος γιά τὸ ἀξίωμα τῆς ἱεροσύνης, ἀφοῦ θά ἐλέγχεται ἀπὸ τοὺς κατώτερους τοῦ ἱεραρχικά. Αὐτοὶ πού στεροῦνται τῶν γνώσεων αὐτῶν δέν εἶναι κατάλληλοι γιά τὴν ἱεροσύνη καί μάλιστα γιά τὴν ἀρχιεροσύνη, διότι στεροῦνται ἐκείνων τῶν γνώσεων ἀκριβῶς, τίς ὁποῖες ἔπρεπε νά ξέρουν. Διότι διὰ μέσου τῶν γνώσεων αὐτῶν μποροῦν ἀνελλιπῶς νά ἐκπληρῶνουν τὰ ἱερατικά τους καθήκοντα. Ἄνευ τῶν γνώσεων αὐτῶν α') θά ἀδυνατοῦν νά ἐπιτελοῦν τὰ ἱερά καθήκοντά τους, β') θά ἀγνοοῦν τὴν ἱερὴ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ἄγραφο αὐτὸ τεῦχος τοῦ Εὐαγγελίου, καί γ') θά ἀμαρτάνουν σφάλλונτες, καί θά ταπεινοῦνται καί θά ἐλέγχονται ὑπὸ τῶν ὑποδεεστέρων⁴.

Ἐν κατακλείδι θά θέλαμε νά τονίσουμε τὴν σπουδαιότητα τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ἀφοῦ μέ τὴν τερπνότητά της ὑπεισέρχονται καί τὰ θεῖα νοήματα. Κλείνομε τὴν παρούσα μελέτη μέ τὰ λόγια τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου: «Οὐδέν γάρ, οὐδέν οὕτως ἀνίστησι ψυχὴν, καί πτεροὶ καί τῆς γῆς ἀπαλλάττει, καί τῶν τοῦ σώματος ἀπολύει δεσμῶν καί φιλοσοφεῖν ποιεῖ... ὡς μέλος συμφωνίας, καί ῥυθμῷ συγκείμενον θεῖον ἄσμα»⁵.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Ὁ μικρὸς ἐσπερινὸς κάθε ἡχοῦ τελεῖται τὸ ἀπόγευμα τοῦ Σαββάτου, ὅταν πρόκειται τὸ βράδυ τῆς ἴδιας μέρας νά τελεστεῖ ἀγρυπνία.

2. Βλ. Πρῶτο θεοκτῖο τοῦ Α' ἡχοῦ: «Τὴν παγκόσμιον δόξαν, τὴν ἐξ ἀνθρώπων σπαρείσαν, καί τὸν Δεσπότην τεκοῦσαν, τὴν ἐπουράνιον πύλην, ὕμνήσωμεν Μαρίαν τὴν Παρθένον, τῶν Ἄσφμαίων τὸ ἄσμα καί τῶν πιστῶν τὸ ἐγκαλλῶπισμα. Αὕτη γάρ ἀνεδείχθη οὐρανός, καί ναὸς τῆς θεότητος. Αὕτη τὸ μεσότοιχον τῆς ἔχθρας καθελούσα, εἰρήνην ἀντεισῆξε καί τὸ Βασίλειον ἠνέωξε...».

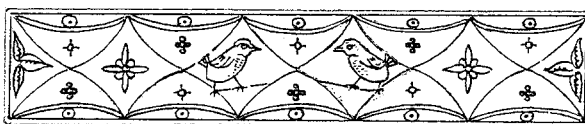
3. Παρακλητική, Σιχηρὸ ἀπόστιχο, ὄρθρου Δευτέρας πρωί, ἡχος Γ'.

4. Νεκταρίου Κεφαλᾶ (Μητροπ. Πενταπόλεως), Μαθήματα ποιμαντικῆς (ἀνατ.), βιβλιοπωλεῖο Νεκταρίου Παναγόπουλος, Ἀθῆνα κ.κ. σ. 126.

5. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, PG 55, 156.

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

Διδάκτωρ Θεολογίας, Μουσικός

Σάββα Ἰαλεξάνδρου

ΠΩΣ ΒΛΕΠΟΥΝ ΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΝ ΥΜΝΟΓΡΑΦΙΑ

Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης λέει πὼς ἀπὸ τῆ στιγμῆ πού ὁ Θεὸς εὐεργετῆ τὸν ἄνθρωπο, σημαίνει πὼς καὶ ὁ ἄνθρωπος ἔχει χρέος νὰ εὐχαριστεῖ τὸν εὐεργέτη του τὸν Θεὸ καὶ δίνοντας τὸ θεολογικὸ στίγμα τῶν ὕμνων τοὺς θεωρεῖ ὡς ἓνα εἶδος εὐχαριστήριας θυσίας πρὸς τὸν Λόγο. Λέει χαρακτηριστικά: «Ἐπειδὴ δὲ ὁ Θεὸς Λόγος ἐστὶν ζῶν καὶ ἐνυπόστατος καὶ μέ τοῦτο τὸ ὄνομα καίρει νὰ ὀνομάζεται, ἄρα καὶ ἡ διὰ λόγου εὐχαριστία εἶναι, εἰς Αὐτόν, ἡ πάντων τῶν ἄλλων μᾶλλον εὐπρόσδεκτος λόγος δὲ εἶναι, ὅχι μόνον ὁ ἀναγινωσκόμενος μέ πεζὴ καὶ ἄμετρο φράση ἀλλὰ καὶ ὁ συνθεμένος μέ στίχους ἐμμέτρους καὶ μέ ἄσματα καὶ ᾠδὰς». Ἐξάλλου ὁ μέγας ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεὺς Θεοδώρητος Κύρου λέει πὼς «ὁ δημιουργήσας ἡμᾶς Θεὸς φροντίσιν καὶ λύπαις συζεύξας, τὰς ἑορτὰς τεθηκὼς παραμυθίαν ψυχῆς παρέσχε ἡμῖν. Αἱ γὰρ ὑποθέσεις τούτων μὲν ἡμῶν τῶν θεοσδώτων δωρεῶν καὶ προμνύουσιν τὴν παντελῆ λύσιν τῶν ἀνιαρῶν».

Ἀφορμώμενος ἀπὸ αὐτὴ τὴ θεολογικὴ τοποθέτηση τοῦ Θεοδώρητου Κύρου, ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης λέει πὼς οἱ Πατέρες καὶ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας προσέφεραν στὸ Δεσπότη Χριστὸ ὅχι μόνον λόγους εὐχαριστίας πεζοῦς, ἀλλὰ, ὅπως ἐπισημαίνει καὶ ὁ ἴδιος χαρακτηριστικά: «καὶ ποιήματα ἐμμετρα καὶ ἄσματα ἑναρμόνια καὶ μέλη καὶ ᾠδὰς διαφόρους συνέθεσαν τὴν ὑπόθεσιν καὶ αὐτὰ τῆς ἑορτῆς περιέχοντα καὶ τέρποντα τὸν χριστιάνουμον λαὸν τοῦ Κυρίου».

Ὅντως μέγαλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας φωτισμένοι ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα συνέθεσαν ὕμνους σὲ διάφορες γιορτὲς ὅπως π.χ. ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας Κρήτης κλπ.

Θὰ πρέπει νὰ τονίσουμε πὼς οἱ ὀρθόδοξοι ὕμνοι δέν εἶναι ἓνα εἶδος θρησκευτικῆς ποίησης ἀλλὰ ἀποτελοῦν μέρος τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως πού εἶναι καρπὸς τῆς ἐνεργείας καὶ τοῦ φωτισμοῦ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀκριβῶς γιὰ αὐτὸν τὸ λόγο, γιὰ μᾶς ἐκφράζουν πλήρως τὸ δόγμα καὶ τὸ ἦθος τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἐξάλλου οἱ θεοφόροι Πατέρες τῆς Ὀρθοδοξίας συνδέουν τοὺς ὕμνους μέ τὸ διφυές τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου. Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος δίνοντας τὴν ἔννοια τοῦ ἀνθρώπου παρατηρεῖ: «ὁ ἄνθρωπος ζῶν ἐστὶν ὄρατόν καὶ ἀόρατον, θνητόν καὶ ἀθάνατον». Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν εἶναι κράμα ὑλικὸ καὶ πνευματικὸ. Ὡς ὄν μέ ὑλικὴ ὑπόσταση ἔ-

χει ἀσφαλῶς ἀδυναμίες καί ἀτέλειες. Μέσα σ' αὐτό τό πνεῦμα θά πρέπει νά κατανοήσουμε καί τή θέση τοῦ Ἁγίου Πέτρου τοῦ Δαμασκνοῦ, ἑνός μεγάλου φιλοκαλικοῦ Πατέρα τῆς Ἐκκλησίας μας, πού λέει χαρακτηριστικά: «Ἡ Ἐκκλησία καλῶς καί θεαρέστως ἐδέξατο τά ἄσματα καί τά λοιπά τροπάρια διά τήν ἀσθένειαν τοῦ νοός ἡμῶν, ἵνα ἐν τῇ ἡδύτῃ τῆς μελωδίας τόν Θεό ἀνυμνοῦμεν».

Σέ ἕνα ἀνάλογο ὕφος καί ὁ πρό αὐτοῦ Μέγας Βασίλειος, ἐξηγώντας θεολογικά τήν σύνδεση τῶν ὕμνων μέ τή μελωδία θά πεῖ πώς οἱ Ἅγιοι ἐκεῖνοι πού ἔγραψαν ὕμνους, ἔκαναν ὅ,τι κάμνουν καί οἱ γιατροί, πού μαζί μέ τό πικρό φάρμακο δίνουν καί κάτι γλυκύ, γιά νά μπορεῖ πιά εὐκολα ὁ ὀργανισμός νά δεχθεῖ τό φάρμακο καί ἔτσι νά θεραπευτεῖ. Λέει χαρακτηριστικά: «Διατί τά ποιήματα ταῦτα μετά μέλους συνέθεσαν; Ἴνα τῷ προσπῆ καί λείψ τῆς ἀκοῆς τό ἐκ τῶν λόγων ὠφέλιμον λανθανόντως ὑποδεξόμεθα κατά τούς σοφούς τῶν ἱατρῶν, οἱ τῶν φαρμάκων τά αὐστηρότερα πίνειν διδόντες τοῖς κακοσίτοις μέλιτι πολλάκις τήν κύλικα περιχρίουσιν. Διά τοῦτο τά ἐναρμόνια ταῦτα μέλη ἐπινενόηται, ἵνα οἱ νεκροί τό ἦθος τῷ μέν δοκεῖν μελωδοῦσι, τῇ δέ ἀληθείᾳ τās ψυχὰς ἐκπαιδεύονται».

Ἐξάλλου ἀξίζει νά σημειωθεῖ ὅτι οἱ ὕμνοι τῆς Ἐκκλησίας μας, ἔχοντας τήν ἀνάλογη μουσική ἐπένδυση, πού εἶναι ἡ βυζαντινὴ μουσική, ἔχουν πρῶτιστο στόχο τους νά βοηθήσουν τόν ἄνθρωπο νά ἔρθει σέ συναίσθηση τῆς ἁμαρτωλότητάς του καί νά ἀναχθεῖ πρὸς τό Θεό. Ὁ Μέγας Βασίλειος λέει χαρακτηριστικά: «ἐπαγρύπνησον, ἀδελφέ μου, ἔχεις συνεργούς ἐάν θέλης προσευχὴν νυκτοφυλακοῦσαν, νηστείαν οἰκουροῦσαν, ψαλμωδίαν ψυχαγωγοῦσαν. Ταῦτας συμπαράλαβε. Αὗται συναγραιοῦσάν σοι ἐπὶ τās φυλακάς τῶν τιμῶν».

Ἀκόμα κατά τόν ἴδιο αὐτό Πατέρα τῆς Ἐκκλησίας μας τό περιεχόμενο τῶν ὕμνων βοηθᾷ τήν ψυχὴ νά παραμένει ἰληρὴ καί ἄλυπη. Θά τονίσει χαρακτηριστικά: «τό γάρ ἰληρόν καί ἄλυπον τῆς ψυχῆς κατάντημα αἱ τῶν ὕμνων προσηγορίαί χαρίζονται». Γί' αὐτόν τό λόγο ὁ ἴδιος θεωρεῖ πώς ὁ ἄνθρωπος πού ἐντρυφεῖ στήν ἱερὴ ὕμνωδία βρίσκεται μέσα στό ἀληθινὸ πνεῦμα τῆς μετάνοιας, τῆς νήψης καί τῆς ἐγρήγορης πού σώζουν τό ἀνθρώπινο πρόσωπο. Λέει στό ἔργο του «Κατά μεθύοντων»: «νηστεία τήν μέθην θεραπευσάτω, ψαλμός τήν αἰσχροὴν μελωδίαν, ἀντὶ ὀρχήσεως τό γόνυ κλεινέσθω, ἀντὶ τοῦ κρότου τῶν χειρῶν τό σπῆθος τυπέσθω, ἀντὶ τοῦ κόσμου τῆς ἐσθῆτος ἡ ταπεινώσις».

Τέλος νά ἀναφέρουμε πώς κατά τούς θεοφόρους Πατέρες οἱ ὕμνοι ὡς ἐκφραστὲς τοῦ δόγματος καί τοῦ ἦθους τῆς Ἐκκλησίας, μποροῦν νά συντελέσουν στήν θεία καί ἱερά ἀλλοίωση τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου, δηλαδή στή θέωση. Ἔτσι λοιπόν ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, μιλώντας κάπου γιά τήν ὠφέλεια τοῦ ἐκκλησιασμοῦ θά πεῖ: «Οὐκοῦν τῇ ἐκκλησίᾳ προσδράμωμεν, ταύτῃ πᾶς τις ὡς εὐλαβῆς προσεδρεύει καί οὐδέποτε ἐξ αὐτῆς ἀφίσταται. Ἐκαστος ἐξ ἡμῶν ὅταν εἰς ταύτην εἰσέλθῃ,

σκοπεῖω μόνον τούς εὐλαβεστέρους. Ἐδύνατον γάρ ἐστιν τόν ἐσιῶτα εἰς τόν οἶκον τοῦ Θεοῦ καί συνάζοντα τόν νοῦ πρὸς ἑαυτόν καί προσέχοντα ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῶν ἱερῶν ἀσμάτων, τό μή ἀλλοιωθῆναι τήν θείαν καί ἱεράν ἀλλοίωσιν».

Ὅμοια καί ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης παρατηρεῖ: «καί εἰς ἐκείνους ὅπου πεινοῦν τόν τῆς σοφίας ἄρτον, αὕτη εὐρίσκεται τράπεζα πνευματική, γέμουσα ἀπό μύρια οὐράνια φαγητά, τά ὅποια οἱ τρώγοντες, οὐκ ἀποθνήσκουσιν ἀλλά ζοῦν εἰς τόν αἶωνα καί εἰς ἐκείνους ὅπου διψοῦν τό νεκταρῶδες καί γλυκύ ὕδωρ τῶν ἱερῶν τροπαρίων, αὕτη εὐρίσκεται πηγή μελίρρητος, βρῦουσα εἰς αὐτούς τό πνευματικόν καί νεκρέ-
γερον ρεῖθρον τῆς ἀμβροσίας».

ΣΑΒΒΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Θεολόγος, Ἐκπαιδευτικός

Κυριάκου Σαμάρα

Η ΥΜΝΟΓΡΑΦΙΑ ΩΣ ΕΚΦΡΑΣΗ ΤΗΣ ΠΙΣΤΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ἡ ἐκκλησιαστική ὀρθόδοξη ὑμνογραφία ἔχει τίς ἀπαρχές της στά πρῶτα χριστιανικά χρόνια. Οἱ πρῶτοι ὕμνοι προέρχονταν ἀπό τήν Παλαιά Διαθήκη. Χρησιμοποιοῦνταν κυρίως Ψαλμοί τοῦ Δαβίδ. Μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου οἱ Χριστιανοί θέλησαν νά ἐκφράσουν ἀλήθειες τῆς Πίστες τους, πού δέν ὑπῆρχαν στούς ὕμνους τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἡ τριαδικότητα τοῦ Θεοῦ, ἡ διδασκαλία γιά τό Θεανθρώπινο Πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τό Πάθος καί ἡ Ἀνάστασή του, ἦταν θέματα πού ὥθησαν τούς Χριστιανούς τῶν πρώτων αἰώνων στή σύνθεση ποιημάτων καί μελωδιῶν μέ τή μορφή τῶν ὕμνων.

Σέ ἐποχές κατά τίς ὁποῖες αἰρετικοί χρησιμοποιοῦσαν ὕμνους, γιά νά διαδώσουν τίς διδασκαλίες τους, παρουσιάζεται αὐξηση παραγωγῆς ὕμνων καί ἀπό μέρους τῆς Ἐκκλησίας, στήν προσπάθειά της νά ἀντισταθεῖ, μέ τά ἴδια μέσα, στή διάδοση τῶν αἰρετικῶν ἀντιλήψεων.

Ὁ λόγος τοῦ ὕμνου καί τό μουσικό ἔνδυμά του, ὁ ὑπέροχος αὐτός διφυῆς φορέας καί ἐκφραστής τῆς Ὁρθόδοξης Πίστες, ἀποτελεῖ τό βασικότερο μέσο τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας λατρείας. Καί τοῦτο γιατί μέ τή συντομία, τήν περιεκτικότητα καί τή μουσική τους ἐπένδυση οἱ ὕμνοι εἶναι οἱ κοινές προσευχές, τό ἐντρύφημα τῶν πιστῶν, τό προσφορότερο μέσο γιά τή μυσταγωγία τοῦ σώματος - συνάξεως τῆς Ἐκκλησίας. Δέν πλουτίζουν ὅμως οἱ ὕμνοι μόνο τό θυμοειδές τῆς ψυχῆς τῶν Χριστιανῶν, ἀλλά ταυτόχρονα τούς διδάσκουν τά δόγματα καί τίς ἐν γένει διδασκαλίες τῆς Ἐκκλησίας.

Στήν ὁμιλία του στούς Ψαλμούς ἀναφέρει χαρακτηριστικά ὁ Μέγας Βασίλειος: «Διά τοῦτο τά ἑναρμόνια ταῦτα μέλη τῶν ψαλμῶν ἡμῖν ἐπινενοῦνται, ἵνα οἱ παῖδες τήν ἡλικίαν, ἢ καί ὄλως οἱ νεαροί τό ἦθος, τῷ μὲν δοκεῖν μελωδῶσι, τῇ δέ ἀληθείᾳ τὰς ψυχὰς ἐκπαιδεύωνται... ἐνταῦθα ἐνι θεολογία τελεία, πρόρρησις τῆς διά σαρκός ἐπιδημίας Χριστοῦ, ἀπειλή κρίσεως, ἀναστάσεως ἐλπίς, φόβος κολάσεως, ἐπαγγελία δόξης, μυστηρίων ἀποκαλύψεις». Μεταφράζουμε: «Γι' αὐτό ἔχουν ἐπινοηθεῖ γιά χάρη μας οἱ μελωδίες τῶν ψαλμῶν, ὥστε καί τά μικρά στήν ἡλικία παιδιά καί οἱ ἀρχαίριοι στήν πνευματική ζωή νά νομίζουν πῶς ψάλλουν, στήν πραγματικότητα ὅμως νά παιδαγωγοῦνται ψυχικά... ἐδῶ (στούς ὕμνους) ὑπάρχει θεολογία τέλεια, προαγγελία τῆς ἔλευσης τοῦ Χριστοῦ μέ τή σάρ-

κωση, ή απειλή για την κρίση, ή ελπίδα της ανάστασης, ό φόβος της κόλασης, ή υπόσχεση της (μελλοντικής) δόξας, αποκαλύψεις των μυστηρίων (του Θεού)».

Οί ύμνοι, επομένως, είναι τό άσίγαστο στόμα της Ὁρθοδοξίας, τό στόμα πού καθημερινά όμολογεῖ τήν Πίστη της Ἐκκλησίας. Οί ύμνοι ἔχουν άποτυπωμένη καί διακηρύσσουν τή διδασκαλία της Ἐκκλησίας, «όμολογοῦν» τό «μυστήριον της εὐσεβείας», είναι ή ἔκφραση καί ή όμολογία της Πίστης στον Τριαδικό Θεό.

Μέσα από τήν ύμνογραφία της Ἐκκλησίας ό λόγος της Ἁγίας Γραφής καί των άγίων Πατέρων, διοχετεύεται στή λατρεία καί γίνεται «ἄκουσμα καί λάλημα» του ὀρθόδοξου πληρώματος, τραγούδι καθημερινό του λαού του Θεού. Ἀνάμεσα στά θέματα, στά όποία αναφέρονται οί ἔκκλησιαστικοί ύμνοι, κεντρική θέση κατέχουν τά δύο σημαντικότερα δόγματα της Ἐκκλησίας μας, τό τριαδικό καί τό χριστολογικό, ὅπως αυτά διατυπώθηκαν στίς Οἰκουμενικές Συνόδους.

Ἐναν τέτοιο ύμνο μέ τόν όποιο οί πιστοί διδάσκονται τά δύο αυτά δόγματα, γραμμένο από τόν αυτοκράτορα Ἰουστινιανό Α΄, ψάλλουμε κατά τή διάρκεια της Θείας Λειτουργίας: «*Ὁ Μονογενής Υἱός καί Λόγος του Θεού ἀθάνατος ὑπάρχων καί καταδεξάμενος διά τήν ἡμετέραν σωτηρίαν σαρκωθῆναι ἐκ της Ἁγίας Θεοτόκου καί ἀειπαρθένου Μαρίας, ἀτρέπως ἐνανθρωπήσας σταυρωθείς τε, Χριστέ ό Θεός, θανάτῳ θάνατον πατήσας, εἰς ὧν της Ἁγίας Τριάδος, συνδοξαζόμενος τῷ Πατρὶ καί τῷ ἁγίῳ Πνεύματι· σῶσον ἡμας*» (Τροπάριο β΄ ἀντιφώνου Θείας Λειτουργίας).

Μεταφράζουμε: «Ἐσύ, ό μονογενής Υἱός καί Λόγος του Θεού, πού εἶσαι ἀθάνατος, καί καταδέχθηκες για τή σωτηρία μας νά σαρκωθείς καί νά γίνεις ἄνθρωπος από τήν ἁγία Θεοτόκο καί ἀειπάρθενο Μάρια, χωρίς νά δεχτεῖ τροπή ή θεία σου φύση καί σταυρώθηκες, Χριστέ ό Θεός μας, νικώντας μέ τό θάνατό σου τό θάνατο, μέ τό νά εἶσαι ἕνα από τά πρόσωπα της Ἁγίας Τριάδος, πού συνδοξάζεσαι μαζί μέ τόν Πατέρα καί τό Ἅγιο Πνεῦμα, σῶσε μας».

Εἶναι καταφανές μέσα από τόν πιό πάνω ύμνο ή διδασκαλία της Ἐκκλησίας μας για τό Πρόσωπο του Θεανθρώπου Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅπως αυτή ἔχει διατυπωθεῖ στον Ὅρο της Δ΄ Οἰκουμενικής Συνόδου: «Ἡ ἔνωση των δύο φύσεων στον Χριστό ἔγινε ἔτσι, ὥστε αυτές: νά μή συγχέονται, νά μή μεταβάλλονται, νά μή καταμερίζονται, νά μή διαιροῦνται, χωρίς ὅμως καθόλου νά καταργεῖται ή διαφορά των δύο φύσεων ἐξαιτίας αὐτῆς της ἔνωσης, ή όποία συντελέστηκε μέ τέτοιο τρόπο, ὥστε νά διατηρεῖ ή κάθε φύση τίς ιδιότητές της, ἀλλά καί νά εἶναι (καί οί δύο) ἑνωμένες σ΄ ἕνα πρόσωπο καί σέ μία ὑπόσταση».

Πιό συγκεκριμένα γίνεται αναφορά στή θεία φύση του Χριστοῦ, ὄχι μόνο στο τέλος του ύμνου, ὄπου αναφέρεται ὅτι εἶναι ἕνα από τά Πρόσωπα της Ἁγίας Τριάδος «*εἰς ὧν της Ἁγίας Τριάδος*», πού συνδοξά-

ζεται μέ τόν Πατέρα καί τό Ἅγιο Πνεῦμα, «*συνδοξαζόμενος τῷ Πατρί καί τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι*», ἀλλά καί στήν ἀρχή τοῦ ὕμνου, ὅπου ὁ Χριστός δηλώνεται, ὅτι εἶναι «*ὁ Μονογενής Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ*». Ἡ θεία φύση τοῦ Χριστοῦ φανερώνεται, ἐπίσης, ἄμεσα μέ τήν ἀναφορά «*σταυρωθεῖς τε, Χριστέ ὁ Θεός...*». Φυσικά στό «*σταυρωθεῖς*» πρέπει νά τονισθεῖ ὅτι ὁ Χριστός ἔπαθεν ὡς ἄνθρωπος καί σώζει ὡς φιλόανθρωπος.

Ἡ ἀνθρώπινη φύση τοῦ Θεανθρώπου δηλώνεται μέ τό γεγονός ὅτι καταδέχτηκε μέ σκοπό τή σωτηρία μας νά σαρκωθεῖ ἀπό τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο καί νά γίνεῖ ἄνθρωπος «*καταδεξάμενος διὰ τήν ἡμετέραν σωτηρίαν σαρκωθῆναι ἐκ τῆς Ἁγίας Θεοτόκου καί Ἀειπαρθένου Μαρίας ἀτρέπτως ἐνανθρωπήσας*». Σημειώνεται μάλιστα, σύμφωνα μέ τόν Ὅρο τῆς Δ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὅτι ἔγινε ἄνθρωπος «*ἀτρέπτως*» χωρίς, δηλαδή, νά δεχτεῖ τροπή ἢ θεία του Φύση. Ὅλον, ἐπίσης, τόν ὕμνο δīκει τό Ἔνα Πρόσωπο τοῦ Θεανθρώπου Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, στό ὁποῖο εἶναι ἐνωμένες οἱ δύο φύσεις του, ἡ θεία καί ἡ ἀνθρώπινη. Αὐτό φαίνεται καί ἀπό τό γεγονός, ὅτι δηλώνεται πῶς αὐτός, ὁ ὁποῖος σταυρώθηκε εἶναι ὁ ἴδιος ὁ «*Χριστός ὁ Θεός*», ὁ ὁποῖος μέ τό θάνατό του νίκησε τόν ἔσχατο ἐχθρό τοῦ ἀνθρώπου, τό θάνατο.

Ἐδῶ ἀκριβῶς βλέπουμε ὅτι ἡ ἀνθρώπινη φύση τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ δέν ἔχασε τήν ιδιότητα τῆς θνητότητάς της, ὅπως ἀκριβῶς διατυπώνεται καί στόν Ὅρο τῆς Δ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου: «*...χωρίς ὅμως νά καταργεῖται ἡ διαφορά τῶν δύο φύσεων ἐξαιτίας αὐτῆς τῆς ἔνωσης, ἡ ὁποία συντελέστηκε μέ τέτοιο τρόπο, ὥστε νά διατηρεῖ ἡ κάθε φύση τίς ιδιότητές της, ἀλλά καί νά εἶναι ἐνωμένες (καί οἱ δύο) σ' ἕνα πρόσωπο καί μία ὑπόσταση*».

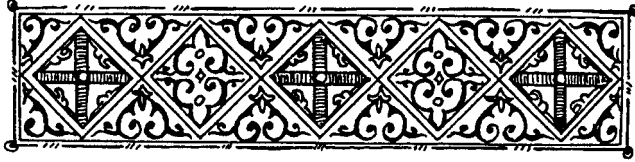
Βεβαίως στόν ὕμνο αὐτό, ὁ ὁποῖος καί χαρακτηρίστηκε ὡς ἕνα σύντομο Σύμβολο τῆς Πίστεως, διδάσκεται ὁ πιστός καί γιά ἄλλες διδασκαλίες τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅπως γιά τή Γέννηση τοῦ Χριστοῦ ἀπό τήν Παναγία μας, ἡ ὁποία ὀνομάζεται ὀρθοδοξότατα Θεοτόκος, ἀλλά καί τή διδασκαλία γιά τό ἀειπαρθένον αὐτῆς. Διδάσκεται, ἐπίσης, ὁ Χριστιανός γιά τό σχέδιο τῆς Οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ, τήν ἄπειρη ἀγάπη του, ἀλλά καί τήν ταπείνωση τοῦ Θεανθρώπου Κυρίου μας, ὁ ὁποῖος σταυρώθηκε γιά χάρη μας, ἀλλά καί ἀναστήθηκε ὡς Παντοδύναμος Θεός καί Κύριος.

Καθίσταται, ἐπομένως, κατάδηλο, ὅτι οἱ ὕμνοι τῆς Ἐκκλησίας μας διδάσκουν «*τρανήν θεολογίαν*» – σύμφωνα μέ τήν ἔκφραση τοῦ ἁγίου Νεοφύτου τοῦ Ἐγκλείστου – καί σ' αὐτούς πρέπει νά προσφεύγουμε, ὄχι μόνο γιά νά δοξολογήσουμε καί νά εὐχαριστήσουμε τόν Τριαδικό Θεό μας, ἀλλά καί γιά νά γευθοῦμε τό μάννα τῶν δογματικῶν ἀληθειῶν τῆς Ὁρθόδοξης Πίστεως μας!

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΣΑΜΑΡΑΣ

Θεολόγος - Φιλόλογος

M. Th. Α.Π.Θ.

Ἀντώνιου Ν. Στυλιανᾶκη

Ο ΑΓΙΟΣ ΡΩΜΑΝΟΣ Ο ΜΕΛΩΔΟΣ

Ἐπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας

Ξοχος ὕμνωδός καί μελωδός τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἀπὸ Ναζαρέτ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ Ρωμανός. Γεννήθηκε κατὰ τὸν ἕκτο αἰῶνα στή Συρία ἀπὸ Ἑβραίους γονεῖς. Ὑπηρέτησε τὴν Ἐκκλησία καταρχὰς ὡς διάκονος στή Βηρυτό καὶ ἀργότερα ὡς πρεσβύτερος στὸ ναὸ τῆς Θεοτόκου στήν Κωνσταντινούπολη, τὴν πόλη τῶν ἐθνικῶν μας ὀνειρῶν καὶ τοῦ μαρμαρωμένου Βασιλιᾶ. Στήν Βασιλεύουσα πῆρε τὸ χάρισμα νὰ συνθέτει Κοντάκια. Τὸ χάρισμα αὐτό, κατὰ τὸν ἀείμνηστο καθηγητὴ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ ἀκαδημαϊκὸ Δημήτριο Μπαλάνο*, ὁ Ρωμανός τὸ ἔλαβε ἀπὸ τὴν ἴδια τὴ Θεοτόκο, παραμονὴ Χριστουγέννων, ὅταν τοῦ ἔδωσε νὰ καταπιεῖ ἓνα εἰλητάριον. Ἀνήμερα τὰ Χριστούγεννα ὁ πρεσβύτερος Ρωμανός ἄρχισε νὰ ψάλλει «ἀπ' ἄμβωνος» τὸν περίφημο Χριστουγεννιάτικο ὕμνο (Κοντάκιο = ἐγκωμιαστικός ὕμνος ἱερῶν προσώπων, ἱερῶν ἀγιογραφικῶν γεγονότων τυλιγμένος σὲ κοντόν (ξύλον)). «Ὁ ὕμνος αὐτός μέχρι τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος ἐψάλλετο καὶ κατὰ τὸ γεῦμα τῶν Χριστουγέννων εἰς τὸ Ἱερόν Παλάτιον τοῦ Βυζαντίου ἀπὸ τοὺς ψάλτας τοῦ ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων».

Ὁ χριστουγεννιάτικος αὐτός ὕμνος ἀποτελεῖται ἀπὸ 24 στροφές, καθὼς καὶ ἀπὸ τὸ Προοίμιον, πού θὰ μᾶς ἀπασχολήσει ἀμέσως:

*« Ἡ Παρθένος σήμερον
τὸν ὑπερούσιον τίκει
καὶ ἡ γῆ τὸ σπῆλαιον
τῷ ἀπροσίτῳ προσάγει
ἄγγελοι μετὰ ποιμένων
δοξολογοῦσι,
μάγοι δὲ μετὰ ἀστέρος
ὁδοποροῦσι·
δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγεννήθη
Παῖδιον νέον ὁ πρὸ αἰῶνων Θεός.»*

*) Βλ. Δημ. Μπαλάνου, Οἱ Πατέρες καὶ συγγραφεῖς τῆς Ἐκκλησίας, Ἀθῆναι 1961.

Ἑρμηνεία τοῦ Προοιμίου:

Ἡ Παναγία Μητέρα *σήμερα* φέρνει στὸν κόσμον τὸν Ὑπερούσιον Θεὸ Λόγον, τὸν ἀναμενόμενον, τὸν προσδοκώμενον, Ἐκεῖνον γιὰ τὸν ὁποῖον μίλησε προφητικά στοὺς Προπάτορες Ἀδὰμ καὶ Εὐὰ (πρωτεύαγγελιο) ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς τῆς μιᾶς Οὐσίας καὶ τῶν τριῶν Ὑποστάσεων, Προσώπων. Τὸ γεγονός αὐτὸ δέν εἶναι στεγνὸ ἱστορικὸ καὶ μόνο γεγονός, ἀλλὰ εἶναι καὶ σημερινή, τωρινή πραγματικότητα πού μπορούμε νὰ τὴ ζήσουμε καὶ νὰ τὴν ψηλαφήσουμε λατρευτικά, μυστηριακά, χαρισματικά, βιωματικά κι ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι τοῦ 2013.

Στή χαρὰ τῆς σωτηρίας ἡ γῆ (τὸ οἰκολογικὰ θνησκον σημαδάκι τοῦ Γαλαξία μας) προσφέρει γιὰ τὸ Θεῖο Βρέφος τὴν ταπεινὴ σπηλιά. Ἄγγελοι τοῦ Οὐρανοῦ ἐνάουνουν δοξολογικά τίς φωνές τους μέ ἐκεῖνες τῶν ταπεινῶν ποιμένων, τῶν «ἀγραιλούντων» τῆς Βηθλεέμ σέ ἓνα θεσπέσιον ὕμνον τῆς ἀπέραντης, τῆς ἀπύθμενης ἀγάπης τῶν Οὐρανῶν. Ἐνῶ κάπου μακριά, στήν ἀχανέστατη Ἀνατολή, σοφοὶ καὶ εὐσεβεῖς «μάγοι» ξεκινοῦν μέ ὄδηγὸ τὸ ἀστέρι τῆς γέννησης γιὰ προσκύνημα τιμῆς στή θεϊκὴ Φάτιν. Ὅλα αὐτὰ, Χριστιανέ τῆς κάθε ἐποχῆς καὶ τῆς κάθε ἱστορικῆς στιγμῆς, ἔγιναν γιὰ μᾶς, τοὺς παραπαίοντες σέ μίαν ἀπερίγραπτη ἀνταρσία κατὰ τῆς Χάρης τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Τὸ βρέφος τῆς Φάτινης εἶναι «ὁ Μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ», τὸ δεύτερο πρόσωπο τῆς Παναγίας Τριάδας, ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός.

Τὸ Προοίμιο αὐτὸ τοῦ Ρωμανοῦ, ὅπως καὶ ὅλα τὰ προοίμιά του, εἶναι ἐξοχα δείγματα ποιητικῆς τέχνης. Ὁ Ρωμανός εἶναι «ὁ μέγιστος τῶν βυζαντινῶν ποιητῶν».

Ἀπὸ πολλοὺς ἀποδόθηκε στὸν Ρωμανὸ ἡ σύνθεση τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου, ὅπου ἐξυμνεῖται ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου καὶ ἡ Ἐνανθρώπιση τοῦ Σωτῆρος.

Ἡ γραφίδα τοῦ Ρωμανοῦ ἀναμφίβολα καταπλήσσει. Ὁ Γάλλος κριτικὸς Μπούρκ χαρακτηρίζει τὸν Ρωμανὸ «Πίνδαρο τῆς ρυθμικῆς ποίησης» καὶ ὁ Κρουμβάχερ (σπουδαῖος μελετητὴς τῆς βυζαντινῆς λογοτεχνίας καὶ φιλολογίας) πιστεύει ὅτι ὁ ἱστορικὸς τοῦ μέλλοντος (γιὰ θέματα λογοτεχνίας) θά ἐξυμνήσει τὸν Ρωμανὸ ὡς τὸν πιὸ μεγάλο ἐκκλησιαστικὸ ποιητὴ τοῦ κόσμου.

Πλοῦτος ὑψηλῶν ἐννοιῶν, μεγαλόπρεπες εἰκόνες, ζωντανὴ γλώσσα, βαθύ συναίσθημα, ἐνθουσιώδης πίστις, εἶναι τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ μελωδοῦ Ρωμανοῦ. Τὴ μνήμη του ἡ ἀγίας μας Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τιμᾷ τὴν 1η Ὀκτωβρίου.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Ν. ΣΤΥΛΙΑΝΑΚΗΣ

Ἱεροκέρυξ - Λογοτέχνης

Φώτιου Σχοινᾶ

Ο ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΟΣ ΚΑΝΩΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ

ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός εἶναι ὁ μέγιστος ἐκκλησιαστικός ὑμνογράφος. Ὡσαύτως εἶναι καί μέγιστος δογματολόγος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Μάλιστα συνόψισε ὅλη τὴν πρὸ αὐτοῦ πατερικὴ παράδοση. Δικό του ἔργο εἶναι ἡ *Παρακλητικὴ*, ἡ ὁποία εἶναι ποιητικῶς ἐκπεφρασμένη καὶ ἐμπειρικῶς βιουμένη Δογματικὴ. Ὁ π. Πορφύριος συνεχῶς παρακινοῦσε τὰ πνευματικὰ τέκνα του νὰ ἐντρυφοῦν στὰ ἱερά βιβλία τῆς Ἐκκλησίας: «Ὅλα τ' ἅγια βιβλία τῆς Ἐκκλησίας μας, ἡ *Παρακλητικὴ*, τὸ *Ὁρολόγιο*, τὸ *Ψαλτήρι*, τὰ *Μηναιᾶ* περιέχουν λόγια ἅγια, ἐρωτικά πρὸς τὸν Χριστό μας. Νά τὰ διαβάζετε μέ χαρὰ καὶ ἀγάπη καὶ ἀγαλλίαση. Ὅταν δοθεῖτε σ' αὐτὴ τὴν προσπάθεια μέ λαχτάρια, ἡ ψυχὴ σας θ' ἀγιάζεται μέ τρόπο ἀπαλό, μυστικό, χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαίνετε»¹. Τὰ βιβλία αὐτὰ εἶναι τὸ «Πανεπιστήμιο τῆς Ἐκκλησίας» μας, ὅπως ἔλεγε².

Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν ἄσμάτων ὁ ἱερός Δαμασκηνός ἔχει γράψει καὶ τὸν κανόνα τῆς Ἀναστάσεως. Ὅπως γράφει ὁ μακαριστός καθηγητὴς Ἀνδρέας Θεοδώρου «ὁ Κανὼν οὗτος, ποίημα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, εἶναι ἓν ἐκ τῶν ὠραιότερων τεμαχίων τῆς ὀρθοδόξου ποιήσεως καὶ ὑμνογραφίας... Ἐν τῷ Κανόνι ἀποτυποῦνται ἀναγλύφως ὑπὸ τοῦ Ὑμνωδοῦ τὸ σωτηριολογικὸν βάθος τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἀπικεῖται πιστῶς ἡ σωτηριολογικὴ παράδοσις τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἐκφράζεται θαυμασίως ἡ πνευματικότης τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Μετὰ ποιητικῆς χάριτος ἀπαρμιλλοῦ ὁ ἐμπνευσμένος κάλαμος τοῦ Ὑμνωδοῦ ψάλλει ἐν αὐτῷ τὴν σωτήριον Ἐγερσιν τοῦ Λυτρωτοῦ, μεθ' ὅλων τῶν σωτηριολογικῶν προεκτάσεων καὶ ἐπεκτάσεων αὐτῆς»³.

Ἐγὼ θά σχολιάσω θεολογικά ὀρισμένα μόνο ἄσματα τοῦ Κανόνος τῆς Ἀναστάσεως, διότι ὁ διαθέσιμος χῶρος δέν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ τὰ σχολιάσουμε ὅλα. Τὸ πρῶτο ἄσμα εἶναι ὁ πρῶτος εἰρμός «*Ἀναστάσεως ἡμέρα! Λαμπρυνθῶμεν λαοὶ πάσχα, Κυρίου πάσχα. Ἐκ γάρ θανάτου πρὸς ζωὴν καὶ ἐκ γῆς πρὸς οὐρανὸν Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμᾶς διεβίβασεν, ἐπινίκιον ἄδοντας*». Τὸ ἄσμα αὐτὸ εἶναι ὅ,τι πῖο χαρμόσυνο, ὅ,τι πῖο λαμπροφόρο καὶ φωτοφόρο, ὅ,τι πῖο αἰσιόδοξο ἔχει γραφεῖ ὄχι μόνο στὴ χριστιανικὴ ἀλλὰ καὶ στὴν παγκόσμια φιλολογία. Τὸ «λα-

μυρυνθῶμεν» εἶναι προτρεπτική ὑποτακτική. Ὁ Ὑμνωδός προτρέπει τούς πιστούς νά γίνουν λαμπροί καί ἀκτινοβολοῦντες λόγῳ τῆς λαμπροφόρου ἡμέρας τῆς Ἀναστάσεως, τοῦ Πάσχα. Πάσχα εἶναι ἐβραϊκή λέξη καί σημαίνει διάβαση, πέρασμα. Ὁ Χριστός μᾶς διεβίβασε, μᾶς πέρασε ἀπό τή γῆ στόν οὐρανό καί ἀπό τόν θάνατο στήν ζωή.

Ἄς δοῦμε τό δεύτερο ᾄσμα *«Καθαρθῶμεν τάς αἰσθήσεις καί ὀψόμεθα τῷ ἀπροσίτῳ φωτί τῆς ἀναστάσεως Χριστόν ἐξαστράπτοντα καί χαίρετε φάσκοντα τρανῶς ἀκουσόμεθα, ἐπινίκιον ἄδοντες»*. Μετάφραση (π. Ἐπιφανίου Θεοδωροπούλου): «Ἄς καθάρισωμεν τάς αἰσθήσεις μας (καί μάλιστα τήν ὄρασιν καί τήν ἀκοήν) καί τότε ὄχι μόνον θά (δυσνηθῶμεν νά) ἴδωμεν τόν Χριστόν πού ἀστράπτει μέσα εἰς τό ἐκτυφλωτικόν καί ἀπλησίαστον φῶς τῆς Ἀναστάσεως, ἀλλά θά ἀκούσωμεν σαφῶς Αὐτόν νά μᾶς λέγῃ (ὅπως καί εἰς τάς μυροφόρους) τό «χαίρετε», ἐνῶ ἡμεῖς θά ψάλλωμεν (πρός δόξαν Αὐτοῦ) ἐπινίκιον ὕμνον»⁴. Βλέπουμε λοιπόν ὅτι προϋπόθεση γιά νά ἴδουμε τό ἀναστάσιμον φῶς καί νά ἀκούσουμε τόν πασχάλιο χαιρετισμό (νά αἰσθανθοῦμε τήν χαρά τῆς Ἀναστάσεως) εἶναι νά καθαρθοῦμε ὡς πρὸς τίς αἰσθήσεις. (Σημειωτέον ὅτι τό *«καθαρθῶμεν»* εἶναι προτρεπτική ὑποτακτική καί τό *«τάς αἰσθήσεις»* ὄχι ἀντικείμενο τοῦ *«καθαρθῶμεν»* ἀλλά αἰτιατική τῆς ἀναφορᾶς). Καί λέγοντας *«αἰσθήσεις»* ὁ ἱερός ὕμνωδός κατά τήν ἐρμηνεία τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου ἐννοεῖ ὄχι μόνον τίς πέντε σωματικές αἰσθήσεις, δηλαδή τήν ὄραση, τήν ἀκοή, τήν γεύση, τήν ὄσφρηση καί τήν ἀφή, ἀλλά καί τίς ψυχικές αἰσθήσεις, τίς γνωστικές δυνάμεις τῆς ψυχῆς, ἥγουν τόν νοῦ, τήν διάνοια, τήν δόξα, τήν φαντασία καί τίς σωματικές αἰσθήσεις⁵. Ἐάν δέν προηγηθεῖ ἡ κάθαρση εἶναι ἀδύνατη ἡ ὄραση τοῦ Ἀναστασίμου φωτός καί ἡ βίωση τῆς Πασχάλιας χαρᾶς.

Ὁ ἱερός Ὑμνωδός τονίζει ὅτι ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ ἔχει ὄχι μόνον ἀνθρωπολογικές σωτηριολογικές συνέπειες ἀλλά καί κοσμολογικές σωτηριολογικές συνέπειες. *«Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτός, οὐρανός τε καί γῆ καί τά καταχθόνια. Ἐορταζέτω γοῦν πᾶσα κτίσις τήν ἐγερσιν Χριστοῦ ἐν ᾧ ἐστερέωται»* Μετάφραση (π. Ἐπιφανίου Θεοδωροπούλου): «Κατά τήν σημερινήν ἡμέρα (τῆς Ἀναστάσεως) ὀλόκληρον τό σύμπαν ἐγένευσεν ἀπό φῶς (τοῦ Ἀναστάντος Χριστοῦ), καί ὁ οὐρανός καί ἡ γῆ καί ὁ ἄδης. Ὅλη λοιπόν ἡ Δημιουργία ἄς πανηγυρίζη τήν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ εἰς τόν Ὅποιον ἔχει στερεωθῆ (καί μένει ἄσειστος καί ἀκλόνητος)». Στό ἀνωτέρω ᾄσμα ὑπάρχει καί ἡ γραφή *«...ἐν ᾧ ἐστερέωται»*. Ἐπομένως σέ αὐτήν τήν περίπτωση ἡ μετάφραση θά εἶναι *«...ἄς πανηγυρίζη τήν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ εἰς τήν ὁποίαν ἔχει στερεωθῆ»*. Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ ἐπέδρασε εὐεργετικά ἐφ' ὅλης τῆς κτίσεως. Ὅλη ἡ κτίσις «στερεώθηκε», ἀνακαινίσθηκε, ἀφθαρτοποιήθηκε, «ἐν δυνάμει» φυσικά, μέ τήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ· «ἐνεργεῖα» τήν ἔσχατη ἡμέρα τῆς λαμπρᾶς ἐπιφανείας τοῦ Χριστοῦ. Ὅθεν κατά τόν ἅγιο Μάξιμο τόν Ὁμολογητή, τήν ἄσφαλη γνώση τῶν ἀκτίστων λόγων τῶν ὄντων καί τοῦ σκοποῦ γιά τόν ὁποῖον ἐκτίσθηκε ὁ κόσμος

μπορεῖ νά ἀποκτήσει μόνο ὁ μεμυημένος στό ἀπόρρητον μυστήριον καί δύναμιν τοῦ Σταυροῦ, τῆς Ταφῆς καί τῆς Ἐναστάσεως τοῦ Χριστοῦ: «*Τό τῆς ἐνσωματώσεως τοῦ Λόγου μυστήριον, πάντων ἔχει τῶν τε κατὰ τήν Γραφήν αἰνιγμάτων καί τύπων τήν δύναμιν καί τῶν φαινομένων κτισμάτων τήν ἐπιστήμην. Καί ὁ μέν γνούς σταυροῦ καί ταφῆς τό μυστήριον, ἔγνω τῶν προειρημένων τούς λόγους. Ὁ δέ τῆς ἀναστάσεως μνηθεῖς τήν ἀπόρρητον δύναμιν, ἔγνω τόν ἐφ' ᾧ τά πάντα προηγουμένως ὁ Θεός ὑπεστήσατο σκοπόν*»⁶.

Τό ᾄσμα «*Θανάτου ἐορτάζομεν νέκρωσιν, ἅδου τήν καθαίρεσιν, ἄλλης βιοτῆς τῆς αἰώνιου ἀπαρχῆν καί σκιριτώντες ὑμνοῦμεν τόν αἴτιον, τόν μόνον εὐλογητόν τῶν πατέρων Θεόν καί ὑπερένδοξον*» τονίζει τήν ὑπερνίκηση τῆς φθορᾶς, τήν συντριβή τοῦ ἅδου, τήν κατάλυση τῆς ἐξουσίας τοῦ θανάτου. Ἡ Ἐνάσταση τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ «*ἀπαρχή ἄλλης βιοτῆς*», τῆς καινῆς, τῆς ἀφθάρτου, τῆς ἀθανάτου, τῆς ἐμπεπλησμένης διά τῆς πασχαλίου χαρᾶς. Ἀπό τήν κατ' αἴσθησιν ἐμπειρία μας αὐτοῦ τοῦ αἰσθητοῦ κόσμου ἀλλά ἀπό οἰαδήποτε νοητική ἐποπτεία καί δραστηριότητα εἶναι ἀδύνατον νά συλλάβουμε αὐτήν τήν καινήν ζωήν, τήν «*ἄλλην βιοτήν*». Ἡ μέλλουσα ἀθανασία καί ζωή δέν νοεῖται ὡς μία αἰώνια «*παράταση*» τῆς ἐνθαδικῆς, γνήνης ζωῆς· μιά τέτοια ἀθανασία θά ἦταν μᾶλλον καταδίκη καί κατάρα. «*Ἐπ' ἀνθρώπων κατάρα ἐστί τό μή ἀποθανεῖν*»⁷ ἔλεγε ὁ στωϊκός φιλόσοφος Ἐπίκτητος. Ἡ μέλλουσα ζωή, ἐγγύηση καί πρόγευση, τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ ἡ Ἐνάσταση τοῦ Χριστοῦ, θά εἶναι «*ἄλλης*» ποιότητος ἀπό τήν παρούσα σκιά θλίψεως καί πόνου: τελικῶς εἶναι ἀσύλληπτη ἀπό τήν ἀνθρώπινη διάνοια στήν παρούσα ζωή.

Τό ᾄσμα «*Ἄρον κύκλω τούς ὀφθαλμούς σου (= ὕψωσε γύρω - γύρω τά μάτια σου), Σιών, καί ἴδε· ἰδοῦ γάρ ἦκασί (= ἔχουν ἔλθει) σοι θεοφεγεῖς ὡς φωστῆρες ἐκ δυσμῶν καί βορρᾶ καί θαλάσσης καί ἑώας (= ἀπό τήν ἀνατολήν) τά τέκνα σου, ἐν σοί εὐλογοῦντα Χριστόν εἰς τούς αἰῶνας*» μᾶς δείχνει τό ἀληθινό πνεῦμα τῆς οἰκουμενικότητος καί τῆς παγκοσμιοτήτος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Ὅλοι, ἀσκέτως καταγωγῆς, αἵματος, φυλῆς, πολιτισμοῦ, γλώσσας, πλούτου ἢ φτώχειας, συμμετέχουν λάμποντας μέ θεῖον φῶς, ὅπως λάμπουν οἱ ἀστέρες, στή θεία δόξα τοῦ Χριστοῦ. Οὐδεῖς ἐθνοφυλετικός ρατσισμός ἢ οἰουδήποτε ποιῶν διαχωρισμός δύναται νά εἰσχωρήσει στήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ - πλήν τοῦ διαχωρισμοῦ τῆς ἁμαρτίας καί τῆς αἰρέσεως φυσικά. Καί ἐδῶ βρίσκεται ὁ ἀληθής οἰκουμενισμός καί ἡ ἀληθής παγκοσμιοποίησι!

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Γέροντος Πορφυρίου Κausοκαλυβίτου, *Λόγοι περὶ πνευματικῆς ζωῆς*, Ἱερά Μονή Χρυσοπηγῆς, Χανιά 2010, σελ. 21.

2. Γέροντος Πορφυρίου Κausοκαλυβίτου, *Βίος καί λόγοι*, Ἱερά Μονή Χρυσοπηγῆς, Χανιά 2004, σελ. 178.

3. Ἀνδρέου Θεοδώρου, *Πάσχα Κυρίου Πάσχα*, ἔκδοσις Β', ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας,

Ἀθήνα 1991, σελ. 5.

4. Ἡ Μεγάλη Ἑβδομάς μετὰ ἔρμηνειάς ὑπὸ Ἐπιφανίου Θεοδοροπούλου Ἀρχιμανδρίτου, ἐκδόσεις τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἔκδοσις 1α', Ἀθήνα 2009, σελ. 666.

5. Νικοδήμου Ἀγιορείτου, *Ἑορτοδρόμιον*, τόμος Β', ἐκδ. Ὁρθόδοξος Κυψέλη, Θεσσαλονίκη 1987, σελ. 283.

6. Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, *Περὶ θεολογίας κεφαλαίων ἑκατοντὰς πρώτη ξστ'*, Φιλοκαλία, τόμος δεύτερος, ἐκδ. Ἀστήρ, Ἀθήνα 1958, σσ. 61-62.

7. Ἐπικτίτου, *Διατριβαί*, Βιβλίον Β', 6, 13.

ΦΩΤΙΟΣ ΣΧΟΙΝΑΣ
Διδάκτωρ Φιλοσοφίας

Κωνσταντίνου Κυριακίδη

ΑΓΙΟΣ ΚΟΣΜΑΣ Ο ΕΠΟΝΟΜΑΖΟΜΕΝΟΣ ΚΑΙ ΜΕΛΩΔΟΣ

Κοσμᾶς ὁ ἐπονομαζόμενος καὶ μελωδός, μοναχός, ποιητής, Ξένος, ἰκέτης, Μαϊουμᾶ, Ἱεροσολυμίτης, Ἀγιοπολίτης ἢ Ἀσύγκριτος ἦταν μοναχός καὶ ἔζησε τὸν 8ο αἰώνα. Καταγόταν ἀπὸ τὴν Καλαβρία τῆς Κάτω Ἰταλίας καὶ γεννήθηκε περὶ τὸ 685. Ὅταν ἦταν ἀκόμη πολὺ μικρὸς σὲ ἡλικία ὁ ἅγιος Κοσμᾶς ἔχασε τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα του. Υἱοθετήθηκε καὶ ἀνατράφηκε ἀπὸ τὸν πατέρα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκνοῦ, τὸν Σέργιο Μανσοῦρ, ὁ ὁποῖος ἦταν εὐπορὸς καὶ διακεκριμένος πολίτης τῆς Δαμασκοῦ. Ὁ Σέργιος, ὁ ὁποῖος ἦταν ὑπουργὸς οἰκονομικῶν τοῦ καλίφης τῶν Ἀράβων, ἔβλεπε ὅτι ὁ Ἰωάννης καὶ ὁ Κοσμᾶς εἶχαν ἀγάπη καὶ ἔφεση πρὸς τὴν μάθηση εἴτε αὐτὴ ἀφοροῦσε τὶς ἐπιστημονικὲς γνώσεις εἴτε τὶς ἱερὲς γνώσεις τῆς θρησκείας μας. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο προσπαθοῦσε νὰ τοὺς βρεῖ ἓνα σοφὸ δάσκαλο. Ἡ εὐκαιρία πού ἔπαυσε παρουσιάστηκε ὅταν οἱ Ἄραβες σὲ μία λεηλασία πού ἔκαναν στὴ Σικελία ἔπιασαν αἰχμάλωτο τὸν μοναχὸ Κοσμᾶ ἀπὸ τὴν Καλαβρία. Ὁ Σέργιος τὸν ἐλευθέρωσε καὶ τοῦ πρόσφερε τὴν φιλοξενία του μὲ ἀντάλλαγμα νὰ διδάξει τοὺς υἱοὺς του. Ὁ Κοσμᾶς ἦταν ἄνδρας ἐγκυκλοπαιδικώτατος, εἶχε σπουδάσει Θεολογία, Φιλολογία, Μαθηματικά καὶ ἦταν ἰκανὸς νὰ διδάξει φιλοσοφία καὶ ρητορική. Γνώριζε ἐπίσης μουσικὴ καὶ ποίηση. Ὑπὸ τὴν καθοδήγησή του λοιπὸν ὁ Ἰωάννης καὶ ὁ Κοσμᾶς προέκοψαν λαμπρῶς. Ἀφοῦ λοιπὸν ἔμαθαν τὴν ἀνθρώπινη σοφία, οἱ δύο νέοι στὴν συνέχεια μετέβησαν στὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπου ἔγιναν δεκτοὶ ἀπὸ τὴ μονὴ τοῦ Ἁγίου Σάββα. Ἐκεῖ ἐντρυφήσαν στὴν ἄσκηση καὶ τὴν προσευχὴ ἐνῶ παράλληλα μελετοῦσαν τὴν πλούσια βιβλιοθήκη τῆς Μονῆς. Στὴν συνέχεια ὁ ἅγιος Κοσμᾶς, ἀφοῦ ἀποδέχθηκε τὶς πιέσεις τοῦ Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων, χειροτονήθηκε τὸ 743 μ.Χ. ἐπίσκοπος Μαϊουμᾶ τῆς Φοινίκης, ἡ ὁποία ἀρχαιότερα ὀνομαζόταν Ἀνδρόδων καὶ ἦταν παραθαλάσσια πόλη στὴν Παλαιστίνη. Διετέλεσε τὰ καθήκοντά του μὲ ἐπιμέλεια καὶ εὐσυνειδησία. Γιὰ πολλὰ χρόνια ποίμανε μὲ ἰδιαίτερο ζῆλο καὶ ἀγάπη τὸ πνευματικὸ του ποίμνιο.

Παράλληλα μὲ τὰ ποιμαντικὰ του καθήκοντα, ὁ ἅγιος Κοσμᾶς μὲ τὴν Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μπόρεσε νὰ ἀποδώσει τὴ θεολογία τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὴν μορφή λειτουργικῶν ὕμνων καθιστώντας τὴν μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο προσιτὴ πρὸς τοὺς πιστοὺς. Ὁ ἱερός Κοσμᾶς συνέθεσε πολλοὺς Κανόνες καὶ μάλιστα ἱαμβικούς καὶ πολλὰ Τροπάρια. Συνέθεσε πλῆθος ἐξαίρετων ὕμνων, οἱ ὁποῖοι σχεδὸν στὸ σύνολό

τους ενσωματώθηκαν στα λειτουργικά βιβλία της Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας καί ψάλλονται μέχρι σήμερα. Μερικοί ἀπό τούς γνωστότερους ὕμνους πού συνέθεσε εἶναι:

- *Χριστός γεννᾶται δοξάσατε* (Χριστούγεννα).
- *Βυθοῦ ἀνεκάλυψε πυθμένα* (Θεοφάνεια).
- *Κύματι θαλάσσης* (Μεγάλο Σάββατο).

Ἀπό μορφολογικῆς ἄποψης, ὁ Κοσμᾶς χρησιμοποιεῖ στούς κανόνες του διάφορες ἀκροστιχίδες, ἐνῶ τούς ἔχει συνθέσει μόνο στούς 7 ἥχους (ἐκτός τοῦ πλάγιου α'). Χρησιμοποιεῖ ὡς πηγές του τήν Ἁγία Γραφή καί τήν πατερική παράδοση, ἐνῶ τό ὕφος του προσομοιάζει μέ αὐτό τοῦ Ἰωάννη Δαμασκνοῦ, ἀλλά μέ ἰδιαίτερη προτίμηση σέ ἀρχαίους γλωσσικούς τύπους.

Μεταξύ τῶν πανηγυρικῶν Κανόνων του ὑπέροχνη θέση κατέχει ὁ εἰς τήν Χριστοῦ Γέννησιν «*Χριστός γεννᾶται δοξάσατε*», (Ἀπό τόν Πανηγυρικό λόγο τοῦ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, τόν ὁποῖο χρησιμοποίησε κατά λέξη, καί μελοποίησε εἰς ἦχον α').

Τόν β' ἦχο χρησιμοποίησε στήν δεύτερη ἑορτή τοῦ Κυρίου, τά Θεοφάνεια, καί τόν γ' ἦχο στήν τρίτη ἑορτή τοῦ Κυρίου, τήν Ὑπαπαντή. Τόν δ', στά Βαῖα, στήν Μεγάλη Ἑβδομάδα (τῶν Παθῶν) παραλείποντας τόν πλ. α' ἦχο ὡς πανηγυρικό, ἐνῶ τόν β' καί πλ. β' χρησιμοποίησε κατά κόρον, ὡς πένθιμους ἦχους. Στήν ἑορτή τῆς Πεντηκοστῆς χρήση γίνεται τοῦ βαρέως ἦχου καί στήν Ὑψωση τοῦ Σταυροῦ, τοῦ πλ. δ'.

Ἐπίσης συνέθεσε κανόνες στήν ἑορτή τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος «*Χοροί Ἰσραὴλ ἀνίκμοις ποσί*», στήν Κοίμηση τῆς Θεοτόκου «*Πεποικιλμένη τῇ θεῖα δόξῃ*» καί ἄλλους πολυάριθμους, γιά τούς ὁποίους λεπτομερῆ ἐρμηνεῖα ἔκαμαν οἱ Γρηγόριος ὁ Κορίνθου, Θεόδωρος ὁ Πτωχοπρόδρομος καί Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης. Ἐποίησε καί τά βραχύτερα ποιήματα τῆς Μ. Ἑβδομάδας πού ἀναφέρονται γιά κάθε μέρα ξεχωριστά, τά ὀνομαζόμενα κατά τόν ἀριθμόν τῶν ὠδῶν Διώδιον, Τριώδιον, Τετραώδιον.

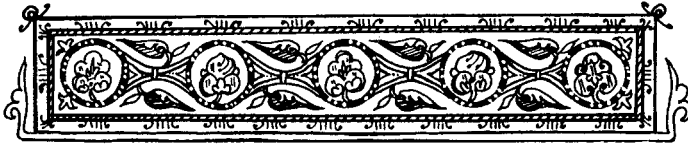
Ὁ ἅγιος Κοσμᾶς κοιμήθηκε περί τό 750 καί ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τιμᾷ τή μνήμη του στίς 14 Ὀκτωβρίου.

Ἄπολυτίκιον

Ἦχος δ'. Ταχύ προκατάλαβε.

Οὐράνιον ἄμιλλαν, διατυπῶν ἐν σαρκί, ἐπίγειον αἴνεσιν, τῷ ἐν ὑψίστοις Θεῷ, πανσόφως συνήρμους, σύ γάρ ὥσπερ κιθάρα, τῆς εὐσήμου σοφίας, ἦνεσας ὑψηγῶως, τοῦ Σωτῆρος τήν δόξαν. Διό σέ Κοσμᾶ θεηγόρε, ὕμνοις γεραίρομεν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ
Θεολόγος

Δημήτρην Καρπαῖ

Ο ΑΓΙΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΡΗΤΗΣ, ΠΟΙΗΤΗΣ ΚΑΙ ΥΜΝΟΓΡΑΦΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

νάμεσα στους μεγάλους ὑμνογράφους καί ποιητές¹ τῆς Ἐκκλησίας μας συγκαταλέγεται καί ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης². Γεννήθηκε στή Δαμασκό γύρω στό 660 ἀπό εὐσεβεῖς γονεῖς, τό Γεώργιο καί τή Γρηγορία. Οἱ γονεῖς του πρόσφεραν πολύ νωρίς τόν Ἀνδρέα στήν Ἐκκλησία ὡς μιὰ πράξη ἀφιέρωσης καί εὐγνωμοσύνης στό Θεό, ἐπειδή μέχρι τήν ἡλικία τῶν ὀκτώ ἐτῶν ἦταν, σύμφωνα μέ τούς βιογράφους του, ἄλαλος. Στήν ἡλικία τῶν δεκαπέντε χρονῶν πῆγε στά Ἱεροσόλυμα ὅπου τόν δέκτηκε καί τόν ἔθεσε ὑπό τήν προστασία του ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Θεόδωρος³. Γύρω στό 678 σέ ἡλικία δεκαοκτώ ἐτῶν ἐκάρη μοναχός καί λίγο ἀργότερα διάκονος. Προήχθη σέ ἀξιωματοῦχο τῆς πατριαρχικῆς αὐλῆς λαμβάνοντας τή θέση τοῦ νοταρίου. Ἀναλαμβάνει μέ ἰδιαίτερο ζῆλο τήν ὀργάνωση τῆς φιλανθρωπίας στήν πόλη τῶν Ἱεροσολύμων μέ μεγάλη ἐπιτυχία. Τό 685 μεταβαίνει στήν Κωνσταντινούπολη γιά ὑποθέσεις τοῦ Πατριαρχείου. Λόγω τοῦ ὅτι τήν περίοδο αὐτή τά Ἱεροσόλυμα βρισκόνταν ὑπό ἀραβική κατοχή, ὁ Ἀνδρέας παραμένει στή βασιλεύουσα. Στό διάστημα αὐτό διά τήν ἀρετήν καί σοφίαν του, τοῦ δίνεται τό ὄφικκιο τοῦ Διακόνου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας μέ εἰδική τελετή καί προχείριση. Παράλληλα τοῦ ἀνετέθη καί ἡ εὐθύνη φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων, ἑνός ὀρφανοτροφείου καί ἑνός πτωχοκομείου.

Λίγο ἀργότερα ἐξελέγη ἐπίσκοπος στή μητρόπολη Γόρτυνος πού ἦταν ἡ ἔδρα τοῦ τότε ἀρχιεπισκόπου Κρήτης. Μετά τήν ἐκλογή του καί τήν τοποθέτησή του στήν Κρήτη ἀνέλαβε μεγάλο καί σημαντικό ἔργο τό ὁποῖο βοήθησε σέ μεγάλο βαθμό τήν Ἐκκλησία τῆς Κρήτης. Οἰκοδομεῖ ναούς, ἀνακαινίζει παλαιούς, ὀργανώνει φιλανθρωπικά ἰδρύματα σέ ἔκτακτες καταστάσεις, ἐπιδημίες, ἀνομβρίες, ληστρικές ἐπιθέσεις κ.ἄ. Μάλιστα ἐπί τῶν ἡμερῶν του ἡ Κρήτη ὑπέστη φοβερή δοκιμασία ἀπό τίς ἐπιδρομές τῶν Σαρακηνῶν καί ἰδιαίτερα ἡ περιοχή τῆς Γορτύνης, ἔδρας τοῦ Ἁγίου. Σ' αὐτές τίς δύσκολες ὥρες ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας, ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ὁ βιογράφος του Νικίτας, ἐνίσχυε τούς πολεμιστές ὡς ἄλλος πατριάρχης Σέργιος⁴.

Ὡς ποιμενάρχης Κρήτης ὁ Ἅγιος ἐπισκεπτόταν συχνά τήν Κωνσταντινούπολη. Γύρω στό 740 καί ἐνῶ ἐπέστρεφε στήν Κρήτη, σέ ἕνα

ἀπό τὰ ταξίδια του στή βασιλεύουσα, λίγο ἔξω ἀπό τό λιμάνι τῆς Ἐρεσσοῦ στό νησί τῆς Μυτιλήνης, θά ἐγκαταλείψει τὰ ἐγκόσμια, ἀφοῦ προηγουμένως προεῖδε τό θάνατό του⁵. Τό ἱερό αὐτοῦ λείψανο κατετέθη στό ναό τῆς Ἁγίας καί καλλινίκου μάρτυρος Ἀναστασίας, ὡς θησαυρός ἀσύλπτos καί πηγὴ ἰαμάτων ἀέναος εἰς δόξαν Πατρός, Υἱοῦ καί Ἁγίου Πνεύματος.

Ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας Κρήτης φεύγοντας ἀπό τόν παρόντα κόσμο μᾶς ἄφησε μεγάλο συγγραφικό καί ὕμνογραφικό ἔργο. Τό συγγραφικό του ἔργο διακρίνεται σέ ρητορικούς λόγους καί ἐκκλησιαστικούς ὕμνους. Ἐχει γράψει σαράντα ἑννέα πανηγυρικούς καί ἐγκωμιαστικούς λόγους καθώς καί ἄλλα «διάφορα» ἔργα⁶. Ἐγραψε Ἐγκώμιον εἰς τό Γενέθλιον τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, «Ἀρχὴ μὲν ἡμῖν ἑορτῶν ἡ παρούσα πανηγυρις», Εἰς τὴν παγκόσμιον ὕψωσιν τοῦ Τιμίου καί ζωοποιοῦ Σταυροῦ, «Σταυροῦ πανηγυριν ἄγωμεν καί τό τῆς Ἐκκλησίας ἅπαν καταστράπτεται πλήρωμα»... Εἰς τούς ἁγίους Ἀναργύρους Κοσμᾶν καί Δαμιανόν, «Ναός ὄντως τῆς Τριάδος ἡ δυάς σήμερον...», Εἰς τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου «Λαμπράς ἡμῖν τὰς ὑπερλάμπρους ἀρχάς τῶν ὑποθέσεων...», Εἰς Χριστοῦ Γέννησιν, «Χριστοῦ τόκος ἀποτελέσμα...». Εἰς τόν Εὐαγγελισμόν τῆς Θεοτόκου, «Ἐπέστη σήμερον ἡ πάντων χαρὰ λύουσα τὴν πρῶν ἄράν»..., Εἰς ἀποτομὴν Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, «Πηδᾶ καί γηράς ὡς τὰ πολλὰ, προθυμίας τόνους νευρούμενον»..., Εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου, «Ὅσοι τό σεπτόν τοῦτο τῆς Θεοτόκου κατειλήφατε τέμενος»..., Περί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος «Ὅτι ἐκ τοῦ Πατρός μόνον τό Πνεῦμα τό ἅγιον ἐκπορεύεται», καί σέ πολλές ἄλλες γιορτές τῆς Ἐκκλησίας μας καθώς ἐπίσης καί στίς ἑορτές τοῦ κύκλου τοῦ Τριωδίου καί Πεντηκοσταρίου.

Σπουδαῖο ὅμως καί σημαντικό εἶναι καί τό ὕμνογραφικό του ἔργο. Ὑπῆρξε ταυτόχρονα ὕμνογράφος καί μελωδός τῆς Ἐκκλησίας μας: «ἠδύνων ἐκάστοτε, πάντων τὰς καρδίας ἀνυμνῶν τὴν Τριάδα, Ἁγίων τὰ τάγματα, καί Παρθένον τὴν ἄχραντον». Οἱ ὕμνοι του διακρίνονται σέ δύο κατηγορίες, σέ ἰδιόμελα καί κανόνες. Σῶζονται πενήντα ὀκτὼ κανόνες σέ διάφορες ἑορτές καί ἑξακόσιοι ἑνενήντα εἰρμοί. Μέ τό ὄνομά του συνδέεται τό ποιητικό εἶδος τοῦ Κανόνα τοῦ ὁποίου θεωρεῖται ὁ πρῶτος εἰσηγητής⁷. Ὁ πῖο γνωστός Κανόνας τοῦ Ἁγίου εἶναι ὁ Μέγας Κανὼν πού ἀποτελεῖται ἀπό διακόσια πενήντα τροπάρια καί ἔντεκα εἰρμούς. Ὁ κανόνας αὐτός τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέα Κρήτης ὀνομάζεται Μέγας καί γιὰ τό μέγεθός του, ἐπειδὴ κάθε ὠδή περιέχει πολλά τροπάρια, ἀλλὰ κυρίως γιὰ τό ὑψηλό πνευματικό του περιεχόμενο. Κατανύσσει καί εὐφραίνει τίς ἀκοές καί τίς καρδιές τῶν χιλιάδων ὀρθόδοξων πιστῶν κάθε χρόνο, ὀδηγώντας τους στοὺς σωτήριους δρόμους τῆς μετάνοιας⁸.

Ὅπως εἶναι γνωστόν, ὁ Μέγας Κανὼν ψάλλεται στοὺς ἱερούς ναοὺς δύο φορές τό χρόνο κατὰ τὴν περίοδο τῆς ἁγίας καί μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Συγκεκριμένα τὴν πρώτη ἑβδομάδα, δηλαδή ἀπὸ τὴν Καθα-

ρά Δευτέρα μέχρι και την καθαρά Πέμπτη τμηματικά, ενσωματωμένος στο Μέγα Ἀπόδειπνο, και ὀλόκληρος την Τετάρτη τό ἀπόγευμα τῆς Ἐ΄ ἐβδομάδος τῶν Νηστειῶν μαζί μέ την Ἀκολουθία τοῦ Μικροῦ Ἀποδείπνου ἢ την Πέμπτη τό πρωί τῆς ἴδιας ἐβδομάδας ενσωματωμένος στήν Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου.

Στά στιχηρά προσόμοια τοῦ ἔσπερινου ὁ Ἅγιος καλεῖται κατά σειράν: ἀσκητής, λειτουργός, κιθάρα, κινύρα, νέος Δαβίδ, ἐπαινέτης τῶν μαρτύρων ἀψευδής, ζωγράφος τῆς τοῦ βίου ματαιότητος, ὑφηγῆτης (διδάσκαλος) ἀκριβέστατος, δογματιστής ἀληθέστατος, τερπνόν βλάστημα Ἱεροσολύμων, στηριγμός τῶν ὀρθῶν τῆς εὐσεβείας δογμάτων, ἱεράρχης ἱερότατος. Μέ την παρηρησία λοιπόν πού ἔχει ὡς ὁδηγός τῆς ὀρθοδοξίας και διδάσκαλος τῆς εὐσεβείας και τῆς σεμνότητος ἄς τόν παρακαλέσουμε νά πρεσβεύει στόν Κύριο ὑπέρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν. Ἡ Ἐκκλησία μας τιμᾷ τή μνήμη του στίς 4 Ἰουλίου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Ἡ ποίηση τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέα δέν ἐγράφη διά τέρψιν· εἶναι ὡς ἐπί τό πολύ διδακτική, δηλονότι διά τῆς προβολῆς παραδειγμάτων καλεῖ τόν ἄνθρωπον εἰς σωφρονισμόν και μετάνοιαν, παρέχει κανόνα και μέτρα διαγωγῆς εἰς τούς πιστούς». Περισσ. βλ. Ν. Β. Τωμαδάκη, «Ἀνδρέας ὁ Κρήτης, Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης, ὁ Ἱεροσολυμίτης Ἅγιος (4 Ἰουλίου)». Θ.Η.Ε. τ. 2 Ἀθῆναι 1963, στ. 688-689.

2. Κύρια πηγή γιά τή ζωή και τό ἔργο τοῦ ἐν Ἁγίοις πατρός ἡμῶν Ἀνδρέου τοῦ Ἱεροσολυμίτου ἀρχιεπισκόπου γενομένου Κρήτης εἶναι ὁ βίος του ὁ ὁποῖος γράφτηκε, παρά Νικήτα τοῦ περιφήμου πατρικίου και κοέστορος. Γί' αὐτό βλ. Ἀθ. Παπαδοπούλου - Κεραμέως, ΑΙΣ, ἐν Πετροπόλει 1898, σ. 169-179.

3. Βλ. Θεοδώρου Ζήση Πρωτοπρεσβυτέρου, «Ἀνδρέας Κρήτης, Ἱεροσολυμίτης (660-740). Περὶ τῆς ζωῆς και τοῦ ἔργου του». Ἐπιστημονική Ἐπετηρίδα Θεολογικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης, 1995, σ. 11.

4. Βλ. Ἀθ. Παπαδοπούλου - Κεραμέως ὁ.π., σ. 177.

5. Βλ. Ματθαίου Λαγῆ, Μέγας Συναξαριστής τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, Μὴν Ἰούλιος, τ. 2', Ἀθῆναι 2000, σ. 60.

6. Βλ. Ἀθανασίου Γλάρου, Θεία Παιδαγωγία: παιδαγωγικά στοιχεῖα στόν Μεγάλο Κανόνα τοῦ Ἀνδρέα Κρήτης, (Διδακτορική διατριβή), Θεσσαλονίκη 1999, σ. 49.

7. Βλ. Θεοδώρου Ξύδη «Ἀνδρέας ὁ Κρήτης: ὁ πρῶτος κανονογράφος», Νέα Ἐστία, τομ. 45, τ/χ, 520 (1949), σ. 292-298.

8. Κατά τό Συναξάριον τοῦ Ἁγίου και τοῦ Κανόνος «Πᾶσαν τήν Παλαιάν και Καινὴν Διαθήκην ἐρανησάμενος και ἀρθροίσας τό παρόν ἡμῶσατο μέλος... προτρέπεται γοῦν διά τούτου πᾶσαν ψυχήν ὅσων μὲν ἀγαθὰ τῆς ἱστορίας ζηλοῦν και μιμεῖσθαι πρὸς δύναμιν ὅσα δέ τῶν φαύλων ἀποφεύγειν και ἀεὶ πρὸς Θεόν ἀνατρέχειν διά μετανοίας, δακρύων και ἐξομολογήσεως και τῆς ἄλλης εὐαρεστίσεως» (PG 97, 1361, 1364).

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΠΠΑΗΣ

Θεολόγος

Πρωτοπρεσβύτερου Νικόλαου Χρ. Παναγιῆ

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΤΟΥΔΙΤΗΣ.

ΤΟ ΥΜΝΟΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥ

ρθοδοξίας ὁδηγέ, εὐσεβείας διδάσκαλε καί σεμνότιος, τῆς οἰκουμένης ὁ φωστήρ, τῶν μοναζόντων θεόπνευστον ἐγκαλῶπισμα, Θεόδωρε σοφέ, ταῖς διδασκαίς σου πάντας ἐφώτισας λύρα τοῦ πνεύματος, πρέσβευε Χριστῶ τῷ Θεῷ, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

PG99.102

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ὁ Ἅγιος Θεόδωρος ὁ Στουδίτης, γεννήθηκε στήν Κωνσταντινούπολη τό 756 μ.Χ. ἀπό εὐγενῆ καί εὐσεβῆ οἰκογένεια. Στήν ἡλικία τῶν 20 ἐτῶν, περί τό 780 μ.Χ. ἔγινε μοναχός μαζί μέ τόν πατέρα του καί τά δύο ἀδέλφια του, ἡ δέ μητέρα του μέ τήν ἀδελφή του ἔγιναν μοναχές σέ μονή στήν Κωνσταντινούπολη. Τό 784 μ.Χ., ἡ κατά ἄλλους τό 787-8 μ.Χ., χειροτονεῖται ἱερέας ἀπό τόν Πατριάρχη Ταράσιο. Τό 794 μ.Χ. γίνεται ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σακκουδαίων στή Βιθυνία.

Α΄ Ἐξορία

Τό 795 μ.Χ. ὁ Θεόδωρος φυλακίζεται καί βασανίζεται ἄγρια λόγῳ τῆς στάσης πού τήρησε στό «μοικειανό ζήτημα» ἢ «zeuxομοικεία» τοῦ εἰκοσιπεντάχρονου αὐτοκράτορα Κωνσταντίνου Στ΄, ἡ δέ Μονή καταστράφηκε.

Κατά μία παράδοση ὁ Θεόδωρος κρατήθηκε πέντε περίπου μῆνες φυλακισμένος στό Λευκό Πύργο στή Θεσσαλονίκη, ὅπου συνέγραψε τούς ἀναβαθμούς τῆς Ὀκτωήκου πού ψάλλονται κάθε Κυριακή στήν ἐκκλησία. Βλέποντας τό ναό τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ἀπό τό Λευκό Πύργο γράφει τά τροπάρια τῶν αἰῶνων τοῦ Ἁγίου Δημητρίου μέ τό πρῶτο τροπάριο νά παρακαλεῖ τόν Ἅγιο νά βοηθήσει τούς συνφυλακισμένους του στή δοκιμασία τους: «*Δεῦρο μάρτυς Χριστοῦ πρός ἡμᾶς, σοῦ δεομένους συμπαθοῦς ἐπισκέψεως καί ρῦσαι κεκακωμένους τυρρανικαῖς ἀπειλαῖς καί δεινῇ μανίᾳ τῆς αἵρέσεως...*». Οἱ Ἅγιοι αὐτάδελφοι Ἰωσήφ καί Θεόδωρος ἔμειναν φυλακισμένοι συνολικά δύο χρόνια.

Τό 798 μ.Χ. τοῦς δόθηκε ἡ ἀρχαία Μονή Στουδίου, ἡ ὁποία εἶχε περιέλθει σέ παρακμή λόγῳ τῆς εἰκονομαχίας. Ὁ Θεόδωρος, ὡς ἡγούμε-

νος τῆς Μονῆς, καθιέρωσε τό κοινοβιακό σύστημα, ἵδρυσε βιβλιοθήκη, ἐργαστήριο καλλιγραφίας, σχολεῖο, κέντρο ἀντιγραφῆς χειρογράφων, τόσο ἐκκλησιαστικῶν ὅσο καί ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων, κέντρο ἱατρικῆς περίθαλψης καί κέντρο σύνθεσης λειτουργικῶν ὕμνων. Ἡ Μονή Στουδίου ἔγινε σημαντικό πνευματικό κέντρο τῆς Κωνσταντινούπολης καί ἐπηρέασε σέ μεγάλο βαθμό τά πολιτικά καί ἐκκλησιαστικά πράγματα τῆς Αὐτοκρατορίας. Τό τυπικό τῆς Μονῆς Στουδίου, ἡ ὁποία ἀριθμοῦσε χίλιους μοναχοῦς, μεταφέρθηκε καί σέ Μονές τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Β' Ἐξορία

Γιά δεύτερη φορά ὁ Ἅγιος ἐξορίστηκε τό 809 μ.Χ., ἀπό τό βασιλιά Νικηφόρο, μαζί μέ ὄλους τούς μοναχοῦς τῆς Μονῆς Στουδίου. Ἐμειναν ἐξόριστοι στά Πριγκηπονῆσια τῆς Κωνσταντινούπολης γιά δύο ἔτη, ἐξαιτία τῆς στάσης τους στό θέμα τῆς παράνομης ἀποκατάστασης τοῦ ἱερέως Ἰωσήφ.

Γ' Ἐξορία

Ὁ αὐτοκράτορας Λέων ὁ Ἀρμένιος (813–820 μ.Χ.) ἐξόρισε τό Θεόδωρο τό 815 μ.Χ. γιά τή στάση πού τήρησε ὑπέρ τῶν ἱερῶν εἰκόνων. Ὁ Ἅγιος ὑπέμεινε ραβδισμούς, βασανισμούς καί τέλος κλείστηκε στή φυλακή, ὑπό ἄθλιες συνθῆκες, στή Σμύρνη ἕως τό 820 μ.Χ. Ἀξίζει ἐδῶ νά ἀναφερθεῖ ὁ λόγος τοῦ Ἁγίου πρὸς τόν ἀσεβῆ αὐτοκράτορα Λέοντα, ὁ ὁποῖος φανερώνει τό ζῆλο τοῦ Ἁγίου, τό θάρρος του, τήν ἀγάπη πρὸς τήν Ἐκκλησία καί τήν ἀλήθεια: «Δέν ἀρμόζει εἰς σέ Βασιλεῦ, νά παραλύεις τούς ἐκκλησιαστικούς θεσμούς, διότι ἀκούεις καί τόν Ἀπόστολο λέγοντα: *καί οὐς ἔθετο ὁ Θεός ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, πρῶτον Ἀποστόλους, δεύτερον Προφήτας, τρίτον Ποιμένας καί Διδασκάλους, πρὸς καταρτισμόν τῶν Ἀγίων*, ἀλλά δέν προσέθηκεν ὁ Ἀπόστολος καί Βασιλεῖς. Εἰς μάτην λοιπόν προσπαθεῖς νά ἐκβιάσεις ἡμᾶς, διότι δέν θά σέ ὑπακούσομεν». Ἡ ἄρνηση τοῦ Θεόδωρου νά ἀποδεχτεῖ Σύνοδο ἀπό εἰκονόφιλους καί εἰκονοκλάστες εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τή φυγή του ἀπό τήν Πόλη. Πηγαίνει στήν Ἱερὰ Μονή Κρήσκεντος, στή συνέχεια στήν Ἱερὰ Μονή Ἁγίου Τρύφωνος καί τέλος στή νῆσο Πρίγκηπο, πλησίον τοῦ Βυζαντίου. Ἐκεῖ ἐκοιμήθη, στίς 11 Νοεμβρίου 826 καί ἐτάφη.

Τά λείψανα τοῦ Ἁγίου, καθώς καί τοῦ ἀδελφοῦ του Ἰωσήφ, μεταφέρθηκαν στήν Κωνσταντινούπολη στίς 26 Ἰανουαρίου 844, μετά τήν ὀριστική ἐπικράτηση τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἡ μνήμη του ἑορτάζεται στίς 11 Νοεμβρίου.

ΥΜΝΟΓΡΑΦΙΑ

Ὁ Θεόδωρος ἦταν ἓνας ἀπό τούς πολυγραφότερους ἐκκλησιαστι-

κούς συγγραφείς του 9ου αιώνα. Έγραψε πέραν των 561 ἐπιστολῶν, κατηχήσεις καί πανηγυρικούς, δογματικούς καί ἀντιρρητικούς λόγους κατά τῶν εἰκονομάχων, κανόνες, ὕμνους καί ἰάμβους λειτουργικούς κ.ἄ.

Συνέθεσε, ἀναθεώρησε καί τροποποίησε στή σημερινή τους μορφή τούς ἀναβαθμούς τῆς Ὀκτωήχου, συνέγραψε τριῶδια καί τετραῶδια πού βρίσκουμε στό βιβλίον τοῦ Τριωδίου, Κανόνες τῶν Σαββάτων, τῆς Ἀπόκρεω, τῆς Τυρινῆς καί τῆς Κυριακῆς τῆς Σταυροπροσκυνήσεως, τόν Ἐπιτάφιο Θρῆνο «Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ», Κανόνες στή Θεοτόκο- γι' αὐτό καί καλεῖται Θεοτοκαριόγράφος. Σέ αὐτόν ἀποδίδεται καί τό Τυπικόν τῆς Μονῆς τοῦ Στουδίου.

Μεγάλη εἶναι ἡ συμβολή τοῦ Θεόδωρου, τοῦ ἀδελφοῦ του Ἰωσήφ καί ἄλλων Στουδιῶν στόν ἐμπλουτισμό καί τή διάρθρωση τῶν Ἀκολουθιῶν τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς καί τοῦ λειτουργικοῦ βιβλίου τοῦ Τριωδίου.

Γενικά ὁμολογεῖται ὅτι οἱ Στουδίτες μοναχοὶ βοήθησαν στήν ἀνάπτυξη, συστηματοποίηση καί ἐμπλουτισμό τῆς χριστιανικῆς λατρείας. Στόν Ἀνατόλιο Στουδίτη ἀποδίδονται τά Ἀναστάσιμα Στιχηρά πού ὑπάρχουν στή Δαμασκηναία Ὀκτώηχο, τά ἐπιγραφόμενα «Ἀνατολικά Στιχηρά».

Στόν Κλήμη Στουδίτη ἀνήκουν πολλοὶ ἀσματικοὶ κανόνες. Ὁ Κυπριανός Στουδίτης συνέθεσε διάφορα δοξαστικά Στιχηρά, καθώς καί τό «Μεγάλα τά τῆς πίστεως κατορθώματα». Ὁ Συμεών Στουδίτης ἔγραψε διάφορα τροπάρια καί στιχηρά.

Ὁ Θεόδωρος ἦταν ἐφάμιλλος μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Ὅπως ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, ὁ ὁποῖος ἦταν γιά 16 χρόνια ἐξορίστος, ἔτσι καί ὁ Θεόδωρος δέ δίστασε νά τά βάλει μέ αὐτοκράτορες καί πλήρωσε τό τμήμα τῆς σύγκρουσης μέ 12 συνολικά χρόνια ἐξορίας. Ὅπως ὁ Μέγας Βασίλειος ἔγραψε πολλὰ γιά τούς μοναχοὺς, ἔτσι καί ὁ Θεόδωρος διαβάζοντας καί μελετώντας τά ἔργα τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, ἐπανεφέρε τό κοινόβιο καί συνέταξε κανονισμούς γιά τούς μοναχοὺς. Ὅπως ὁ ἱερός Δαμασκηνός ἦταν ὑπερασπιστής τῶν ἱερῶν Εἰκόνων, ἔτσι καί ὁ Θεόδωρος ἀγωνίστηκε, ἐξορίστηκε καί ὑπέφερε γιά τίς θέσεις του ὑπέρ τῶν ἱερῶν Εἰκόνων ἐνῶ παράλληλα συνέβαλε στόν ἐμπλουτισμό τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὕμνογραφίας. Ὡς ἄλλος Πρόδρομος, ὁ ὁποῖος ἐναντιώθηκε στόν Ἡρώδη γιά τήν παράνομη σχέση του μέ τήν Ἡρωδιάδα καί ἀποκεφαλίστηκε, ἔτσι καί ὁ Θεόδωρος ὁ Στουδίτης δέ φοβήθηκε νά τά βάλει μέ τόν αὐτοκράτορα γιά τόν παράνομο γάμο του μέ τή Θεοδότη (δεύτερη ἐξαδέλφη τοῦ Ἀγίου) ἀφοῦ ἔκλεισε τή νόμιμη σύζυγό του Μαρία σέ μοναστήρι. Τό τμήμα αὐτῆς τῆς σύγκρουσης ἦταν νά χάσει τήν Ἱερά Μονή του καί νά ἐξοριστεῖ. Σημειώνεται ὅτι ἡ Ἱερά Μονή Στουδίου ἦταν ἀφιερωμένη στόν Ἰωάννη τόν Πρόδρομο.

Ὁ Θεόδωρος ὁ Στουδίτης ἦταν ἕνας ἀνυποχώρητος ὑπέρμαχος τῆς Ὁρθοδοξίας καί τοῦ ὀρθοῦ χριστιανικοῦ βίου. Κατεῖχε τό καί' ἐξοχή

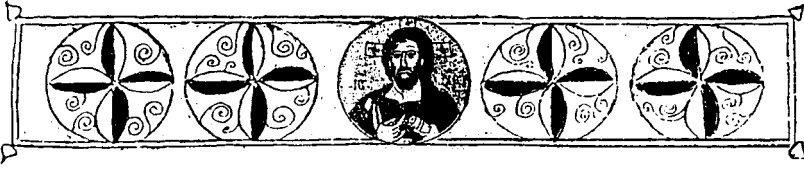
χαρακτηριστικό τοῦ χριστιανοῦ τὴν ἀγάπη, τὴν σταυρική ἀγάπη, πρὸς τὸν πλησίον ὅποιοσδήποτε καὶ ὀτιδήποτε τύχαινε νὰ εἶναι αὐτός καὶ τὴν ὀλόψυχη ἀγάπη πρὸς τὸν Τριαδικό μας Θεό πού ὕμνησε, τόσο μέ τό λόγο του ὅσο καί μέ τά ἔργα του. Ἡ ζωὴ του ἦταν μία φωτεινὴ λαμπάδα στὴν τότε πολυτάραχη ζωὴ τοῦ Βυζαντίου.

Ταῖς αὐτοῦ ἀγίαις πρεσβείαις, Κύριε, σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν. Ἄμην.

Πρωτοπρεσβύτερος ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΡ. ΠΑΝΑΓΗ

Θεολόγος

Συμεών Πηγαδουλιώτη

ΘΕΟΦΑΝΗΣ Ο ΓΡΑΠΤΟΣ, Ο ΟΜΟΛΟΓΗΤΗΣ ΥΜΝΟΓΡΑΦΟΣ

A

νάμεσα σ' εκείνους πού ανέμειξαν τήν τέχνη τῆς ὑμνογραφίας μέ τήν ὁμολογία τῆς πίστεως, τό μέλος καί τόν στίχο μέ τήν υπεράσπιση τῆς ἀλήθειας τῆς Ἐκκλησίας, ἀνεξαρτήτως συνεπειῶν, θέση περίοπτη κατέχει, κατ' ἀξίαν, ὁ Ἅγιος Θεοφάνης ὁ Γραπτός. Ὁ ἄνθρωπος αὐτός γεννήθηκε στά ὑψίπεδα τῆς Μωαβίτιδος στά ἀνατολικά τῆς Νεκρᾶς Θάλασσας στά 778, ὅταν οἱ Ἄραβες εἶχαν ἤδη ἐδραιωθεῖ στή Μέση Ἀνατολή. Οἱ καλότυχοι γονεῖς του ἦσαν ἄνθρωποι ἐνάρετοι κι εὐσεβεῖς καί τούς διέκρινε ἡ ἀρετή τῆς φιλοξενίας ὁ δέ πατέρας του ἦταν πρεσβύτερος. Ἐπιδόθηκε στά νεανικά του χρόνια στή μελέτη τῆς Ἀγίας Γραφῆς καί τῆς Θεολογίας καί εἶχε ἐντυπῆσει ἐπίσης στούς ἀρχαίους συγγραφεῖς.

Στά 800 φεύγει ἀπό τό σπίτι του καί μαζί μέ τόν ὁμόψυχο ἀδελφό του Θεόδωρο φτάνει στή μονή τοῦ Ἁγίου Σάββα, στήν ἔρημο τῆς Ἰουδαίας. Κάνουν ὑπακοή στό Γέροντα Μιχαήλ τό Σύγκελλο πού μόναζε σέ κελλί πλησίον τῆς Μονῆς. Ὁ πατέρας τους Ἰώβ, μετά τήν καταφυγή τῶν γιῶν του στή Μονή, φτάνει κι ὁ ἴδιος ἐκεῖ καί γίνεται μοναχός μέ τό ὄνομα Ἰωῶν. Οἱ δύο ἀδελφοί, ἀφοῦ ἀσκήθηκαν γιά ἔντεκα χρόνια κοντά στόν ἐνάρετο Γέροντα βρέθηκαν στή συνέχεια στά Ἱεροσόλυμα, ὅπου ἔλαβαν τήν ἱερωσύνη.

Ἀπό τήν Ἁγία Πόλη ἀναχωροῦν στά 813 συνοδευόμενοι ἀπό τόν Γέροντα Μιχαήλ μέ προορισμό τήν Κωνσταντινούπολη. Σκοπός τους εἶναι νά ἐπιδώσουν στόν εἰκονομάχο αὐτοκράτορα Λέοντα Ε' τόν Ἀρμένιο ἐπιστολές τοῦ Πατριάρχη Θωμᾶ ὑπέρ τῶν ἱερῶν εἰκόνων καί νά ἀντικρούσουν τήν αἵρεση τοῦ Φιλιόκβε, τήν ὁποία εἶχαν εἰσαγάγει Λατίνοι μοναχοί στούς Ἁγίους Τόπους. Ἀπό τήν ἄλλη σκόπευαν νά ἐνισχύσουν οἰκονομικά τό Πατριαρχεῖο, πού ὑφίστατο τά πάνδεινα ἀπό τούς μουσουλμάνους.

Φτάνοντας στή Βασιλεύουσα ἐγκαταστάθηκαν στή Μονή τῆς Χώρας πού ἦταν τό ἐνδιαίτημα τῶν Ἁγιοσαββιτῶν μοναχῶν ἀπό τόν 6ο αἰῶνα. Ὅπως εἶναι γνωστό εἶχε ἀναζωοπυρωθεῖ ἡ αἵρεση τῆς εἰκονομαχίας μετά τήν ἀνοδο στό θρόνο στά 815 τοῦ Λέοντος Ε' τοῦ Ἀρμένιου. Αὐτός μόλις τοῦ ἐπιδόθηκαν οἱ ἐπιστολές τούς φυλάκισε. Γιά μιά εἰκοσαετία οἱ δύο ἀδελφοί ἀναδείχθηκαν ὁμολογητές τῆς ἀληθείας ἀρνούμενοι νά ὑποκύψουν στήν εἰκονομαχική κακοδοξία. Κατ' ἀρχάς φυλακίστηκαν στό Στόμιο, στή βόρεια πλευρά τοῦ Βοσπόρου, πρὸς τή

Μαύρη Θάλασσα. Όταν στις 20 Δεκεμβρίου του 820 απέβωσε υπό τις γνωστές συνθήκες ο Λέων Ε΄, ο Μιχαήλ Β΄ ο Τραυλός τούς άφησε ελεύθερους αλλά δεν επέστρεψαν στην Κωνσταντινούπολη παρά μόνο έμειναν στή μονή του Ἁγίου Μιχαήλ, κοντά στό Σωσθένιο του Βοσπόρου, μέχρι τήν άνοδο στό θρόνο του Θεόφιλου. Δυσκολεύεται κανείς νά περιγράψει τίς κακουχίες πού υπέστησαν υπέρ τής εὐσεβείας. Ἐκτός από τίς φυλακίσεις υπέστησαν ναύαγια, λιμούς, ψύχος, ήλιακές εκκαύσεις, ραβδισμούς (834), πληγές, ραπίσματα. Στίς 18 Ἰουλίου του 836 μετά από μετωπική σύγκρουση μέ τόν εικονομάχο βασιλιά καταδικάστηκαν στό νά τούς χαράξουν στό μέτωπο μέ πυρακτωμένες βελόνες δώδεκα ίαμβικούς στίχους. Οί ύβριστικοί στίχοι είναι οί εξής:

*Πάντων ποθούντων προσιρέχειν πρός τήν πόλιν,
 όπου πάναγνοι του Θεου Λόγου πόδες,
 έστησαν εις σύστασιν τής οικουμένης,
 άφθησαν οὔτοι τῷ σεβασμίῳ τόπῳ,
 σκεύη πονηρά δεισιδαίμονος πλάνης.
 Ἐκεῖσε πολλά, λοιπόν, δυσσεβοφρόνως,
 εκείθεν ήλάθησαν ως αποστάται.
 πρός πόλιν δέ του κράτους πεφευγότες,
 οὐκ εξαφῆκαν τάς άθέσμους μαρίας.
 Ὅθεν γραφέντες ως κακοῦργοι, τήν θέαν,
 κατακρίνονται καί διώκονται πάλιν.*

Στή συνέχεια οί δύο όμολογητές έξορίστηκαν στην Ἁμάσεια (Μουδανιά) τής Βιθυνίας. Ἀπό τά βάσανα ο Θεόδωρος απέβωσε στά 841. Ὁ Θεοφάνης έζησε καί είδε τήν αναστήλωση τῶν άγιῶν εικόνων στά 843. Ἀφοῦ ανακλήθηκε από τήν έξορία, χειροτονήθηκε μητροπολίτης Νικαίας τής Βιθυνίας. Ἐκοιμήθη έν Κυρίῳ στά 845 στή Μονή τής Χώρας στην Κωνσταντινούπολη. Τή μνήμη του τή γιορτάζουμε στίς 11 Ὀκτωβρίου.

Ὁ όμολογητής τής πίστεως, παρά τήν περιπετειώδη ζωή του καί τούς ποικίλους πειρασμούς, αναδείχθηκε σπουδαῖος ύμνογράφος καί πλούτισε τήν εκκλησιαστική ύμνολογία, ύμνώντας τό Χριστό, τή Θεοτόκο καί τούς Ἁγίους. Οί συγγραφές του συμποσούνται σέ 200 κανόνες, αλλά καί πλείστα στιχηρά καθώς καί ιδιόμελα. Ἀπό τά σπουδαιότερα έργα του Ἁγίου θεωροῦνται τά στιχηρά τῶν Θεοφανείων, τά Δοξαστικά τῶν αἰῶνων του Εὐαγγελισμού, του Ἁγίου Γεωργίου καί του Ἁγίου Δημητρίου. Ἀπό τούς κανόνες του ξεχωρίζουν αὐτοί τής Κυριακῆς τής Ὁρθοδοξίας, τής Κυριακῆς τής Σταυροπροσκυνήσεως, τής Δ΄ Ἑβδομάδος τῶν Νηστειῶν καί του Σαββάτου του Λαζάρου μέχρι τήν 5΄ ὥδή. Ἀπό τήν περίοδο του Πεντηκοσταρίου ξεχωρίζουν οί κανόνες τής Κυριακῆς τῶν Μυροφόρων, τής Τετάρτης τής Μεσοπεντηκοστῆς καί του Ψυχοσαββά-

του τῆς Πεντηκοστῆς. Στήν Παρακλητική υπάρχουν 8 κανόνες του στοῦς Ἄποστόλους, ἕνας σέ κάθε ἥχο (Πέμπτη), 8 στοῦς κεκοιμημένους (Σάββατο) καί 8 στοῦς Ἁγγέλους (Δευτέρα). Στά Μηναιῖα ἕνα πλῆθος κανόνων (150) φέρουν τήν ἐπιγραφή «Θεοφάνους». Ὁ ὁμολογητής ὑμνογράφος συνέγραψε ἐπίσης καί Παρακλητικούς κανόνες πρός τή Θεοτόκο, ἐξ οὗ καί ἐπονομάζεται, ὄχι ἄδικα, θεοτοκαριογράφος.

Ὅντως δυσκολεύεται νά χαρακτηρίσει κανεῖς τόν Ὅσιο. Πῶς νά τόν ἀποκαλέσει; Ποιητή δόκιμο καί μελίρρυτο μελωδό, ἢ ὁμολογητή στερρότατο τῆς ἀληθείας, πού πέρασε τή ζωή του μέ βάσανα ὑπέρ τῆς εὐσεβείας; Τό ὅτι ὑπῆρξε ἀσκητής αὐστηρότατος, μαθητής τοῦ Ἁγίου Μιχαήλ τοῦ Συγκέλλου, μᾶς πείθει εὐκολα γιά τοῦ λόγου τό ἀληθές. Ἄραγε σκεφθῆκαν οἱ ψαλιτάδες ποτέ κάτω ἀπό ποιές συνθήκες ἐμελώδησε ὁ ὁμολογητής ὑμνογράφος, ἐν μέσῳ τῆς Ἐκκλησίας, μέλος ἐναρμόνιον θεολογίας; Τά δάκρμά του, τά ραπίσματα, τίς ἐξορίες, τό εὐρηματικό βασανιστήριό πού ὑπέστη μαζί μέ τόν ὁμότροπο καί ὁμόψυχο κατά πνεῦμα καί κατά σάρκα αὐτάδελφό του Θεόδωρο; Σ' αὐτούς ἀρμόζει κατά κυριολεξίαν τό «χαίρετε δέ ὅτι τά ὀνόματα ὑμῶν ἐγράφη ἐν οὐρανοῖς» (Λουκ. ι' 20). Μακάρι οἱ πρεσβεῖες του νά μᾶς συνοδεύουν.

ΣΥΜΕΩΝ ΠΗΓΑΔΟΥΛΙΩΤΗΣ

Μάλαμας Βέργου - Στυλιανού

Ο ΑΓΙΟΣ ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟ ΥΜΝΟΓΡΑΦΙΚΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟ

α) Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ

Ἅγιος Γερμανός γεννήθηκε στήν Κωνσταντινούπολη τό 640 μ.Χ., Πατέρας του ἦταν ὁ πατρικίος Ἰουστινιανός, πού τόν ἀνέθρεψε μέ μεγάλη εὐσέβεια. Εἴκοσι χρονῶν ἔμεινε ὀρφανός ἀπό πατέρα. Σκότωσε τόν πατέρα του ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Πωγωνάτος (668–685 μ.Χ.). Ἡ αἰτία ἦταν ὅτι τό ὄνομά του συμπεριλαμβανόταν σέ ἕναν κατάλογο μέ ὑπόπτους γιά τό φόνο τοῦ πατέρα τοῦ Κωνσταντῖνου τοῦ Πωγωνάτου Κωνσταντα Β΄.

Ὁ Ἅγιος Γερμανός, φημισμένος γιά τήν ἀρετή, τή μόρφωση καί τήν ἀγιότητα τῆς ζωῆς του, ἐκλέχθηκε ἀπό τόν Πατριάρχη Κύρο μητροπολίτη Κυζίκου, στό 39ο ἔτος τῆς ἡλικίας του. Τό διάστημα ἐκεῖνο, ὁ αὐτοκράτορας Φιλιππικός Βαρδάνης ἐπιχειροῦσε νά καταδικαστοῦν οἱ ἀποφάσεις τῆς Στ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου κατά τοῦ Μονοφυσισμοῦ καί τοῦ Μονοθελητισμοῦ. Γιά τόν σκοπό αὐτό συγκάλεσε Σύνοδο στήν Κωνσταντινούπολη, τά πρακτικά τῆς ὁποίας ὅμως ἔχουν χαθεῖ, καί δέν ὑπάρχει ἄλλη μαρτυρία γιά τό ἐάν ὁ Γερμανός ὑπέγραψε ἢ ὄχι. Πάντως, τό γεγονός ὅτι δέν ἦταν Μονοθελήτης φαίνεται καί ἀπό τό ὅτι ἀμέσως μετά τήν ἐκλογή του στόν πατριαρχικό θρόνο τό 715 μ.Χ. μέ τή γνώμη τοῦ βασιλιᾶ Ἀναστασίου, τήν ψῆφο τῆς συγκλήτου, τοῦ κλήρου καί τοῦ λαοῦ, συνεκάλεσε Σύνοδο στήν Κωνσταντινούπολη, ἡ ὁποία ἐπικύρωσε τίς ἀποφάσεις τῆς Στ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου καί ἀναθεμάτισε τόν Κύρο καί τό Σέργιο (Μονοθελεῖτες πατριάρχες).

Τό 718 ἱδρύσε στό Παγγαῖο τή Μονή Εἰκοσιφοινίσσης.

Ἀπό τίς πρῶτες προτεραιότητες τοῦ Γερμανοῦ ἦταν ἡ προσέγγιση μέ τήν Ἀρμενική Ἐκκλησία (Μονοφυσίτες). Στήν «Πρός Ἀρμενίους» ἐπιστολή του μέ παραλήπτη τόν Ἰωάννη τοῦ Ὀτζούν χρησιμοποιεῖ τό κύρος καί τά ἐπιχειρήματα τοῦ Ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας γύρω ἀπό τίς δύο φύσεις τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Pargoire χαρακτηρίζει αὐτή τήν ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ ὡς ἀπέλπιδα προσπάθεια γιά ἐπανένωση τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας μέ τήν Ὁρθόδοξη. Τά ἀποτελέσματα τῆς ἐπιστολῆς δέν ἦταν εὐχάριστα. Στή σύνοδο τοῦ Μανατζκέρτ, πού ἔγινε λίγο ἀργότερα, οἱ Ἀρμένιοι ἐνώθηκαν μέ τούς Ἰακωβίτες τῆς Συρίας δηλώνοντας παράλληλα πίστη στό Μονοφυσισμό. Παρ' ὅλα αὐτά ἡ-

ταν τόσο ειλικρινής ή επιθυμία του για ένωση τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ὥστε ή Ἀρμενική Ἐκκλησία τόν τιμᾶ συνοροτάζοντας τή μνήμη του μέ τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία.

Ὡς Πατριάρχης, ἀφίερωσε ὄλες του τίς πνευματικές καί ήθικές δυνάμεις διδάσκοντας καί νουθετώντας μέ τά συνεχῆ κηρύγματα του τό λαό. Ὑπερασπίστηκε σθεναρά τίς ὀρθόδοξες θέσεις μπροστά στόν κίνδυνο τῆς αἵρεσης τῶν Μονοθελητῶν. Ἐπί τῶν ἡμερῶν τῆς πατριαρχίας του ξέσπασε ή εἰκονομακική ἔριδα. Στούς πρωταίτιούς της, ἐπισκόπους Νακωλείας Κωνσταντῖνο, Ἐφέσου Θεοδόσιο καί Κλαυδιουπόλεως Θωμᾶ, ὁ Γερμανός ἀπέστειλε τρεῖς ἐπιστολές, προσπαθώντας νά τούς μεταπείσει. Ὅταν ὅμως ὁ αὐτοκράτορας Λέων Γ΄ ὁ Ἰσαυρος υἱοθέτησε εἰκονομακική πολιτική, ή σύγκρουση μαζί του ἦταν ἀναπόφευκτη. Ὁ Λέων προσπάθησε νά ἀποφύγει τή σύγκληση Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ή ὁποία θά καταδίκαιε τούς Εἰκονομάχους καί γιά τό λόγο αὐτό συγκάλεσε εὐρεία σύσκεψη (σιλέντιο) ἀπό ἐπιφανεῖς πολιτικούς καί θεολόγους, ζητώντας τή συμμετοχή καί τοῦ Πατριάρχη Γερμανοῦ. Αὐτός ὅμως ἀρνήθηκε ὁποιαδήποτε συμμετοχή, ὑποστηρίζοντας ὅτι «χωρίς οἰκουμενικῆς συνόδου καινοτομῆσαι πίστιν ἀδύνατον». Κατόπιν, ὅταν ὁ εἰκονομάχος αὐτοκράτορας Λέων ὁ Ἰσαυρος, τοῦ εἶπε νά συμμορφωθεῖ μέ τά ἀσεβῆ διατάγματα του, αὐτός ὄχι μόνο δέν ὑπάκουσε, ἀλλά παρότρυνε καί τό λαό σέ ἀντίσταση. Ἀναγκάστηκε ἔτσι νά παραιτηθεῖ, ἀφοῦ κατέθεσε τό ὠμοφύριό του πάνω στήν ἁγία Τράπεζα.

Ἀποσύρθηκε σ΄ ἕνα πατρικό του κτῆμα, τό Πλατάνιο, καί μετά ἀπό σύντομη ἀρρώστια, πέθανε σέ ἡλικία 100 ἐτῶν στίς 12 Μαΐου τό 740 μ.Χ. Ἡ ταφή του ἐγινε στή Μονή τῆς Χώρας στήν Κωνσταντινούπολη.

Ἐνῶ ἀρχικά καθαίρεθηκε καί ἀναθεματίστηκε ἀπό τή ψευδοσύνοδο τῆς Ἱερείας τό 754 μ.Χ., στή συνέχεια δικαιώθηκε καί ἐξυμνήθηκε ἀπό τήν Ζ΄ Οἰκουμενική Σύνοδο τό 787 μ.Χ., ή ὁποία καταδίκαισε τούς εἰκονομάχους καί ἀναστήλωσε τίς ἱερές εἰκόνες. Ἐπί τῆς πατριαρχίας τοῦ Ἀγίου, ὅταν τό 718 μ.Χ. διασώθηκε ή Κωνσταντινούπολη ἀπό βαρβαρική ἐπιδρομή, συμπληρώθηκε ἀπό τόν Ἅγιο Ἀνδρέα Κρήτης ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος.

Ὁ Ἅγιος Γερμανός κατέλιπε ἀξιόλογο ὕμνογραφικό καί συγγραφικό ἔργο, δυστυχῶς ὅμως τά περισσότερα ἔργα του κατακάηκαν μέ διαταγή τοῦ Λέοντος Γ΄ τοῦ Ἰσαύρου. Περισώθηκαν δέ ἀπό μέν τούς ὕμνους, 104 Στιχηρά καί 22 Κανόνες, ἀπό δέ τά συγγράμματά του τά ἑξῆς: α) «Περί αἱρέσεων καί Συνόδων», β) «Τρεῖς δογματικά ἐπιστολαί ἐπί τῶν εἰκονομάχων» (πρός Ἰωάννην, Ἐπίσκοπον Συνάδων, πρὸς Κωνσταντῖνον Ἐπίσκοπον Νακωλείας, καί πρὸς Θωμᾶν Ἐπίσκοπον Κλαυδιουπόλεως), γ) «Ὁκτώ λόγοι» (δύο στήν προσκύνηση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ κατά τήν ἡμέρα τῆς Σταυροπροσκυνήσεως καί τήν ἡμέρα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, δύο στά Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου, τρεῖς στήν Κοίμηση τῆς Θεοτόκου καί ἕνας στόν Εὐαγγελισμό τῆς Θεοτόκου), δ) «Ὀμιλία»

(στά ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τῆς Θεοτόκου καί τά ἅγια σπάργανα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ).

Ἡ μνήμη του τιμᾶται στίς 12 Μαΐου.

β) ΤΟ ΥΜΝΟΓΡΑΦΙΚΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟ

Τὴν ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποία ζεῖ καὶ δρᾷ ὁ Ἅγιος Γερμανὸς ἀναπτύσσεται ἓνα νέος εἶδος ὕμνων, οἱ Κανόνες, οἱ ὁποῖοι ἀντικαθιστοῦν τὰ Κοντάκια. Κύριοι ἐκπρόσωποι αὐτοῦ τοῦ εἶδους, ἐκτός ἀπὸ τὸν Ἅγιο Γερμανὸ ὑπῆρξαν ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας Κρήτης καὶ ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκνός. Πληροφορίες γιὰ τὸ ὑμνογραφικὸ τοῦ ἔργου μᾶς δίνει ὁ βιογράφος του Θεοστήρικτος καὶ ὁ ἀνώνυμος συναξαριστὴς του ἀναφέροντας γενικὰ πὼς ἔχει συγγράψει ὕμνους γιὰ Δεσποτικές καὶ Θεομυτορικές ἑορτές καθὼς καὶ γιὰ ἑορτές Ἁγίων. Σύγχρονοι ἐρευνητὲς τοῦ ἔργου του ἀπὸ τὸν ἐλλαδικὸ χῶρο εἶναι οἱ Π. Τρεμπέλας, Π. Χρήστου, Γ. Παπαδόπουλος καὶ Θ. Ξύδης ἐνῶ στὴν ξενόγλωσση βιβλιογραφία ἀναφέρονται οἱ J.P. Pitra, C. Emereau, W. Christ, M. Paranicas καὶ H. Follieri.

Μία ἐκδοχὴ ἀναφέρει τὸ ὄνομά του ὡς μελωδοῦ τοῦ Ἁκαθίστου Ὑμνου. Μετὰ ἀπὸ ἔρευνες ὁ Ν. Τωμαδάκης καὶ ἡ Κ. Μητσάκη θεωροῦν ὅτι ὑπάρχουν πολλὰ ἐπιχειρήματα πρὸς αὐτὸν τὸν ἰσχυρισμὸ. Τὰ ἐπιχειρήματα στηρίζονται στὸ σύγχρονο μὲ τὸν Ἅγιο ἱστορικὸ γεγονὸς τῆς πολιορκίας τῆς Κωνσταντινούπολης ἀπὸ τοὺς Ἀβάρους καὶ τὴν θαυματουργικὴ ἐπέμβαση τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Σημαντικὴ εἶναι ἐπίσης ἡ λατινικὴ μετάφραση τοῦ ὕμνου πού ἦρθε στὸ φῶς τὸ 1903. Αὐτὴ ἡ μετάφραση, ἡ ὁποία ἔγινε γύρω στὸ 800 ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπο Βενετίας Χριστοφόρο, τὸν ἀναφέρει ὡς δημιουργὸ τοῦ ὕμνου (*Incipit Hymnus de Sancta Dei Genetrice Maria, Victoriferus atque Salutatorius, a Sancto Germano Patriarcha Constantinopolitano*). Ἐνα ἐπιπλέον στοιχεῖο πού ἐνισχύει τὴν πρὸ πάνων θέση εἶναι καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ ἄνισοι οἴκοι δείχνουν ὅτι τὸ Κοντάκιο βρισκόταν πλέον σὲ παρακμὴ, ὅπως δηλαδὴ καὶ στὴν ἐποχὴ τοῦ Πατριάρχου Γερμανοῦ. Μία ἄλλη ὁμάδα ἐρευνητῶν ὑποστηρίζει ὅτι ὁ Ἅγιος ἔκανε συμπληρώσεις στὸν Ἀκάθιστο Ὑμνο καὶ ὄχι τὴ συγγραφὴ του. Τὸ πρόβλημα τῆς πατρότητας τοῦ Ὑμνου ὁμῶς παραμένει μέχρι σήμερα ἄλυτο.

Μέσα ἀπὸ τὴ συγγραφὴ τῶν ὕμνων του ὁ Ἅγιος ἀναδεικνύει τὸ ὀρθόδοξο φρόνημά του πού τόσο ἀμφισβητήθηκε ἀπὸ τοὺς συγχρόνους του. Συμπαράσχει τὸν πιστὸ σὲ μιὰ ἀνοδικὴ πορεία πρὸς τὸν οὐρανὸ. Διάχυτη ἀναδεικνύεται ἡ τιμὴ του στὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο καὶ τοὺς Ἁγίους. Στηρίζεται καὶ ἐμπνέεται τόσο ἀπὸ τὴν Παλαιὰ ὄσο καὶ ἀπὸ τὴν Καινὴ Διαθήκη ἐνῶ περιέχονται ἀκόμη καὶ ἀτόφια χωρία ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφή στους ὕμνους του. Ζητᾷ, τέλος, τὸν φωτισμὸ τοῦ Θεοῦ, συγχώρεση ἀπὸ τὰ ἁμαρτήματά του καὶ στήριξη στὴν πίστη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

el. wikipedia, org/wiki/

gareggys.blogspot.com/2011/.../blog-post_2110.ht...Cached-

www.saint.gr/1553/saint.aspx

www.synaxarion.gr/gr/sid/3124/sxsaintinfo.aspx

www.agioskosmas.gr/calendar.asp?cal_id=1350

www.agonistes.gr/.../

http://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/10672#page/1/mode/2u

agiografikesmelets.blogspot.com/.../blog-post_75...Cached-

www.egolpion.com>...> Θεματολογία>ΠΡΟΣΩΠΑ

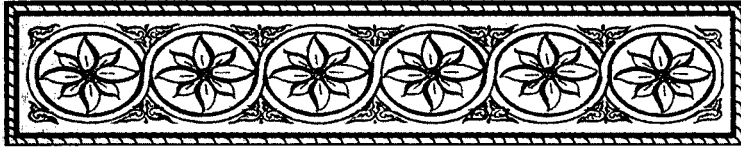
Ὁ Ἀκάθιστος Ὕμνος Θανάση Σαμαρά, Δασκάλου, ἐφημερίδα «Ἐλεύθερο Βῆμα» Κομοτηνῆς, 9/3/2001

Σταυριανός Κυριάκος, Ὁ Ἅγιος Γερμανός Α΄ ὁ Ὁμολογητὴς καὶ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως (Βίος, ἔργα, διδασκαλία) Διδακτορική διατριβή, Θεολογική Σχολή Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, 1998.

ΜΑΛΑΜΑ ΒΕΡΓΟΥ - ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ

Θεολόγος

Πρωτοπρεσβύτερου Ἰαγγελοῦ Ἰαγγελακόπουλου
Η ΟΣΙΑ ΚΑΣΣΙΑΝΗ Η ΥΜΝΟΓΡΑΦΟΣ

Πολλά καί ποικίλα τά ὀνόματα μέ τά ὁποῖα ἀναφέρεται ἡ ὁσία Κασσιανή στή χειρόγραφα. Κασσιανή καί Κασσιανή, Κασία καί Κασσία, Εἰκασία καί Ἰκασία. Στούς βυζαντινοὺς χρονογράφους ἀναφέρεται ὡς Εἰκασία, ὡς Ἰκασία² καί ὡς Κασία³. Γι' αὐτό, τό σωστό εἶναι νά γράφεται μέ ἓνα σίγμα. Σέ χειρόγραφα ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων, ἀργότερα καί σέ ποιητικές ἀνθολογίες πού περιλαμβάνουν καί δικά της ἔργα, ἡ ποίητρια ἀναφέρεται ὡς Κασσία, Κασία, Κασσιανή, Κασσιανή, Εἰκασία, Ἰκασία ἀκόμη καί Ταῖσία. Τό ἔτος γεννήσεως καί θανάτου, ἡ οἰκογένεια καί ὁ τόπος καταγωγῆς της εἶναι ἄγνωστα.

Ἅγια Κασσιανή καί βασιλεὺς Θεόφιλος

Ἡ ἱστορία τήν συνδέει μέ τό βασιλεῖα Θεόφιλο (829–842). Ὁ χρονογράφος Γεώργιος Ἀμαρτωλὸς ἢ Μοναχὸς πού ἔζησε τόν 9ο αἰῶνα, γράφει ὅτι ἡ μητέρα τοῦ αὐτοκράτορα, ἢ καί ἄλλους ἢ μητριὰ Εὐφροσύνη⁵, θέλησε ὁ υἱὸς της Θεόφιλος νά βρεῖ τήν κατάλληλη σύζυγο, διαλέγοντας μεταξύ πολλῶν νεανίδων πού συγκεντρώθηκαν στή ἀνάκτορα. Σ' αὐτήν πού θά τοῦ ἄρεσε περισσότερο, τοῦ ἔδωσε ἡ μητέρα του νά της προσφέρει ἓνα χρυσό μῆλο. Ὁ Θεόφιλος ἐντυπωσιάστηκε ἀπό τήν ὁμορφιά της Ὁσίας Κασσιανῆς καί ἐλκύστηκε πρὸς αὐτήν. Ἄλλὰ θέλησε πρὶν της δώσει τό χρυσό μῆλο νά ἐλέγξει τήν ἐξυπνάδα καί τήν ἐτοιμότητά της. Γι' αὐτό της εἶπε: «Ὡς ἄρα διά γυναικὸς ἐρρῦη τά φαῦλα», ἐννοώντας τήν Εὐα. Ἡ Ὁσία Κασσιανή τότε ἀπάντησε εὐστοχα καί εὐφυσέστατα: «Ἄλλὰ καί διά γυναικὸς πηγάζει τά κρείττονα», ἐννοώντας τήν Παναγία. Τότε ὁ αὐτοκράτορας, ἐπειδὴ πληγώθηκε τό γόνιτρό του ἀπό τήν ἀπάντηση, ἔδωσε τό μῆλο σέ μιὰ ἄλλη κοπέλα, τὴ Θεοδώρα, πού καταγόταν ἀπὸ τήν Παφλαγονία τῆς Μ. Ἀσίας. Ἐκτοτε ἡ Ὁσία Κασσιανή ἔκτισε μοναστήρι κι ἔζησε τήν ἀφιερωμένη ζωή τῆς μοναχῆς. Τά «Πάτρια Κων/πόλεως» μαρτυροῦν ἐπίσης ὅτι ἔκτισε μονή, ὁ δὲ Γεδεών⁶ τήν τοποθετεῖ «ἐν Ὑψωμαθείοις τῆς Κων/πόλεως».

Ἡ Ὁσία Κασσιανή ὡς ὕμνογράφος

Ὁ Γεώργιος ἀναφέρει ἐπίσης ὅτι ἡ Ὁσία Κασσιανή ἔχει γράψει τό τροπάριο τῆς Μ. Τετάρτης «Κύριε, ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις περιπεσοῦσα γυνή...», τό τετραῶδιο τοῦ Μ. Σαββάτου «Ἄφρων γηραλέε» καί ἄλλα

τινα. Τουτέστιν μαρτυρεῖ ὅτι ὑπῆρξε συγγραφεὺς ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων.

Τὰ ἴδια γράφει ὁ Συμεὼν ὁ Μάγιστρος καὶ Λογοθέτης πού ἔζησε τὸν 10ο αἰώνα⁷, ὁ Λέων ὁ Γραμματικὸς ὁ Ἀρμένιος, πού ἔγραψε ἀρχές τοῦ 11ου αἰώνα⁸ καὶ ὁ Μιχαήλ Γλυκᾶς πού ἔζησε τὸν 12ο αἰώνα⁹. Οἱ Συμεὼν καὶ Λέων ἀναφερόμενοι στὰ ἔργα τῆς γράφουν ἀορίστως ὅτι «καὶ συγγράμματα αὐτῆς πλεῖστα καταλέλοιπε» ἐνῶ ὁ Γλυκᾶς δέν ἀναφέρει τίποτα περὶ συγγραμμάτων.

Τὰ ἄλλα γνωστὰ ἔργα τῆς Ὑσίας Κασιανῆς, σύμφωνα μέ χειρόγραφα ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων, εἶναι: α) Τό δοξαστικὸ τοῦ ἑσπερινοῦ τῶν Χριστουγέννων «*Αὐγουστου μοναρχήσαντος ἐπὶ τῆς γῆς...*» β) Τό δοξαστικὸ τῶν ἀποστίχων τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς Γεννήσεως τοῦ Τιμίου Προδρόμου (24-6), «*Ἡσαΐου νῦν τοῦ προφήτου...*», γ) Τό εἰς τοὺς μάρτυρες Γουρίαν, Σαμμωνᾶν καὶ Ἀβιβον στιχηρόν, σέ ἦχο β' (15-11). δ) Τὰ δύο στιχηρά εἰς τοὺς μάρτυρας Εὐστράτιο, Αὐξέντιο, Εὐγένιο, Ὁρέστη (13-12). ε) Τό τετραδίδιο τοῦ Μ. Σαββάτου «*Ἀφρων γηραλέε...*», πού ἦδη προαναφέραμε¹⁰.

Ἡ Ὑσία Κασιανὴ ὡς ποιήτρια

Ἐπίσης ἡ Ὑσία Κασιανὴ ἔχει ἀσχοληθεῖ καὶ μέ τὴν κοσμικὴ ποίηση. ἔχει συγγράψει πλῆθος γνωμικὰ καὶ ἐπιγράμματα, τὰ ὅποια εἶναι γραμμένα κατὰ τό μεγαλύτερό τους μέρος σέ ἱαμβικὸ τρίμετρο. Τὰ κυρίαρχα θέματα τῶν γνωμικῶν εἶναι ἡ μωρία, ὁ πλοῦτος, ὁ φθόνος, ἡ φειδῶ. Ἀρκετὰ ἀπ' αὐτὰ ἀρχίζουν μέ τὴ λέξη «μισῶ». Π.χ. «μισῶ τὸν μοιχόν ὅταν κρίνη τὸν πόρνον. Μισῶ σιωπὴν ὅτε καιρὸς τοῦ λέγειν. Μισῶ τὸν διδάσκοντα μηδὲν εἰδότα»¹¹.

Περὶ τῆς ἱστορίας τῶν καλλιστηρίων

Πολλοὶ ἀκαδημαϊκοὶ ἐρευνητὲς ἐκφράζουν ἀμφιβολίες γιὰ τὴν ἀλήθεια τῆς ἱστορίας τῶν καλλιστηρίων ἢ τὴν ἀποκρούουν ἐντελῶς. Οἱ λόγοι εἶναι οἱ ἑξῆς τρεῖς:

Α'. Ὁ Παπαρρηγόπουλος¹² (1815-1891) παρατηρεῖ ὅτι οἱ χρονογράφοι παρουσιάζουν τὸν Θεόφιλο νά νυμφεύεται, ἐνῶ εἶναι βασιλεὺς. Ὁ Θεόφιλος ὅμως βασιλεύσε μόνο 12 ἔτη καὶ 3 μῆνες¹³ καὶ στὸν 3ο χρόνο τῆς βασιλείας του¹⁴ πάντρεψε τὴν προτελευταία ἀπὸ τίς πέντε κόρες του¹⁵, τὴ Μαρία. Λογικὰ δέν συμβιβάζονται αὐτὰ τὰ δύο γεγονότα.

Β'. Διασώζονται τρεῖς ἐπιστολές τοῦ Ὑσίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου (759-862) πρὸς τὴν κανιδιάτισσα Κασσία, ἡ ὅποια διάγει ὡς μοναχὴ καὶ μάλιστα «παιδιόθεν» προτίμησε τὴ μοναχικὴ ἀφιέρωση. Ἄν ἡ Κασσία αὐτὴ ταυτίζεται μέ τὴν ὕμνογράφο, τότε τό ἐπεισόδιο μέ τὰ καλλιστηρία εἶναι ἀδύνατο νά εἶναι ἀληθινὸ καὶ λόγῳ τῆς «παιδιόθεν» μοναχικῆς τῆς ἀφιέρωσης καὶ λόγῳ χρονολογικῆς ἀντιφάσεως. Ὁ γάμος

του Θεόφιλου ἔγινε ἀποδεδειγμένα τό 830 ἐνῶ ὁ Ὅσιος Θεόδωρος ὁ Στουδίτης κοιμήθηκε τό 826¹⁶.

Γ'. Ἡ στιχομυθία τοῦ Θεόφιλου μέ τήν Ὁσία Κασιανή «διά γυναικός ἐρρῦν τά φαῦλα, ἀλλά καί διά γυναικός πηγάζει τά κρείττονα» δέν εἶναι πηγαία ἔμπνευση οὔτε ἔχει συντελέσει στό ν' ἀπορριφθεῖ ἡ Κασιανή, κατά τόν καθηγητή τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς τοῦ πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Σταῦρο Ἰω. Κουρούση¹⁷. Διότι στήν P.G. (50, 795) ὑπάρχει λόγος εἰς τόν Εὐαγγελισμό τῆς Θεοτόκου, ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Χρυσοστόμου, (φέρεται καί ὡς ἔργο τοῦ Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ) τοῦ ὁποίου ἡ ἀρχαιότητα εἶναι ἀδιαμφισβήτητος. Ὁ Β. Marx ἀποδεικνύει ὅτι εἶναι ἔργο τοῦ Πρόκλου Κων/πόλεως (434–446), μαθητοῦ τοῦ Χρυσοστόμου, ὁ ὁποῖος ἔκανε καί τήν ἀνακομιδή τῶν ὁσῶν τοῦ ἱεροῦ πατρός στήν Κων/πολν. Ἐκεῖ στό λόγο λέγεται: «διά γυναικός ἐρρῦν τά φαῦλα, διά γυναικός πηγάζει τά κρείττονα».

Ὁ Θεόφιλος καί τό τροπάριο τῆς Κασιανῆς

Λαϊκή παράδοση ἀναμινύει καί τόν Θεόφιλο στή δημιουργία τοῦ τροπαρίου «*Κύριε, ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις περιπεσοῦσα γυνή*». Ἀναφέρεται ἡ παράδοση αὐτή ὅτι ἐνῶ συνέγραφε τό τροπάριο ἡ Ὁσία Κασιανή καί εἶχε φθάσει στή φράση «*κρότον τοῖς ὡσίν ἡκθηῖσα*» τήν ἐπισκέφθηκε ὁ Θεόφιλος. Ἐκείνη τότε κρύφθηκε γιά νά τόν ἀποφύγει κι ἐκεῖνος, ἀφοῦ διάβασε τό κείμενο πού γράφτηκε μέχρι ἐκείνη τή στιγμή πρόσθεσε «*τῶ φόβῳ ἐκρύβη*». Θέλησε δηλ. γι' ἄλλη μιά φορά νά τήν εἰρωνευθεῖ.

Ἡ Ὁσία Κασιανή καί ἡ πόρνη γυνή

Στή συνάφεια αὐτή πρέπει νά ἐπισημάνουμε ὅτι δέν ἔχει καμιά σχέση ἡ πόρνη γυναίκα τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Μεγ. Τετάρτης μέ τήν Ὁσία Κασιανή, ἡ ὁποία ἔζησε τόν 9ο αἰῶνα. Ὅταν ἡ Ὁσία Κασιανή γράφει τό γνωστό σέ ὅλους τροπάριο, πού ψάλλεται τή Μεγ. Τρίτη τό ἑσπέρας, στόν Ὁρθρο τῆς Μεγ. Τετάρτης «*Κύριε ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις περιπεσοῦσα γυνή...*» δέν ἀναφέρεται στόν ἑαυτό της. Ἀπλῶς ὡς ποιήτρια, ὡς λογοτέχνης ἡ Ὁσία Κασιανή ἔγραψε γιά τήν πόρνη γυναίκα τοῦ Εὐαγγελίου. Αὐτή, λοιπόν, τή συμπεριφορά τῆς πόρνης γυναικός ἀπό τήν εὐαγγελική διήγηση, τήν πῆρε ἡ ποιήτρια καί μοναχῆ Κασιανή τόν 9ο αἰῶνα, ἡ ὁποία παρ' ὀλίγον θά κοσμοῦσε τό θρόνο τοῦ Βυζαντίου, καί τήν ἔκανε ὕμνο. Λένε οἱ εἰδικοί ὅτι ὁ θρόνος τοῦ Βυζαντίου ἔχασε μιά αὐτοκράτειρα ἀλλά ἡ βυζαντινὴ ὕμνογραφία κέρδισε μιά βασίλισσα. Ἡ Ἁγία Κασιανή εἶναι βασίλισσα τῆς χριστιανικῆς ποιήσεως¹⁸.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐορτάζει τή μνήμη τῆς Ὁσίας Κασιανῆς στίς 7 Σεπτεμβρίου.

Τέλος παραθέτουμε κατωτέρω τό τροπάριο τῆς Ὁσίας Κασιανῆς μέ

μετάφραση – μεταγραφή τοῦ Φωτίου Κόντογλου.

*Κύριε, ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις περιπεσοῦσα γυνή,
τὴν σπὴν αἰσθημένη θεότητα, μυροφόρου ἀναλαβοῦσα
τάξιν, ὀδυρομένη μύρα σοι πρό τοῦ ἐνταφια-
σμοῦ κομίζει. Οἴμοι λέγουσα ὅτι νύξ μοι ὑπάρχει,
οἴστρος ἀκολασίας, zoφώδης τε καὶ ἀσέληνος,
ἔρωσ τῆς ἁμαρτίας. Δέξαι μου τὰς πηγὰς τῶν
δακρῶν, ὁ νεφέλαις διεξάγων τῆς θαλάσσης τὸ
ὔδωρ. Κάμφθητί μοι πρὸς τοὺς στεναγμούς τῆς
καρδίας, ὁ κλίνας τοὺς οὐρανούς τῇ ἀπάτῳ
σου κενώσει. Καταφιλήσω τοὺς ἀχράντους σου
πόδας, ἀποσμήξω τούτους δέ πάλιν τοῖς τῆς
κεφαλῆς μου βοστρύχοις, ὧν ἐν τῷ Παραδείσῳ
Εὐὰ τὸ δειλινόν, κρότον τοῖς ὠσίν ἠκνηθεῖσα,
τῷ φόβῳ ἐκρύβη. Ἄμαρτιῶν μου τὰ πλήθη
καὶ κριμάτων σου ἀβύσσους τίς ἐξικνιάσει ψυ-
χοσώστα Σωτήρ μου; Μὴ μέ τὴν σπὴν δούλην
παρίδης ὁ ἀμέτρητον ἔχων τὸ ἔλεος.*

(Φωτίου Κόντογλου μεταγραφή)

Κύριε ἡ γυναίκα πού ἔπασε σέ πολλές ἁμαρτίες,
σάν ἔνοιωσε τὴ θεότητά σου, γίνηκε μυροφόρα καὶ
σέ ἄλειψε μέ μυρουδικὰ πρὶν ἀπὸ τὸν ἐνταφιασμό
σου κι ἔλεγε ὀδυρόμενη: Ἄλλοίμονο σέ μένα, γιατί
μέσα μου εἶναι νύκτα κατασκοτεῖνη χωρὶς φεγ-
γάρη, ἡ μανία τῆς ἀσωτείας κι ὁ ἔρωτας τῆς
ἁμαρτίας. Δέξου ἀπὸ μένα τίς πηγές τῶν δακρῶν
ἐσύ πού μεταλλάξεις μέ τὰ σύννεφα τὸ νερό τῆς θά-
λασσης. Λύγισε στ' ἀναστενάγματα τῆς καρδιάς
μου, ἐσύ πού ἔχειρες τὸν οὐρανὸ καὶ κατέβηκες
στή γῆ. Θά καταφιλήσω τὰ ἄχραντα ποδάρια
σου, καὶ θά τὰ σφουγγίσω πάλι μέ
τὰ πλοκάμια τῆς κεφαλῆς μου· αὐτὰ τὰ ποδά-
ρια, πού σάν ἡ Εὐὰ κατὰ τὸ δειλινό, τ' ἄκου-
σε νά περπατᾶνε, ἀπὸ τὸ φόβο τῆς κρύφτηκε.
Τῶν ἁμαρτιῶν μου τὰ πλήθη καὶ τῶν κρι-

μάτων σου τήν ἄβυσσο, ποιός μπορεῖ νά τά
ἐξιχνιάση, ψυχοσώστη Σωτήρα μου; Μή κατα-
φρονέσης τή δούλη σου, ἐσύ πού ἔχεις τ' ἀμέ-
τητο ἔλεος¹⁹.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Γεώργιος Ἀματωλός ἢ Μοναχός καί Συμεών Μάγιστρος καί Λογοθέτης.
2. Λέων ὁ Γραμματικός.
3. Μιχαήλ Γλυκάς.
4. P.G. 110, 1008.
5. Κεδρηνός, τέλη τοῦ 11ου καί ἀρχές 12ου αἰώνα, P.G. 121, 185.
6. Βυζαντινόν Ἑορτολόγιον, Κων/πολις 1899, σ. 218.
7. P.G. 108, 685.
8. P.G. 108, 1045.
9. P.G. 158, 537.
10. Γεώργιος Παπαδόπουλος, Λεξικόν τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, Ἀθήναι 1996, σ. 121. Κατά τόν ἐπιφανῆ βυζαντινολόγο Κρουμπάκερ (1856-1909) «Ἡ Κασιανή εἶναι ἡ μόνη ἀξιό-
μνημόνευτη βυζαντινὴ ποιήτρια».
11. Νίκη Τσιρώνη, Κασσιανή ἡ ὕμνωδός, Εἰσαγωγή ἔκδ. Φοίνικας, Ἀθήνα 2002, ἔκδ. Β',
22. 31-32, 79-85.
12. Κ. Παπαρρηγόπουλος, Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, ἔκδ. 8η, τ. 4ος, σ. 566.
13. P.G. 158, 537.
14. P.G. 109, 692.
15. P.G. 109, 689.
16. Νίκη Τσιρώνη, ἔνθ. ἀνωτ. σσ. 14-16, 93-95 οἱ ἐπιστολές τοῦ Στουδίτου.
17. Σταῦρος Ἰω. Κουρούσης, «Εἰς τήν ὕμνογράφον μοναχὴν Κασίαν», περιοδικόν Ἀθηνᾶ
81 (1990-1996) 427-430. Σύνγραμμα περιοδικόν τῆς ἐν Ἀθήναις ἐπιστημονικῆς ἐταιρείας,
Ἀθήνα (1889 κ. ἐξ.).
18. http://pmeletios.com/ar_meletios/diafora/kasiani_tropario.html
19. <http://fdathanasio.wordpress.com/2011>.

Πρωτοπρεσβύτερος ΑΓΓΕΛΟΣ ΑΓΓΕΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
Θεολόγος

Ἀνδρέα Ν. Παπαβασιλείου

Ο ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ ΥΜΝΟΓΡΑΦΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΜΑΣ

τό Συναξάρι τῆς 29ης Δεκεμβρίου, μεταξύ τῶν Ἁγίων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πού ἀναγράφονται ὡς ἑορταζόμενοι κατὰ τὴν ἡμέρα αὐτή, εἶναι καί ὁ ὅσιος Γεώργιος, μητροπολίτης Νικομηδείας τῆς ἐπαρχίας τῆς Βιθυνίας. Ὑπῆρξε σύγχρονος καί φίλος τοῦ Μεγάλου Φωτίου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἄρα ἀνήκει στους Πατέρες καί ἐκκλησιαστικούς συγγραφεῖς τοῦ β' ἡμίσεος τοῦ Θ' αἰώνα, τά στοιχεῖα ὅμως πού διασώθηκαν γι' αὐτόν δέν εἶναι τόσα, ὥστε νά μπορεῖ νά συνταχθεῖ μιά λεπτομερής βιογραφία του. Ὡστόσο θεωρεῖται βέβαιο, ὅτι ὁ ἅγιος Γεώργιος πολύ νωρίς γνωρίστηκε μέ τόν Μέγα Φώτιο, ὁ ὁποῖος, λίγο μετά τὴν ἀνάρρησή του στόν πατριαρχικό θρόνο τό 860 μ.Χ. τόν χειροτόνησε ἐπίσκοπο σέ μιά πολύ σημαντική μητροπολιτική ἔδρα, στή Νικομήδεια τῆς Βιθυνίας, ἀπό τὴν ὁποία ἐνδεχομένως καταγόταν. Τὴν πρὸς αὐτόν εὐνοία τοῦ Πατριάρχου Φωτίου ὁ ἅγιος Γεώργιος ἀνταπέδωσε, καταστάς στενός καί εἰλικρινής φίλος του, ἰδιαίτερα κατὰ τά χρόνια τῆς ἐξορίας του. Σέ μερικές μάλιστα περιπτώσεις, ὅταν ὁ Πατριάρχης Φώτιος περνοῦσε δύσκολες ὥρες, λόγῳ τῆς ἐκπτώσεώς του ἀπὸ τὸ Θρόνο, ὁ ἅγιος Γεώργιος δέν δίστασε νά ἐγκαταλείψει τὴ μητροπολιτική του ἔδρα γιὰ νά βρεθεῖ κοντά στόν προστάτη καί φίλο του καί νά τοῦ συμπαρασταθεῖ στή δοκιμασία του. Ἐμεινε πιστός στόν Πατριάρχη Φώτιο μέχρι τέλους, τόσο στίς εὐτυχισμένες ὅσο καί στίς δυσάρεστες ἡμέρες του. Τὴν προσωπική ἐπαφή μαζί του ἀναπλήρωνε ἡ μεταξύ τους τακτική ἀλληλογραφία. Στὴν ἔκδοση τῆς *Patrologia Graeca* περιέχονται τρεῖς ἐπιστολές τοῦ Πατριάρχου Φωτίου «Γεωργίῳ μητροπολίτῃ Νικομηδείας» (ἀρ. 23, 33 καί 34) στίς ὁποῖες φαίνεται πόσο ὁ ἱερός Φώτιος ὑπολόπιετο τόν ἅγιο Γεώργιο.

Ἐνῶ γιὰ τὴν καταγωγή τοῦ ἁγίου Γεωργίου Νικομηδείας δέν εἶναι δυνατός ὁποιοσδήποτε ἰσχυρισμός, γιὰ τὴ μὀρφωσή του μπορεῖ νά διατυπωθεῖ ἡ ἄποψη ὅτι ἔτυχε καλῆς παιδείας, γεγονός πού φαίνεται ἀπὸ τὸ διορισμό του στή θέση τοῦ Χαρτοφύλακα τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀναφέρεται ἀκόμη ὅτι διετέλεσε διάκονος τῆς Ἁγίας Σοφίας, ὅπου διακρίθηκε ὡς ἱεροκήρυκας. Πολλά ἀπὸ τά κηρύγματα του ἐπεξεργάστηκε ἀργότερα, ὥστε νά προσλάβουν τὴ μορφή ὁμιλιῶν, ὅπως αὐτές διασώθηκαν καί ὑπὸ τοῦ J.P. Migne ἐκδόθηκαν στὴν *Patrologia Graeca*, τόμ. 100, στήλ. 1335–1528. Σύμφωνα μέ τὴ χει-

ρόγραφη παράδοση, οί όμιλίες του άνέρχονται στίς διακόσιες περίπου καί αναφέρονται σέ διάφορες Δεσποτικές, κυρίως στίς Θεομητορικές, καθώς καί σέ μερικές έορτές τών Ἁγίων, ὅπως στόν Ἅγιο Νικόλαο, ἐπίσκοπο Μύρων τῆς Λυκίας. Ὡς όμιλητής δέν απέκτησε πολλούς θαυμαστές, ἐπειδή τίς πληροφορίες του δέν τίς άντλοῦσε ἀπό τήν Ἁγία Γραφή ἀλλά ἀπό τά ἀπόκρυφα βιβλία, ἐπιδιδόμενος σέ περιπτώλογες μακρές ἀναπτύξεις. Κατά τόν Karl Krumbacher οί όμιλίες του φανερόνουν ἔλλειψη ἱστορικοῦ πνεύματος. Στήν προσπάθειά του δέ νά διακοσμήσει τά περιστατικά τοῦ βίου τῆς Θεοτόκου ὀδηγεῖ τή φαντασία του σέ ἀκρότητες χωρίς ὄρια. Ἀνάλογη εἶναι καί ἡ ἄποψη τοῦ καθηγητοῦ Στυλιανοῦ Παπαδόπουλου, ὁ ὁποῖος γράφει ὅτι τό όμιλητικό ἔργο τοῦ ἁγίου Γεωργίου Νικομηδείας, ὃχι μόνο δέν διακρίνεται γιά τήν ἀνώτερη λογοτεχνική τοῦ πνοή, ἀλλά χαρακτηρίζεται καί ἀπό ὑπερβολικό ρητορισμό. Τοῦ ἀναγνωρίζεται ὅμως κάτι τό ὁποῖο εἶναι πολύ σημαντικό, ὅτι δηλ. μέσα ἀπό τό όμιλητικό του ἔργο ἀναδεικνύεται δόκιμος θεολόγος.

Ὁ ἅγιος Γεώργιος Νικομηδείας δέν ὑπῆρξε μόνο ρήτορας, ἀλλά ἀσχολήθηκε καί μέ τήν ὕμνογραφία, συντάξας ἀρκετά τροπάρια, μερικά ἀπό τά ὁποῖα ἐντάχθηκαν στά Μηνναῖα καί σέ ἄλλα λειτουργικά βιβλία τῆς Ἐκκλησίας μας. Συνέταξε δεκαοκτώ Θεοτοκία, τροπάρια τῆς Λιτῆς τῆς έορτῆς τών Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου καί τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου, σιχηρά καί δοξαστικά σέ πολλές έορτές, κανόνες στά Εἰσόδια, στά προεόρτια τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καί σέ ἄλλες έορτές. Ἀπό τούς κανόνες του ἰδιαίτερα φημίζονται οί ἀναφερόμενοι στή Θεοτόκο, ἀπό τούς ὁποῖους ὁ κανόνας σέ ἦχο β΄ πρὸς τό «Δεῦτε λαοί» βρῖσκεται στό Μέγα Θεοτοκάριο τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου. Λόγω τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τών Θεοτοκίων πού συνέταξε ὀνομάστηκε καί θεοτοκαριογράφος. Ἀναφέρεται μάλιστα ὅτι μελοποίησε τόν προεόρτιο κανόνα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, καθώς καί ἄλλους κανόνες στή Θεοτόκο. Στούς κώδικες τά τοῦ Τιμίου Σταυροῦ προεόρτια ἀναγράφονται καί ἀρχίζουν ἀπό τήν πρώτη Αὐγούστου, ἡ δέ κατά τήν προεόρτιο αὐτή ἀνάμνηση ὕμνογραφία εἶναι πλούσια. Διασώζεται ἀνέκδοτη σέ πολλούς κώδικες. Τό ἐνδιαφέρον στήν παρούσα περίπτωση εἶναι ὅτι μερικοί ἀπό τούς κανόνες αὐτούς σώζονται στό ὄνομα τοῦ ἁγίου Γεωργίου Νικομηδείας. Σημειώνουμε ἐν προκειμένῳ τόν κώδικα τών Παρισίων Νο 1567 φ. 240 6, 13φ. 351 α΄ καί τῆς Μεγίστης Λαύρας Νο Θ 32 φ. 344α, Δ 12φ. 273α, 1135 φ. 333α καί Ω 147 φ. 368α. Ἀναφέρουμε ἀκόμη ὅτι στούς κώδικες τών Παρισίων Νο 13φ. 352 6 καί τῆς Μεγ. Λαύρας Νο Θ 33 φ. 5 βρῖσκεται ὁ κανόνας τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ὁ ὁποῖος φέρει τήν ἀκροστιχίδα «Σταυρῶ γενηθῶς ἐξάδω θεῖον μέλος Γεώργιος».

Ὅμως, ὅπως στή ρητορική, ἔτσι καί στήν ὕμνογραφία κρίθηκε μέ πολλή αὐστηρότητα καί τά σχόλια πού διατυπώθηκαν γι' αὐτόν ἔχουν ἔντονο τό στοιχεῖο τῆς ἀρνητικῆς κριτικῆς, ἐπειδή ὁ ἅγιος Γεώργιος

ἀρεσκόταν στό πομπῶδες ὕφος καί στους πλατειασμούς. Ὡστόσο ὑπῆρξαν καί ἄλλοι οἱ ὁποῖοι μίλησαν γιά τή γλαφυρότητα τῶν ὕμνων πού συνέταξε. Κατά τήν προσωπική μας ἀποψη, ὁ ἅγιος Γεώργιος Νικομηδείας ἀδικεῖται ἀπό ὅσα εἶδαν τό φῶς τῆς δημοσιότητας σέ σχέση μέ τό συγγραφικό του ἔργο, ἰδιαίτερα δέ μέ τήν ἐκκλησιαστική του ποίηση. Πολλά ἀπό αὐτά πού γράφτηκαν ἀποτελοῦν ἐπανάληψη, καί ἐπιρρεασμὸν τοῦ ἑνός συγγραφέα ἀπὸ τόν ἄλλο. Οἱ περισσότεροι φαίνεται ὅτι δέν μπῆκαν κἂν στὸν κόπο νά μελετήσουν τίς ὁμιλίες καί τό ὕμνο-γραφικό του ἔργο. Βεβαίως δέν συγκρίνεται μέ τοὺς ἄλλους γνωστούς ὕμνογράφους, ὅπως τὸν ἅγιο Ρωμανὸ τὸν Μελωδὸ, τὸν ἅγιο Κοσμᾶ τὸν Μαΐουμᾶ, τὸν ἅγιο Ἰωάννη τὸν Δαμασκνὸ, τὸν ἅγιο Θεοφάνη τὸν Γραπτό, ὥστόσο ὁ ἅγιος Γεώργιος Νικομηδείας εἶναι ἓνα ἀξιόλογος ὕμνογράφος, ὁ ὁποῖος κατέλιπε πολλοὺς ὕμνους, οἱ ὁποῖοι θά ψάλλονται στή θεία λατρεία, ὅσο θά ὑπάρχει ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Μόνο τὰ τρία στιχηρά ἰδιόμελα, πού ψάλλονται στή Λιτή τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου (τό πρῶτο στιχηρὸ σέ ἦχο α΄ καί τὰ ἄλλα σέ ἦχο δ΄), θά μπορούσαν εὐλόγα νά δικαιολογήσουν τὸν χαρακτηρισμὸ του ὡς ὕμνογράφου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τό γεγονός δέ ὅτι σ' αὐτὸν ἀνήκει καί τό ἰδιόμελο Δοξαστικὸ πού συντάχθηκε γιά τήν ἑορτὴ τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς ἐν Νικαίᾳ Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, τό ὁποῖο ὅμως ψάλλεται καί στίς ἑορτές τῶν Ἁγίων Πατέρων τῶν ἄλλων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, εἶναι ἀρκετὸ γιά νά τοῦ ἀναγνωριστεῖ αὐτὴ ἡ τιμητικὴ ἰδιότητα τοῦ ὕμνογράφου τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ὅπως ὁ χρόνος τῆς γεννήσεως τοῦ ἁγίου Γεωργίου δέν εἶναι ἀκριβής, ἔτσι καί ὁ χρόνος τῆς κοιμήσεώς του παραμένει ἄγνωστος, καθὼς καί ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐτῶν τῆς ἡλικίας του. Κατά τήν ἀποψή μας, ὁ ἅγιος Γεώργιος ἀπέθανε ἐνῶ ὁ Πατριάρχης Φώτιος ἦταν ἀκόμη στή ζωή. Ἡ γενικὴ πεποίθηση εἶναι ὅτι ὁ ἅγιος Γεώργιος Νικομηδείας ἐκοιμήθη «ἐν εἰρήνῃ», καταλιπὼν ὀσιακὰ μνήμη.

ΑΝΔΡΕΑΣ Ν. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Διδάκτωρ Θεολογίας

πρ. Ἐπιθεωρητῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως

Σταυρούλας Χριστοδούλου

ΑΓΙΟΣ ΙΩΣΗΦ Ο ΥΜΝΟΓΡΑΦΟΣ

ωσήφ ὁ Ὑμνογράφος κατ' ἐξοχήν καλούμενος, ὡς φιλοπονήσας ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους μελωδούς πλείονας ἀσματικούς κανόνas (840–883), ἀνερχομένους εἰς τριακοσίους, περιεχομένους δέ ἐν τοῖς 12 τοῦ ἔτους Μηναίοις, ἐν τῇ Ὀκτωήκῳ Παρακλητικῇ, Τριωδίῳ καὶ τῷ χαρμοσύνῳ Πεντηκοσταρίῳ. Ἐποίησε καὶ κανόνas εἰς τὴν Θεοτόκον, ἐξ οὗ καὶ ἐν τοῖς Θεοτοκαριογράφοις ἀριθμούμενος»¹.

Ὁ Ἅγιος Ἰωσήφ γεννήθηκε στὴ Σικελία, τὸ ἔτος 816 μ.Χ., ἀπὸ ἐνάρετους καὶ εὐσεβεῖς γονεῖς, τὸν Πλωτῖνο καὶ τὴν Ἀγάθη. Σύμφωνα μὲ τὸ Βίο του, ἔτσι ὅπως συντάχθηκε ἀπὸ τὸν μαθητὴ του Θεόφιλο, σὲ ἡλικία δώδεκα ἐτῶν, ὁ Ἰωσήφ ἀναγκάστηκε, ἐξαιτίας τῶν ἀναταραχῶν πού προκάλεσαν οἱ ἀραβικὲς ἐπιδρομές, νὰ φύγει ἀπὸ τὴ γενετείρὰ του οἰκογενειακῶς καὶ νὰ μεταναστεύσει στὴν Πελοπόννησο. Σὲ ἡλικία δεκαπέντε ἐτῶν ἀποχωρίσθηκε τὴν οἰκογένειά του μεταβαίνοντας στὴν Θεσσαλονίκη στὴν περίφημη μονὴ Λατόμου, ὅπου ἐπιδόθηκε στὴ μοναχικὴ ἄσκηση μὲ τὴν πνευματικὴ καθοδήγηση τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου. *Κλίμη γάρ ἦν αὐτῷ ἔδαφος κωδίῳ καλυπτόμενον χιτῶν ἀφελῆς· τροφή, ἄρτος βραχύς· ποτόν, ὕδωρ· στάσις παννύχιος· γονάτων κατάκλισις· συνεχεῖς ὕμνοι ἐπὶ στόματος· ἐργόχειρον, καλλιγραφία· ἢ ἐκ ταύτης σχολή, ἀνάγνωσις τῶν θείων Γραφῶν. Ἐκ τούτων γέγονε πρᾶος, σεμνός, μέτριος, ἀπλοῦς, ἀκέραιος, καὶ τὰ τούτοις ἐπόμενα. Τούτοις πλουτῶν, χειροτονεῖται πρεσβύτερος.* (Συναξάριον, Μηναῖον).

Μετὰ ἀπὸ ἐννέα χρόνια παραμονῆς στὴ Θεσσαλονίκη, τὸ ἔτος 840 μ.Χ., ὁ Ἰωσήφ μετέβη στὴν Κωνσταντινούπολη μαζί με τὸν Ἅγιο Γρηγόριο καὶ ἐγκαταστάθηκαν στὴ μονὴ τοῦ Ἁγίου Ἱερομάρτυρα Ἀντίπα. Δέν ἔμεινε ὅμως γιὰ πολὺ ἐκεῖ καθὼς τὸ ἐπόμενο ἔτος ἀπεστάλη ἀπὸ τοὺς Ὀρθοδόξους τῆς Κωνσταντινούπολης στὴ Ρώμη γιὰ διαβουλεύσεις σχετικὰ μὲ τὸ θέμα τοῦ διωγμοῦ ἀπὸ τοὺς εἰκονομάχους. Δυστυχῶς, δέν κατόρθωσε νὰ φέρει εἰς πέρας τὴν ἀποστολή, διότι τὸ πλοῖο του ἔπεσε στὰ χέρια Ἀράβων πειρατῶν, οἱ ὁποῖοι τὸν ὀδήγησαν αἰχμά-

1. (Γεώργιος Ἱ. Παπαδόπουλος, Ἱστορικὴ ἐπισκόπησης τῆς Βυζαντινῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς (1-1900 μ.Χ.), ἔκδ. Τέρτιος, Ἀθήνα 1904)

λωτο στην ἀραβοκρατούμενη τότε Κρήτη. Ὅμως, ἀκόμη καί τότε, μέσα στή φυλακή, ὁ Ἅγιος δέν σταμάτησε νά διδάσκει τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ καί νά βοηθᾷ μέ τούς ψυχωφελείς του λόγους ὅσους τὸν ἐπισκέπτονταν. Ἡ ἐνέργεια τῆς Θείας Χάριτος ἐπισφραγίσθηκε μέ ἓνα θαυμαστό γεγονός. Φανερώθηκε στὸν Ἰωσήφ ὁ Ἅγιος Νικόλαος δίνοντάς του κάτι νά διαβάσει. *Ἐκ Μύρων τῆς Λυκίας ἐνταῦθα πάρειμι, ἔφη· ἀλλὰ δέξαι ταύτην τὴν κεφαλίδα. Ὁ δέ, λαβὼν, ὁμοῦ τε ἀνεγίνωσκε καί ἔψαλλε· Τάχυνον ὁ Οἰκτίρων, καί σπεῦσον ὡς ἐλεήμων εἰς τὴν βοήθειαν ἡμῶν ὅτι δύνασαι βουλόμενος· καί τὸ ἀδόμενον ἔργον πρῶις ἐγένετο· τότε γάρ τοῦ τῆς αἰρέσεως προμάχου ἐκποδῶν γενομένου, ἡ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία τῶν σεπτῶν εἰκονισμάτων ἀπέληψε τὴν εὐπρέπειαν καί ὁ τίμιος Ἰωσήφ, ἐλευθερωθεὶς τῆς Κρήτης, πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν διεσώζεται (Συναξάριον, Μηνσαῖον).*

Πράγματι, τὴν ἐπόμενη ἡμέρα πέθανε ὁ εἰκονομάχος αὐτοκράτορας Θεόφιλος καί ἀμέσως ἄρχισε ἡ ἀναστήλωση τῶν ἱερῶν εἰκόνων, ἐνῶ ὅλοι οἱ ἐξόριστοι μοναχοὶ μπόρεσαν νά ἐπιστρέψουν στὰ μοναστήρια τους. Ἔτσι καί ὁ Ἅγιος Ἰωσήφ, ἀφοῦ ἀποφυλακίστηκε, τὸ 843 μ.Χ. ἐπέστρεψε στὴν Κωνσταντινούπολη. Γιά δύο χρόνια ἔζησε ἐγκλειστος στή μονή τοῦ Ἁγίου Ἀντίπα. Ἐπειτα, ἐγκαταστάθηκε στὰ κτήρια τοῦ ναοῦ τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου μέχρι τὸ 850 μ.Χ. ὅπου ἴδρυσε δική του μονή, ἀφιερωμένη στὸν Ἀπόστολο Βαρθολομαῖο. Εἶχε φέρει τὰ ἱερά λείψανα τοῦ Ἀποστόλου ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκη καί τὰ ἀπέθεσε στό ναὸ μαζί μέ τὰ σκηνώματα τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτη καί τοῦ συνασκητῆ τοῦ Ἰωάννη. Κατὰ τὴν πανήγυρη τῶν ἐγκαινίων τοῦ ναοῦ, ὁ Ἰωσήφ ποθοῦσε νά τιμήσει τὸν Ἀπόστολο Βαρθολομαῖο μέ ὅλη τὴ μεγαλοπρέπεια πού τοῦ ταίριαζε, συνθέτοντας ὁ ἴδιος τούς ὕμνους πού ἐπρόκειτο νά ψαλλθοῦν. Μέ ὀλονύκτιες προσευχές καί δάκρυα στὰ μάτια παρακαλοῦσε τὸν Ἀπόστολο Βαρθολομαῖο νά τὸν βοηθήσει στὴν σύνθεση τῶν ὕμνων. Τότε, σέ ὄραμα εἶδε τὸν Ἀπόστολο νά τοποθετεῖ πάνω στό στήθος του τὸ Ἅγιο Εὐαγγέλιο καί νά τὸν εὐλογεῖ. Ἀπὸ ἐκείνη τὴ θαυμαστὴ στιγμή ὁ Ἅγιος Ἰωσήφ ἀπέκτησε τὸ θεῖο χάρισμα πού ποθοῦσε καί ἄρχισε νά συνθέτει κανόνες, κοντάκια καί ὕμνους μέ μεγάλη εὐχέρεια.

Τὸν Νοέμβριο τοῦ 858, μέ αὐτοκρατορικό διάταγμα, ἐξορίστηκε στὴν Χερσώνα, ἐξαιτίας τῆς ἀντίθεσής του στὸν ἔκλυτο βίο τοῦ πανίσχυρου καίσαρος Βάρδα. Μετὰ τὴν ἄνοδο τοῦ Βασιλείου Α΄, ἀνακλήθηκε στὴν Κωνσταντινούπολη, καθιστάμενος ἓνας ἀπὸ τούς στενότερους συνεργάτες τοῦ πατριάρχη Ἰγνατίου, λαμβάνοντας ἐπίσης τὸ ἀξίωμα τοῦ σκευοφύλακα τῆς Ἁγίας Σοφίας, τὸ ὁποῖο διατήρησε καί κατὰ τὴ δεύτερη πατριαρχία τοῦ Φωτίου.

Πέθανε τὸ 886 μ.Χ. σέ μεγάλην ἡλικία καί ἀναγνωρίστηκε πολὺ γρήγορα Ἅγιος. Τὸ δέ τίμιο λείψανό του ἐνταφιάσθηκε στό Μοναστήρι του. Ἡ Ἐκκλησία τιμᾷ τὴ μνήμη του τὴν 3ῃ Ἀπριλίου.

Ὁ Νικηφόρος Ξανθόπουλος τόν κατατάσσει ἀνάμεσα στους δώδεκα καλύτερους ποιητές τῆς ἐποχῆς μετά τόν Ρωμανό. Στό Βίο τοῦ Ἁγίου ὑπάρχουν ἐμφανεῖς ἐνδείξεις γιά τήν πλούσια ὑμνογραφική του δραστηριότητα. Δέν εἶναι τυχαῖο πού ἡ Ἐκκλησία τοῦ χάρισε ἀποκλειστικά τόν τίτλο Ἑμνογράφος. Ὁ Θεοφάνης ἀναφέρει χαρακτηριστικά ὅτι *«τοῖς Θεοῦ φίλοις τὰς ἀσματικές συνέτασσε μελωδίας, ἀποστόλων χοροῖς, προφητῶν δήμοις, μαρτύρων πλήθει, ἀσκητῶν ἀγέλαις, ἀσकुσῶν χοροστασίαις»*, ὅτι συνέταξε *«λυγρά μελωδήματα»*, λυπτερά μέ τά ὁποῖα ἀνυμνοῦνται *«τά πάθη τοῦ Δεσπότη»* καθώς ἐπίσης καί *«δυσωπήσεις καί ἐξιλεώσεις πρός τήν πάναγνον Θεομήτορα»*. Ὁ κύριος ὄγκος τοῦ ἔργου του ἀποτελεῖται ἀπό κανόνες, οἱ ὁποῖοι ἀφθονοῦν στά ἔντυπα βιβλία καί τά χειρόγραφα. Συνήθως ἐνδείκνυται μέ ἀκροστιχίδα ἀποτελούμενη ἀπό στίχους ἐπεκτεινόμενους κατὰ τό ὄνομά του *ΙΩΣΗΦ* ἢ τό ἀλφάβητο.

Ἡ συμβολή του στήν ὑμνογραφική ὁλοκλήρωση τῆς Ὀκτωήχου εἶναι καθοριστική, καθώς κάλυψε τό μεγαλύτερο μέρος τῆς ἑβδομάδος, πλὴν τῆς Κυριακῆς, κανόνες τῆς ὁποίας εἶχαν συντάξει πρὶν ἀπό ἐνάμισι αἰῶνα ὁ Κοσμάς Μελωδός καί ὁ Ἰωάννης Δαμασκηνός. Ἀπό τούς 96 κανόνες τῆς ἑβδομάδος τοῦ ὀκτωήχου συστήματος ὁ Ἰωσήφ συνέταξε τούς 64, συγκεκριμένα, γιά τή Δευτέρα ὀκτώ καταναυκτικούς στόν Σωτήρα, γιά τήν Τρίτη ὀκτώ καταναυκτικούς ἐπίσης στόν Σωτήρα καί ὀκτώ στόν Πρόδρομο, γιά τήν Τετάρτη ὀκτώ σταυρωσίμους καί ὀκτώ στή Θεοτόκο, γιά τήν Πέμπτη ὀκτώ στόν Ἅγιο Νικόλαο, γιά τήν Παρασκευή ὀκτώ σταυρωσίμους, καί γιά τό Σάββατο ὀκτώ στους Ἁγίους Πάντες, προφῆτες, μάρτυρες, ὁσίους, ἱεράρχες. Τά ποιήματά του ὅλα διακρίνονται γιά τήν ἰσχυρή ἔμπνευση καί τήν πλούσια ἔκφραση. Εἶναι ἐπίσης χαρακτηριστικό ὅτι ὁ ὑμνογράφος ἐνέταξε στό σύστημα τῆς ἑβδομαδιαίας ἐξυμνήσεως καί τόν Νικόλαο, μόνον ἐπώνυμο ἅγιο μέσα στό σύνολο. Καί ἐφόσον ἔχει πλέον ἀποσαφηνισθεῖ ὅτι συντάκτης τῶν κανόνων στόν Ἅγιο Νικόλαο εἶναι ὁ Ἰωσήφ ὁ Σικελιώτης, καί ὄχι κάποιος ἄλλος Ἰωσήφ, ὅπως ὁ Στουδίτης, καθίσταται ἀναμφισβήτητη καί ἡ πατρότητα ὅλων τῶν ἄλλων κανόνων τῆς Ὀκτωήχου πού φέρουν τό ὄνομα τοῦ Ἰωσήφ, ἀλλά καί τῶν ἀντιστοίχων στά Μηνναῖα. Στά ἐκδεδόμενα Μηνναῖα ὁ Ἰωσήφ εἶναι ὁ πλουσιότερα ἐκπροσωπούμενος ὑμνογράφος, ἀφοῦ διατηροῦνται σ' αὐτά 165 κανόνες του μέ ὁμοίμορφη δομή πού ἐξυμνοῦν ἁγίους δεύτερης συνήθως ἑορταστικῆς τάξεως, καθώς οἱ ἐξέχουσες ἑορτές εἶχαν ἤδη καλυφθεῖ ὑμνογραφικά. Κατόρθωσε μάλιστα νά εἰσαγάγει κανόνες του στίς μεγάλες ἑορτές ὑπό τή μορφή τῶν προεορτίων, συγκεκριμένα γιά τίς ἑορτές τῶν Χριστουγέννων, τῶν Θεοφανείων, τοῦ Γενεσίου τῆς Θεοτόκου, τῶν Εἰσοδίων, τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου κ.ἄ. Ὑπάρχει σέ ὅλους αὐτούς τούς κανόνες ἡ ἴδια παραστατικότητα. *«Ἀπεγράφης Καίσαρος θεσμῶ / θέλων ἀπογράψασθαι βίβλῳ ζωῆς, / παμβασιλεῦ, τόν ἄνθρωπον / ξένον εἰς τά ἴδια παραγέγονας / τόν δεινῶν ξενιτεύσαντα ἐκ τοῦ Παραδείσου / εἰς*

τόν οὐρανόν ἀνακαλούμενος» (24η Δεκεμβρίου).

Ἰδιαίτερη συγκίνηση προκαλεῖ ὁ κανόνας στὸν Ἀκάθιστο Ὑμνο, στὸν ὁποῖο ὁ ὑμνογράφος ἀκολουθεῖ εἰρμούς τοῦ Ἰωάννη Δαμασκηνοῦ, καὶ ὑμνεῖ τὴν Θεοτόκο μέ ἀτελείωτη σειρά ἐπιθέτων καὶ εἰκόνων ἀστείρευτης ἔμπνευσης, *σάν ἄφλεκτη βάτο, νεφέλη ὀλόφωτη, ρόδο ἀμάραντο, μῆλο εὖοσμο, περισσότερά κ.ο.κ.*

Στάχυν ἡ βλαστήσασα τὸν θεῖον, / ὡς χάρα ἀνήροτος σαφῶς, / χαῖρε, ἔμπυχε τράπεζα, / ἄριτον ζωῆς χωρήσασα, / χαῖρε, τοῦ ζῶντος ὕδατος / πηγὴ ἀκένωτος, Δέσποινα. (Τροπάριο τῆς γ' ὠδῆς).

Γενικότερα, χρησιμοποιοῦσε εἰρμούς τῶν παλαιότερων συνθετῶν Ἀνδρέου Κρήτης, Κοσμᾶ Μελωδοῦ, Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Γερμανοῦ Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ καὶ συγχρόνων του, ὅπως τῆς Κασιανῆς.

Ἐπὶ τὴν ὑπάρχουν διεσπαρμένοι σέ ἀνέκδοτα λειτουργικά βιβλία περίπου ἑκατὸν κανόνες του, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐκδόθηκαν γύρω στοὺς 80 στά *Analecta hymnica graeca* καὶ κάποιοι ἀπὸ μεμονωμένους μελετητές. Κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἐκδόθηκαν ἐπίσης ὀρισμένα κοντάκια, πλήρη ἢ ἑλλιπῆ, τὰ περισσότερα σέ ἁγίους, ἕνα στά προεόρτια τῶν Χριστουγέννων καὶ ἕνα στή Σύλληψη τῆς Ἁγίας Ἄννης, τὰ ὁποῖα διατηροῦν στὴν ἀκροστιχίδα, συχνὰ παρεφθαρμένα, τὸ ὄνομα τοῦ *ΙΩΣΗΦ* στὴν ἀκροστιχίδα, πλήρες ἢ ἑλλιπές, ἐκτός ἀπὸ ἕνα πού δίνει ἀπλῶς *ΕΙΣ*. Ὁ ἐκδότης J. B. Pitra ἐπιγράφει σ' αὐτὰ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰωσήφ Ὑμνογράφου, ἂν καὶ δέν φαίνεται νά εἶναι καλὰ ἐνημερωμένος, ἐφόσον τὸν θεωρεῖ συνομήλικο τοῦ Θεοδώρου. Ὅτι πράγματι πρόκειται γιὰ τὸν Ἰωσήφ τὸν Σικελιώτη ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὰ τέσσερα κοντάκια πού ἐξέδωσε ὁ E. Mioni, ἀφιερωμένα σέ ἀγαπητὰ πρόσωπα μέ τὰ ὁποῖα ὁ Ἅγιος συνδεόταν φιλικά, στὸν Γρηγόριο Δεκαπολίτη, τὸν Πατριάρχη Ἰγνάτιο, τὸν Ἅγιο Βαρθολομαῖο, τοὺς Ἁγίους Ναζάριο, Γερβάσιο, Προτάσιο καὶ Κέλσο. Τὸ γεγονός ὅτι ὁ Δεκαπολίτης πέθανε ὀκτώ χρόνια μετὰ τὸν Ἰωσήφ τὸν Στουδίτη ἀποκλείει τὸν δεύτερο ἀπὸ τὴν πατρότητα τοῦ οἰκείου κοντακίου, συνεπῶς καὶ ὅλων τῶν ἄλλων.

Ὅλα αὐτὰ τὰ κοντάκια ἔχουν τὰ μέτρα καὶ τίς μελωδίες τοῦ Ρωμανοῦ. Ὡς πρὸς τὸ ὕφος τῶν κοντακίων, ὅπως ὅλα τὰ κοντάκια τῆς ἐποχῆς, ἔτσι καὶ αὐτὰ τοῦ Ἰωσήφ ἔχουν ἐγκωμιαστικὸ χαρακτῆρα.

Τέλος, νά σημειώσουμε ὅτι ἐκτός ἀπὸ τὸ ὑμνογραφικὸ του ἔργο, παραδίδονται μέ τὸ ὄνομά του καὶ δύο ἐγκώμια στὸν ἅγιο προστάτη τοῦ Ἀπόστολο Βαρθολομαῖο.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ:

ΔΕΤΟΡΑΚΗΣ, Θ., Βυζαντινὴ Ὑμνογραφία, πανεπιστημιακὴ παραδόσεις. Ἡράκλειο, 1997, σ. 170.

ΔΕΤΟΡΑΚΗΣ, Θ., Βυζαντινὴ Φιλολογία: τὰ πρόσωπα καὶ τὰ κείμενα. Ἡράκλειο, 2003, σ. 486-497.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΑ MIGNE. τ. 105. 931-933 καὶ 940-976.

ΤΡΕΜΠΕΛΑ, Π. Ν., Ἐκλογή Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ὑμνογραφίας. Ἐκδοσις β' Ἀδελφότητος Θεολόγων «Ο ΣΩΤΗΡ», Ἀθῆναι, Νοέμβριος 1978, σσ. 386 κ.έ.

ΤΩΜΑΔΑΚΗ, Ε. Ι., Ἰωσήφ ὁ Ὑμνογράφος. Βίος καὶ ἔργον, διδακτορική διατριβή, Ἀθῆναι 1971, σ. 107-232.

ΤΩΜΑΔΑΚΗΣ, Ε. Ι., Βυζαντινὴ Ὑμνογραφία καὶ ποίσις. Θεσσαλονίκη, Πουρναράς, 1993, σ. 168-170.

ΧΡΗΣΤΟΥ, Π. Κ., Ἑλληνικὴ Πατρολογία τ. 5, Πατριαρχικὸν Ἴδρυμα Πατερικῶν Μελετῶν, 1992 σσ. 692-694 καὶ 701-702.

ΧΡΟΝΗ - ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ, Μ., «Ἡ παρουσία τοῦ Τριαδικοῦ Τροπαρίου στοὺς ἀσματικούς κανόνες τοῦ Ἰωσήφ Ὑμνογράφου», Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τ. 37 (2005-2006), σ. 249-315.

Ἀπολυτίκιον.

Ἦχος γ'. Τὴν ὠραιότητα.

Τό δωδεκάχορδον, τοῦ Λόγου ὄργανον, τὴν παναρμόνιον, λύραν τῆς χάριτος, τόν Ὑμνογράφον Ἰωσήφ, τιμήσωμεν ἐπαξίως· οὗτος γάρ ἀνύμνησε, μελιχροῖς μελωδήμασι, Πνεύματι κινούμενος, τῶν Ἁγίων πᾶν σύστημα. Μεθ' ὧν καὶ ἱκετεύει ἀπαύστως, δοῦναι ἡμῖν παισμάτων λύσιν.

Κοντάκιον. Ἦχος γ'.

Ἡ Παρθένος σήμερον.

Ἡ θεόπνους γλῶσσά σου, δαβιτικῶς ἀνεδείχθη, ὄξυγράφου κάλαμος, τῇ θεϊκῇ ἐπιπνοίᾳ, ἄθλους μέν, τοὺς τῶν Ἁγίων ὑμολογοῦσα, χάριν δέ, τὴν ἐξ ἀγόνων καλλιγραφοῦσα, Ἰωσήφ τοῖς ἐκβοῶσι· χαίροις κιθάρᾳ ὑπερκοσμίων ᾠδῶν.

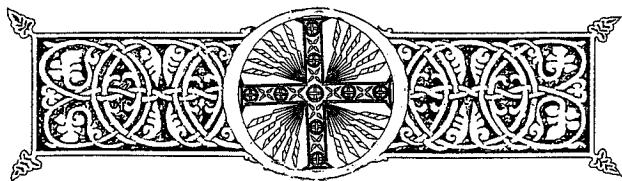
Μεγαλυνάριον.

Χαίροις Ἐκκλησίας θεῖος αὐλός, ἠδύφωνος σάλπιγξ, καλλικέλαδος ἀπδῶν· χαίροις τῶν Ἁγίων, ὁ ἔνθους ὑμνήπολος, ὃ Ἰωσήφ τρισμάκαρ, στόμα θεόληπτον.

ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Θεολόγος

Μοναχοῦ Μωϋσέως Ἀγιορείτη

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΑΓΙΟΡΕΙΤΕΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΙ ΠΟΙΗΤΕΣ

ποίηση πάντοτε μιλά στις καρδιές τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἐκκλησιαστική ποίηση ἔχει μία ἱερότητα καί συγκινεῖ τ' ἀνθρώπινα βάρη. Ἐχει μακρά καί πλούσια ἱστορία καί μεγάλα ὀνόματα. Ἡ σύνθεση ἐκκλησιαστικῶν ποιημάτων καί ὕμνων ἀποτελοῦν ὠραίες προσευχές, ὅπως οἱ Ψαλμοὶ τοῦ Προφητάνακα Δαβίδ. Στούς χριστιανικούς χρόνους ἡ ἐκκλησιαστική ποίηση ἀνεβάζει τόν πιστό στόν οὐρανό. Πηγές τῆς ὕμνογραφίας ὑπῆρξαν ἡ Ἁγία Γραφή, ἡ Πατρολογία καί ὁ Συναξαριστής. Ἐπακούει στις δογματικές ἀλήθειες καί θέλει νά ὀδηγήσει τούς ἀκροατές σέ μετάνοια, ἀφροῦ συναισθανθοῦν τήν ἀδυναμία καί ἀμαρτωλότητά τους¹. Τό Ἅγιον Ὅρος ὑπῆρξε πηγή ἐμπνεύσεως πολλῶν.

Ἄν περιορισθοῦμε στούς παλαιότερους Ἀγιορεῖτες ὕμνογράφους θ' ἀναφέρουμε: Νεόφυτο τόν Κασσοκαλυβίτη (†1780), Ἀθανάσιο Ἰβηρίτη (18ος αἰ.), ἅγιο Νικόδημο τόν Ἀγιορείτη (†1809), ἅγιο Ἀθανάσιο τόν Πάριο (†1813), Ἀγάπιο τόν Λάνδο, Ραφαήλ τόν Κασσοκαλυβίτη καί ἄλλους². Ἐπίσης ὁ μοναχός Ἰωάννης Ἀγιαννανίτης, Χριστοφόρος Ἰβηροσκπιώτης, Ἰάκωβος Νεοσκπιώτης, Ἀντώνιος Νεοσκπιώτης, Ἰωάννης Κατουνακιώτης καί ἄλλοι³. Ὁ μακαριστός Γέροντας Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης ἀναφέρει τούς Παῦλο Ξηροποταμνόν, Δαυῖδ, Ἰωνᾶ Κασσοκαλυβίτη, Γεράσιμο Ἰωαννουλή, Ὀνούφριο Ἰβηρίτη, Διονύσιο Ἀγιοαρτεμίτη, Γερμανό Ἐσφιγμενίτη, Βενέδικτο Ἀγιοπαντελεημονίτη, Θεόφιλο Ἀγιαννανίτη, Κύριλλο Λαυριώτη καί ἄλλους⁴.

Ἄρκοῦμενοι στούς Ἀγιορεῖτες ὕμνογράφους τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος ἀναφέρουμε:

Νήφωνα τόν Ἰβηροσκπιώτη (†1904). Γεννήθηκε στή Σίφνο τό 1830. Νέος μόνασε στήν Καλύβη τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος τῆς σκήτης Τιμίου Προδρόμου τῆς μονῆς Ἰβήρων. Ἀσχολήθηκε συστηματικά μέ τήν ὕμνογραφία. Ὑπῆρξε συνεχιστής τοῦ ἔργου Ἀθανασίου καί Ὀνουφρίου τῶν Ἰβηριτῶν καί τῶν Ἰβηροσκπιωτῶν Χριστοφόρου καί Γερασίου. Ὅσοι ἀσχολήθηκαν μέ τήν ποίησή του τόν χαρακτηρίζουν πολυγραφώτατο ὕμνογράφο⁵.

Τόν ἱερομόναχο Χαρίτωνα Βιγλιώτη (†1906). Γεννήθηκε στά Τρίκαλα τό 1836. Μόνασε στά Μετέωρα, τό Σινᾶ καί σέ διάφορα μέρη τῆς ἐρημου τοῦ Ἁγίου Ὅρους. Ἦταν λίαν ἐνάρετος κι ἔγραφε διδακτικά καί ψυχωφέλιμα⁶. Τόν ἱερομόναχο Γεράσιμο Ἰβηροσκπιώτη (†1914). Γεν-

νήθηκε στη Νάξο τό 1879. Ἐκάρη μοναχός στην Καλύβη τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος τῆς σκήτης Ἰβήρων. Συνέθετε ὠραῖα ὑμνογραφήματα, γιά τά ὁποῖα ἐθαυμάζετο ἀπό τούς σπουδαίους φιλόλογους Γ. Λαμπάκη καί Σ. Λάμπρου. Συνέθεσε περί τίς ἐβδομήντα ἱερές ἀκολουθίες καί ἑκατό ἀπολυτίκια. Ἐκοιμήθη νέος ἀπό φυματίωση⁷. Τόν ἱερομόναχο Μεθόδιο Κausοκαλυβίτη (†1920). Διετέλεσε γραμματεῦς τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος καί ἀδελφός τῆς μονῆς Σίμωνος Πέτρας. Ἦταν ἄριστος πνευματικός καί εἶχε αὐστηρό ἀσκητικό βίο. Γεννήθηκε στην Ἡλιούπολη τῆς Μ. Ἀσίας τό 1850. Ἀσχολήθηκε μέ τήν ἐκκλησιαστική ποίηση καί τή σύνταξη ἱερῶν ἀκολουθιῶν. Ὁ μητροπολίτης πρῶν Λεοντοπόλεως Σωφρόνιος Εὐστρατιάδης ἀναφέρει περί αὐτοῦ: «Εἶναι ποιητής πολλῶν Ἀκολουθιῶν, ἅς καί ἐμελοποιεῖ, ἅ τε μουσικός ὢν ἐκ τῶν ἀρίστων». Ἀνεπαύθη στό σπήλαιο τοῦ ὁσίου Ἀθανασίου τοῦ Ἀθωνίτου⁸.

Τόν ἱερομόναχο Ἱερώνυμο Ἀγιοπαυλίτη (†1943). Ἦταν ἀπό χωριό τῶν Χανίων τῆς Κρήτης. Νέος κοινοβίασε στή μονή τοῦ Ἁγίου Παύλου. Ζούσε μία θαυμαστή ἀσκητική ζωή. Ἡ μετάβασί του στην Ἀττική δημιούργησε μονή καί παρά τήν τύφλωσή του ἔγινε πόλος ἔλξεως πολλῶν μετανοούντων. Στην πλούσια βιβλιοθήκη τῆς μονῆς Ἁγίου Παύλου φυλάγονται χειρόγραφα τετράδιά του μέ χιλιάδες στίχους του⁹. Τόν ὁσιακῆς βιοτῆς Σιμωνοπετρίτη ἠγούμενο Ἱερώνυμο (†1957). Γεννήθηκε στό Ρεῖζ-Δερέ τῆς Μ. Ἀσίας τό 1871. Ὑπῆρξε μουσικός, ὑμνογράφος, εὐλαβῆς ποιητής, διακριτικός καί διορατικός πνευματικός στό μέτοχι τῆς Μονῆς του στην Ἀθήνα, ὅπου μακάρια ἀναπαύθηκε τόν ὕπνο τοῦ δικαίου¹⁰.

Μοναχό Ἰλαρίωνα τόν Ξενοφωντινό (†1957). Γεννήθηκε στό Ὀφρύναιο Δαρδανελίων τό 1877. Νέος μόνασε στην Καλύβη τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων τῆς Ξενοφωντινῆς σκήτης τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου. Κτίζοντας πεζούλια ὅλη τήν ἡμέρα, συνέθετε μέ τό νοῦ τοῦ ὑμνογραφήματα καί τή νύχια τά κατέγραφε στό χαρτί. Τό ὑμνογραφικό του ἔργο σώζεται σέ δύο χειρόγραφους τόμους. Στόν πρῶτο περιέχονται 20 κανόνες πρὸς τή Θεοτόκο καί 36 σέ διαφόρους ἁγίους. Στόν δεύτερο περιέχονται 8 κανόνες πρὸς τή Θεοτόκο καί 43 σέ διαφόρους ἁγίους. Ὑπῆρξε θεοτοκοφιλῆς καί ἀγιοφίλος ἐκκλησιαστικός ποιητής¹¹. Μοναχό Ἰωσήφ Νεοσκηπιώτη τόν ἠσυχαστή (†1959). Γεννήθηκε στην Πάρο τό 1897. Νέος περιφέρεται σι' ἀσκητήρια τῆς ἐρήμου τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Στούς στίχους του διαφαίνεται ἡ ἐνθερμη Θεοτοκοφιλία του¹². Μοναχό Ἀβιμέλεχ Μικραγιαννανίτη (†1966). Ὁ κατά κόσμον Γεράσιμος Μπονάκης γεννήθηκε στό χωριό Ἐμπρόσνερο Χανίων Κρήτης τό 1872. Ἐζησε ἀπό νέος σέ διάφορα μέρη τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Κατέληξε στην Καλύβη τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τῆς σκήτης τῆς Μικρᾶς Ἀγίας Ἀννης. Ἡ ὑμνογραφία του δείγμα τρανό τῆς φιλοθεΐας Θεομπροφιλίας καί ἀγιοφιλίας του. Ἄφησε φήμη ὁσίου ἀσκητοῦ¹³.

Τόν μοναχό Ἰσιδώρο Κausοκαλυβίτη (†1968). Ἀπό τήν Ἀνδρούσα τῆς Μεσσηνίας, ὅπου γεννήθηκε τό 1885, προσῆλθε τό 1904 στην

Καλύβη τοῦ ἁγίου Χαράλαμπος τῆς σκήτης τῶν Κουσοκαλυβίων. Ἐσχολήθηκε μέ τή συγγραφή, τήν ποίηση, τήν ἰκονογραφία, τήν ξυλογλυπτική, τή διακόσμηση κολλύβων, τή βοτανολογία καί ἄλλα. Στό ποιητικό του προσκυνητάρι γιά τή Σκήτη του ἐκφράζει ὅλη τήν ἀγάπη του¹⁴. Τόν μοναχό Σάββα Φιλοθεΐτη (†1970). Ἐπί τῶν ἡμερῶν Χαλκιδικῆς προσήλθε στή μονή Φιλοθέου νέος. Ἐπῆρξε φιλόθεος, φιλάγιος καί φιλάρετος μοναχός. Πρός ὠφέλεια τῶν ἀδελφῶν του ἄφησε ὑμνογραφήματα, διηγήματα, ἄρθρα, ρητά, ἐπιστολές καί νουθεσίες. Εἶχε καί αὐτός ἔντονη θεοτοκοφιλία¹⁵. Τόν μοναχό Ἀθανάσιο Κουσοκαλυβίτη (†1988), ἀπό τό Πολύδροσο Φωκίδος. Ἐκάρη μοναχός στήν Καλύβη Τιμίου Σταυροῦ τῆς σκήτης Κουσοκαλυβίων. Εἶχε ἰδιαίτερη ἀγάπη στή Θεοτόκο, γιά τήν ὁποία ἐξέδωσε βιβλίον καί ἔγραψε στίχους. Ἐκοιμήθη πάμφτωχος στό Φιλοθεΐτικο Κελλί τοῦ ἁγίου Δημητρίου¹⁶.

Τόν μοναχό Γεράσιμο Μικραγιαννανίτη (†1991). Γεννήθηκε στή Δρόβιανη Β. Ἡπείρου τό 1905. Στήν Καλύβη τοῦ Τ. Προδρόμου τῆς σκήτης Μικρᾶς Ἁγίας Ἄννης ἐκάρη μοναχός τό 1923. Ἐγίνε παντοῦ γνωστός γιά τό πλούσιο χάρισμα τῆς ὑμνογραφίας του. Ἐμπευσμένα καί περίτεχνα κατόπιν μελέτης καί προσευχῆς. Ἐγραψε περισσότερες ἀπό 2000 ἱερές ἀκολουθίες. Πολλοί ἔγραψαν πολλά γιά τό ἔργο του. Τιμήθηκε ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, τήν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν καί ἄλλους φορεῖς. Τόν ἀναφέρουν ἀριστο ὑμνογράφος, ἀκάματο συνθέτης, μοναδικός γιά τόν ὄγκο τοῦ ἔργου του. Ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ στίς 7.12.1991 ἡσυχά καί εἰρηνικά, ἔχοντας στό στόμα του τό ὄνομα τοῦ ἁγίου Νεκταρίου, στόν ὁποῖο εἶχε συνθέσει μία ἀπό τίς ὠραιότερες ἀκολουθίες του¹⁷.

Τόν μοναχό Ἰωσήφ Βατοπεδινό (†2009). Ἦταν ἀπό τή Δρούσια Πάφου Κύπρου, ὅπου γεννήθηκε τό 1921. Μόνασε στίς μονές Σταυροβουνίου, Μίνθης Κύπρου καί Βατοπεδίου, σέ κελλιά τῆς Μικρᾶς Ἁγίας Ἄννης, τῆς Νέας Σκήτης καί τῶν Καρυῶν. Εἶναι γνωστός γιά τίς συγγραφές ἐποικοδομητικῶν βιβλίων, τίς ὁμιλίες του καί τά ὑμνογραφήματά του¹⁸.

Τόν μοναχό Θεόκλητο Διονυσιάτη (†2006). Τόν γνωστό πολυγραφώτατο Γεροντά, ὁ ὁποῖος στό πλούσιο καί ἀξιόλογο ἔργο του μᾶς ἄφησε καί ποιήματα¹⁹. Μέ τήν ποίηση ἀσχολήθηκαν ἐπίσης οἱ: Χαράλαμπος Βατοπεδινός (†1914), Εὐγένιος Λαυριώτης Ἐφέσιος (†1953), Σπυρίδων Κύπριος (†1954), Κύριλλος Γρηγοριάτης (†1969), Ἀθανάσιος Γρηγοριάτης (†) καί Ἀνδρέας Ἀγιορείτης (†). Οἱ ἐπιζῶντες Νεόφυτος, Δαμασκηνός καί Ἀρτέμιος Γρηγοριάτες, Συμεών Σταυρονικητιανός, Ἰωακείμ Προφητηλιάτης καί ὁ ταπεινά ὑπογράφων, πού ἔχει ἐκδώσει δύο ποιητικές συλλογές καί ἐτοιμάζει τρίτη²⁰.

Πρίν κλείσω τήν ἀφιλόδοξη αὐτή γραφή θά ἤθελα ν' ἀναφέρω δύο ἀκόμη ὑμνογράφους: Τόν πρῶτον Σιμωνοπεριτῆ ἱερομόναχο Πορφύριο, ἡγούμενο σήμερα τῆς σκήτης τῆς Βεροίας, φιλόλογο καί πολυγρα-

φώτατο καί τόν ιερομόναχο Ἐθανάσιο Σιμωνοπεριτίη. Ὁ π. Ἐθανάσιος γεννήθηκε τό 1950 στό Δενδροχώρι Τρικάλων. Εἶναι ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν. Μόνασε στά Μετέωρα καί μονάζει στήν ἱερά μονή Σίμωνος Πέτρας. Τό 1992 τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο τοῦ ἀπένευμε τό ὄφικιο τοῦ Μεγάλου Ὑμνογράφου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, πού πρώτη φορά ἐδόθη στόν μακαριστό Γέροντα Γεράσιμο Μικραγιαννανίτη. Ἔχει συνθέσει περί τίς ἑκατό γραφурές, ἱερές ἀκολουθίες καί ἄλλα πολλά ἔργα²¹. Τελευταία ὑμνογραφική του ἐργασία ἦταν ἡ ωραία σύνθεση ἱερῆς ἀκολουθίας γιά τή συμπλήρωση ἑκατό ἐτῶν ἀπό τήν ἀπελευθέρωση τοῦ Ἁγίου Ὀρους ἀπό τόν τουρκικό ζυγό (2.11.2012).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Τομαδάκη Β.Ν., Ὑμνογραφία, «Θρησκευτική καί Ἡθική Ἐγκυκλοπαίδεια», Ἀθῆναι 1967, τ. 11, σσ. 944-949.
2. Νικήτα Ζ.Δ., Νεότερη ἀρχαιοελληνική λογοτεχνία, «Ὑμνίτωρ», Βέροια 2001, σσ. 103-120.
3. Χατζηφώτη Μ. Ἰ., Ὑμνογραφία καί ψαλτική τέχνη στόν Ἄθω, «Ὑμνίτωρ», Βέροια, 2001, σσ. 129-130.
4. Γερασίμου Μικραγιαννανίτου μοναχοῦ, Ἡ ὑμνογραφία ἐν Ἁγίῳ Ὀρει, «Ἐπετηρίς Ἀθωνιάδος Σχολῆς», Ἀθῆναι 1966, σσ. 79-80.
5. Μωυσέως Ἀγιορείτου μοναχοῦ, Μέγα Γεροντικό ἐναρέτων Ἀγιορειτῶν τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος, Θεσσαλονίκη 2011, τ. 1, σσ. 65-66.
6. Ἰωαννικίου Κοτσώνη ἱερομ., Ἀνθοδέσμη ἀπό τό Περιβόλι τῆς Παναγίας. Κουφάλια Θεσσαλονίκης 1992, σσ. 13-55.
7. Μωυσέως Ἀγιορείτου μοναχοῦ, ὄπ.π., σσ. 113-115.
8. Μαξίμου Κουσοκαλυβίτου ἱερομ., Ἀσκητικές μορφές καί διηγήσεις ἀπό τόν Ἄθω, Ἄγιον Ὀρος 2001, σσ. 181-183.
9. Σιβακτάκη Ἀντωνίου, Κρῆτες Ἀγιορεῖτες Μοναχοί, Ἱεράπετρα 2007, σσ. 104-107.
10. Μωυσέως Ἀγιορείτου μοναχοῦ, Ἱερόνυμος Σιμωνοπεριτίης ὁ Γέρον τῆς «Ἀναλήψεως», Θεσσαλονίκη 2008.
11. Ἰωακείμ ἀρχιμ., Παλαίστρα ἁγίων
12. Ἰωσήφ Βατοπεδινῶ μοναχοῦ, Γέρον Ἰωσήφ ὁ Ἡσυχαστής, ἀγῶνες, ἐμπειρίες, διδασκαλίες, Ἄγιον Ὀρος 1983.
13. Σιβακτάκη Ἀντωνίου, Γέρον Ἀβιμέλεχ Μοναχός, ἕνα διαμάντι τῆς Ἀθωνικῆς Ἑρήμου, Σπεῖα 2000.
14. Ἰσιδώρου Κουσοκαλυβίτου μοναχοῦ, Προσκυνητῆριον τῆς Ἱερᾶς Σκήτης τῶν Κουσοκαλυβίων, ἐν Ἁγίῳ Ὀρει 1915, Θεσσαλονίκη 2000.
15. Μωυσέως Ἀγιορείτου μοναχοῦ, Μέγα Γεροντικό ἐναρέτων Ἀγιορειτῶν τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος, Θεσσαλονίκη 2011, τ. 2, σσ. 833-834.
16. Μαξίμου Κουσοκαλυβίτου ἱερομ., ὄπ.π. σσ. 237-239.
17. Θεοκλήτου Διονυσίου μοναχοῦ, Γεράσιμος Μοναχός Μικραγιαννανίτης Ὑμνογράφος τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, Θεσσαλονίκη 1997.
18. Μωυσέως Ἀγιορείτου μοναχοῦ, Μοναχός Ἰωσήφ Βατοπεδινός (1921-2009),

«Πρωτῶτον» 115/2009, σσ. 285-287.

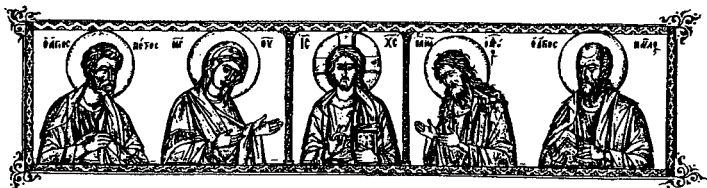
19. Θωμᾶ Βαμβίνη πρωτοπρ., Σύντομη ἀναφορά στό συγγραφικό ἔργο τοῦ μοναχοῦ Θεοκλήτου Διονυσιάτου, «Πρωτῶτον» 102/2006, σσ. 12-17.

20. Μωυσέως Ἀγιορείτου μοναχοῦ, Ἀγιορεῖτες ποιητές καί στιχοπλόκοι, «Πίστη καί Νεοελληνική Λογοτεχνία», Λευκωσία 1990, σ. 266.

21. Μωυσέως Ἀγιορείτου μοναχοῦ, Ὁ ὑμνογράφος ἱερομόναχος Ἀθανάσιος Σιμωνοπετρίτης καί τό ὑμνογραφικό του ἔργο, «Πρωτῶτον» 82/2001, σσ. 51-54.

Μοναχός ΜΩΥΣΗΣ ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ

Ἁγίων Πιλλᾶ

ΓΙΑ ΤΟΝ ΥΜΝΟΓΡΑΦΟ ΓΕΡΑΣΙΜΟ ΜΙΚΡΑΓΙΑΝΝΑΝΙΤΗ

πιστοῦς Χριστός χθές καί σήμερον ὁ αὐτός καί εἰς τοὺς αἰῶνας (Ἑβρ. ιγ' 8). Ἀθάνατος καί ἀνίκητος ὁ Χριστός, ἀνίκητη καί ἡ Ἐκκλησία Του πού εἶναι ὁ Κύριος παρατεινόμενος εἰς τοὺς αἰῶνας. Φαίνεται ὅμως πῶς αὐτό ἰσχύει καί γιά τίς ἱερές τέχνες τῆς εἰκονογραφίας, τῆς ὑμνογραφίας καί ὑμνολογίας, πού εἶναι τά δύο βασικά μέσα γιά τή θεία λατρεία.

Πίσω ἀπό τοὺς θεόπνευστους καί κατανουκτικούς ὑμνους τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας βρίσκεται ἡ γραφίδα καί τό τίμιο χέρι ἁγίων ἀνδρῶν πού ἐξέπεμπαν ἐκ καρδίας ἀγνῆς καί θεοκινήτου νοός τά αἰσθήματα καί τοὺς θείους κραδασμούς τῆς ὑπαρξῆς τους πρὸς τὸν Νυμφίο τῆς ψυχῆς καί ἰδρυτή τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας μας.

Συνεχίζοντας μιά πλούσια καί μακρόχρονη παράδοση πού σημάδεψαν μεγάλοι ἅγιοι ὑμνογράφοι ὅπως ὁ Ἰωάννης Δαμασκηνός, Κοσμᾶς ὁ Μαΐουμᾶ, Ἀνδρέας Κρητῆς κ.ἄ. ὁ μακαριστός Γέροντας Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης ἀφιέρωσε τή ζωή του στήν ὑμνογραφία καί ἔδωσε ἔργο θαυμαστό – μιά λαμπρή σελίδα στήν ἱστορία τῆς ὀρθόδοξης ὑμνογραφίας. Πευφυτευμένος παρά τās διεξόδους τῶν ὑδάτων, ζώντας στό Ἅγιον Ὅρος, διερμήνευσε καί διοχέτευσε τοὺς ἱερούς παλμούς τῆς ταπεινῆς του καρδίας σέ ὑμνους στόν Χριστό, τήν Παναγία καί τοὺς Ἁγίους καταθέτοντας ἔργο σημαντικώτατο.

Δέν εἶμαι εἰδικός περὶ ὑμνογραφίας. Ἀπλῶς ὡς ἀναγνώστης ὠφελοῦμαι καί καίρομαι ἀπό τά ἱερά του ποιήματα καί γεραίρω τή μνήμη του. Εἶναι σίγουρο ὅτι μέ γερή γνώση καί δεξιότατο χειρισμό τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς καί μέ θαυμάσιο ποιητικό αἰσθητήριο συνέθεσε χιλιάδες ὑμνους πού ἔγιναν μεγάλο ἀπόκτημα γιά τήν λατρεία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καθιστάμενος ὁ ἐγκυρότερος ὑμνογράφος τῶν ἡμερῶν μας.

Σ' ἓνα παλαιό προσκυνηματικό ὁδηγό τοῦ Ἁγίου Ὁρους διαβάζουμε: «Ἀπό τό Καρούλι, ἀνηφορίζων πρὸς δυσμάς, προχωρεῖς εἰς τά ἀνώμαλα ὑψώματα, κατά μῆκος τῆς μεσημβρινῆς παραλίας τῆς Ἀγιορειτικῆς Χερσονήσου καί, μετὰ ἡμίσειαν περίπου ὥραν, φθάνεις εἰς τό κελλίον τοῦ Μοναχοῦ Γερασίμου Μικραγιαννανίτου. Οὗτος ὁ εὐλογημένος μοναχός Γεράσιμος κατάγεται ἀπό τήν Βόρειον Ἠπειρον καί ἀσκητεῖ ἐπί 30 ἔτη εἰς τό Ἅγιον Ὅρος, κέκτηται δὲ παρά Θεοῦ τό χάρισμα τοῦ ὑμνογράφου».

Ὁ μακαριστός μοναχός Γεράσιμος, κατά κόσμον Ἀναστάσιος – Ἀ-

θανάσιος γεννήθηκε τὸ 1905 στὴν Δρόβιανη τῆς Β. Ἡπείρου. Ἐφηβος ἀκολούθησε τὸν πατέρα του στὸν Πειραιᾶ, ὅπου αὐτὸς εἶχε ἐγκατασταθεῖ γιὰ ἔργασία. Ἀφοῦ ἔζησε μὲ τὸν πατέρα του γιὰ λίγο στὸν Πειραιᾶ, στὴ συνέχεια μετακόμισαν στὴν Ἀθήνα ὅπου τέλειωσε τὸ Γυμνάσιο, καὶ ἐπειδὴ διψοῦσε γιὰ γράμματα συνέχισε τὰ μαθήματά του σὲ ἀνώτερη σχολὴ ἑλληνικῆς παιδείας.

Ἐζησε στὴν ἐνορία Ἁγίου Διονυσίου Ἀρεοπαγίτη ἀγωνιζόμενος πάντα γιὰ τὴν πνευματικὴ του κατάρτιση. Ἐκεῖ γνώρισε καὶ τὸν Ἅγιο Νεκτᾶριο πού, ὄντας διευθυντὴς τῆς Ριζαρείου, ἐρχόταν ἐκεῖ καὶ λειτουργοῦσε τακτικά.

Ἐχοντας κλίση στὸν μοναχισμό ἔρχεται στὸ Ἅγιον Ὅρος στὶς 15 Αὐγούστου 1922 καὶ ἐγκαταβιώνει ὡς δόκιμος στὴν σκήτη τῆς Μικρᾶς Ἁγίας Ἄννας ἔχοντας γέροντα τὸν Μικρασιάτη ἱερομόναχο Μελέτιο. Στὸ Ἅγιον Ὅρος ἐκτός ἀπὸ τὸ διακόνημά του βρῆκε τὸν καιρὸ ὥστε νὰ μελετήσῃ τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς, ἐμπλουτίζοντας ἔτσι τὴ γλῶσσα καὶ τρέφοντας τὸ ποιητικὸ του ἄλγαντο. Ὑπῆρξε, ὅπως πολλοὶ μαρτυροῦν, πολὺ φιλόξενος καὶ κοινωνικός.

Ὁ Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης εἶναι μιά ἀπὸ τὶς σπάνιες περιπτώσεις ὕμνογράφων, πού τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ ἔργου του χρησιμοποιήθηκε ἀμέσως στὴ λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ὕμνογραφία δὲν εἶναι λογοτεχνικὴ ἀπασχόληση – εἶναι μιά θαυμάσια προσευχή. Στὶς λέξεις καὶ στοὺς ρυθμούς ἐνσταλάζεται τὸ προσευχητικὸ δάκρυ, ἡ πίστη καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ ποιητοῦ πρὸς τὸν Θεό. Ὁ ἴδιος θεωροῦσε τὴν ὕμνογραφία προέκταση τῆς προσευχῆς, κοινωνία μὲ τὸν Θεό καὶ τοὺς Ἁγίους. Γράφει κάπου: «Ἐχω τὸν ἅγιο μπροστά. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν θέλω ἐπικοινωνία μὲ κανένα. Ἡ ὕμνογραφία, ἡ πνευματικὴ αὐτὴ ἔργασία, εἶναι ἔνωση τῆς ψυχῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ – εἶναι μιά θαυμάσια προσευχή. Εἶναι ἡ ὑπάτη φιλοσοφία».

Ἡ προσωπικὴ μου ἀντίληψη γενικά γιὰ τὴν ὕμνογραφία καὶ εἰδικά τὴν ὕμνογραφία τοῦ αἰδίου π. Γερασίμου, χωρὶς νὰ εἶμαι εἰδικός, εἶναι ὅτι πρόκειται γιὰ ποίηση μὲ κανόνες ἱερούς καὶ ὅπου δὲν χωροῦν συναισθηματισμοί, φαντασιώσεις, γλυκερότητες καὶ ἐπιδεικτικά σχήματα λόγου. Ὑπάρχουν αὐστηρά μέτρα, σεμνότητα καὶ ἐκφρασμένες δογματικές ἀλήθειες πού ὀδηγοῦν τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ψυχὴ σὲ κατάνυξη, σωστή θέαση καὶ αἴσθηση τοῦ ἱεροῦ καὶ ἀποτελοῦν καλὴν ὕμνηση τοῦ Θεοῦ μὲ ἀφανὴ μεγαλοπρέπεια.

Ὁ ὕμνογράφος μας αὐτός, κατὰ τὴ γνώμη τῶν εἰδικῶν, εἶναι ὁ μεγαλύτερος ὕμνογράφος τῆς μεταβυζαντινῆς ἐποχῆς μὲ εὐρύτατη ἀποδοχὴ καὶ τὸ ἔργο του ἐντάχθηκε γρήγορα στὶς ἐκκλησιαστικὲς ἀκολουθίες. Ἡ ἀξία τοῦ ἔργου του ἀναγνωρίσθηκε γρήγορα καὶ παντοῦ. Ἡ ἀνώτατη ἐκκλησιαστικὴ διάκριση δόθηκε ἀπὸ τὸν Πατριάρχη Ἀθιναγόρα, ὅταν ὁ π. Γεράσιμος ὀνομάστηκε ὕμνογράφος τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν τοῦ ἀπένευμε τὸ 1968 ἀργυ-

ρό μετάλλιο «διά τό ὑπέροχον ὑμνογραφικόν του ἔργον τό ὅποιον τιμᾷ τήν ἑλληνικήν γραμματείαν καί τήν θρησκευτικήν ποίησιν». Ὅπως κάποιος ἔχει σημειώσει χαρακτηριστικά, ὁ ὑμνογράφος Γεράσιμος δέν ἦταν «φρέαρ συντετριμμένον», ἀλλά πηγὴ «ὑδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον».

Τὰ τελευταῖα χρόνια τοῦ βίου του διαισθανόταν τόν θάνατό του. Ἔτσι φρόντισε νά καταγράψει τίς τελευταῖες πατρικές του ὑποθήκες καί νά ἐπιλέξει τόν τόπο τῆς ταφῆς του, κοντά στό σπήλαιο τῶν Ἁγίων Διονυσίου καί Μητροφάνους. Μέχρι τό ἐπίγειο τέλος του ἔγραφε. Στίς 6 Δεκεμβρίου 1991, ὕστερα ἀπό ἀναπνευστική δυσφορία, ἔμεινε κλινήρης καί τὰ ξημερώματα τοῦ Σαββάτου, 7 Δεκεμβρίου, ἄφησε στό κελλί του τήν τελευταία του πνοή σέ ἡλικία 86 ἐτῶν.

Πράος, εἰρηνικός καί ἥσυχος μέχρι τὰ βαθιά γεράματά του δέν ἔχασε τή γλυκύτητα τοῦ προσώπου του παρά τήν ἀγριότητα τοῦ τόπου πού κατοικοῦσε. Ἀναδείχθηκε, κατά γενικήν ὁμολογία, «τῶν ἀρετῶν θησαυρός, τῶν ἐν Ἐθῶ μοναστῶν θεῖον καύχημα».

Ἰδού κάποιες ἀπό τίς ὑποθήκες του, σημαντικές γιά ὅλους τοὺς Χριστιανούς:

«Ὅταν ἐργάζεσθε νά προσπαθεῖτε νά λέγετε τήν εὐχὴ «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ» καί ἐνδιαμέσως τό «Θεοτόκε Παρθένε».

«Νά ἔχετε ἀγάπην μεταξύ σας ἀδελφικήν, ἄδολον καί ἀνυπόκριτον διά νά σᾶς ἐπισκιαίνει ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ».

«Νά ἀγαπᾶτε καί νά σέβεσθε τόν πνευματικόν σας πατέρα, ἥτις ἀγάπη καί σεβασμός ἀναφέρεται εἰς τόν Χριστόν».

Ὁ βίος καί τό ἔργο του μπορεῖ ν' ἀποτελέσει πρότυπο γιά κάθε πιστό καί παράδειγμα γιά ὅσους θελήσουν ν' ἀσχοληθοῦν μέ τήν ἁγία τέχνη τῆς ὑμνογραφίας.

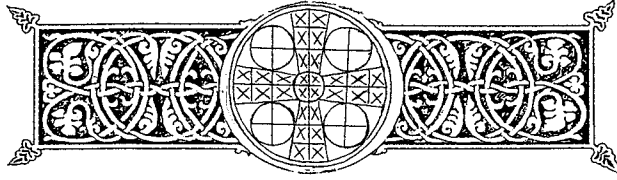
Τελειώνοντας παραθέτω δύο μικρά δείγματα ἀπό τό βιβλίον «Πλήρης ἀσματική ἀκολουθία πάντων τῶν ἐν τῇ κατὰ Κύπρον ἀγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ διαλαμπάντων ἀγίων» (ἔκδοσις τῆς Ἱεράς Κοινοβιακῆς Μονῆς Σταυροβουνίου).

Σεμνοπρεπές, εὐλογημένη Πάναγνε, ἡ ἐλεοῦσα πιστῶν, τοὺς χορούς ἀπαύστως, πᾶσι τοῖς οἰκέταις σου πορίζεις χάριν ἄφθονον, οὐρανοῦ ἐκ ταμείων, καί ἀπελαύνεις τήν ζόφωσιν, λυπηρῶν Κυπρίων καί θλίψεων.

Ἄστρα παμφαέστατα τῆς Ἐκκλησίας φωστῆρες, οἱ ἐν Κύπρῳ λάμπαντες, διαφόροις ἔτεσι πάντες Ἅγιοι, πειρασμῶν λύσατε, ταῖς ὑμῶν πρεσβείαις, νέφος ἤδη βαρύτατον, ὃ ἐπεκάλυψεν, ἅπασαν τήν νῆσον μακάριοι, καί τόν λαόν κουφίσατε, τόν πολυειδῶς ἐταζόμενον, ὡς ἡμῶν προστάται, ἀγίων πολυάριθμε πληθύς, καί τοῦ ἐχθροῦ καταβάλετε, θράσος τό ὀλέθριον».

ΑΝΤΩΝΗΣ ΠΙΛΛΑΣ

Φιλολόγος

Ἄνδρᾶ Κυριακοῦ

ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

ς ἐκλείπει καπνός» ἐξέλιπον αἱ ἡμέραι τοῦ 2012, «ὡς τήκεται κηρός ἀπό προσώπου πυρός». Ἐναπολώντας τὰ γεγονότα πού διαδραματίστηκαν κατά τή διάρκειά του, σημειώνουμε ἐνδεικτικά ὅτι τὰ τεύχη τοῦ Περιοδικοῦ 96, 97 καί 98 προστέθηκαν στό μακρὺ κατάλογο τῶν τευχῶν πού καλύπτουν περισσότερες ἀπό τρεῖς δεκαετίες καί πλησιάζουν, Θεοῦ εὐδοκήσαντος, τὰ ἑκατό. Οἱ φιλόπονοι, φιλόθεοι καί συνεπέστατοι συνεργάτες μας, πού οἰκοδομοῦν μέ τὰ ἄρθρα τους τοὺς πιστοὺς, ἀλλὰ κι ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ ἀφανεῖς καί ἀκενόδοξοι συνεργοί μας στή συλλογή τῶν συνδρομῶν, στή διεκπεραίωση κι ὄχι μόνο, δικαιούνται, ἅπαντες καί καθ' ἕνα ἕκαστος, τίς εὐχαριστίες, τόσο τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καί τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς, ὅσο καί τῆς πληθώρας τῶν ἀναγνωστῶν μας, στήν Κύπρο, τήν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καί τήν ἀλλοδαπήν. Εὐχεστε ἐκτενωῶς νά τοὺς χαρίσει ὁ Κύριος δύναμιν καί ὑγείαν κατ' ἄμφω γιά νά συνεχίζουν τό πολυσχιδές τους ἔργο καί τήν ἀνιδιοτελεῖ, ἀθόρυβη καί ἐν ἀφανείᾳ προσφορά τους.

Ποτέ δέν πιστέψαμε ὅτι ὁ σκοπός τῶν ἀγρυπνιῶν ἔχει ἐπιτευχθεῖ καί ἀπό τώρα καί στό ἐξῆς δέν εἶναι ἐπάναγκες νά τελοῦνται. Ἄλήθεια πότε ἔπαψαν νά ὑπάρχουν περιστάσεις ἢ θλίψεις καί ἀνάγκες; Ἀπό τήν ἄλλη ποιός μᾶς εἶπε ποτέ ὅτι ὁ Θεός δέν μᾶς θέλει νά ἀγρυπνοῦμε προσευχόμενοι ἢ ὅτι εἶναι μάταιο καί ἀνωφελές τό ἔργο αὐτό; Τουναντίον τό εὐαγγέλιον εἶναι σαφές: «πᾶς ὁ αἰτῶν λαμβάνει καί ὁ ζητῶν εὐρίσκει καί τῷ κρούοντι ἀνοιγίησεται» (Ματθ. ζ' 8). Κάπου ἄλλου, πάλι στό εὐαγγέλιο, ὁ Χριστός περαίνοντας τήν παραβολή τοῦ ἀδικου δικαστῆ λέγει συμπερασματικά: «ἀκούσατε τί ὁ κριτής τῆς ἀδικίας, λέγει, ὁ δέ Θεός οὐ μή ποιήσῃ τήν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βοώντων πρὸς αὐτόν ἡμέρας καί νυκτός» (Λουκ. ιη' 7); Τήν χρονιά πού πέρασε τὰ μέλη καί οἱ φίλοι τοῦ Συλλόγου μας εἶχαν τήν εὐκαιρία νά συμμετάσχουν σέ ἀγρυπνίες πού τέλεσαν οἱ ἐνορίες Ἁγίου Βασιλείου Στροβόλου, Ἁγίας Βαρβάρας (Καίμακλί), Ἁγίου Γεωργίου Ἀγλαντιᾶς, Τιμίου Σταυροῦ Στροβόλου καί Ἁγίας Βαρβάρας (Πλατύ Ἀγλαντιᾶς).

Ὄταν στά 1981 ἡ πρωτοπόρος ὁμάδα τῶν ἰδρυτικῶν μελῶν προχώρησε στήν ἴδρυση τοῦ Συλλόγου μας ἔθεσε ἀνάμεσα στοὺς στόχους τῆς καί τή γνωριμία μέ τήν ἐκκλησιαστική μας κληρονομιά. Στά πλαίσια τῆς πῖο πάνω προσπάθειας πλεῖστες ὅσες φωτογραφίες ἱερῶν εἰκόνων, ἀλλὰ καί ἱερῶν ναῶν τῆς Νήσου κοσμοῦν τὰ ἐξώφυλλα τῆς «Ὁρθόδο-

ξης Μαρτυρίας». Ἕνας ἄλλος τρόπος ὑλοποίησης τοῦ στόχου αὐτοῦ εἶναι ἡ γνωριμία μέ τίς ἐκκλησιές καί τά μοναστήρια τῆς Νήσου. Ἡ συνεχῆς παρότρυνση τῶν μελῶν μας μᾶς ὑποχρεώνει κάθε χρόνο νά ἐπισκεπτόμαστε διαφορετικές περιοχές τῆς Κύπρου. Κατά τό λῆξαν ἔτος στοχεύσαμε τή γνωριμία μέ προσκυνήματα τῆς περιοχῆς Πιτσιλιᾶς.

Ἔτσι κατά τό πρωινό τοῦ Σαββάτου, 20 Ὀκτωβρίου, ἀναχωρήσαμε γιά τή γυναικεία μονή τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος πού βρίσκεται στή βορινή πλευρά τοῦ βουνοῦ τῆς Ἀχεράς. Μόλις εἶχε τελειώσει ἡ θεία λειτουργία καί «εἰρήνη πολλή» βασίλευε στό καθολικό καί τούς πανέμορφους ἀνθισμένους κήπους. Προσκυνήσαμε καί προχωρήσαμε πρὸς τόν ἐπόμενό μας προορισμό πού ἦταν τό Παλαιχώρι. Στήν πανέμορφη ἐκκλησία τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος μέ τίς ἐκπληκτικές τοιχογραφίες τοῦ 16ου αἰῶνος, ἔργο πιθανῶς τοῦ Συμεών Ἀξέντη, μᾶς ξενάγησε μέ πολύ μεράκι ἕνας τῶν ἐπιτρόπων δείχνοντάς μας τόν χριστολογικό κύκλο καί τίς ὑπόλοιπες τοιχογραφίες πού κοσμοῦν ἐδῶ κι αἰῶνες τό κατανυκτικό αὐτό κτίσμα τῶν προγόνων μας. Περπατώντας στή συνέχεια στά δρομάκια τοῦ Παλαιχωριοῦ καταλήξαμε στήν ἐκκλησία τῆς Χρυσοπαντάνας, τόν ἐνοριακό ναό τοῦ Παλαιχωριοῦ Ὁρεινῆς, ὅπου εἶδαμε, μέ τή συνοδεία καί τήν καθοδήγηση τοῦ πιό πάνω ἐπιτρόπου, τίς τοιχογραφίες τοῦ 16ου αἰῶνος, ἰταλοκυπριακῆς σχολῆς αὐτή τή φορά, μιά καταπληκτική βυζαντινή φορητή εἰκόνα τῆς Θεοτόκου τοῦ 12ου αἰῶνος πού ἀποκαλύφθηκε τελευταία (ἦταν κρυμμένη κάτω ἀπό ἄλλη εἰκόνα) καί μιά ἄλλη εἰκόνα τῆς Θεοτόκου, τοῦ 16ου αἰῶνος δωρεά τῆς Βενετσιάνας φεουδάρχισσας τῆς περιοχῆς, πού ἀπεικονίζεται γονυπετής ἐνώπιον τῆς Θεομήτορος. Κάποιοι ξένοι περιηγητές (Γάλλοι) μᾶς κοίταζαν μέ ἀπορία τήν ὥρα πού προσκυνούσαμε τίς ἅγιες εἰκόνες καί ρώτησαν τό γιατί... Δίπλα στήν ἐκκλησία ὑπάρχει τό ἀναπαλαιωμένο κρησφύγετο τοῦ ἥρωα Γρηγόρη Αὐξεντίου στό βάθος ἑνός φούρνου. Βρήκαμε τήν εὐκαιρία καί τό ἐπισκεφθῆκαμε πρὶν ἀποχαιρετήσουμε τόν πρόθυμό μας ξεναγό.

Ἀκολουθώντας τόν ἀνηφορικό δρόμο στό ὄρεινό τοπίο τῆς Πιτσιλιᾶς κατευθυνθήκαμε πρὸς τόν Ἄγρo, ἀφήνοντας στά ἀριστερά μας τήν ἄγρια καί πετρώδη βουνοκορφή τῆς Παπούτσας. Ὁ Ἄγρoς, ἀμφιθεατρικά κτισμένος στή νότια πλευρά τῶν βουνῶν τῆς Πιτσιλιᾶς ἀνάμεσα σέ περιβόλια καί ἀμπέλια, ἀπλωνόταν μπροστά μας. Διαδέχθηκε σάν χωριό τήν πάλαι ποτέ διαλάμψασαν Μονή τοῦ Μεγάλου Ἄγρου. Στήν ἐκκλησία τῆς Παναγίας μᾶς περίμενε ὁ π. Κυπριανός πού μᾶς ξενάγησε μέ προθυμία καί μᾶς ἔδειξε τίς περίφημες βυζαντινές εἰκόνες τοῦ μοναστηριοῦ τῆς Θεοτόκου Ἀγριωτίσσης, τοῦ Παντοκράτορος καί τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου πού βρίσκονται στή διπλανή, ἀναπαλαιωμένη ἐκκλησία, ρυθμοῦ ξυλόστεγης βασιλικῆς μέ ἀγκιστρωτά κεραμίδια.

Μετά τό γεῦμα στό ξενοδοχεῖο «Ρόδον» πήραμε τό δρόμο γιά τή Λευκωσία ἀκολουθώντας ἕνα πανέμορφο δρομολόγιο, ἀνάμεσα σέ

πευκοδάση, περιβόλια, ἀμπελώνες καί δροσερές ρεματιές, συναντώντας τά χωριά Ποταμίτισσα, Κάτω Μύλος, Γεράσα, Λουβαράς κλπ. Ήταν ἀπόγευμα ὅταν ἐπιστρέψαμε στή βάση μας μέσω τοῦ αὐτοκινητόδρομου Λεμεσοῦ - Λευκωσίας.

Δέν θά μπορούσαμε νά παραλείψουμε τήν ἐκδρομή πού διοργανώσαμε στό Ἅγιον Ὅρος, ἀφοῦ τήν ἐπιζητοῦν καί τήν ἐπιδιώκουν τά μέλη καί οἱ φίλοι τοῦ Συλλόγου. Τό προσκύνημα στόν προορισμό αὐτό, πού εἶναι τό πρῶτο πού ξεκίνησε ἐδῶ καί χρόνια ὁ Σύλλογος, ἐξακολουθεῖ νά βρίσκεται ψηλά στίς προτεραιότητές μας, ὄχι γιά λόγους ὠφελιμιστικούς ἀλλά πνευματικούς. Τό ὄρος τοῦ Ἄθωνος μέ τήν πνευματική του αἴγλη δέν ἔπαψε νά ἀποτελεῖ, εὐλόγως, πόλο ἔλξεως, ὄχι γιά βαριεστημένους περιηγητές πού ψάχνουν ἐναγωνίως γιά προορισμούς διαφορετικούς καί πρωτόγνωρους, ἀλλά γιά προσκυνητές οἱ ὁποῖοι, κουρασμένοι ἀπό τή βιοπάλη, τίς περιστάσεις, τίς θλίψεις καί τίς ἀνάγκες, ψάχνουν ἐπειγόντως γιά λύσεις καί διψοῦν γιά μιᾶ πνευματική συνομιλία μέ μοναχούς πού λευκάνθηκαν στήν ἄσκηση καί πολυπείρους γέροντες πού μποροῦν νά δώσουν λύσεις, κατευθύνσεις καί συμβουλές. Κατά τόν γράφοντα, ἀκόμα καί ἡ ἐξομολόγηση ἑνός καί μόνο προσκυνητοῦ ἀξίζει τούς κόπους καί τίς ταλαιπωρίες στίς ὁποῖες ὑποβάλλονται οἱ ὑπεύθυνοι αὐτοῦ τοῦ προσκυνήματος, γιά τούς ὁποίους χρειάζεται νά κάνουν, αὐτοῖ πού ὠφελήθηκαν, καί καμμία προσευχή... Ἐκ παραλλήλου εὐχαριστίες πάμπολλες πρέπει νά ἀπευθύνουμε καί στίς μονές πού πρόσφεραν πάλιν καί πολλακίς καταλύματα στούς προσκυνητές μας, ἀλλά καί ἐκ παραλλήλου δέν παρέλειψαν νά τούς παραθέτουν τράπεζαν, πνευματικήν καί ψυχοτρόφον ἀλλά καί ὑλικήν.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ
Γενικός Γραμματέας

Παναγιώτη Τελεβάντου

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΤΟΥ ΙΣΛΑΜ ΣΚΙΑΖΕΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

τι τό χριστουγεννιάτικο δένδρο είναι καρπός έκκοσμίκευσης καί άλλότριου τῆς ὀρθόδοξου παραδόσεως οὔτε πού ὑπάρχει ἀμφιβολία, ἀλλά -ἔστω καί ὡς σύμβολο τῆς έκκοσμικευμένης χριστιανοσύνης - ἐνοχλεῖ ἀφάνιαστα τούς μουσουλμάνους στίς Βρυξέλλες, τό ἕνα τέταρτο τῶν κατοίκων τῶν ὁποίων - believe it or not - εἶναι μουσουλμάνοι!!!

Ἐτσι, ἀντί γιά χριστουγεννιάτικο δένδρο, τά Χριστούγεννα τοῦ 2012 ὁ Δῆμος Βρυξελλῶν ὄρθωσε ἕνα ἠλεκτρονικό τερατούργημα στή λεγόμενη «χρυσή πλατεία» γιά νά μήν ἐνοχλεῖ τούς μουσουλμάνους.

Ἄν συγκρίνει κανεῖς τό παραδοσιακό δένδρο, μέ τό ὁποῖο στολιζόταν μέχρι τό 2011 ἡ «χρυσή πλατεία» τῶν Βρυξελλῶν, τό τερατούργημα πού ἔστησαν τό 2012 γιά νά μήν κακοκαρδίσουν τούς ὁπαδούς τοῦ «Προφήτη», θά μείνει ἀναυδος. Τέτοια ἀπίστευτη ἐθελοδοουλεία καί προθυμία τῆς Εὐρώπης νά αὐτοκαταργηθεῖ δέν θά τήν ἀνέμεναν οὔτε οἱ χειρότεροί της ἐχθροί. Δυστυχῶς! Ὅλοι οἱ ἐχέφρονες ἀντιλαμβάνονται ὅτι εἶναι ζήτημα χρόνου - καί μάλιστα ὄχι μακροῦ - ἡ ἰσλαμοποίηση τῆς Εὐρώπης καί μεταγενέστερα τῆς Βορείου Ἀμερικῆς.

* * *

Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΩΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ

Ποῖός ἦταν ὁ ἀείμνηστος Πατριάρχης Ἀντιοχείας Ἰγνάτιος Δ΄ ὡς ἐκκλησιαστικός ἠγέτης; Ὁ πιό οἰκουμενιστής καί νεωτεριστής Πατριάρχης τῆς Ὁρθοδοξίας. Μπλεγγμένος στά γρανάζια τοῦ ΠΣΕ - χρημάτισε καί πρόεδρος του - εἶχε νεωτεριστικό προφίλ, ὑποστήριζε τή χειροτονία ἐγγάμων ἐπισκόπων, ὑπῆρξε ὁ μόνος ἴσως Πρωθιεράρχης πού ὑποστήριζε ἀνοικτὰ τήν προδοτική γιά τήν Ὁρθοδοξία συμφωνία τοῦ Μπαλαμάντ, καί ὄχι ἀπλά τήν ὑποστήριζε ἀλλά καί τήν ἔκανε πράξη στή ζωή τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀντιοχείας μέ ἀμοιβαία συμφωνία γιά διακοινωνία (intercommunio) πού ὑπέγραψε μέ τούς Μονοφυσίτες τῆς Συρίας (Ἰακωβίτες) ἐνῶ μύρωνε ναούς μέ Οὐνίτες!!!

Τά τελευταῖα χρόνια χειροτόνησε ἀρκετούς κληρικούς - καί δὴ ἐπι-

σκόπους - πού σπούδασαν στην Ἑλλάδα καί γνωρίστηκαν μέ τό Ἅγιον Ὅρος, καί ἄρχισε νά πνέει ἕνας διαφορετικός ἄνεμος στό Πατριαρχεῖο Ἀντιόχειας.

Ὅλα αὐτά ὅμως μπορεῖ νά γκρεμιστοῦν σάν χάρτινος πύργος ἐξαιτίας τῶν δραματικῶν ἐξελίξεων στή Μέση Ἀνατολή, οἱ ὁποῖες πιθανότατα θά ἔχουν ὡς ἀποτέλεσμα οἱ ὀρθόδοξοι ἀδελφοί μας τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιόχειας νά ἐξαναγκαστοῦν νά αὐτοεξοριστοῦν, γιά νά γλυτώσουν ἀπό τή δολοφονική μανία τῶν Ἰσλαμιστῶν.

Ταπεινά εὐχόμαστε ὁ νέος Πατριάρχης Ἀντιόχειας νά εἶναι ἄνθρωπος παραδοσιακοῦ φρονήματος καί ἀληθινῆς ἀγάπης πρὸς τήν Ὀρθοδοξία καί νά ἐπαναφέρει στήν Ὀρθόδοξη παραδοσιακή τροχιά τό Πατριαρχεῖο Ἀντιόχειας γιά νά ἔχει καί τήν εὐλογία τοῦ Ἁγίου Θεοῦ τό σκληρά δοκιμαζόμενό του ποίμνιο. Οἱ πρῶτες πληροφορίες γιά τό νέο Πατριάρχη Ἀντιόχειας κ. Ἰωάννη φαίνεται ὅτι πληροῦν τά κριτήρια τῶν προσδοκίων τῶν πιστῶν. Εὐχόμαστε - ἐκ μέσης καρδίας - ὁ νέος μακαριότατος Ἀντιόχειας νά ἀνταποκριθεῖ πλήρως στίς προσδοκίες τῶν ἀνά τήν Οἰκουμένην πιστῶν.

* * *

*ΙΔΟΥ ΠΩΣ ΕΟΡΤΑΖΟΥΝ ΤΑ ΟΝΟΜΑΣΤΗΡΙΑ ΤΟΥΣ ΟΙ ΣΕΜΝΟΙ ΕΠΙΣΚΟΠΟΙ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ*

Ἴδου πῶς ἐορτάζουν τά ὀνομαστήριά τους οἱ παραδοσιακοί ἐπίσκοποι τῆς Ἐκκλησίας! Ὅπως ὁ Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Καστορίας! Σεμνά, ταπεινά, χωρίς τυμπανοκρουσίες καί χλιδή, χωρίς πολυαρχιερατικά συλλεΐτουργα καί ἄλλα παρδαλά δέχονται τίς εὐχές τοῦ ποιμνίου τους ὡς ἐκκλησιαστικοί πατέρες καί περιβάλλονται μόνον ἀπό τούς πρεσβυτέρους τῆς Μητροπόλεώς τους - ὅλοι μέ παραδοσιακή ἐμφάνιση.

Ἐνας πνευματικός ἐπίσκοπος - ὅπως ἀναμφίβολα εἶναι ὁ Σεβασμιότατος Καστορίας - δίνει πάντοτε ἐκκλησιαστικό τόνο σέ ὅλες του τίς ἐνέργειες. Καί ὅταν ἐορτάζει καί ὅταν ὑποδέχεται τόν Πατριάρχη καί μέ τήν παραδοσιακή του ἐμφάνιση καί μέ τή σεμνότητα πού τόν χαρακτηρίζουν.

Αὐτά νά τά θυμόμαστε, ἐπειδή πολλές φορές ἐστιάζουμε τήν προσοχή μας στούς «φεστιβαλίτες» ἐπισκόπους πού σκανδαλίζουν καί παραθεωροῦμε τούς πνευματικούς μας πατέρες πού ἐμπνέουν μέ τήν ὄλη παρουσία τους τούς πιστούς.

Μέ τήν ἴδια σεμνότητα καί τό ἴδιο ἐκκλησιαστικό ἦθος ἐόρτασαν τά δικά τους ὀνομαστήρια πρόσφατα πολλοί ἄλλοι Ἱεράρχες μας ὅπως ὁ Σεβ. Κονίτσης κ. Ἀνδρέας, ὁ Τρίκκης καί Σταγῶν Ἀλέξιος, ὁ Σεβ. Κυθήρων Μελέτιος, Κερκύρας Νεκτάριος, κτλ..

Ἔτσι εἶναι! Οὐκ ἄν λάβοις ματαιοδοξία καί κουφότητα παρά τοῦ μή ἔχοντος ματαιοδοξία καί κουφότητα. Ὅταν ὅμως ἡ κουφότητα καί ἡ ματαιοδοξία ὑπερπλεονάζουν, τότε ἐπιστρατεύονται ὅλα τὰ μεταφορικά μέσα γιά νά τήν προωθήσουν. Πλοῖα, ἀεροπλάνα, ἑλικόπτερα καί αὐτοκίνητα ὑπερπολυτελείας. Καί ἄς σκανδαλίζονται οἱ πιστοί..

* * *

*Ο ΜΕΣΟΓΑΙΑΣ ΣΤΗΡΙΖΕΙ ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΤΟΝ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟ ΑΧΡΙΔΩΝ ΙΩΑΝΝΗ*

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐνεργεῖ πρὸς τήν ὀρθή κατεύθυνση ὅταν συμπαρίσταται πρὸς τόν μαρτυρικό Ἀρχιεπίσκοπο Ἀχριδῶν Ἰωάννη, ὁ ὁποῖος κρατεῖται ὡς ὁ τελευταῖος κακοῦργος στίς φυλακές τῶν Σκοπιανῶν, οἱ ὁποῖοι τόν κακομεταχειρίζονται γιά πολλούς μῆνες τώρα.

Ἡ παρουσία τοῦ Σεβ. Μεσογαίας στό Βελιγράδι γιά νά συντονίσει τίς ἐνέργειες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μέ τήν Ἐκκλησία τῆς Σερβίας ὑπέρ τῆς ἀπελευθέρωσης τοῦ μαρτυρικοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀχριδῶν εἶναι ἀπολύτως ἐνδεδειγμένη.

Εἶναι ἐπιβεβλημένο νά μεθοδευτοῦν ἀπό κοινοῦ μέ τήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἀλλά καί μέ τήν Ἑλληνική διπλωματία, οἱ κατάλληλες ἐνέργειες ὥστε νά τερματιστεῖ ἡ τρομοκρατία τῶν Σκοπιανῶν σέ βάρος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχρίδος.

Ἡ Ἑλληνική διπλωματία πρέπει νά θέσει μεταξύ τῶν ἐκκρεμοτήτων μέ τούς Σκοπιανούς τήν ὑπεράσπιση τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων τῶν ὀπαδῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχρίδος.

* * *

*ΟΙ ΣΕΡΒΟΙ ΙΕΡΑΡΧΕΣ ΔΕΝ ΑΝΑΨΑΝ ΦΕΤΟΣ ΜΑΝΟΡΕΣ ΝΙΚΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙ-
ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΤΩΝ ΣΤΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ ΤΗΣ ΣΕΡΒΙΑΣ*

Στό φετινό ἑορτασμό τῆς Ἑβραϊκῆς ἑορτῆς Χανουκά στό Βελιγράδι τῆς Σερβίας, παρέστησαν ὁ πρόεδρος τῆς χώρας καί ἄλλοι πολιτικοί καί θρησκευτικοί ἡγέτες - παπικοί, μουσουλμάνοι κτλ. - Ὅρισμένοι μάλιστα ἐξ αὐτῶν ἀναψαν τὰ κεριά σύμφωνα μέ τό τελετουργικό τῆς ἑορτῆς. Τί ἀποδεικνύει αὐτό;

Τήν ἐπιτυχία τῶν ἀγώνων ἐναντίον τοῦ Οἰκουμενισμοῦ!

Τά προηγούμενα χρόνια - ὡς γνωστόν - ὁ ἴδιος ὁ Πατριάρχης τῶν Σέρβων Εἰρηνναῖος καί ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μπάτσκας κ. Εἰρηνναῖος (Μπούλοβιτς) συμμετεῖχαν στίς ἐκδηλώσεις γιά τή Χανουκά πρὸς μέγι-

στο σκανδαλισμό τῶν πιστῶν.

Στόν φετινό ἑορτασμό δέν παρέστησαν ὀρθόδοξοι κληρικοί ἢ τουλάχιστον δέν ὑπάρχει κανεὶς πού νά ἔλαβε μέρος στό τελετουργικό.

Ὁ κόσμος διαμαρτυρήθηκε ἔντονα – πολύ πέραν τῶν ὁρίων τῆς Σερβίας – γιά τίς ἀσχημίες τῶν Σέρβων Οἰκουμενιστῶν ἱεραρχῶν καί οἱ Σέρβοι ἐκκλησιαστικοὶ ἠγέτες συνειδητοποίησαν ὅτι δέν μποροῦν νά παραθεωροῦν τίς ἀντιδράσεις.

Τό ἴδιο συνέβηκε μέ τήν δωρεάν «ιεροῦ Κορανίου». Ὅχι μόνον δέν ἀκούστηκε ἄλλος ὀρθόδοξος ἱεράρχης πρόσφατα νά δώσει «ιερόν Κοράνιον» σέ Μουσουλμάνους, ἀλλά καί ὁ ἴδιος ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος συνειδητοποίησε ὅτι εἶναι μιά πρακτική πού πρέπει νά ἐγκαταλείψει.

Οἱ ἀντιδράσεις ἐπίσης ἐπειδή ὁ Σεβ. Γερμανίας κ. Αὐγουστίνος κάθισε νά τόν «ἀγιάσει» φράγκος «ἐπίσκοπος» καί οἱ ἀνάλογες ἀντιδράσεις ἐπειδή ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γαλλίας Ἐμμανουήλ ἀσπάστηκε τή δεξιά τοῦ Πάπα ἐλπίζουμε ὅτι θά συνειτίσουν τούς Οἰκουμενιστές.

Τρέφουμε τήν ἐλπίδα στόν Κύριο ὅτι θά συνειδητοποιήσουν ὅτι ὁ κόσμος δέν θέλει τούς πνευματικούς του ταγούς νά προδίδουν τούς Ὅρους τῆς πίστεως καί νά παραβαίνουν τούς Ἱερούς Κανόνες, οἱ ὁποῖοι αὐστηρά καί ἐπί ποινῇ καθαιρέσεως ἀπαγορεύουν τίς συμπροσευχές μέ τούς ἐκτός Ἱεκκλησίας.

Ἀλλά καί ἂν ὀρισμένοι ἀπό αὐτούς ἀποδειχτοῦν ἀμετανόητοι, εὐθύνη μας ἔναντι τοῦ Κυρίου εἶναι νά τούς ἐκδηλώνουμε τήν κατά Θεόν ἀπαρέσκειά μας γιά τίς οἰκουμενιστικές παρανομίες τους.

Ἄς κάνουμε μέ ταπείνωση καί συνέπειτα τό δικό μας χρέος καί ἄς ἀφήσουμε τά ὑπόλοιπα στά χέρια τοῦ Ἁγίου Θεοῦ. Οἱ Οἰκουμενιστές δέν ἔχουν εὐλογία ἀπό τό Χριστό, ἐπειδή περιφρονοῦν ἀνοικτά τό θέλημά του.

* * *

ΤΑ ΓΕΝΕΘΛΙΑ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ ΡΩΣΙΑΣ ΚΥΡΙΛΛΟΥ

Διαβάζουμε στό Ἱεκκλησιαστικό Πρακτορεῖο Εἰδήσεων «Ρομφαία»:

«Λαμπρή Θεία Λειτουργία στό παρεκκλήσι τῶν Ἁγίων τῆς Ρωσίας, πού βρίσκεται ἐντός τῆς πατριαρχικῆς κατοικίας, τέλεσε ὁ Πατριάρχης Μόσχας καί πασῶν τῶν Ρωσιῶν κ. Κύριλλος.

Στή Λειτουργία παρέστησαν προσευχόμενοι μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ρωσικῆς Ἱεκκλησίας, πλειάδα Ἱεραρχῶν καί κληρικῶν τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, μοναχοί καί ὑπάλληλοι τῶν γραφείων τοῦ Πατριαρχείου.

Κατά τή θεία εὐχαριστία ἀναπέμφθησαν δεήσεις ὑπέρ ὑγείας τοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου καί εὐσταθείας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας, καθώς καί ὑπέρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν ἀοιδίμων Πατριαρχῶν Σεργίου, Ποιμένος, Ἀλεξίου Α΄ καί Β΄, καί τοῦ Μητροπολίτου Νικοδήμου.

Ὁ Πατριάρχης Κύριλλος εὐχαρίστησε ὅλους γιά τά θερμά λόγια καί τίς κοινές προσευχές αὐτή τήν ἡμέρα, λέγοντας: «Ποτέ στή ζωή μου δέν ἐόρταζα αὐτή τήν ἡμέρα δημοσίως. Ἀλλά λόγω τῆς θέσεως στήν Ἐκκλησία καί κατόπιν αἰτήματος τῶν συνεργατῶν μου, ἀποφασίσθηκε ὅπως φέτος ἐορτασθεῖ ἔτσι, ὥστε οἱ πλέον στενοί μου συνεργάτες νά προσεύχονται μαζί μου καθώς καί ὅσοι ἤθελαν νά προσευχηθοῦν».

«Οἱ στενοί συνεργάτες μέ τούς ὁποίους καθημερινῶς ἐργαζόμαστε, εἶναι Ἡγούμενοι καί Ἡγουμένισσες τῶν Σταυροπηγιακῶν Ἱερῶν Μονῶν, εἶναι ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι οὕτως ἢ ἄλλως συνδέονται προσωπικά μαζί μου καί μέ τή ζωή μου. Ἐγκαρδίως εὐχαριστῶ ὅλους, ὅσοι προσῆλθαν σήμερα γιά νά μετάρσχουν αὐτῆς τῆς προσευχῆς», πρόσθεσε ὁ Πατριάρχης».

Πολύ στενοχωρούμεθα, ὅταν διαβάζουμε αὐτῆς τῆς φύσεως τίς εἰδήσεις ἀπό τήν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας.

Θυμίζουμε τά γεγονότα. Ὄταν ἐπεβλήθη ὁ κομμουνισμός στή Ρωσία, τό καθεστῶς ἐπειδή ἐκπροσωπεῖτο ἀπό συνειδητούς ἄθεους, θέλησε νά ἐξοστρακίσει κάθε σχέση τῶν πιστῶν μέ τήν Ἐκκλησία. Γί' αὐτό καί ἀπαγόρευαν τήν ὀνομαστική ἐορτή πού ἀνέκαθεν γιόρταζαν οἱ χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι – στή μεγάλη τους πλειοψηφία – ἦταν καί ἐξακολουθοῦν νά εἶναι χριστιανοί ὀρθόδοξοι, καί εἰσήγαγαν, ἀντί τῆς ὀνομαστικῆς ἐορτῆς, τά γενέθλια.

Τά γενέθλια εἶναι μία πέρα γιά πέρα προτεσταντική καί δῆ Ἀγγλοσαξωνική ἐορτή. Ἀποθεώθηκε στίς ΗΠΑ καί στή Μεγάλη Βρετανία καί σέ ἄλλες χῶρες, ἀλλά ἔγινε ὁ μόνος τρόπος ἐορτασμοῦ τῶν ὑπηκόων τῶν κομμουνιστικῶν καθεστώτων γιά λόγους ἀντιχριστιανικῆς ἰδεολογίας.

Ἐπομένως ποιός εἶναι ὁ λόγος πού ὁ Μακαριότατος Ρωσίας ἐπιμένει νά διατηρεῖ αὐτό τό ἔθιμο καί μάλιστα κατόπιν ἀπαίτησης τῶν μοναχῶν τῆς Ρωσίας, οἱ ὁποῖοι – ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῆς ἰδιότητάς τους – θά ἔπρεπε νά εἶναι πρόμαχοι τῆς διατήρησης τῶν ὀρθόδοξων καί ὄχι τῶν ξενόφερτων ἐθίμων.

Φαινόμενα, ὅπως αὐτά, εἶναι ἄκρως ἀποκαρδιωτικά, ἐπειδή δείχνουν τό βαθμό πού ἡ ἐκκοσμικέυση ταλανίζει τήν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας.

Ἄλλες προσδοκίες ἔχουμε ἀπό τήν ὁμόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας.

Τό δικό μας ὄνειρο εἶναι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας νά καταστεῖ ὅ,τι ἦταν μέχρι τώρα – ἐλπίζουμε καί στό μέλλον – ἡ Ἐκκλησία τῆς Βουλγαρίας. Παραδοσιακή, μακριά ἀπό συμπροσευχές καί κοινές ποιμαντικές

παραστάσεις μέ τούς Παπικούς καί τούς Προτεστάντες, νά ζητήσει τήν έξοδο τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν ἀπό τό ΠΣΕ καί νά τιθασσεύσει τήν οἰκουμενιστική ὑστερία στούς διαλόγους.

Χάριτας – ἐκ μέσης καρδίας – καθηκόντως ὀφείλουμε στήν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας, ἐπειδή μέ τίς παρεμβάσεις τοῦ Ἁγίου Βολοκολάσκ στού διάλογο μέ τούς Παπικούς, παρέπεμψε στίς «Ἑλληνικές καλένδρες» τά οἰκουμενιστικά σχέδια ἐξουνιτισμοῦ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Προσευχόμαστε ὅμως ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας νά πρωτοστατήσει ὥστε οἱ σχέσεις τῶν Ὁρθόδοξων μέ τούς αἰρετικούς καί τούς ἀλλόθρησκους νά δρομολογοῦνται μέ βάση τούς Ἱερούς Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας καί μέ τούς Ὅρους τῆς Ὁρθόδοξου πίστεως, σέ ὄλο τό φάσμα τῶν μεταξύ τους σχέσεων.

Γι' αὐτό ἀκριβῶς μᾶς πονοῦν ἰδιαίτερα ἐκδηλώσεις ὅπως ὁ ἐορτασμός τῶν γενεθλίων τοῦ Μακαριότατου Πατριάρχου Μόσχας, ἡ ἐπίδειξη χλιδῆς καί ὀρισμένες ἐθνοφυλετικές ἐξάρσεις, φαινόμενα πού δέν συνάδουν μέ τήν ὀρθόδοξη πίστη.

Ἐμεῖς θέλουμε νά ἀκοῦμε γιά τήν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας πού δέν ἀπεδέχθη τήν προδοσία τῆς Φερράρας – Φλωρεντίας, γιά τήν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας μέ τούς στάρεις τῆς Ὀπινα, γιά τόν Ἅγιο Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ, γιά τόν Ἅγιο Θεοδόσιο τοῦ Κιέβου, γιά τόν Ἅγιο Σέργιο τοῦ Ραντονέζ, γιά τόν Ἅγιο Λουκά τῆς Κριμαίας, γιά τή Θηβαΐδα τοῦ Βορρά, γιά τίς ἐκατόμβες τῶν Νεομαρτύρων τοῦ 20οῦ αἰώνα.

Ὅχι γιά τήν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας τῆς χλιδῆς, τῆς ἐκκοσμίκευσης, τῶν γενεθλίων τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡγετῶν καί τοῦ ἐθνοφυλετισμοῦ.

Αὐτές τίς προσδοκίες μας ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας δέν πρέπει νά τίς διαψεύσει, ἐπειδή εἶναι κατά Θεόν προσδοκίες.

* * *

Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ, Η ΑΓΑΠΗ ΚΑΙ Η ΑΛΗΘΕΙΑ

Διαβάζουμε στού ἱστολόγιο «Ἀναστάσιος» ἀπόσπασμα ὁμιλίας τοῦ Παναγιότατου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου:

«Τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο ἀγωνίζεται γιά τήν ἀποστολή ὀρθόδοξης μαρτυρίας στούς μή ὀρθόδοξους ἀδελφούς, ἀκόμη καί στούς μή χριστιανούς, ἀγωνίζεται γιά τήν καλλιέργεια τῆς ἰδέας τῆς ἀνοχῆς καί τῆς κατανόησης τῆς διαφορετικότητας τοῦ ἄλλου, ἀγωνίζεται ἐναντίον τῶν φυλετικῶν διακρίσεων, ἐναντίον τοῦ ρατσισμοῦ, γιά νά δείξουμε σέ ὄλους ὅτι εἴμαστε μαθητές τοῦ Χριστοῦ, χριστιανοί καί πῶς θά τό δείξουμε;

Ἐάν ἀγαπᾶμε ὁ ἕνας τόν ἄλλο, χωρίς διακρίσεις, χωρίς ὅρια, χωρίς

κρατούμενα».

“Όλοι, ως χριστιανοί, συνυπογράφουμε τή σοφή ρήση τοῦ Παναγιότατου. Ἄγάπη πρὸς κάθε πλάσμα τοῦ Θεοῦ! Αὐτὴ εἶναι βασικὴ ἐντολὴ τοῦ Εὐαγγελίου.

Ἄλλὰ ἐξαιτίας αὐτῆς ἀκριβῶς τῆς ἐντολῆς, Παναγιότατε, ἀσκοῦμε κριτικὴ γιὰ τὶς οἰκουμενιστικὲς ἐνέργειες τοῦ Φαναρίου καὶ ἄλλων Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν.

Αὐτὴ ἀκριβῶς ἢ χωρὶς προϋποθέσεις ἀγάπη πρὸς ὅλους ἐπιβάλλει.

1) Νά ποῦμε πρὸς ὅλους ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία εἶναι «Ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία», ὅπως ὁμολογοῦμε στό «Σύμβολο τῆς Πίστεως» καὶ νά τοὺς ἐπισημάνουμε ὅτι ἐκτός τῶν κόλπων Της δέν ὑπάρχει βεβαιότητα σωτηρίας.

2) Ἡ ἀγάπη ὅμως πρὸς κάθε πλάσμα τοῦ Θεοῦ, Παναγιότατε, ἀφορᾷ τοὺς οἰκουμενιστὲς πατέρες ἀδελφούς μας, οἱ ὁποῖοι μέ τὸν τρόπο πού ἀντιμετωπίζουν τοὺς αἰρετικούς καὶ τοὺς ἀλλόθρησκους στοὺς διαλόγους τοὺς παρασιωποῦν οὐσιαστικά ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία καὶ ἡ Ἐκκλησία ταυτίζονται.

Καταρχὴν ἐπειδὴ τοὺς λένε ὅτι εἶναι «ἀδελφές Ἐκκλησίες» ἢ «Ἀβραμικές θρησκείες» καὶ ἔτσι τοὺς ἀποκοιμίζουν ὅτι δέν ὑπάρχει πρόβλημα ἐπειδὴ βρίσκονται στὴν αἵρεση, στό σχίσμα ἢ εἶναι ὁπαδοὶ ἄλλης θρησκείας.

Ἔστερα ἐπειδὴ οἱ Οἰκουμενιστὲς συμπροσεύχονται μαζί τους, λές καὶ εἶναι μέλη τῆς Ἐκκλησίας, ἀναγνωρίζουν ὡς ἔγκυρα τὸ βάπτισμα ἢ καὶ τὴν ἱερωσύνη τους. Ἄλλὰ αὐτὴ ἡ τακτικὴ κάθε ἄλλο παρά ἐκδήλωση ἀγάπης εἶναι πρὸς τοὺς συνανθρώπους μας.

Πῶς εἶναι δυνατόν νά ἀγαπᾷς κάθε πλάσμα τοῦ Θεοῦ καὶ νά μὴν τοῦ ἀνοίγεις τὸ δρόμο γιὰ νά γίνει μέλος τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ; Ἐπάρχει βεβαιότητα σωτηρίας ἐκτός Ἐκκλησίας;

Ὁ νόμος τῆς ἀγάπης λοιπὸν καὶ μόνον ὑπαγορεύει νά μὴν ἀκολουθοῦμε τοὺς Οἰκουμενιστὲς στὴν προσέγγισή τους πρὸς τοὺς αἰρετικούς καὶ τοὺς ἀλλόθρησκους.

* * *

ΕΠΙΚΕΙΤΑΙ ΕΝΩΣΗ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΠΙΣΜΟΥ;

Σέ ἄρθρο του γιὰ τὸν Σεβ. Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομο (Σαββάτο), ὁ κ. Νικόλαος Σωτηρόπουλος ἀναφέρει ὅτι ἐπικεῖται ἡ ἔνωση Ὁρθοδοξίας καὶ Παπισμοῦ ἐπειδὴ στοὺς ἑορτασμούς γιὰ τὴ Β΄ Βατικάνεια Σύνοδο, ὁ Παναγιότατος εἶπε ὅτι πολὺ λίγες διαφορὲς ὑπάρχουν μεταξύ Ὁρθόδοξων καὶ Παπικῶν.

Ἐλευθεύει αὐτός ὁ ἰσχυρισμός; Ὑπενθυμίζω ὅτι ἡ κοινή ἐπιτροπή Παπικῶν καί Ὁρθοδόξων ἀδυνατεῖ τίς πλεῖστες φορές νά ἐκδώσει κοινό Ἀνακοινωθέν – ἔστω καί νερόβραστο – γιά νά καλύψει τήν οὐσιαστική διαφωνία πού ὀδήγησε τό διάλογο σέ πλήρες ἀδιέξοδο, ἀπό τό ὅποιο εἶναι ἀδύνατο νά ἐξέλθει στό προβλεπτό ἀπώτερον μέλλον.

Δέν θυμάστε τί κάζο πάθαμε ὅταν χάσαμε τίς ἀνεδαφικές φοβίες ΟΛΩΝ ἀνεξάρτητα τῶν ἡγετῶν τοῦ ἀντιοικουμενιστικοῦ ἀγώνα καί νομίσαμε ὅτι δῆθεν ἡ συνάντηση Ὁρθοδόξων καί Παπικῶν στήν Πάφο θά ὀδηγοῦσε στήν ἔνωση;

Ὁ π. Θεόδωρος Ζήσης πρωτοστάτησε στήν ὑπογραφή τῆς «Ὁμολογίας πίστεως γιά τόν Οἰκουμενισμό», ἐπειδή ἐπέκειτο προδοσία τῆς πίστεως. Ὁ π. Σαράντης Σαράντης δημοσίευσε ἀνοικτή ἐπιστολή πρὸς τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη. Ὁ π. Γεώργιος Μεταλληνός ἔγραψε τό γνωστό ἄρθρο «Ὁδεύοντας πρὸς τήν Πάφο...». Καί τελικά ὄχι μόνον δέν ἔγινε ἡ ἔνωση, ἀλλά οἱ σύεδροι δέν κατόρθωσαν νά ἐκδώσουν κοινό Ἀνακοινωθέν!!!

Τί σημαίνει αὐτό;

Ὅτι ΟΛΟΙ ἀνεξάρτητα οἱ ἡγέτες τοῦ ἀγώνα ἐναντίον τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ἀπεδείχθησαν ἐκ τῶν πραγμάτων ἀνίκανοι νά κάνουν ὀρθή διάγνωση τῶν κινδύνων. Τρομοκρατήθηκαν καί τρομακράτησαν πολλούς – μεταξύ τῶν ὁποίων τόν γράφοντα, δέν τό κρύβω – ἐνῶ δέν εἶχαν καν λάβει ὑπόψη στή διάγνωσή τους τή στάση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας!!!

Λές καί εἶναι δυνατόν νά εὐοδωθεῖ οἰαδήποτε προσπάθεια ἔνωσης Ὁρθοδοξίας καί Παπισμοῦ χωρίς τήν ἀπόλυτη ἔγκριση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας!

Καί ἐρωτῶ: Ποιά ἐμπιστοσύνη, ὄχι στήν ἀναμφίλεκτη ἀρετή καί ἀδιαμφισβήτητη ἀγάπη πρὸς τήν Ὁρθοδοξία ἀλλά στήν κρίση, μπορούμε νά ἔχουμε οἰουδήποτε ἀπό τούς ἡγέτες τοῦ ἀντιοικουμενιστικοῦ ἀγώνα, ἀφοῦ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἔλαβε ὑπόψη στοὺς ὑπολογισμούς του τόν παράγοντα Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας;

Ἀλλά ὁ Καρδινάλιος Κόχ μᾶς ἀπεκάλυψε ὅτι τό πρόβλημα εἶναι βαρύτερο ἀπό τίς ἀνυπέρβλητες διαφωνίες γιά τό «Πρωτεῖο» τῶν Ἐκκλησιῶν Κωνσταντινουπόλεως καί Μόσχας. «Κάνουμε», εἶπε «διάλογο μέ 14 αὐτοκέφαλες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες καί ἡ κάθε μία ἀπό αὐτές ἔχει διαφορετικές θέσεις γιά τά θέματα τοῦ διαλόγου!!!». Μέ ἄλλα λόγια ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Βατικανοῦ μᾶς εἶπε ὅτι ἔχασε κυριολεκτικά τόν μπουσουλα στό διάλογο!!!

Καί ἐμεῖς;

Βλέπουμε ἐπικείμενη τήν ἔνωση ἐπειδή ὁ Παναγιότατος – ὡς μή ὄφειλε – παρέστη σέ ἑορτασμούς γιά τήν ἐπέτειο συνόδου αἰρετικῶν καί εἶπε λόγια ἄκριτα γιά τήν δῆθεν ἐπικείμενη ἔνωση, τά ὅποια εἶναι βέβαιο ὅτι προκάλεσαν εἰρωνικά μειδιάματα ὄχι μόνον στή Μόσχα ἀλλά καί

στό Βατικανό!

Μέ αυτές τīs προϋποθέσεις πιστεύουμε ειλικρινά ὅτι ἐπίκειται ἡ ἔνω-
ση Ὁρθοδοξίας καί Παπισμοῦ;

Προσωπική μου ἐκτίμηση εἶναι ὅτι κίνδυνος ὑφίσταται μόνον ἀπό
τόν «λαϊκό Οἰκουμενισμό».

Θά συνεχίσουν δηλαδή οἱ Οἰκουμενιστές νά συγχρωτίζονται μέρα -
νύχτα μέ τούς Παπικούς καί τούς ἄλλους αἰρετικούς γιά νά καθιερωθεῖ
σταδιακά στή συνείδηση τοῦ κόσμου ἡ πλάνη ὅτι οἱ δογματικές διαφο-
ρές μεταξύ Ὁρθοδοξίας καί αἱρέσεων εἶναι μικρές ἢ καί ἀνύπαρκτες.

Ἐπομένως δικό μας χρέος εἶναι νά σπλητεύουμε κάθε παράβαση τῶν
Ἱερῶν Κανόνων καί κάθε προδοσία τῶν Ὁρῶν τῆς πίστεως καί νά ἀνα-
λάβουμε ἐπιτέλους συστηματικά τήν ἀναίρεση τῶν κακοδοξιῶν πού κη-
ρύττουν οἱ κορυφαῖοι Οἰκουμενιστές μέ τή συμφωνία τοῦ Μπαλαμάνι,
μέ τή «Βαπτισματική Θεολογία», μέ τή συμφωνία τοῦ Σαμπεζύ, μέ τό κοι-
νό προδοτικό γιά τήν Ὁρθοδοξία κείμενο τῆς Ραβέννας καί τό ἀκόμη
πιο ἀπαράδεκτο κοινό κείμενο τοῦ ΠΣΕ στό Πόρτο Ἀλέγκρε.

Ποιός κινεῖται ἐπομένως πρὸς τήν ὀρθή κατεύθυνση στό θέμα τοῦ
Οἰκουμενισμοῦ; Κατά τήν ἄποψή μου ὁ Σεβασμιότατος Μητροπολίτης
Ναυπάκτου κ. Ἱερόθεος, ὁ ὁποῖος συνειδητοποίησε ὅτι πρέπει νά ἀνα-
γνωριστοῦν Οἰκουμενικές οἱ Σύνοδοι πού δικαίωσαν τόν Μέγα Φῶτιο
καί τόν Ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ ἐπειδή ἔτσι θά ἀναδειχθεῖ ἐναργέ-
στερα ὁ αἰρετικός χαρακτήρας τοῦ Παπισμοῦ καί θά ναυαγήσει κάθε
προσπάθεια ἀναγνώρισης τοῦ Βατικανοῦ ὡς «ἀδελφῆς Ἐκκλησίας».

Στόν Ἅγιον Ναυπάκτου ὀφείλουμε ἀκόμη τό γεγονός ὅτι ἄρχισε
σοβαρός διάλογος γιά τά ἐπίμαχα σημεῖα τῆς θεολογίας τοῦ Σεβ. Περ-
γάμου Ἰωάννη (Ζηζιούλα), οἱ θέσεις τοῦ ὁποῖου, ὡς γνωστόν, ἀποτε-
λοῦν τόν ἀκρογωνιαῖο λίθο τοῦ Οἰκουμενισμοῦ.

* * *

*ΝΕΑ ΦΑΙΔΡΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΒΑΤΙΚΑΝΟΥ: ΕΤΟΙΜΑΖΟΝΤΑΙ ΝΑ
«ΑΓΙΟΠΟΙΗΣΟΥΝ» ΤΟΝ ΠΑΠΑ ΠΑΥΛΟ ΣΤ'!!!*

Διαβάζουμε στό Ἐκκλησιαστικό Πρακτορεῖο Εἰδήσεων «Ρομφαία»:

«Ὁ Πάπας Βενέδικτος ΙΣΤ΄ ἄρχισε τīs διαδικασίες γιά τήν πιθανή
ὀσιοποίηση τοῦ Παύλου ΣΤ΄, ὑπογράφοντας παπικό ἔδικτο μέ τό ὁποῖο
ἀναγνωρίζονται «οἱ ἥρωικές ἀρετές» τοῦ ἑνός ἀπό τούς δύο Ποντίφικες
τῆς Β΄ Βατικάνειας Συνόδου (1962/65), μαζί μέ τόν Πάπα Ἰωάννη ΚΓ΄.

Ὁ Ἰταλός Τζοβάνι Μπατίστα Μοντίνι, μετέπειτα Πάπας Παῦλος ΣΤ΄,
ἦταν ἡγέτης τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας τό 1963, ἔπειτα ἀπό τό θάνατο τοῦ
Ἰωάννη ΚΓ΄, ἕως τό 1978. Στή διάρκεια τῆς θητείας του ἐκλήθη νά ἀντι-

μετωπίσει πολλά άκανθώδη θέματα πού άφορούσαν τήν άνανέωση τής «Έκκλησίας» μετά τή Β΄ Βατικάνεια Σύνοδο.

Ο Πάπας Βενέδικτος υπέγραψε τό διάταγμα μετά τή συνάντηση πού είχε σήμερα τό πρωΐ μέ τόν προϊστάμενο τής επιτροπής γιά τήν εξέταση τών «άγιοποιήσεων» καρδινάλιο Άντζελο Άμάτο. Μέ τήν υπογραφή του παπικού έδίκτου, ή υπόθεση του Ίταλου Πάπα Παύλου ΣΤ΄ κάνει άκόμη ένα βήμα γιά τήν ανακήρυξή του σέ «άγιο». Τό μόνο πού άπομένει είναι νά του άποδοθεΐ ένα θαῦμα, προκειμένου νά άρθεΐ ή παραμικρή άμφιβολία γιά τήν «άγιοποίηση». Η «άγιοποίηση» ένδέχεται νά ολοκληρωθεΐ τό έρχόμενο έτος, με τήν ευκαιρία του «Έτους Πίστεως».

Δέν θά σταθῶ στό άστειο του πράγματος. Ο τρόπος «άγιοποίησης» του Βατικανου προκαλεΐ τρανταχτά γέλια. Ως γνωστόν ό προκάτοχος του σημερινου Πάπα Βενέδικτου, Πάπας Ίωάννης - Παῦλος (Βοιτύλας) - εκτός τών υπολοίπων «κατορθωμάτων» του - είχε έξώγαμο παιδί, ένώ ό σεξουαλικός προσανατολισμός του Πάπα Παύλου ΣΤ΄ ήταν γνωστός από τήν εποχή πού ήταν «Άρχιεπίσκοπος» Μιλάνου. Όσο περισσότερους «μακαρίους» καΐ «άγίους» ανακηρύσσει τό Βατικανό τόσο πίο καταγέλαστο γίνεται στή συνείδηση του κόσμου.

Όσο γιά τό θαῦμα πού πρέπει νά κάνει ό Πάπας Παῦλος Στ΄ γιά νά άρει κάθε άμφιβολία γιά τήν «άγιότητα» του - τρομάρα του! - δέν βλέπω γιατί πρέπει νά άνησυχεί τό Βατικανό.

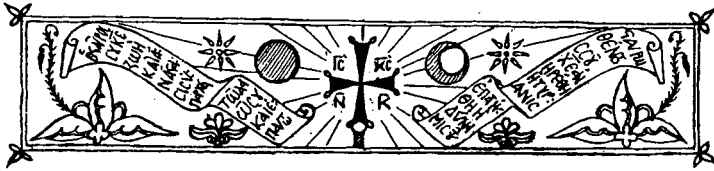
Δέν θά βρεθεΐ κάποια φραγκοκαλόγρια νά πει ψέματα, όπως έγινε μέ τόν Πάπα Βοιτύλα; Έρώτηση: Πρίν γίνουν «μακάριοι» καΐ «άγιοι» - τρομάρα τους! - οΐ Πάπες δέν είναι άπαραίτητο νά είναι τουλάχιστον βαπτισμένοι;

Έπομένως;

Τί σοΐ «άγιότητα» έχουν άφου είναι άβάπτιστοι ως αίρετικοΐ πολλῶ μάλλον ως αίρεσιάρχες; Αντί λοιπόν νά ανακηρύσσει «Άγίους» ό Πάπας Βενέδικτος καλεΐται νά προσέλθει έν μετανοΐα στήν Όρθοδοξία καΐ νά άναδειχθεΐ τό Άγιο Βάπτισμα από όρθόδοξο κλήρικό πού έχει ίερωσύνη, επειδή «τό γε νῦν έχουν» ό ίδιος καΐ οΐ όπαδοΐ του είναι άβάπτιστοι.

Καΐ ένα τελευταΐο. Πότε μέ τό καλό τό Βατικανό θά ανακηρύξει «Άγίους» τούς κεκοιμημένους παιδοφίλους φραγκοπαπάδες; Δέν κάνει, οΐ δόλιοι, νά μένουν στενοχωρημένοι διότι άπεκλείσθησαν του νυμφῶνος τής «άγιότητας»!

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΕΛΕΒΑΝΤΟΣ

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΡΩ, Ιούλιος - Σεπτέμβριος 2012, Περιοδικό του Κέντρου ενότιος και μελέτης - προβολής των αξιών μας, Τεύχος 11, σσ. 128.

Γιά μία ακόμη φορά τό περιοδικό ΕΡΩ μᾶς εκπλήσσει μέ τήν ποιότητα καί τήν ποικιλία τῶν κειμένων του, μέ τήν ἐξαιρετή ἐκτυπωτική του καλαισθησία καί μέ τήν πρωτοτυπία τῶν θεμάτων του σέ κάθε τεύχος.

Νά συγκαροῦμε θερμά τόν κ. Θεόφιλο Παπαδόπουλο, Πρόεδρο τοῦ Κέντρου ενότιος καί μελέτης - προβολής τῶν αξιῶν μας, καί τούς συνεργάτες του, γιά τήν ὡραία ἐπιλογή τῶν κειμένων πού ἔκανε καί γιά τήν λαμπρή παρουσία τοῦ «Κέντρου» στή ζωή τῆς πατρίδας μας.

Σ' αὐτό τό τεύχος τοῦ ΕΡΩ διαβάσαμε - μεταξύ ἄλλων - μέ ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον ἓνα ἐξαιρετικό κείμενο τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Λαρίσης κ. Ἰγνατίου γιά τή μεταγλώττιση τῶν λειτουργικῶν κειμένων, τό κείμενο τῆς Αἰκατερίνης Λέπη γιά τόν π. Λεωνίδα, τό ἄρθρο γιά τούς κρυπτοχριστιανούς τοῦ Βασιλείου Ναζλή, τά κείμενα τῆς πρεσβυτέρας Βαρβάρας Μεταλληνοῦ καί ἄλλων γιά τήν οἰκογένεια καί τή νεότητα καί τό ἀποκαλυπτικό ἄρθρο τοῦ κ. Γεωργίου Βηλιώτη πού ἐπιγράφεται «ἽΟνομάτων ἐπίσκεψις».

Ἐντυπωσιακή ἢ συμμετοχική γυναικῶν ἀρθρογράφων στό παρόν τεύχος μέ πολύ ἀξιόλογα κείμενα.

Ἡ ἀκλόνητη ἐμμονή τῶν ὑπευθύνων τοῦ «Κέντρου» στήν ἰδέα τῆς ἐπιστροφῆς στήν παράδοση ἐπιδιώκεται ὄχι μόνον θεολογικά ἀλλά καί πολιτισμικά. Γι' αὐτό τό «Κέντρο» πραγματοποιεῖ ἡμερίδες γιά διάφορα θέματα ὅπως «Ἐπιστροφή στήν ὑπαίθρο», ἐνώ προβάλλει τίς παραδοσιακές Ἑλληνικές τροφές.

Νά εὐχαριστήσουμε τόν Χριστό γιά τή φώτιση πού δίνει σ' ὅσους πρωτοστάτησαν γιά τή δημιουργία καί λειτουργία τοῦ «Κέντρου» καί γιά τήν ποιότητα τῶν ἐκδόσεων καί τῶν ἄλλων δραστηριοτήτων του καί νά εὐχηθοῦμε ὁ καλός Θεός νά τούς φωτίζει νά συνεχίσουν μέ τήν ἴδια ταπείνωση καί ἀποτελεσματικότητα τό ἔργο τους.

* * *

«ἽΟ Σωτήρ», Ὁρθόδοξο Χριστιανικό Περιοδικό ὄργανο ὁμωνύμου ἀδελφότητος θεολόγων, Ἴτος 53ο, 1 καί 15 Σεπτεμβρίου 2012, Τεύχος 2051, σσ. 361-384.

Στό παρόν τεύχος τοῦ δεκαπενθήμερου περιοδικοῦ «ἽΟ Σωτήρ» θίγονται ὀρισμένα πολύ σοβαρά θέματα πίστεως.

* Στή στήλη παρουσιάζουμε καί σχολιάζουμε ὅλες τίς δεκάδες περιοδικά ἀπό ὅλες τίς ὀρθόδοξες χώρες πού μᾶς ἀποστέλλονται. Λόγω τοῦ ὄγκου τῶν ἀποστελλομένων ἐκδόσεων εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά ἱεραρχοῦμε τήν παρουσίαση ἀνάλογα μέ διάφορα κριτήρια. Προτεραιότητα, ὅπως εἶναι φυσικό, δίνουμε στά ἐντυπα πού ἐκδίδονται στήν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου καί στόν περιοδικό τύπο πού ἐκδίδεται ἐπί ἐβδομαδιαίας ἢ μηνιαίας βάσεως ὡς πῶ πρόσφορο γιά σχολιασμό. Σταδιακά ὅμως θά παρουσιάσουμε, σὺν Θεῷ, ὅλες τίς ἐκδόσεις πού εὐγνωμόνως λαμβάνουμε ἀπό τούς ἐκδότες τους.

Καταρχήν ή θέση του περιοδικού για τό θέμα του Οικουμενισμού είναι άκραιφνώς όρθόδοξη χωρίς συμβιβασμούς και χωρίς παζάρια.

Όνομάζει Παπισμό τό Βατικανό - και όπωσδήποτε όχι Όκκλησία - και καταδικάζει συγκεκριμένα τίς οικουμενιστικές άβιρίες των συμπροσευχών με τούς αίρετικούς, τό χειροφίλημα του Πάπα από τόν Σέβ. Γαλλίας και τόν άγιασμό του Σέβ. Γερμανίας από παπικό «έπίσκοπο» και προπαντός τήν κακοδοξία των «άδελφών Όκκλησιών» που συνομολογήθηκε με τί Συμφωνία του Μπαλαμάντ.

Παράλληλα τό καλό περιοδικό ύποστηρίζει θερμά τό ίεραποστολικό έργο στην Όαφρική και χαιρετίζει θερμά τί γενναία παρέμβαση του Πανουσ. Καθηγουμένου της Όερας Μονής Όσιου Γρηγορίου Όρχιμ. Γεώργιου (Καψάνη) ύπέρ της διατήρησης του όρθόδοξου χαρακτήρα του μαθήματος των θρησκευτικών.

Δέν παραλείπει επίσης με σειρά άρθρων του νά στηρίζει με άγάπη και διάκριση τό θεσμό της πολυτεχνίας και καταφέρεται γενναία έναντίον της άποφυγής της τεκνογονίας.

Ό Θεός νά φωτίζει τούς συντάκτες του νά όμολογούν τήν πίστη μας με τό ίδιο σθένος και τήν ίδια συνέπεια πάντοτε.

* * *

Πάντα τά έθνη, Τριμηνιαίο Όεραποστολικό Περιοδικό, Ότος ΛΑ΄, Τεύχος 123, Όύλιος - Αύγουστος - Σεπτέμβριος 2012, σσ. 30.

Όκδοση του Γραφείου Όξωτερικής Όεραποστολής της Όποστολικής Διακονίας της Όκκλησίας της Όλλάδος που άριθμεί ήδη 31 χρόνια ζωής.

Μας πληροφορεί για πολλά θέματα της έξωτερικής ίεραποστολής από όλο τόν κόσμο.

Στό παρόν τεύχος δημοσιεύεται άξιόλογο κείμενο που άφορά τόν θεολογικό διάλογο της Όρθόδοξης Όκκλησίας της Κορέας με τίς προτεσταντικές σέκτες της χώρας. Ό έπικώριος ίεράρχης και άλλοι κληρικοί της Μητροπόλεως Κορέας κάνουν ούσιαστικά όρθόδοξη κατήχηση στους αίρετικούς.

Ευόχμαστε διακαώς ότι ό Σεβ. Κορέας κ. Όμβρόσιος θά συνεχίσει τήν προβολή της Όρθοδοξίας στους αίρετικούς με τήν ίδια προσήλωσή στην Όρθόδοξη Παράδοση και στους Όερούς Κανόνες της Όκκλησία μας.

Ότσι πρέπει νά διεξάγονται οί διάλογοι της Όρθοδοξίας. Νά διεξάγονται - πρέπει όπωσδήποτε νά διεξάγονται - αλλά με ένα και μόνο στόχο: Νά κατακτήσουν στην Όρθοδοξία τούς έτερόδοξους.

Όπό τά ύπόλοιπα ένδιαφέρονται κείμενα του περιοδικού μνημονεύουμε τήν πρόσφατη βίπηση και τό γάμο του γιου του πρωθυπουργού της Κένυας στην Όρθοδοξία, γεγονός που δείχνει πόσο άποδεκτί έχει καταστεί στη συνείδηση του λαού της Κένυας ή πίστη μας.

* * *

Όδοιπορικό Όρθόδοξου Όεραποστολής στην Όνατολή, Τριμηνιαίο ένημερωτικό Δελτίο του Πατριαρχικού Όδρύματος Όρθόδοξου Όεραποστολής Όνω Όνατολής, Τεύχος 40, Όύλιος - Αύγουστος - Σεπτέμβριος 2012, σσ. 12.

Λίγες άλλα ούσιαστικές οί σελίδες του ευλογημένου αυτού δελτίου, που μας δίνει έγκυρες πληροφορίες για τό τεράστιας σημασίας όρθόδοξο ίεραποστολικό έργο που έπιτελείται στην Όνω Όνατολή.

Συγχαίρουμε, με όλη μας τήν καρδιά, τό Πατριαρχικό Όδρυμα για τί λιπί αλλά θαυμάσια έκδοση και έλπίζουμε στο μέλλον νά ύπάρξουν οί πόροι για νά γίνει μνηαίο τό δελτίο.

Στό παρόν τεύχος γίνεται άναφορά στην πολύ άξιόλογη όρθόδοξη ίεραποστολική κίνηση της Όερας Μητροπόλεως Χόνγκ - Κόνγκ της όποίας ό ποιμενάρχης κ. Νεκτάριος φαίνεται ότι

ἐπιτελεῖ λίαν ἀξιόλογο ἔργο.

Ἰδιαίτερα συγκινητική εἶναι ἡ ἀναφορά στοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου στοῦ Πακιστᾶν.

Ὁ μεταστραφείς στὴν Ὁρθόδοξη ἱερέας τῆς ἐκεῖ ὀρθόδοξης κοινότητας, π. Ἰωάννης, χειροτονήθηκε διάκονος καὶ πρεσβύτερος στὴν Ἱερά Μονή Ἀγίου Νικολάου Βαρσῶν (Τριπόλεως) ὅπου καὶ διδάχθηκε ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ ἐγκαταβιούντες πατέρες τὸ τυπικὸ τῆς τέλεσης τῶν Ἀκολουθιῶν καὶ τῶν μυστηριῶν.

Ὅσο γιὰ τὴν Ὁρθόδοξη ἱεραποστολή στὴν Κορέα τὸ μόνον πού μπορεῖ κάποιος νὰ πεῖ εἶναι ὅτι ἀποτελεῖ ἀπὸ κάθε ἄποψη πρότυπο ἱεραποστολικοῦ κλιμακίου.

Αὐτὰ συμβαίνουν ὅταν ἓνας ἄνθρωπος, ἐν προκειμένῳ ὁ τότε Ἀρχιμανδρίτης – καὶ μετέπειτα Μητροπολίτης Κορέας καὶ νῦν Σεβ. Πισιδίας – Σωτήριος Τράμπας, ἀποφάσισε νὰ θυσιάσει καὶ νὰ βάλει τὸ κέρι στοῦ ἄριτρου γιὰ νὰ καλλιεργήσει τὸν ὄρφανὸ ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου στὴν Ἄπω Ἀνατολή.

Δὲν γνώριζε οὔτε τὴν πιὸ δύσκολη γλώσσα τοῦ κόσμου, ὅπως ὁμολογοῦν οἱ ἐπαίοντες – δηλαδή τὴν Κορεατικὴ –, οὔτε εἶχε τὴν οικονομικὴ ἢ ἄλλη ὑποστήριξη οἰουδήποτε. Εἶχε ὅμως μαζί του τὸν Χριστὸ καὶ ἔτσι θεμελίωσε μιὰ ἐξαιρετικὴ Ἐκκλησία στὴν Κορέα καὶ ἀργότερα στὴν Ἰαπωνία. Ἐκτός ἀπὸ τὴ διοργάνωση κοινοτήτων στὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα καὶ τὴ συστηματικὴ κατήχηση χιλιάδων προσήλυτων στὴν Ὁρθόδοξη προχώρησε καὶ στὴ σύσταση ἱερῶν μονῶν.

Πολύ μᾶς χαροποίησε ἡ πρόσφατη παρουσία τοῦ Ἀγίου Προηγούμενου τῆς ἱερᾶς Μονῆς Ἰβήρων Ἀρχιμ. Βασίλειου (Γοντικᾶκη) στὴν Κορέα γιὰ νὰ ἐνισχύσει τὴ νέα ἀνδρῶν Ἱερά Μονὴ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέα στὴν Κορέα στὴν ὁποία ἐγκαταβίωσαν ἤδη δύο δόκιμοι μοναχοί. Ὁ ἓνας ἐξ αὐτῶν, ὁ π. Γρηγόριος, σπούδασε στὸ θεολογικὸ πανεπιστήμιον τῆς Σεούλ, στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Ἀγίου Σεργίου στοῦ Παρίσι καὶ παρέμεινε γιὰ τρεῖς μῆνες στὴν Ἱερά Μονὴ Κεχαριτωμένης Τροισνίας ἀλλὰ καὶ στοῦ Ἁγίου Ὁρος, γιὰ νὰ γνωρίσει τὴν μοναχικὴ ζωὴ.

Καὶ ὄχι μόνον αὐτό. Ὁ Σεβ. Πισιδίας ἄφησε στὴ θέση του ἓνα καθόλα ἄξιο κληρικὸ, τὸν νῦν Σεβ. Μητροπολίτη Κορέας κ. Ἀμβρόσιο, ἓνα παραδοσιακὸ καὶ ἱεραποστολικὸ ἱεράρχη μὲ ἀξιόλογο θεολογικὴ παιδεία γιὰ νὰ συνεχίσει τὸ ἔργο του.

Ἄξιος ὁ μισθὸς ὄλων τῶν εὐλογημένων αὐτῶν ἀνθρώπων πού ἐργάζονται τόσο ἀθόρυβα, ἀλλὰ καὶ τόσο ἀποτελεσματικὰ, γιὰ τὴν πρόοδο τῆς ὀρθόδοξης ἱεραποστολῆς.

* * *

Οἱ ἐκδόσεις «*Τήνος*», τὸ περιοδικὸ καὶ τὸ ὁμώνυμο ἱστολόγιο «*Χριστιανικὴ βιβλιογραφία*» καὶ ἡ ἐφημερίδα «*Ὁ Φάρος τῆς Τήνου*» εἶναι καρπὸς τῆς γλαφυρῆς γραφίδας ἢ τοῦ ἐκδοτικοῦ μόχθου τοῦ κ. Στυλιανοῦ Λαγουροῦ καὶ τοῦ γιοῦ του π. Ἀθανάσιου Λαγουροῦ.

Πατέρας καὶ γιὸς χειρίζονται τὸν ἑλληνικὸ λόγον ἄριστα. Εὐφρέστατοι, ἀνοιχτόμυαλοι, παραδοσιακοὶ ξέρουν νὰ λένε πολλὰ σέ λίγες ἀράδες. Ἐλπίζω ὅτι ἡ οικονομικὴ κρίση δὲν θά ἐπηρεάσει τὴν ἔκδοσιν τοῦ περιοδικοῦ «*Χριστιανικὴ Βιβλιογραφία*» καὶ τῆς ἐφημερίδας «*Ὁ Φάρος τῆς Τήνου*».

Τὰ τεύχη 87 καὶ 88 τῆς ἐφημερίδας «*Ὁ Φάρος τῆς Τήνου*» – πού ἀριθμεῖ 53 χρόνια ζωῆς! – καταγράφουν πολλὰ πού συμβαίνουν στοῦ ἱεροῦ νηοῦ τῆς Παναγίας.

Δὲν εἶμαι βέβαιος ὅτι ἀντιλήφθηκα ἐπακριβῶς τίς καταγγελίες τοῦ κ. Λαγουροῦ στὰ ἄρθρα του «*Τὸ τουριστικὸ τρανᾶκι*» καὶ «*Ἡ Ἑλληνικὴ Σατανικὴ Ἐκκλησία*». Δυσκολεύομαι νὰ πιστέψω ὅτι αὐτὸ πού ὑπονοεῖ – ἢ νομίζω ὅτι ὑπονοεῖ – ἀληθεύει.

Ἄν ὑπάρχουν ἐνοχοποιητικὰ στοιχεῖα τί κάνει ὁ Σεβασμιότατος Σύρου γιὰ νὰ ἀποτρέψει τὴ μετατροπὴ τῆς νήσου τῆς Παναγίας σέ νηοὶ τῆς ἀκολασίας;

Κοινές ποιμαντικὲς παραστάσεις μὲ Παπικούς; Πολυαρχιερατικὰ συλλειτουργὰ σέ κάθε γωνία τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας ἐποχούμενος ἐπὶ παντός εἶδους μεταφορικοῦ μέσου; Συνεχῆ ἀποθάναισιν κάθε του κίνησης μὲ ἄπειρες φωτογραφίες; Ἐπιτέλους! Δυστυχῶς ὁ Σεβασμιότα-

τος δέν φαίνεται νά ἀντιλαμβάνεται τή σοβαρότητα τῆς καταστάσεως. Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὅμως διατί δέν τόν ἀνακαλεῖ στήν τάξη;

Τά τεύχη τοῦ περιοδικοῦ «Χριστιανική βιβλιογραφία» 55 καί 56 διακρίνονται γιά τό θάρρος τοῦ συντάκτη τους κ. Στυλιανοῦ Λαγουροῦ πού δέν καίδευει τ' αὐτιά τῶν ἐκκλησιομάχων καί ἔθνομειοδοτῶν πού ἀρνοῦνται νά βάλουν σταυρό καί νά προσκυνήσουν τό Σταυρό καί τό Εὐ-αγγέλιο.

Ὁ καλός συντάκτης τους δέν παραλείπει ὅμως νά ἐλέγξει τήν ἀντιπαραδοσιακή πορεία τοῦ ἔθνους μας ἀλλά καί τοῦ Δυτικοῦ πολιτισμοῦ, Καιρός εἶναι νά συνειδητοποιήσουμε ὅτι τό Ἰσλάμ δέν θά κυριεύσει τελικά τή χριστιανική Δύση ἀλλά τήν Εὐρώπη πού ἀπελάκτισε τό Χριστό καί τό Εὐαγγέλιο.

Τό περιοδικό «Χριστιανική βιβλιογραφία» ἀριθμεῖ 41 χρόνια ζωῆς καί οἱ ἐκδόσεις «Τῆνος» 48 χρόνια ζωῆς. Ἀλήθεια! Καί τί δέν μπορεῖ νά κατορθώσει ἕνας ταλαντοῦχος ἄνθρωπος πού ἀγαπᾷ τόν Χριστό, ἀλλά καί πόσο ἐλπιδοφόρο εἶναι τό γεγονός ὅτι διάδοχος τοῦ ἔργου του εἶναι ὁ ἐξίσου εὐφυῆς καί ἰκανότατος π. Ἀθανάσιος Λαγουρός!.

Τούς εὐχαριστοῦμε θερμά γιά τήν προσφορά τους.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΕΛΕΒΑΝΤΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ - ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

Μητροπολίτου Προικοννήσου Ἰωσήφ, *Γιορτές στὴ Βασιλεύουσα*, Πρόλογος Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, Ἐκδόσεις Ἀρχονταρῆκι, Ἀθήνα 2012, σσ. 240.

πό τίς πιά ἐξαίρετες ἐκδόσεις ἐξ ἀπόψεως ἐκτυπωτικῆς καλαισθησίας πού ἔχω δεῖ. Τό ἔργο κοσμείται μέ δεκάδες πολύχρωμες φωτογραφίες τοῦ κ. Μαγγίνα πού διηγούνται μέ τό δικό τους τρόπο «τόν καῦμό τῆς Ρωμοσοῦνης».

Ὁ Σεβ. συγγραφέας μέ τό βιβλίό αὐτό προσπαθεῖ μέ μεγάλη ἐπιτυχία νά μεταφέρει τόν ἀναγνώστη στόν τρόπο πού γιορτάζουν στό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο τίς μεγάλες γιορτές τῆς Χριστιανωσύνης.

Πράγματι! Θαυμάζει κανεῖς τήν προσήλωση στό τυπικό τοῦ Πατριαρχείου πού λειτουργεῖ μέχρι σήμερα ὡς Μονή καί διαπιστώνει μέ πόση σοβαρότητα καί ἱεροπρέπεια τελοῦνται ὅλα στό Φανάρι.

Τό βιβλίό ἀποκαλύπτει μιὰ ἄλλη εἰκόνα τοῦ Πατριαρχείου ἀπό αὐτή πού εἴμαστε συνηθισμένοι νά βλέπουμε ὡς κοσμικοῦ κέντρου ἀπό τό ὁποῖο περνοῦν οἱ κάθε λογῆς ἰσχυροί τῆς γῆς καί ὡς κέντρο Οἰκουμενισμοῦ στό ὁποῖο συρρέουν οἱ κάθε λογῆς αἰρετικοί.

Γι' αὐτό εἴμαστε εὐγνώμονες στό Σεβασμιότατο Προικοννήσου ἐπειδή μᾶς «διήνοιξε τούς ὀφθαλμούς τοῦ εἰδένα» μιὰ ἄλλη διάσταση τοῦ Πατριαρχείου πού δέν εἶναι εὐρέως γνωστή.

Τό βιβλίό ἀφιερώνεται στόν Παναγιώτατο γιά τήν εἰκοσαετία τῆς πατριαρχίας του, ὁ ὁποῖος προλογίζει τό ἔργο μέ σεμνό ἀλλά θερμό χαιρετισμό. Τό βιβλίό περιέχει ποιήματα τοῦ Σεβ. Προικοννήσου καθώς ἐπίσης κείμενα τοῦ Παναγιώτατου καί ἄλλων ἱεραρχῶν τοῦ Θρόνου γιά τήν εἰκοσαετία τῆς πατριαρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Τό βιβλίό εἶναι γραμμένο μέ τή δύναμη τοῦ λόγου καί τή γλαφυρότητα πού χαρακτηρίζει τά κείμενα καί τίς ὁμιλίες τοῦ Σεβασμιότατου Προικοννήσου. Στήν κατακλείδα κάθε κεφαλαίου ἀναδημοσιεύει σχετικό ἀπόσπασμα ἀπό τήν «Ἐκκλησιαστική Ἀλήθεια» πρὶν ἑκατό περίπου χρόνια. Ἔτσι ὁ ἀναγνώστης διαπιστώνει ὅτι δέν ἄλλαξαν πολλά ἀπό ἐκείνη τήν ἐποχή, πράγμα πού φανερώνει τήν προσήλωση τῶν Φαναριωτῶν στήν παραδοθεῖσα τάξη.

Πολύ ὠραῖο βιβλίό.

* * *

Ἐπισκόπου Ἰωσήφ Α. Χαρκιολάκη, Μητροπολίτου Προικοννήσου (τοῦ ἀπό Ἀριανζοῦ καί Νέας Ζηλανδίας), *Ἡδυσμένω λόγῳ*, Τρεῖς λόγοι πανηγυρικοί, Ἐκδοσις ΚΕ.Π.Α., Παραλίμνι 2012, σσ. 40.

Ἐξαιρετικῆς ἐκτυπωτικῆς καλαισθησίας τό ὀλιγοσέλιδο βιβλίό τοῦ Σεβασμιότατου Μητροπολίτου Προικοννήσου κ. Ἰωσήφ. Ἀφιερῶται στόν πολύκλαστο συμφοιτητή καί φίλο μας π. Εὐέλθοντα Χαραλάμπους καί περιέχει τρεῖς πανηγυρικούς λόγους τοῦ προικισμένου ἱεροκήρυκα Σεβ. Προικοννήσου, πού ἐξεφώνησε στήν Πάρο, στόν Πειραιά καί στήν Κρήτη γιά τίς ἑορτές τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τοῦ Ἁγίου Νικολάου καί τοῦ Ἁγίου Μηνῆ ἀντίστοιχα.

Ἐχει φυσικό χάρισμα νά ὁμιλεῖ καί νά γράφει ὁ Σεβασμιότατος. Ἀπό τά φοιτητικά μας χρόνια, ἅμα τῆ ἐμφανίσει του στή Θεολογική Σχολή τῆς Ἀθήνας, ἐγιναν παγκοίνως γνωστά τά

* Στό παρόν τεύχος δημοσιεύουμε ὅλα τά βιβλία πού μᾶς στάλτησαν μεταξύ 1ης Αὐγούστου 2012 καί 31ης Δεκεμβρίου 2012.

εξαίρετα ρητορικά του χαρίσματα τά όποια καλλιέργησε επί δεκαετίες στόν ἄμβωνα.

Οί όμιλίς του Σεβασμιότατου εἶναι διανθισμένες μέ ρητά τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τῆς Ὑμνολογίας, τῶν βίων τῶν Ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας μας καί τῆς άγιοπατερικῆς σοφίας. Σ' αὐτές εἶναι ἐκδηλη ἡ άγάπη του Σεβ. συγγραφέα τους πρός τους Ἁγίους καί τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο, τόν μαρτυρικό Οἰκουμενικό Ἐθρόνο, τήν Κύπρο καί τήν Κρήτη.

Τό βιβλίο εἶναι ἔκδοσι του ΚΕ.Π.Α. (Κέντρου Προσφορᾶς καί Ἀγάπης) Παραλιμνίου «Ἁγιος Χριστοφόρος», πού ἱδρυσε ό μακαριστός π. Εὐέλθων καί ἡ πρεσβυτέρα Ἁνδρούλα Χαραλάμπους - ἡ πονεμένη χριστιανή μητέρα καί χριστιανή σύζυγος.

* * *

Γιώργου Ν. Παπαθανασόπουλου, *Μέρες ἀποκάλυψης στήν Ἰωνία.*

Τό δράμα τῶν Ἑλλήνων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ξετυλίγεται μέσα ἀπό τό ἱστορικό μυθιστόρημα «Μέρες ἀποκάλυψης στήν Ἰωνία», του μικρασιατικῆς καταγωγῆς δημοσιογράφου καί συγγραφέα Γιώργου Ν. Παπαθανασόπουλου.

Μέ κέντρο τήν άρχοντική Μαγνησία, τήν εὐρισκόμενη κοντά στό Σίπυλον ὄρος τῆς Νιόβης, καί τήν πανέμορφη Σμύρνη, τήν καρδιά τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἰωνίας, τό μυθιστόρημα ζυμώνεται μέ τήν ἱστορική πραγματικότητα καί ἀπλώνεται καί σ' ἄλλα μέρη, ὅπως εἶναι ἡ Φώκαια, τό Σιβρισάρι τῆς Ἐρυθραίας, ὁ Κασαμπᾶς, ὁ Γέροντας, ἡ Πάρσα, ἡ Τσοπανσιά, τό Χορόσκοιο καί ἡ Μενεμένη.

Τό βιβλίο βασίζεται σέ περιγραφές, ἀναμνήσεις, μαρτυρίες καί ντοκουμέντα πού συνάχθηκαν μετά ἀπό επίπονη καί μακρά ἔργασία καθός επίσης καί στήν ἐντατική καί σέ βάθος μελέτη τῶν ἱστορικῶν πηγῶν. Πέραν τῶν ἄλλων στό μυθιστόρημα ἀναδεικνύεται ἡ σχέση τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἰωνίας μέ τους Ὅθωμανούς, τους Ἀρμενίους καί τους Ἑβραίους πού ζούσαν κοντά τους.

Τό μυθιστόρημα του Γιώργου Ν. Παπαθανασόπουλου, ἀπλό στήν ἀφήγησι, γλαφυρό στήν περιγραφή καί μέ αὐθεντικούς χαρακτήρες φιλοδοξεῖ νά ἔχει ἀναγνώστες κάθε ἡλικίας καί νά προσθέσει ἕνα λιθαράκι στή διατήρησι τῆς μνήμης τῶν ἀλησιμόνητων πατρίδων τῆς Ἰωνίας.

* * *

Ἄρχιμ. Ἰωάννου Κωστώφ, *Ἐκκλησία καί μαγεία*, Ἀποκρυφιστικά 1, War to the worship of devil, Ἐκδόσεις Ἁγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκνός, Ἀθήνα 2012, σσ. 368.

Ὅγκῶδες τό νέο βιβλίο πού ἐξέδωσε ό π. Ἰωάννης Κωστώφ γιά τή μαγεία - τό δεύτερο πού ἐκδίδει γιά τό ἀκανθῶδες αὐτό θέμα - πού παρασέρνει στά δίχτυά της τόσες ψυχές. Ὁ ὑπόπιλός του στά Ἀγγλικά συνοψίζει τό περιεχόμενό του. «War to the worship of devil». Ὁ π. Ἰωάννης προσεγγίζει τό θέμα τῆς μαγείας ἀπό πολλές σκοπιές. Κάνει ἀναφορά στή σχέση τῆς μαγείας μέ τή Μασωνία, τή σχέση τῆς μαγείας καί τῆς σατανικῆς μουσικῆς, τή σχέση τῆς μαγείας μέ τόν Σατανᾶ, τή σχέση τῆς μαγείας μέ τή Νέα Ἐποχή κτλ.

Ὡς ἐκ του περιεχομένου του νέου βιβλίου του π. Ἰωάννη εἶναι φανερόν ὅτι ό καλός συγγραφέας προσπαθεῖ νά πιάσει τόν ταῦρο τῆς μαγείας ἀπό τά κέρατα καί νά ἀποκαλύψει στους ἀναγνώστες τή σατανική δομή τῆς μαγείας, ἄλλα καί τήν ἀδυναμία της νά ἐπιβληθεῖ σέ ὄσους ζοῦν συνειδητά τή μυστηριακή ζωή τῆς Ἐκκλησίας.

Τό παρόν βιβλίο - ὅπως ὅλα τά βιβλία του π. Ἰωάννη - εἶναι λίαν εὐανάγνωστο. Βρίθει ἀπό τήν παράθεσι ἐξαιρετικοῦ ἐνδιαφέροντος ἱστορικῆς φύσεως περιστατικῶν καί ἀνεκδοτικῆς ὑφῆς διαλόγων. Παρέχει πληθώρα πληροφοριῶν γιά τό θέμα, τό ὅποιο συνδέει μέ πολλά κινήματα τῆς ἐποχῆς πού ἐνδιαφέρουν τό πλατό κοινό καί γίνεται ὁδοδείκτης γιά τήν ἀνάγκη συνειδητῆς συμμετοχῆς τῶν πιστῶν στή ζωή τῆς Ἐκκλησίας.

Νά ποῦμε ὅτι περιμένουμε καί ἄλλες ἐνδιαφέρουσες ἐκδόσεις ἀπό τόν π. Ἰωάννη; Δέν νομίζω ὅτι χρειάζεται, ἄν κρίνω ἀπό τή συχνότητα τῶν ἐκδόσεων πού πραγματοποιεῖ τά τελευταία δύο χρόνια.

* * *

Ἄρχιμ. Ἰωάννου Κωστώφ, *Ἡ Θεοτόκος*, Οἱ αἵρετικοὶ ἔχουν κάνει τὴν Παναγία *Platuterra incognita*, Διάφορα 5, Ἔκδ. Ἅγιος Ἰωάννης Δαμασκηνός, Ἀθήνα 2012, σσ. 166.

Ὁ π. Ἰωάννης Κωστώφ ἐκδίδει βιβλία μὲ συχνότητα πού ἀφήνει ἄφρονους τοὺς ἀναγνώστες τῶν ἔργων του. Καταρκὴν δὲν κατανοοῦμε πού βρίσκει τοὺς οικονομικοὺς πόρους - πᾶμπωχος ὁ ἴδιος καὶ οἱ ἀφιλοκερδεῖς συνεργάτες του - γιὰ νὰ ἐπιτελέσει αὐτὸ τὸν ἐκδοτικὸ ἄθλο. Τὰ ἴδια ἰσχύουν γιὰ τὸ περιοδικὸ ΕΡΩ καὶ ΡΩΜΝΙΟΣ. Ἐν μέσῳ πρωτοφανοῦς οικονομικῆς κρίσης συνεχίζουν - μὲ συχνότητα πού ἐντυπωσιάζει - νὰ ἐκδίδουν βιβλία καὶ περιοδικά. Αὐτὰ κάνει τὸ θαῦμα τῆς πίστεως!. Ἐπὶ τῆς οὐσίας τώρα.

Τὸ νέο βιβλίον τοῦ π. Ἰωάννη - ὅπως ὅλα του τὰ βιβλία - εἶναι καλογραμμένο, εὐανάγνωστο χωρισμένο σὲ αὐτοτελῆ κεφάλαια καὶ βοηθᾷ τὸν ἀναγνώστη νὰ ἀφομοιώσει τὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας γιὰ τὸ πρόσωπο τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Τὸ ἔργο εἶναι βασικὰ ἀντιαιρετικό. Ἀπαντᾷ στὶς κακοδοξίες τῶν Παπικῶν γιὰ τὴν δῆθεν ἄσιπλη σύλληψη τῆς Θεοτόκου καὶ τὴν πλάνη περὶ συλλυτρώτριας τοῦ ἀνθρώπινου γένους. Ἀπαντᾷ ἐπίσης στὶς κακοδοξίες τῶν Προτεσταντῶν οἱ ὁποῖοι ἀρνοῦνταν τὸ Ἄειπάρθενον τῆς Θεοτόκου. Ὁ συγγραφέας ἐπίσης μᾶς θυμίζει ὅτι στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δὲν ὑπάρχει Μαριολατρεία. Οὔτε κἂν θεοτοκολογία. Ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας γιὰ τὸ πρόσωπο τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου εἶναι μέρος τῆς Χριστολογίας. Τιμοῦμε τὴν Μπτέρα γιὰ χάρι τοῦ Υἱοῦ. Ὅσο μεγαλύτερη τιμὴ ἀποδίδουμε στὴ Μπτέρα τόσο περισσότερο δείχνουμε τὴν ἀγάπη μας πρὸς τὸν Χριστό. Πολύ ὠραῖο βιβλίον.

* * *

Πρωτοπρεσβυτέρου Νικόλαου Παναγῆ, Θεολόγου - Καθηγητῆ, *Γιατί τὸ κακό, τὰ κακὰ στὸν κόσμο*, Ἐκδόσεις «Ὁρθόδοξος Ζωή», Ἀριθμ. 30, Γ' Ἐκδοσις, Λευκωσία - Κύπρος, σσ. 92.

Τὸ παρὸν βιβλίον τοῦ πολυγραφότατου π. Νικόλαου Παναγῆ, φαίνεται ὅτι γνωρίζει μεγάλη ἐκδοτικὴ ἐπιτυχία, ἂν κρίνει κανεὶς ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ἐξεδόθη σὲ τρεῖς ἐκδόσεις 5,000 ἀντίτυπα κάθε φορά σὲ τρεῖς μῆνες τοῦ 2012.

Εἶναι βιβλίον ἀπολογητικὸ καὶ ἀναφέρεται στὸ ἐρώτημα τῆς ὑπαρξης τοῦ κακοῦ στὸν κόσμο κάτω ἀπὸ τὸ πρίσμα τῆς διδασκαλίας τῶν Ἁγίων Πατέρων καὶ συγκεκριμένα τῶν Μεγάλου Βασιλείου, ἱεροῦ Χρυσοστόμου, Γρηγορίου Νύσσης καὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ.

Τὸ βιβλίον ἀναφέρεται καὶ στὴ χαμένη μέρα τῶν ὑπολογιστῶν τῆς ΝΑΣΑ γιὰ τὸν προσδιορισμὸ τοῦ χρόνου γιὰ τὴν ἀποστολὴ διαστημοπλοίων σὲ σχέση μὲ τὴν Ἁγία Γραφή.

Μία παρατήρηση μόνον: Μήπως ὑπάρχει μιά ὑπολανθάνουσα καταστροφολογία στὸ βιβλίον, ἂν εἶναι νὰ κρίνουμε καὶ ἀπὸ τὸ περιεχόμενο ἄλλων βιβλίων τῶν ἰδίων ἐκδόσεων;

* * *

Κ. Δημητρά, *Βίος - Μαρτύριον - Ἀκολουθία τῶν ἐν Ἄθῳ Ὁσιομαρτύρων Θεοφάνους καὶ Παϊσίου τῶν Κολλυβάδων*, Μεσολόγγι 2012, σσ. 80.

Ὁ κ. Κωνσταντῖνος Δημητράς ἐπιμελήθηκε τὴν ἰδιαίτερα καλαίσθητη ἔκδοση πού ἀφορᾷ τὸ βίο καὶ τὴν πολιτεία δύο Κολλυβάδων Ὁσιομαρτύρων - τοῦ Θεοφάνους καὶ τοῦ Παϊσίου - πού μαρτύρησαν τὸ 1773 γιὰ νὰ κρατήσουν ἀλώβητες τὶς παραδόσεις τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας.

Στὸ καλαίσθητο βιβλίον δημοσιεύεται ἐπίσης ὁ Παρακλητικὸς Κανόνας πού συνέθεσε ἡ Ὁσιολογίατατη μοναχὴ Ἰσιδώρα, Καθηγουμένη τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἱεροθέου Μεγάρων καὶ ἡ ἀσπαστικὴ ἀκολουθία πρὸς τιμὴ τῶν Ἁγίων πού συνέθεσε ὁ Μέγας Ὑμνογράφος τῆς τῶν Ἀλεξανδρέων Ἐκκλησίας κ. Χαραλάμης Μπούσιας.

Ὁ βίος τῶν Ὁσιομαρτύρων Κολλυβάδων Θεοφάνους καὶ Παϊσίου εἶναι ἀπὸ πολλὰς ἀποψεις συγκλονιστικός. Καταρκὴν γιὰ τὴν προθυμία τους νὰ θυσιάσουν ἀκόμη καὶ τὴ ζωὴ τους γιὰ νὰ κρατήσουν ἀλώβητες τὶς παραδόσεις τῆς Ὁρθόδοξης πίστεως μας. Εἶναι ὅμως ἐπίσης συγκλονιστικὸς ὁ βίος τῶν Ὁσιομαρτύρων Θεοφάνους καὶ Παϊσίου ἐπειδὴ μᾶς βοηθᾷ νὰ προβληματιστοῦμε σοβαρά γιὰ τὴ στάση ὀρισμένων ἀντικολλυβάδων μοναχῶν, οἱ ὁποῖοι μελέτησαν κακὰ σὲ βάρος τῶν συμμοναστῶν τους μόνον καὶ μόνον ἐπειδὴ τηροῦσαν ἀπαρέγκλιτα τὴν Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας. Ἄν Ἁγιορεῖτες μοναχοὶ ἔπαισαν σὲ τόσο βαθὺ λάκκο ἀνομίας, πόσο μάλλον κινδυνεύουμε ἐμεῖς;

Πολύ όραία έκδοσθ. Συγχαίρουμε θερμά τούς πονήσαντας.

* * *

Πρεσβυτέρου Ἀπόστολου Ι. Παλιογιάννη, Ἐφημέριου Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου Νεοχωρίου Μεσολογγίου, *Ὁ Ἱερός ναός τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου Νεοχωρίου Μεσολογγίου*, Νεοχώρι 2005, σσ. 96.

Μέ τό παρόν βιβλίο ὁ π. Ἀπόστολος Παλιογιάννης καταγράφει τό ἱστορικό τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννη τοῦ Θεολόγου Νεοχωρίου στόν ὁποῖο διακονεῖ γιά πέντε σχεδόν δεκαετίες.

Ὁ ναός χρονολογεῖται ἀπό τά μέσα τοῦ 17ου αἰώνα καί εἶναι ἕνα ἀπό τά πολλά κτίσματα τῆς περιοχῆς Νεοχωρίου Μεσολογγίου ἐρείπια τῶν ὁποίων σώζονται μέχρι σήμερα σέ διάφορα σημεῖα τῆς εὐρύτερης περιοχῆς. Ὁ σημερινός ναός εἶναι νεώτερο κτίσμα καί εἶναι οἰκοδομημένος στό σημεῖο πού βρισκόταν τό πρῶτο κτίσμα τοῦ ναοῦ.

Ὁ αἰδεσιμότατος συγγραφέας τοῦ ἔργου μᾶς ὑπεθυμίζει ὅτι ἡ περιοχὴ ἔγινε κατ' ἐπανάληψη θύμα τῶν διώξεων τῶν Τούρκων, τῶν Ἀλβανῶν, τῶν Σέρβων, τῶν Φράγγων καί ἄλλων παπικῶν ὀρδῶν. Ὁ σημερινός ναός κτίστηκε στό σημεῖο πού ὑπῆρχε ὁ δεῦτερος ναός πού καταδαφίστηκε γιά νά κτιστεῖ τό σημερινό οἰκοδόμημα τό 1951.

Στό Δ' κεφάλαιο τοῦ βιβλίου παρατίθενται οἱ κατάλογοι τῶν Ἀρχιερέων Ἀκαρνανίας, τῶν ἱερέων πού διακόνησαν τό ναό καθώς ἐπίσης τῶν ἱεροψαλτῶν καί τῶν ἐπιτρόπων τοῦ ναοῦ. Στό Ε' κεφάλαιο ὑπάρχει ὁ βίος τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καί στή συνέχεια παρατίθεται ὁ Παρακλητικός Κανὼν τοῦ Ἁγίου πού συνέθεσε ὁ Ὅσιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης.

Τό βιβλίο κοσμεῖται μέ πολύχρωμες φωτογραφίες τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, τοῦ τέμπλου, ἱερῶν σκευῶν, κτλ.

Νά εὐχαριστήσουμε τόν π. Ἀπόστολο γιά τόν κόπο καί τό ἐνδιαφέρον νά συλλέξει ὅλες τίς πληροφορίες καί τό ὄψος πού ἀφορᾶ τήν ἐκκλησίαν καί τήν ἀγάπην του γιά τόν Ἠγαπημένο μαθητή τοῦ Κυρίου Ἰωάννη τόν Θεολόγο, τόν ἱερό ναό τοῦ ὁποῖου διακονεῖ γιά δεκαετίες.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΕΛΕΒΑΝΤΟΣ

* * *

Δρος Χαραλάμπος Μ. Μπούσια, Μεγάλου Ὑμνογράφου τῆς τῶν Ἀλεξανδρέων Ἐκκλησίας, *Γεωργιανόν Προσκυνητῆριον*, Συναξάρια καί Ὑμνοι εἰς Ἁγίους τῆς Ὁρθοδόξου ἀσκητικῆς γῆς τῆς Γεωργίας, Ἐκδοσις Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Γεωργίου Ἡλίων, Αἰδηψοῦ, Ἀθήναι, 2012, σσ. 159.

Δέν ὑπάρχει λόγος νά κρύψω τόν ἐνθουσιασμό μου γιά τό μετά χεῖρας πόνημα τοῦ ἐλλογιμωτάτου συγγραφέως. Ἀπό τήν πρώτη στιγμή πού τό πῆρα στά χέρια μου καί τό φυλλομέτρησα μέ κέρδιε. Γι' αὐτό σύρω αὐθημερόν τίς πύξινες κάτω γραμμές. Ἐν πρώτοις τό χαρτί, οἱ ἐγχρωμες φωτογραφίες, ὁ διαχωρισμός τῶν χρωμάτων, οἱ βυζαντινές ἀγιογραφίες τῆς Ταμάρα Ριγκισβίλι, τά βυζαντινά ἐπίτιλα προδίδουν «λάλη σιωπῆ» ἔργο ποιότητος, δουλεμένο μέ πολύ μεράκι καί χάρη περισσή. Ἡ πρώτη αὐτή ἐντύπωση δέν ἀνατρέπεται ποσῶς ἂν ἀσχοληθεῖ κανεὶς μέ τό περιεχόμενο. Ὁ καλὸς ὕμνογράφος βρέθηκε σάν προσκυνητὴς στήν Κολλίδα, στά μέρη τοῦ Καυκάσου, ὄχι γιά νά βρεῖ τό χρυσόμαλλον δέρας σάν τόν ἀρχαῖο Ἰάσονα, ἀλλά γιά νά ἀναζητήσει τοὺς χώρους οἱ ὁποῖοι ἀγιάστηκαν ἀπό τήν παρουσία χιλιάδων ἁγίων, πάσαι τε καί ἐπ' ἐσχάτων. Ἡ ὀρθόδοξη χώρα τῆς Γεωργίας, ἡ ἀρχαία Ἰβηρία, στάθηκε ἀνά τούς αἰῶνας ἀνάχωμα καί ἀκαθαίρετος πύργος ἀνάμεσα στήν Ὁρθοδοξίαν καί τά ἀλλεπάλληλα κύματα τῶν δυσθέων ἀγαρνῶν Ἀράβων, Περσῶν, Τούρκων κι ὄχι μόνο.

Ἐνα μεγάλο πλεονέκτημα τοῦ βιβλίου εἶναι τό εὐανάγνωστον. Εὐσύνοπτα καί σαφῶς, χωρὶς ἀναρῆς ἐπαναλήψεις, παρουσιάζονται πλεῖστοι ὅσοι Ἅγιοι μέσα ἀπό περιεκτικὰ καί σύντομα συναξάρια. Μέ ἰδιαίτερη συγκίνηση διάβασα τό Βίο τοῦ ἄγνωστου μου Ἁγίου Ἄμμο (8 Ἰανουαρίου) Ἄραβα ἀπὸ τῆς Βαγδάτης πού ἐλκύστηκε στήν Ὁρθοδοξίαν κατὰ τήν παραμονήν του στή Γεωργίαν καί τελικὰ τόν ἔσφαξαν οἱ μουσουλμάνοι σάν ἄρνι στα 786. Στό τέλος κάθε Βίου ὑπάρχει Ἀπολυτίκιον, Κοντάκιον καί Μεγαλυνάριον τοῦ κάθε Ἁγίου. Μή ξεχνᾶτε ὅτι ὁ

κύριος Μπούσιος είναι και δόκιμος ύμνογράφος, γλαφυρός χειριστής του καλάμου, πηνόν καλλικέλαδον. Κατ' αυτόν τον τρόπο μπορεί ο αναγνώστης να γνωρίσει και να τιμήσει Ἁγίους ἄγνωστους στο εὐρύ κοινό, επικαλούμενος τή χάρη και τή βοήθειά τους. Ἐκ παραλλήλου παρουσιάζονται ἐνώπιόν μας ἐκκλησίες, μονές, σκῆπτες, ἀσκηταριά και προσκυνήματα τῆς πανέμορφης γῆς τῆς Ἰβηρίας. Χρήσιμο και εὐχρηστο τό βιβλίον, ἀλλά και ἐν ταυτῷ ἡχηρότατο καστούκι στῆς παρῆς κάθε ἔθνοφυλειστῆ πού ἐπιμένει νά θέτει τήν ἔθνικη καταγωγή πάνω ἀπό τήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Καί μιά εἰσήγησις. Σέ μελλοντική ἐπανεκδόση δέν θά ἦταν ἄσχημο ἄν ὑπῆρχε χάρτης τῶν προσκυνημάτων. Ἐν κατακλείδι οἱ εὐχαριστίες πρὸς τόν πονήσαντα ἀποτελοῦν ὀφειλή ὄχι μόνο τοῦ γράφοντος ἀλλά και κάθε ἀναγνώστη.

* * *

Νίκου Ὁρφανίδη, *Εἰσαγωγικά στή φιλοσοφία τῆς Παιδείας*, (σειρά «Ἑλληνομνήμων» 19, Περιοδικό Ἴακτῆ), Λευκωσία 2012, σσ. 142.

Μάχιμος ἐκπαιδευτικός γιά δεκαετίες ὁ συγγραφέας κι εὐπαιδευτος φιλόλογος οὐ τῆς τυχούσης παιδείας, παρουσιάζει (ἐπιμένοντας σταθερά και γράφοντας συνεχῶς στό παραδοσιακό σύστημα γραφῆς) μιά σειρά κειμένων πού «ἔχουν σαφῶς, δοκιμακό χαρακτήρα και ὕφος». Ὅλα, αὐτά τὰ κείμενα εἶναι καρπὸς τοῦ ἀγῶνα ἀλλά και τῆς ἀγωνίας του γιά τήν παιδεία τοῦ τόπου «πού δυστυχῶς τήν ἔχουμε ὀδηγήσει ἐσχάτως, μέ τήν πρόφαση τοῦ ἐκσυγχρονισμοῦ σέ μιά πρωτοφανή ἐξαθλίωση».

Ὁ συγγραφέας τρομάζει και ἰλιγγιᾷ τῷ ὄντι ἐνώπιον τῆς ἰδέας ὅτι ἡ παιδεία γίνεται χρησιμοθηρική και ὀσημέραι αἰχμάλωτη τοῦ ὠφελιμοῦ. Σημειώνει χαρακτηριστικά στό δοκίμιό του «Γιά τήν ἐκπαιδευτική μεταρρύθμιση». «Ὁ στενόχωρος πραγματισμός τῆς Δύσεως ἀνέδειξε και ὀδήγησε ἐσχάτως τήν παιδεία τήν ἐκπαίδευση σέ μιά συγνή και ἀπρόσωπη βιομηχανία γνώσεων στόν τόπο ἑνὸς ἀνελέπτου ἀνταγωνισμοῦ και συναγωνισμοῦ και σέ μιά χωρίς ὄρια και ἀνεξέλεκτη οἰκονομική διαδικασία ἀναζήτησης κέρδους». Τὰ πῖο πάνω δέν εἶναι παρά τὰ συμπεράσματά του ἀπό τή διακήρυξη τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑνώσεως στή Λισσαβώνα.

Σέ κάποιο ἄλλο σημείον, στό δοκίμιό του «Ἡ κρίσις τῆς ἐποχῆς μας» σημειώνει ἐνδεικτικά: «Στήν ἐποχή τῆς ἀποτυχίας και τοῦ ἀνεξάντλητου ὑπαρξιακοῦ κενοῦ, μόνο μιά παιδεία πού θά διανοίγει τή δυνατότητα ἀπόδρασης και διαφυγῆς εἶναι δυνατόν νά ἀποτελεῖ και τήν ἐσχατὴν ἐλπίδα μας. Μιά παιδεία, πού θά μᾶς ὀδηγήσει στόν ἄλλο τόπο τοῦ ὀράματος, μέ τήν ἀνάδειξη τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου. Μέ τήν ἐπιστροφή στόν τόπο τοῦ ἱεροῦ. Μέ τήν ἀποκάλυψη τῆς ἄνωθεν ἀγάπης και δωρεᾶς μέ τήν προοπτική τοῦ ἐπέκεινα και ὄχι τοῦ ἐνθάδε. Μέ τήν προοπτική τῆς αἰωνιότητος».

Ἐν κατακλείδι ὁ καλὸς συγγραφέας δέν κρύβει τήν προτίμησή του πρὸς τὰ διαχρονικά πρότυπα τοῦ ἑλληνισμοῦ, διαχρονικά κι ὄχι παγανιστικά, ὅπως κάνουν μερικοί σήμερα στόν ἑλλαδικό κῶρον. Καταφεύγει στοὺς ἀρχαίους φιλόσοφους και δέν διστάζει νά ἀναδείξει τίς ἀπόψεις τους ἀλλά δέν λησμονεῖ ποτέ τή συνάντηση τοῦ ἑλληνισμοῦ μέ τήν πίστη τοῦ Χριστοῦ και τήν πορεία αὐτῶν τῶν δύο μεγεθῶν ἀνά τούς αἰῶνες, μέχρι και τίς μέρες μας. Πρόσωπα Ἁγίων ἀλλά και συγχρόνων γερόντων παρελαύνουν στά δοκίμιά του και οἱ ἀπόψεις τους γιά τήν ἐξοδο ἀπό τὰ ἀδιέξοδα τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου προβάλλονται ἐμφαντικά. Κοντολογίς ὄλα αὐτά τὰ δοκίμια δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά μιά γνήσια ἑλληνική φωνή πού δέν διαπιστώνει ἀπλῶς τὰ σημερινὰ ἀδιέξοδα, ἀλλά προβάλλει οὐσιαστικά και χωρίς περιστροφές τήν πρόταση ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ

